REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI KOMBËTAR I TERRITORIT

MIRATOHET

KRYETARI I K.K.T-së

Z. EDI RAMA

N/KRYETARI I K.K.T-së

Znj. EGLANTINA GJERMENI

Kryetari i Këshillit të Bashkisë

Znj. EDLIRA LLESHI

Miratuar me Vendim të Këshillit të Bashkisë

Nr. 98 Datë 27.01.2017

Kryetari i Bashkisë

Z. ARTUR BARDHI

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR I BASHKISË KURBIN

STRATEGJIA TERRITORIALE

Miratuar me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit Nr. 6, Datë 08.02.2017

DPKZHT: _____

STUDIO KONSULENTE "UTS-01": _____ Nr.Liç.N5737/3

Artur Bardhi

REPUBLIKA E SHQIPERISE
BASHKIA KURBIN

BASHKIA LAC

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGENCIA E ZHVILLIMIT TE TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

STRATEGJIA TERRITORIALE

VIZIONI STRATEGJIK, OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT

BASHKIA KURBIN

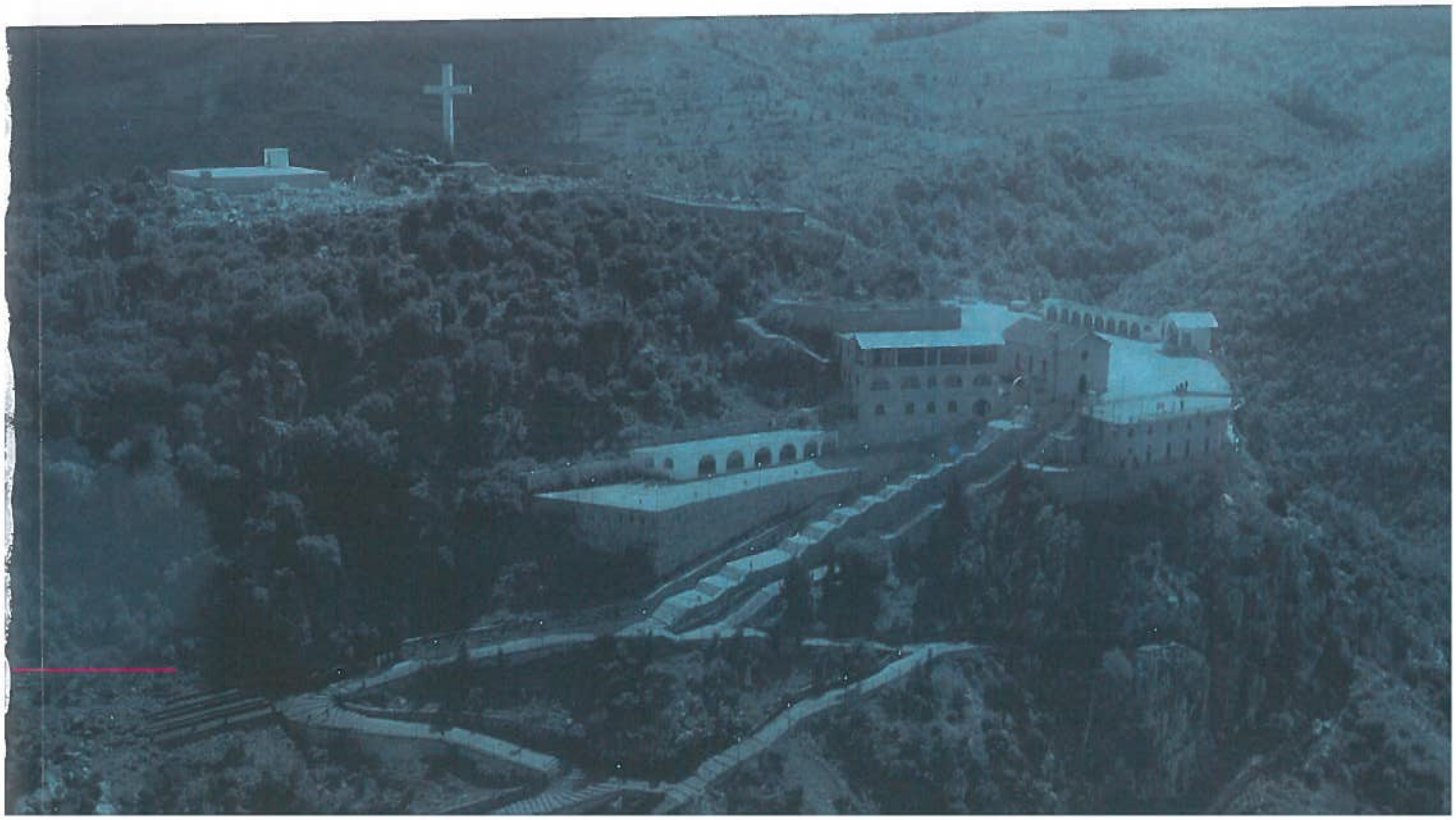

STRUKTURA URBANE DHE TRANSPORTI

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR BASHKIA KURBIN

Autorësia dhe kontributet

Dokumentet e PPV-së të bashkisë Kurbin u përgatitën me pjesëmarrje aktive të stafit dhe të drejtuesit Z. Elton Suti të DPKZHT nën drejtimin e kryetarit të bashkisë, Z. Artur Bardhi, me mbështetjen teknike të konsulentit UTS-01, me mbikëqyrjen e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit nën drejtimin e koordinatores Znj. Fiona Mali dhe me mbështetjen financiare të Ministrisë së Zhvillimit Urban.

Bazuar në kontratën Nr. Prot. 564 të datës 28 janar 2016, lidhur midis MZHU dhe konsulentit UTS-01, grupi i punës, i përfshirë për realizimin e PPV-ve, gjatë periudhës janar-nëntor 2016, përbëhej nga:

Udhëheqës: Roberto Mascarucci (Planifikues urban)

Koordinator: Piero Rovigatti (Planifikues urban), Markel Baballëku (Inxhinier ndërtimi/vlerësues sizmik)

Ekspertë kyç: Klaud Manehasa (Planifikues urban), Mario Eboli (Ekonomist urban), Alfred Lako (Inxhinier/ekspert mjedisi) , Gjergj Islami (Arkitekt/Urbanist), Besar Zifla (Arkitekt/Urbanist), Antonio Demaio (Ekspert GIS)

Ekspertë në fusha të posaçme dhe staf mbështetës:

Rikard Luka (Inxhinier ndërtimi), Edmond Përgega (Arkitekt), Agim Selenica (Hidrolog), Shyqyri Aliaj (Gjeolog dhe Hidrogjeolog), Oltion Marko (Inxhinier mjedisi), Admir Agolli (Urbanist), Marsida Tuxhari (Arkitekte/Urbaniste), Enola Muhametaj (Arkitekte/Ekonomi urbane), Klaudjo Çollaku (Ekspert GIS), Altin Sula (Inxhinier transporti), Eugen Kallfani (Arkitekt/ (Ekspert i trashëgimis kulturore), Muhamet Kruja (Inxhinier transporti), Shpresa Prifti (Eksperte e trashëgimisë kulturore), Denada Veizaj (Arkitekte), Majlinda Shehu (Eksperte ligjore), Arjan Shyti (Inxhinier elektrik), Klodiana Kajmaku (Arkitekte), Alvin Saraçi (Përkthyes), Patris Martopullo (Inxhinier mjedisi), Anisa Llango (Inxhiniere ndërtimi), Ina Bajlozi (Inxhiniere ndërtimi), Jerina Luka (Rasha) (Shkenca sociale), Daniela Shalari (Ekonomiste), Desi Memoçi (Urbaniste), Ani Verzivolli (Inxhinier transporti).

Bashkia Kurbin:

Artur Bardhi	Kryetar i Bashkisë Kurbin
Elton Suti	Drejtor i Planifikimit Kontrollit dhe Zhvillimit të Territorit
Adelina Rica	Pergjegjese Sekt. Teknik dhe Planifikimit të DPKZHT
Roland Vathi	Pergj. Sekt. Juridik dhe RIT të DPKZHT
Ervis Marku	Specialist i Sek. Teknik dhe Planifikimit pranë DPKZHT
Sabrina Mara	Specialiste e Sekt. Juridik dhe RIT pranë DPKZHT
Vlash Gega	Specialist i Sek. Teknik dhe Planifikimit pranë DPKZHT
Liza Kodheli	Specialiste Sekt. Juridik dhe RIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANË · SEKRETARIA

Parathënie

Në korrik të vitit 2015, Qeveria Shqiptare mori nismën për të mbështetur 26 bashki në hartimin e Planeve të Përgjithshme Vendore me financim nga buxheti i shtetit.

Iniciativa për hartimin e Strategjisë, në kuadrin e PPV-së, vjen si nevojë për një koncept të ri në trajtimin dhe konceptimin e situatës aktuale, për t'i dhënë një rrugë zhvillimi të qëndrueshëm dhe të organizuar territorit të bashkisë Kurbin, duke u orientuar drejt një vizioni afatgjatë dhe shumë dimensional të problemeve urbane dhe përdorimit e ruajtjes së burimeve natyrore.

Strategjia e zhvillimit të territorit pasqyron një shkallë të lartë të përvojës dhe punës së kryer në nivel vendor, lokal e rajonal nga gjithë aktorët dhe specialistët e përfshirë. Ky dokument përpiqet të japë një kolazh shumëplanësh dhe gjithëpërfshirës të faktorëve politikë, ekonomikë, socialë, rajonalë dhe kombëtarë që ndikojnë në mënyrë të tërthortë apo të drejtpërdrejtë në ecurinë e Bashkisë Kurbin në 15-20 vitet e ardhshëm. Përmes këtij dokumenti arrijmë të kuptojmë objektivat kryesorë të zhvillimit, sfidat mundësitë dhe rreziqet me të cilat ai do të përballet, duke lehtësuar vendimmarrjen afatgjatë që do të shprehet më tej përmes PPV-së.

Në vijim, Bashkia do të punojë ngushtësisht me konsulentin për të kaluar hapat ligjore e teknike të hartimit të PPV-së dhe rregullores së tij. Finalizimi i Planit të Përgjithshëm Vendor do të jetë një nga arritjet e para të kësaj bashkie të re, me dëshirën e vullnetin për të përballuar sfidat e zhvillimit të qëndrueshëm të territorit, së bashku me komunitetin, që është burimi dhe qëllimi final i këtij vullneti drejt të ardhmes.

Bashkia Kurbin falënderon, së pari, të gjithë stafin e Bashkisë, në veçanti zyrën e planifikimit të territorit, për sigurimin e të dhënave dhe dokumenteve të dobishme të projektit. Të dhënat dhe njohuritë e zgjeruara të tyre, kanë kontribuar në mënyrë të konsiderueshme në zhvillimin sa më të plotë dhe të saktë të këtij dokumenti.

Së dyti, falënderon të gjithë përfaqësuesit e Njësive Administrative, si dhe të palëve të interesuara dhe qytetarëve të kësaj bashkie, që gjithmonë kanë qenë pjesëmarrës dhe mjaft aktivë në çdo Forum Këshillues.

Gjithashtu, i shpreh mirënjohjen Ministrisë së Zhvillimit të Territorit, për inicimin e këtij procesi dhe mbështetjen e vazhdueshme, si dhe Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit, e cila në shumë raste ka dhënë ndihmesën e saj të vyer, gjatë hartimit të dokumentit të Planifikimit të Përgjithshëm Vendor për Bashkinë e Kurbinit. Falënderojmë, veçanërisht, koordinatorin e projektit, që me bashkëpunimin e ngushtë, ka ndihmuar në avancimin e punës për këtë dokument.

Së fundmi, falënderon konsulentin, UTS-01, për mbledhjen e të gjithë materialeve ekzistuese, për dokumentimin e tyre dhe për përditësimin e të dhënave, si dhe për hartimin e Strategjisë së Zhvillimit Territorial të Bashkisë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Shkurtime

AKB	Agjencia Kombëtare e Bregdetit
AKBN	Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore
AKPT	Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit
AKU	Autoriteti Kombëtar i Ushqimit
ALUIZNI	Agjencia e Legalizimit Urbanizimit dhe Integrimit të Zonave/Ndërtimeve Informale
ARRSH	Autoriteti Rrugor Shqiptar
ASIG	Autoriteti Shtetëror për Informacionin Gjeohapësinor
ASHA	Agjencia e Shërbimit Arkeologjik
ATRAKO	Agjencia e Trajtimit të Koncesioneve
BE	Bashkimi Europian
DAR	Drejtoria Arsimore Rajonale
DIH	Drejtoria e Inspektimit Hekurudhor
DPUK	Drejtoria e Përgjithshme e Ujësjellës Kanalizimeve
DRB	Drejtoria Rajonale e Bujqësisë
EKB	Enti Kombëtar i Banesave
IGJEUM	Instituti i Gjeoshkencave, Energjiise, Ujit dhe Mjedisit
IMK	Instituti i Monumenteve të Kulturës
INSTAT	Instituti i Statistikave (Shqipëri)
KKT	Këshilli Kombëtar i Territorit
KRRTRSH	Këshilli i Rregullimit të Territorit të Republikës së Shqipërisë
MAS	Ministria e Arsimit dhe Sportit
MBZHRAU	Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave
MEI	Ministria e Energjisë dhe Industrisë
MK	Ministria e Kulturës
MM	Ministria e Mjedisit
MTI	Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës
MZHETS	Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
OJF	Organizatë Jo-Fitimprurëse
OSHEE	Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a.
PDV	Plan i Detajuar Vendor
PKS	Plan Kombëtar Sektorial
PPK	Plani i Përgjithshëm Kombëtar (Zhvillimit të Territorit të Shqipërisë 2015-2030)
PPV	Plan i Përgjithshëm Vendor
SHGJSH	Shërbimi Gjeologjik Shqiptar
ToR	Terma Reference
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
ZMMTB	Zyra e Menaxhimit dhe Mbrojtjes të Tokës Bujqësore
ZRPP	Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Lista e figurave, fotove dhe grafikëve

Fig. 1.1 Ortofoto e gjendjes aktuale te territorit 15
Graf. 1.1 Grafiku i PBB-së për banor në Shqipëri 17
Graf. 1.2 Grafiku i nivelit të papunësisë në Shqipëri 17
Graf. 1.3 Grafiku i Balancës tregëtare 2015-2016 18
Graf. 1.4 Raporti i Borxhit publik me PBB-në 19
Graf. 1.5 Shpërndarja e PBB-së në sektorët ekonomikë 19
Graf. 1.6 Shpërndarja e punësimit në sektorët ekonomikë 20
Fig. 2.1 PPK – Itineraret dhe korridoret strategjike 23
Fig. 2.2 PPK – Skema e rrjetit të gazsjellësve në Ballkan 24
Fig. 2.3 PPK – Potencialet turistike të Mesdheut 25
Fig. 2.4 Fashat e Planit Ndër-Sektorial për Bregdetin 26
Fig. 2.5 Fasha A – Det dhe Diell 27
Fig. 2.6 Fasha B – Bujqësia 27
Fig. 2.7 Fasha C – Histori dhe Kulturë 28
Fig. 2.8 Fasha D – Fasha detare 29
Fig. 2.9 PINSB – Infrastruktura 33
Fig. 2.10 Potencialet Turistike në Shqipëri 34
Fig. 2.11 Evidentimi i pesë peizazheve territoriale 36
Fig. 2.12 PINS Bregdeti – Segmenti verior 37
Fig. 2.13 Skema konceptuale në shkallë të gjerë 39
Fig. 2.14 Matrica e territorit mes korridoreve dhe peizazheve 40
Fig. 2.15 Tipizimi i morfologjive urbane 42
Fig. 2.16 Harta e Vizionit strategjik 44
Fig. 2.17 Harta e Vizionit hapësinor 46
Fig. 2.18 Harta e Sistemit natyror 48
Fig. 2.19 Harta e Sistemit Ujor 50
Fig. 2.20 Harta e Sistemit Urban 52
Fig. 2.21 Hierarkia e qendrave urbane 53
Fig. 2.22 Harta e Sistemit Infrastrukturor 54
Fig. 3.2 Harta e degradimit dhe braktisjes 57
Fig. 3.3 Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve 59
Fig. 3.4 Harta e elementëve përjashtues 59
Fig. 3.5 Harta e projekteve të realizuara në vitet e fundit, projekteve në zbatim dhe projekteve të miratuara për zbatim 63
Fig. 3.6 Pozicioni administrativ i Bashkisë Kurbin 64
Fig. 3.7 Harta e Bashkisë Kurbin dhe qendrat e banuara 65
Foto 3.8 Lumi Mat – Miloti – Maja e Kunorës 66
Foto 3.9 Lumi Mat pranë Milotit 67
Foto 3.9 Lumi i Drojës 67
Foto 3.4 Lugina e Hurdhazës 68

FIG. 3.8 PROFILI GJATËSOR I AKUIFERIT PATOK LAÇ 68
FOTO 3.5 UZINA E SUPERFOSFATIT LAÇ 71
FIG. 3.9HARTA E FLUKSEVE NË TERRITORIN E BASHKISË KURBIN 82
FIG. 3.10ENERGJIA E ERËS NË SHQIPËRI 84
FIG. 3.11 ENERGJIA DIELLORE NË SHQIPËRI 86
FIG. 3.12 HIDROCENTRALET NË TERRITORIN E SHQIPËRISË 90
FIG. 3.13 FLUKSI I ENERGJISË 92
FIG. 3.14 POTENCIALI ENERGJETIK 92
FIG. 3.15 FLUKSI I UJIT 93
FIG. 3.16 KONSUMI I UJIT 94
FIG. 3.17 FLUKSI I USHQIMIT 96
FIG. 3.18 HARTA E POTENCIALEVE TURISTIKE 97
FIG. 4.1DIAGRAMA E VEPRIMIT 120
FIG. 4.2 SKEMA PËR KLASIFIKIMIN E PROJEKTEVE 121
FIG. 4.3 QENDËR AGRO-USHQIMORE ME ZINXHIR TË SHKURTËR 125
FIG. 4.4 ZHVILLIM ME KARAKTER TURISTIK I LIQENIT TË SHKOPETIT 126
FIG. 4.5 SHFRYTËZIMI TURISTIK NATYROR I LAGUNËS SË PATOKUT 127
FIG. 4.6 RIKUALIFIKIM I QENDRËS URBANE TË MILOTIT 128
FIG. 4.7 RIKUALIFIKIM I QENDRËS URBANE TË MAMURRASIT 129
FIG. 4.8 TURIZËM MALOR NË TRODHNË 130
FIG. 4.9 REHABILITIM I SISTEMIT TË VADITJES NË ZONËN FUSHORE 131
FIG. 4.10 ZHVILLIM I ZONËS SË SHËN NDOUT 132
FIG. 4.11 RRUGË ME KARAKTER TURISTIK PËR NË KURBIN TË VJETËR 133
FIG. 4.12 REHABILITIM DHE PËRMISIMI I SISTEMIT TË KANALEVE KULLUESE 134
FIG. 4.13 RIKUPERIM DHE RRITJE E EFIÇENSËS SË HIDROVOREVE 135
FIG. 4.14 SISTEM BIOLOGJIK I TRAJTIMIT TË UJËRAVE TË ZEZA 136
FIG. 4.15 ZHVILLIM I TURIZMIT BREGDETAR PRANË FSHATIT ADRIATIK 137
FIG. 4.16 ZHVILLIM I ZONAVE PRODHUESE 138
FIG. 4.17 ZHVILLIM I SHËRBIMEVE NË ZONËN E FUSHË-KUQES 139
FIG. 4.18 RIKUALIFIKIM I QENDRËS URBANE TË LAÇIT 140
FIG. 4.19 SHFRYTËZIM PËR TURIZËM NATYROR I ISHULLIT TE CABAKUT 141
FIG. 4.20 RRUGË ÇIKLIZMI LAÇ/PATOK 142
FIG. 4.21 ZONË TREGU LOKAL (ATY KU NXIRRET PRODUKTI) 143
FIG. 4.22HARTA E KORRIDORIT TË GJELBËR 144
FIG. 4.23POZICIONI SATELITOR I KORRIDORIT TË GJELBËR 145
FIG. 4.24HARTA SATELITOREE KORRIDORIT TË GJELBËR 147
GRAF. 5.1 INVESTIMET E BËRA NË KURBIN GRAF. 5.2INVESTIMET SIPAS NJËSIVE ADMINISTRATIVE 158
GRAF. 5.3 INVESTIMET E NEVOJSHME GRAF. 5.4INVESTIMET E NEVOJSHME SIPAS NJËSIVE 158
GRAF. 5.6 MUNDËSITË E KOMUNITETIT GRAF. 5.7MUNDËSITË E KOMUNITETIT SIPAS NJËSIVE 158
GRAF. 5.8PËRDORIMI AKTUAL I TOKËS GRAF. 5.9PËRDORIMI AKTUAL I TOKËS SIPAS NJËSIVE 159
GRAF. 5.10PËRDORIMI I DËSHIRUAR I TOKËS GRAF. 5.11PËRDORIMI I DËSHIRUAR SIPASNJËSIVE 159
GRAF. 5.12RËNDËSIA E ZONËS GRAF. 5.13RËNDËSIA E ZONËSSIPASNJËSIVE 159
GRAF. 5.14PËRPARËSITË E ZHVILLIMIT TË ZONËS GRAF. 5.15PËRPARËSITË E ZHVILLIMIT SIPASNJËSIVE 159

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

GRAF. 5.16 NDIKIMI I PPV-SË NË MJEDIS GRAF. 5.17 CILËSIA E MJEDISIT SIPASNJËSIVE 160
GRAF. 5.18 NDIKIMI I PPV-SË NË KOMUNITET GRAF. 5.19 NDIKIMI I PPV-SË SIPASNJËSIVE 160

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Lista e tabelave

Tabela 1-1 Ndryshimi i PBB-së 18
Tabela 1-2 Vlera e Bujqësisë në % të PBB-së 20
Tabela 1-3 Vlera e Industrisë në % të PBB-së 21
Tabela 1-4 Vlera e Shërbimeve dhe Turizmit në % të PBB-së 21
Tabela 2-1 Matrica e territorit 40
Tabela 2-2 Tabela klasifikuese e territorit urban 43
Tabela 3-1 Tabelë përmbledhëse e njësive administrative përbërése 64
Tabela 3-2 Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend 83
Tabela 3-3 Parqetelicensuara për ndërtimin, instalimin dhe prodhimin e energjisë elektrike 85
Tabela 3-4 Burimet gjeotermale në Shqipëri 85
Tabela 3-5 Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011) 88
Tabela 3-6 Njësitë ekonomike familjare sipas energjisë së përdorur (INSTAT, 2011) 88
Tabela 3-7 Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011) 89
Tabela 3-8 Fermat në Bashkinë Kurbin (QTTB dhe MBZHRAU, 2014) 94
Tabela 3-9 Prodhimi bujqësor dhe blegtoral në Bashkinë Kurbin (INSTAT, 2012) 95
Tabela 3-10 Tabela e strategjive 101
Tabela 4-1 Lista e projekteve bazë 114
Tabela 4-2 Projektet për Infrastrukturën rrugore 114
Tabela 4-3 Lista e projekteve sipas afateve 118

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Përmbajtja

PARATHËNIE 4
SHKURTIME 5
LISTA E FIGURAVE,FOTOVE DHE GRAFIKËVE 6
LISTA E TABELAVE 9
PËRMBAJTJA 10
HYRJE 12
1 STRATEGJIA E PËRGJITHSHME 14
1.1 PËRSHKRIM I METODOLOGJISË 14
1.1.1 Përqasja strategjike 14
1.1.2 Vizioni shumë- dimensional 16
1.2 TENDENCAT SOCIO-EKONOMIKE 17
1.2.1 Analiza e situatës ekonomike sipas sektorëve kryesor të prodhimit 17
1.2.2 Sektorët prodhues 19
1.2.3 Bujqësia 20
1.2.4 Industria 21
1.2.5 Shërbimet dhe turizmi 21
2 VIZIONI STRATEGJIK 23
2.1 DIREKTIVAT STRATEGJIKE TË PPK-SË 23
2.1.1 Projektet kryesore sipas PPK-së 23
2.1.2 Kurbini si qendër urbane dhe lokale e zonës 24
2.2 PLANI I INTEGRUAR NDËR-SEKTORIAL PËR BREGDETIN 25
2.2.1 Integrimi në Hapësirën mesdhetare 25
2.2.2 Potencialet e fashave, tokësore dhe detare 25
2.2.3 Struktura e bregdetit 29
2.3 PËRCAKTIMI I TERRITORIT SIPAS PESË SISTEMEVE 30
2.3.1 Sistemi Urban 30
2.3.2 Sistemi natyror 31
2.3.3 Sistemi bujqësor 31
2.3.4 Sistemi ujor 31
2.3.5 Sistemi Infrastrukturor 32
2.3.6 Turizmi 33
2.4 PROPOZIME STRATEGJIKE 35
2.4.1 Morfologjia urbane 41
2.4.1 Klasifikimi i Sistemit urban 42
2.5 VIZIONI HAPËSINOR 45
2.5.1 Toka e ndërmjetme – Natyrë dhe Identitet 45
2.5.1 Konceptimi territorial 45
2.5.2 Paraqitja e vizionit hapësinor 49
3 STRATEGJIA TERRITORIALE 55

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

3.1 NEVOJAT POTENCIALET DHE KUFIZIMET 55
3.1.1 Kuptimi i territorit 55
3.1.2 Ekstrakt nga Analiza e Thelluar e gjendjes ekzistuese 62
3.1.3 Projeksionet demografike dhe stoku i banesave 73
3.1.4 Analiza SWOT sipas sistemeve 75
3.1.5 Analiza metabolike 81
3.2 STRATEGJIA, VIZIONI DHE OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT 99
3.2.1 Identifikimi i mundësive kryesore të zhvillimit ekonomik dhe social 99
3.2.2 Strategjia lokale e zhvillimit 101
3.2.3 Objektivat lokalë 102
3.2.4 "Korridori Blu" 103
3.2.5 Lista e projekteve strategjike 103
3.3 HARTËZIMI I STRATEGJISË TERRITORIALE 105
3.3.1 Strategjia territoriale sipas sistemeve 105
4 VEPRIMET PRIORITARE DHE INVESTIMET STRATEGJIKE 113
4.1 PROJEKTET STRATEGJIKE 113
4.1.1 Tipet e projekteve 113
4.1.2 Projektet Bazë 113
4.1.3 Projektet e zhvillimit 117
4.1.4 Projektet Pilot 117
4.1.1 Bllokskema strategjike 118
4.2 PROGRAMET DHE PLANI I VEPRIMIT 119
4.2.1 Plani i veprimit 119
4.2.1 Diagrama e veprimit 120
4.2.2 Analiza financiare e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit 120
4.2.3 Analiza ekonomike e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit 121
4.3 PROJEKTET ZHVILLIMORE 123
4.3.1 Identifikimi dhe Hartëzimi i projekteve 123
4.3.2 Projektet e zhvillimit 125
4.3.3 Projektet pilot 144
5 ANEKS 152
5.1 KONSULTAT PUBLIKE GJATË HARTIMIT TË STRATEGJISË TERRITORIALE 152
5.1.1 Dëgjesë Publike datë 02.03.2016 152
5.1.2 Pyetësorët e realizuar gjatë dëgjesave publike dhe mbledhjes së informacionit në terren 155
5.1.3 Përpunim i informacionit të mbledhur nga dëgjesa publike, terreni dhe online 157
5.1.4 Takimet më administratorët e njësive 160
5.1.5 Prezantim i Strategjive Territoriale të 26 PPV-ve, 3-4-5 Maj 2016 163
5.1.6 Takim me Forumin Këshillimor Vendor, datë 18 Maj 2016 163
5.1.7 Dëgjesë publike, datë 25 Maj 2016 166
5.1.8 Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV) 30 Maj 2016 168
5.2 MATERIALI HARTOGRAFIK 172

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

Hyrje

Një ndër instrumentet e planifikimit vendor është : **Dokumenti i Strategjisë Territoriale së Zhvillimit**, e cila është qasja e parë fiziko-hapësinore me Planin e Përgjithshëm Vendor të kësaj bashkie, si shprehja më e lartë e planifikimit të territorit, që pasqyron përparësi e qëllime strategjike, objektiva, mjete e rezultate të pritshme, për të orientuar, drejtuar dhe nxitur proceset e mëtejshme të planifikimit të territorit.

Strategjia Territoriale është dokumenti strategjik thelbësor që udhëzon zhvillimin fiziko-hapësinor të njësisë së qeverisjes vendore dhe shërben si bazë për zhvillimin e Planit të Përgjithshëm Vendor.

Koncepti i zhvillimit të territorit është bazuar në fazat e analizës së gjendjes ekzistuese dhe përfshin projeksionet ekonomike dhe demografike për 15-20 vitet e ardhshme. Këto parashikime janë bërë mbi bazën e analizimit të tendencave të zhvillimit në vitet e fundit dhe në të dhënat sociale, ekonomike e demografike të mbledhura në fazat e para. Gjithashtu janë marrë parasysh parashikimet e zhvillimit të ardhshëm të Bashkisë, sipas qëllimit dhe objektivave për vizionin e zhvillimit të këtij territori, që duhet të përfshijë plani i përgjithshëm vendor.

Ky projekt përfshin hartimin e instrumenteve vendore të planifikimit për Bashkinë Kurbin, ku theksi vihet në zhvillimin e njësisë në aspektin ekonomik, urban, mjedisor dhe çdo aspekt tjetër të rëndësishëm për njëzetë vitet e ardhshëm.

Ky dokument ka 3 kapituj kryesorë, që përbëjnë bazën e vlerësimit:

- Strategjia Rajonale
- Strategjia Territoriale
- Plani i veprimeve prioritare, investimeve strategjike kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Një element tjetër i rëndësishëm i kësaj faze është **Përfshirja e grupeve të interesit dhe dëgjesa publike,** me objektiv kryesor takimet publike për të krijuar transparencë dhe besim në mes të qytetarëve dhe autoritetet publike, para se të ndërmerren vendime të zhvillimit. Gjatë periudhës së hartimit të këtij dokumenti janë realizuar 3 dëgjesa publike, si dhe janë kryer takime të ngushta me ekspertë vendorë, përfaqësues të biznesit e aktorë të tjerë, që operojnë në këtë rajon dhe janë pjesë vitale e zhvillimit me aktivitetin e tyre.

Strategjia rajonale shtron një vizion të përgjithshëm të një territori të gjerë, duke përfituar nga vazhdimësia hapësinore e tre bashkive, Lezhë, Kurbin dhe Krujë, për të evidentuar pikat e tyre të përbashkëta, pozicionin dhe rolin që luan ky rajon në tërësinë territoriale të Republikës së Shqipërisë, sidomos përsa i përket zhvillimit të infrastrukturës, raportit mes malit dhe detit, veriut dhe jugut, urbanizmit dhe natyrës.

Strategjia Territoriale bazohet në gjetjet e fazës së parë dhe potencialet e zonës duke përcaktuar strukturën e ndërtuar të territorit, vizonin dhe strategjinë zhvillimore specifike për Bashkinë e Kurbinit. Ky proces do të zhvillohet në tre hapa:

- Identifikimi i nevojave, potencialet dhe kufizimet
- Formulimi i një vizion dhe strategjie për zhvillimin lokal e njësisë territoriale
- Hartëzimi i Strategjisë së Territorit

Strategjia do të japë orientimet kryesore të zhvillimit, përcaktimet hapësinore dhe sasiore të nevojave, elementët kryesorë të Konservimit, si dhe do të ofrojë rekomandime e programe specifike për problemet kryesore dhe transformimet e parashikuara.

Vizioni dhe orientimet kryesore strategjike do të paraqiten në harta, sipas pesë sistemeve territoriale, duke treguar direktivat kryesore, fazat e zbatimit për zhvillime të mëtejshme, si dhe ndryshimet e nevojshme që rrjedhin nga zbatimi i vizionit.

Plani i veprimeve prioritare, investimeve strategjike kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit vjen si një shtjellim i nevojave prioritare të Bashkisë dhe plani i investimeve mbi të cilat do të zhvillohen këta elementë kryesorë. Plani do të bazohet kryesisht nëinvestimet në infrastrukturën e nevojshme për rritjen e cilësisë së shërbimit dhe për të akomoduar rritjen e ardhshme ekonomike, duke identifikuar së pari projektet e investimeve me prioritet të lartë, të nevojshme gjatë pesë viteve të ardhshme. Ky plan do të evidentojë tre tipe projektesh, duke filluar nga shkalla e madhe në projektet e detajuara dhe duke shpjeguar diferencat e rëndësinë e secilit:

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TIRANË SEKRETARIA

- Projekte Bazë
- Projekte zhvillimi
- Projekte Pilot

Plani do të përfshijë gjithashtu një vlerësim dhe programin e investimeve kapitale financiare për ndërtimin dhe shpenzimet operative të infrastrukturës së re, si dhe zonat e rëndësisë së veçantë për territorin lokal, të konsideruara zona të zhvillimit prioritar dhe që do të luajnë rolin e rasteve studimore për testimin e zhvillimeve të se ardhmes.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

1 STRATEGJIA E PËRGJITHSHME

1.1 PËRSHKRIM I METODOLOGJISË

1.1.1 Përqasja strategjike

Ajo që karakterizon vëmendjen e kohëve të fundit ndaj qasjes strategjike të planifikimit është mundësia, që njëkohësisht të mbahen parasysh, si nevoja e re për konkurrencë e sistemeve lokale, ashtu edhe kriza e modelit tradicional të zhvillimit. Është kjo arsyeja pse, detyra kryesore e PPV-ve të reja është ajo e krijimit të mundësive të reja për shfrytëzim të qëndrueshëm të resurseve lokale, duke përfshirë iniciativat për zhvillim urban, duke ekzaminuar skenarët alternativë, duke vlerësuar efektet dhe duke saktësuar "perspektivat territoriale" referuese.

Disa lloje problemesh nuk mund të përballohen dhe të zgjidhen në nivel lokal. Menaxhimi i zhvillimit lokal, pa përcaktuar horizontet strategjike, mund të bëjë që bashkive t'ju humbasin mundësi shumë të rëndësishme zhvillimi. Plani i Përgjithshëm Vendor duhet të përfytyrojë mënyra të reja të organizimit të hapësirës në raport me ripozicionimin strategjik të territorit. Leximi dhe interpretimi i tij më në tërësi, nënkupton kërkimin e shkallës së duhur të planifikimit që përfshin një hapësirë territoriale me karakteristika homogjene, e cila shpeshherë tejkalon kufijtë administrative lokalë.

Me fokus trajtimin e "Zonave të gjëra", në këtë kapitull hyrës të dokumentit të zhvillimit strategjik, analiza shtrihet në një territor më të gjerë se kufijtë territorial të bashkisë duke përfshirë edhe njësitë vendore kufitare. Në rastin e këtij studimi, territori i bashkisë Kurbin paraqet një homogjenitet funksional dhe hapësinor, edhe pse nuk mungojnë situatat specifike lokale.

Mundësia e funksionimit me sukses e një programi lokal zhvillimi varet edhe nga krijimi i situatave të tjera shtesë të favorshme si: ndërtimi i rrjetit të grupeve të interesit, marrëveshja mes institucioneve për realizimin e tij, pajtimi social i iniciativës etj.

Në këtë drejtim mund, dhe duhet të punohet që planet e reja të jenë një mundësi për të tejkaluar dështimet e të shkuarës, duke ndërtuar një listë ndërhyrjesh prioritare që të kenë kushtin e dyfishtë:

- të jenë të sakta nga pikëpamja teknike
- të jenë të zbatueshme dhe të qëndrueshme nga pikëpamja ekonomiko-sociale.

Në mënyrë që Plani i Përgjithshëm Vendor të mund të jetë një instrument efikas për zhvillimin e territorit, ai duhet:

- të kuptojë synimet ekonomiko-sociale të komunitetit në nivel strategjik;
- të evidentojë veprimet strategjike që mund të realizohen në një kohë të shkurtër me anë të resurseve të disponueshme dhe/të përdorshme;
- të përcaktojë objektiva konkretë dhe afatet kohore të tyre;

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

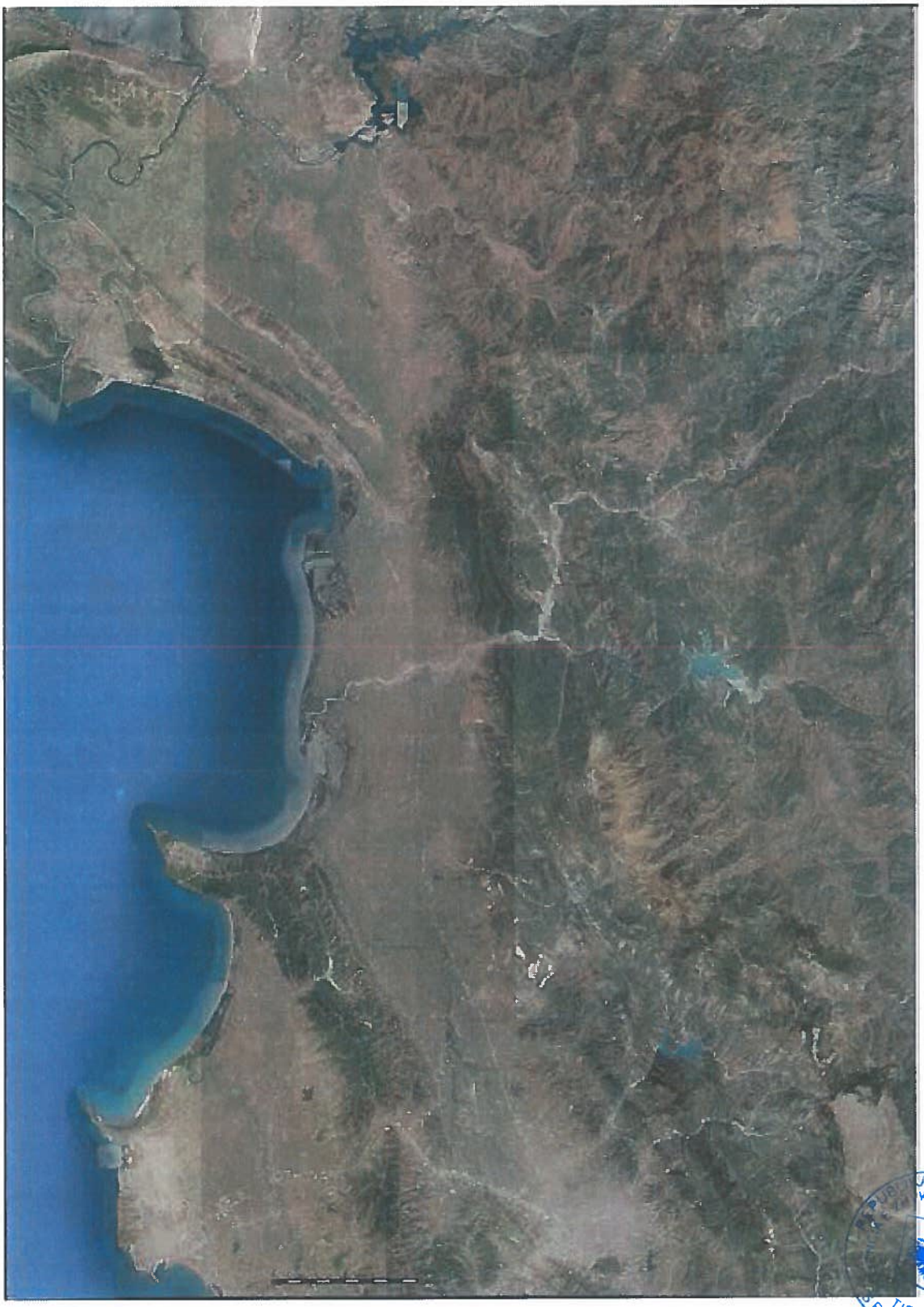

Fig. 1.1 Ortofoto e gjendjes aktuale te territorit

Nga kjo rrjedh nevoja e proceseve qeverisëse në disa nivele, të bazuara në marrëveshje (si horizontale, ashtu edhe vertikale) mes institucioneve të niveleve dhe llojeve të ndryshme.

Plani i ndërtuar sipas një qasjeje strategjike mund t'i krijojë sistemit vendor mundësi të reja shtesë zhvillimi, por për të bërë këtë, programi i ndërhyrjeve dhe i veprimeve që duhen vënë në funksion, duhet të ndërtohet duke u nisur nga sugjerimet e ofruara nga territori, i nënkuptuar në formën e dyfishtë të një pushteti lokal dhe një bashkësie grupesh interesi.

Vizioni Strategjik duhet konsideruar si qasja projektuese e një "perspektive territoriale", e ndërtuar duke u nisur nga "ambiciet ekonomiko-sociale" të komunitetit lokal. Bëhet fjalë për ndërtimin e një politike të re urbane në harmoni më të madhe me logjikën ekonomike. Duke qenë se një detyrë e tillë zhvillimi nuk mund t'i lihet vetëm PPV-së, siç nënkuptohet tradicionalisht, procesi duhet të parashikojë ndërtimin e një perspektive territoriale si kalim nga ambiciet ekonomiko-sociale te projektet e ndërhyrjet.

Një PPV e hartuar sipas logjikës së mësipërme ka këto avantazhe:

- menaxhon transformimine tokave, në kuadër të një objektivi koherent të nxjerrjes në pah të vlerave ekonomike;
- garanton funksionalitetin e secilës prej ndërhyrjeve, në lidhje me sistemin e përgjithshëm të rrjeteve;
- favorizon pikat (vendndodhjet) e mundshme prodhuese, që janë të afta të thithin investime nga jashtë.

Në këtë kontekst, Plani i Përgjithshëm Vendor duhet të dijë të përballojë me vetëdije raportin mes vendit dhe rrjetit, si në hapësirë ashtu edhe në shkallë, domethënë të përfytyrojë lloje të reja organizimi të hapësirës dhe t'i përfytyrojë ato në lidhje me pozicionimin strategjik të vendit krahasuar me dinamikën e rrjeteve.

1.1.2 Vizioni shumë-dimensional

Transformimi i një Plani të Përgjithshëm Vendor në një projekt zhvillimi, nënkupton shpjegimin e atyre ideve që mund t'i shtojnë planit mundësi të reja zhvillimi konkrete dhe të menjëhershme.

Në përputhje me një vizion të përbashkët në shkallë territoriale, PPV-ja duhet të marrë përsipër detyrën e parashikimit të "mundësive taktike" të afta për t'i bërë realitet zgjedhjet strategjike. Pra duhen parashikuar të gjithë elementët domethënës, që kanë aftësinë ta transformojnë në një projekt të zbatueshëm, që të mund të garantojë realizueshmërinë e strategjive të evidentuara në shkallë territoriale, si edhe sigurinë e shpejtësinë procedurale për realizimin e këtyre parashikimeve të bëra.

Një PPV mund të kthehet në projekt zhvillmi pavarësisht nga shkalla e aplikimit. Përcaktimi i një konfigurimi të dëshiruar hapësinor dhe evidentimi i bashkësive të veprimeve që duhen vënë në funksion për arritjen e tij është një operacion që mund të bëhet në çfarëdo shkalle, për të rindërtuar një qytet por edhe për të realizuar një sistem objektesh të vogla me karakter shërbimi të shpërndarë në territor ose një rrjet të organizuar për menaxhimin e një fluksi mallrash apo njerëzish.

Raporti midis projektit të zhvillimit dhe PPV-së, shtjellohet në shkallë të ndryshme dhe i përshkon vertikalisht shkallët në kuptimin, që plani mund të shkaktojë projekte ndërhyrjesh në shkallë të ndryshme nga ato për të cilat është hartuar, ashtu sikurse një projekt mund të provokojë efekte në shkallë të ndryshme nga ajo në të cilën zbatohet. Për shembull, shpeshherë nënvleftësohet influenca e ndërsjelltë mes organizimit të hapësirave në shkallë lokale dhe dinamikave ekonomiko-sociale në shkallë globale. Politikat e zhvillimit ekonomik janë akoma shumë të shkëputura nga politikat e qeverisjes së transformimeve të hapësirës territoriale dhe urbane. Ndërsa lidhja funksionale mes projektimit të hapësirës së urbanizuar dhe strategjive të zhvillimit të kontekstit është e fortë dhe e ndërsjellët. Zgjedhjet hapësinore, në shkallë territoriale dhe urbane, mund të kenë influencë mbi dinamikat ekonomike kontekstuale, ashtu si zgjedhjet strategjike të sistemit mund të përftojnë mundësi të reja zhvillimi urbanistik.

Veprimi i bashkërenduar i planifikimit të territorit dhe i projektimit të hapësirave urbanizuese duhet të përcaktojë kushtet e kontekstit që favorizojnë tërheqjen e investimeve, të cilat nuk janë më të lidhura vetëm me shërbimet ndaj prodhimit (zonat ekonomike – industriale), por edhe me shërbimet e integruara me njeriun (sisteme urbane), duke parë që me gjithë globalizimin e marrëdhënieve virtuale, janë akoma qytetet ato që tërheqin dijen dhe favorizojnë nxitjen e proceseve të inovacionit.

Planifikimi strategjik, në riprojektimin e rrjeteve infrastrukturore, mund të transformojë boshllëqet urbane (hapësira të pa urbanizuara brenda zonës urbane) në mundësi të reja zhvillimi. Plani urbanistik i një qyteti mund të jetë themelor për krijimin e kushteve të duhura të kontekstit, në mënyre që ai qytet të jetë më tërheqës kundrejt personave dhe kapitaleve. Konfigurimi hapësinor i një nyjeje infrastrukturore mund të përcaktojë kushtet bazë, që një lidhje e thjeshtë intermodale të transformohet në një "ndërlidhje komplekse", e aftë të krijojë dinamika të reja zhvillimi social dhe ekonomik.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË QYTETIT TIRANË SEKRETARIA

1.2 TENDENCAT SOCIO-EKONOMIKE

1.2.1 Analiza e situatës ekonomike sipas sektorëve kryesor të prodhimit

Sipas Bankës Botërore (BB) dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar (FMN), Shqipëria klasifikohet si vend në zhvillim dhe me të ardhura të mesme dhe të larta dhe është një opinion i përhapur se Shqipëria ka një potencial të madh për rritjen ekonomike dhe për integrimin progresiv me ekonomitë e Bashkimit Europian (BE), mes të cilëve Italia, e cila është edhe partneri më i madh ekonomik i saj.

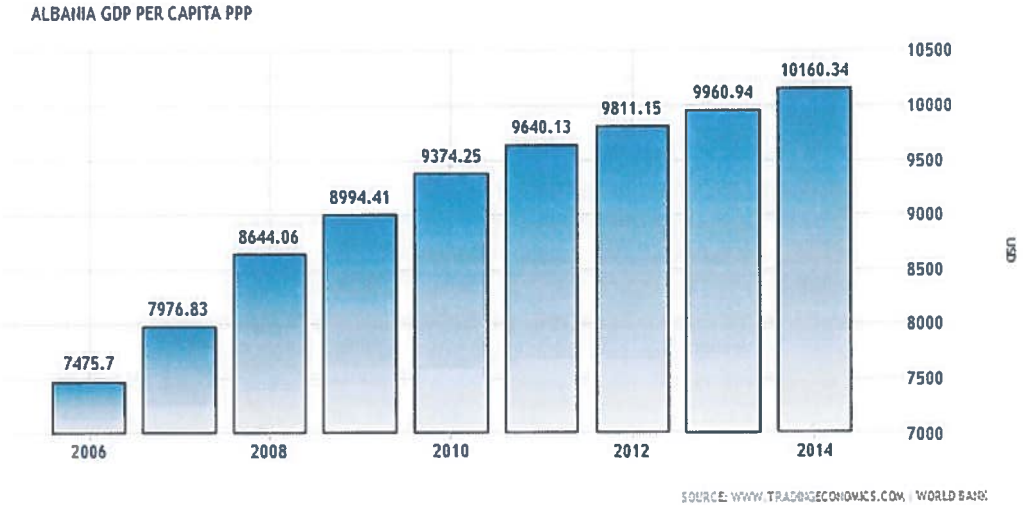

Graf. 1.1 Grafiku i PBB-së për banor në Shqipëri

Kushtet ekonomike të popullsisë variojnë sipas zonave, me popullsinë rurale që karakterizohet nga një varfëri e përhapur, gjë që ka krijuar flukse migrimi të brendshëm nga zonat rurale drejt atyre urbane. Përqindja zyrtare e papunësisë së forcës punëtore, që rrotullohet rreth vlerës 17% në vitet e fundit, nuk është më e keqe se ajo e vendeve me ekonomi të avancuar të hapësirës europiane, por fsheh një nën-punësim (punësim në nivel jo të plotë) të resurseve njerëzore shqiptare.

Ekonomia është e karakterizuar edhe nga përhapja e aktiviteteve informale, të cilat dalin jashtë kontrollit të organeve shtetërore dhe sistemit të taksimit. Pikat më të forta të ekonomisë së saj janë: kosto e ulët e fuqisë punëtore; pasuria në lëndë të para (kryesisht në minerale dhe resurse ujore); pozicioni gjeografik strategjik në qendër të Mesdheut; sistemi i taksave i cili është i ulët në krahasim me vendet e afërta të Bashkimit Europian.

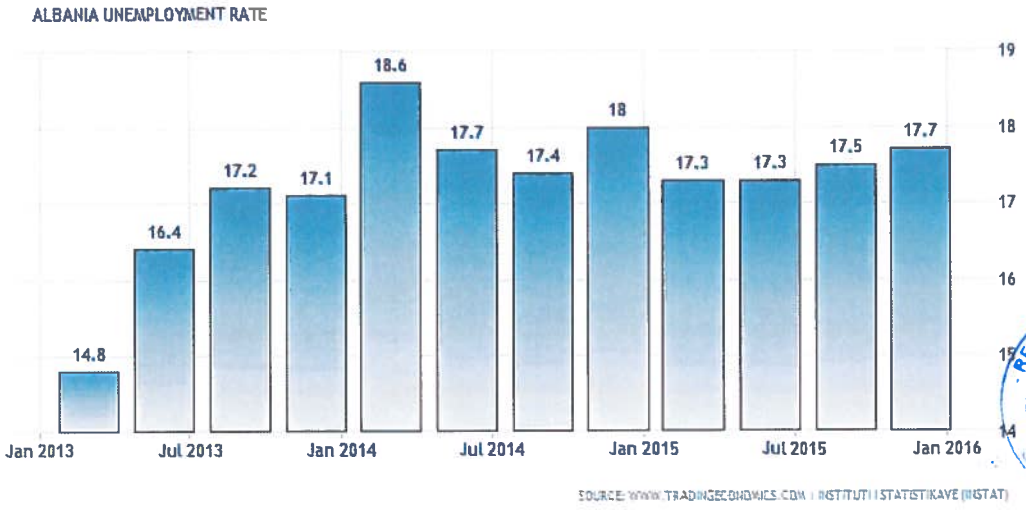

Graf. 1.2 Grafiku i nivelit të papunësisë në Shqipëri

Këto elemente që përbëjnë avantazhe konkurruese kanë dhënë frytet e tyre falë reformave të bëra nga fundi i viteve '90. të cilat kanë prodhuar një rritje me ritme të larta të Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB) deri në vitin

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TURIZMIT
TIRANE
SEKRETARIA

2008, vit i fillimit të krizës financiare dhe ekonomike ndërkombëtare, e cila vazhdon akoma, siç tregojnë të dhënat më poshtë (burimi FMN):

Tabela 1-1Ndryshimi i PBB-së

Viti	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ndryshimi i PBB në %:	6,66	5,43	5,9	7.53	3,35	3,71	2,55	1,42	1,11	2,17

Është për t'u nënvizuar se parashikimet, edhe pse janë pozitive, janë të karakterizuara nga një pasiguri e lartë, si për prezencën e problemeve strukturore të ekonomisë ashtu edhe për urgjencën dhe pasigurinë ekonomike ndërkombëtare e cila nuk është e favorshme. Në pesëmbëdhjetë vitet e fundit, vendi ka bërë hapa të mëdhenj në arritjen e kushteve të një ekonomie tregu moderne, por mbeten të pazgjidhura disa pika kritike të cilat frenojnë zhvillimin ekonomik të Vendit. Mes tyre, ato më të rëndësishmet janë:

- pasiguria e të drejtës mbi pronat e shpërndara pas rënies së regjimit komunist, të cilat krijojnë një konfliktualitet të lartë gjyqësor mes popullsisë si edhe paraqesin rrezik për investimet private;
- fragmentimi i lartë i pronësisë së tokave bujqësore, me sipërmarrje bujqësore me karakter familjar dhe të dedikuara kryesisht prodhimeve për përdorim vetjak;
- mungesa e infrastrukturave logjistike për grumbullimin, magazinimin dhe transportin e prodhimeve;
- kredidhënia e ulët nga ana e bankave, shpeshherë deri në mungesë totale, për sipërmarrjet e vogla dhe shumë të vogla, të cilat përbëjnë bazën prodhuese të vendit (rreth 99% e tyre ka një numër punëtoresh të përfshirë mes 1 dhe 4 vetë);
- mungesa e menaxhimit të duhur të ciklit të mbetjeve dhe niveli i lartë i ndotjes, të cilët frenojnë shfrytëzimin turistik të bregdetit dhe zhvillimin e një bujqësie ekologjike me një vlerë të lartë të shtuar;
- mungesa e infrastrukturave të tjera në shumë zona, siç janë rrjetet e kanalizimeve dhe të shpërndarjes së ujit të pijshëm, rrjeti rrugor, rrjeti hekurudhor (tashmë pothuajse jashtë përdorimit) etj.

Pikave kritike strukturore të ekonomisë, i janë shtuar dëmet e shkaktuara nga kriza ekonomike ndërkombëtare e vitit 2008, e cila ka goditur Shqipërinë në dy drejtime: ka pësuar një rënie të dukshme të eksporteve, si pasojë e tkurrjes së të ardhurave dhe të kërkesës ndërkombëtare; dhe njëkohësisht ka vuajtur një tkurrje të remitancave të emigrantëve, të cilat kanë kaluar nga 12-15% e PBB para vitit 2008, në 7% në vitin 2012 dhe në pak më tepër se 5% në vitin 2013. Remitancat përbejnë një burim primar të resurseve financiare të vendit, të ardhura kryesisht nga shqiptare të emigruar në Itali dhe Greqi, të cilët përbëjnë rreth 20% të gjithë forcës punëtore shqiptare.

Ndërkohe, importet në Shqipëri nuk kanë pësuar rënie dhe shkëmbimet me jashtë vazhdojnë të pësojnë një rritje të deficitit të veprimeve dhe një rritje të deficitit të baraspeshës tregtare, të cilat nuk balancohen nga një fluks i mjaftueshëm i remitancave nga jashtë.

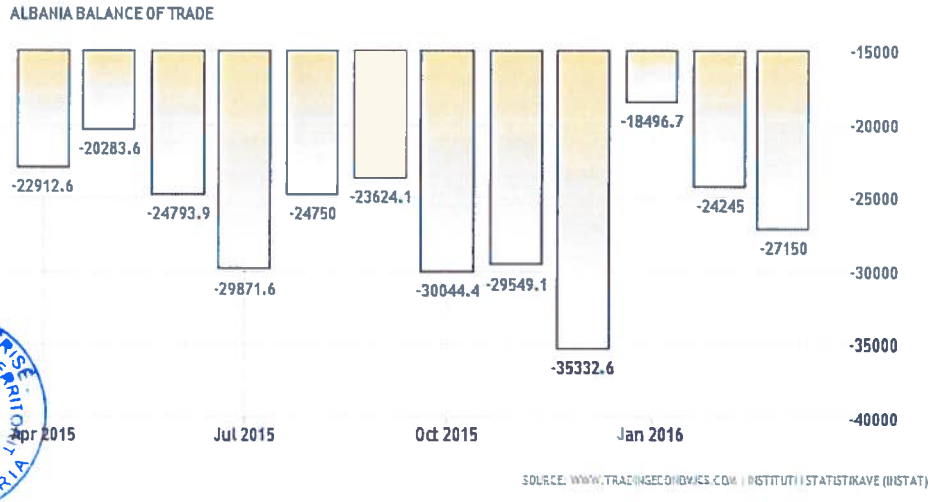

Grafi. 1.3 Grafiku i Balancës tregëtare 2015-2016

Rritja e vazhdueshme e borxhit të jashtëm publik të vendit ka shtyre BB të sugjerojë ndërhyrje për uljen e deficitit të baraspeshës së pagesave dhe për uljen e borxhit publik (që, sipas BB, duhet të zbresë deri në 30-40% të

PBB). Nga ana tjetër qeveria shqiptare ka vendosur të rrisë shpenzimin publik, duke çuar nivelin e borxhit publik përtej kufirit të 70%.

Graf. 1.4 Raporti i Borxhit publik me PBB-në

Kjo politikë fiskale zgjeruese (ekspansive) pritet të ketë efekte pozitive në rritjen ekonomike, por roli i saj varet nga efikasiteti i ndërhyrjeve të cilat kanë si qellim tejkalimin e problematikave të lartpërmendura.

1.2.2 Sektorët prodhues

Rreth 80% e ekonomisë shqiptare përbëhet nga sipërmarrje private, të cilat arrijnë rreth 120 mijë njësi, nga të cilat 99% janë me dimensione shumë të vogla (1-4 punëtorë).

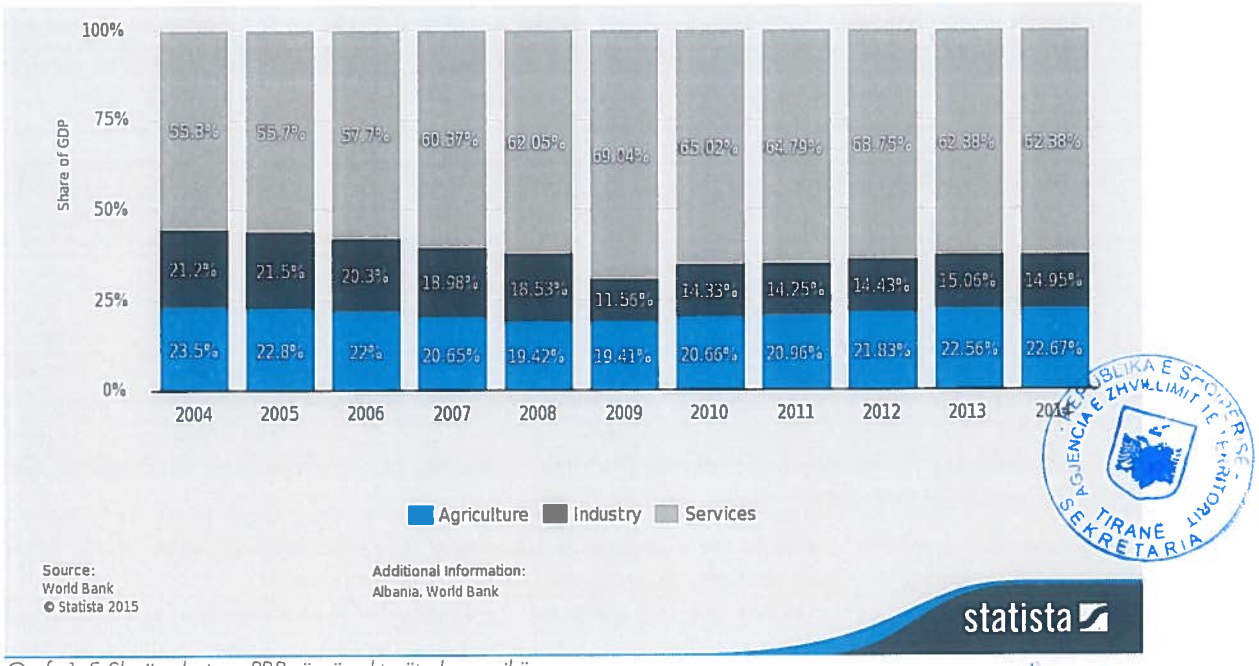

Graf. 1.5 Shpërndarja e PBB-së në sektorët ekonomikë

Duke filluar nga vitet e para të këtij shekulli, sektori i shërbimeve (tërësor) është kthyer në një sektor dominues mbi atë primar (bujqësi, blegtori), i cili vuan problematikat e përshkruara më lart, dhe mbi atë industrial, i cili nuk është shumë i zhvilluar. Sektori terciar (i shërbimeve) përbën rreth 84% të sipërmarrjeve ekzistuese në Shqipëri dhe kontribuon për 52,19% të PBB. 52% e sipërmarrjeve të sektorit të shërbimeve operon në sektorin e tregtisë, 12% në atë të transporteve dhe telekomunikacionit dhe pjesa tjetër prej 17% ofron lloje të tjera shërbimesh. Nga

ana tjetër, ndërmarrjet prodhuese përbëjnë vetëm 16% të totalit, nga të cilat 62% janë në sektorin artizanal, 27% në sektorin e ndërtimit dhe 11% në atë të bujqësisë dhe peshkimit.

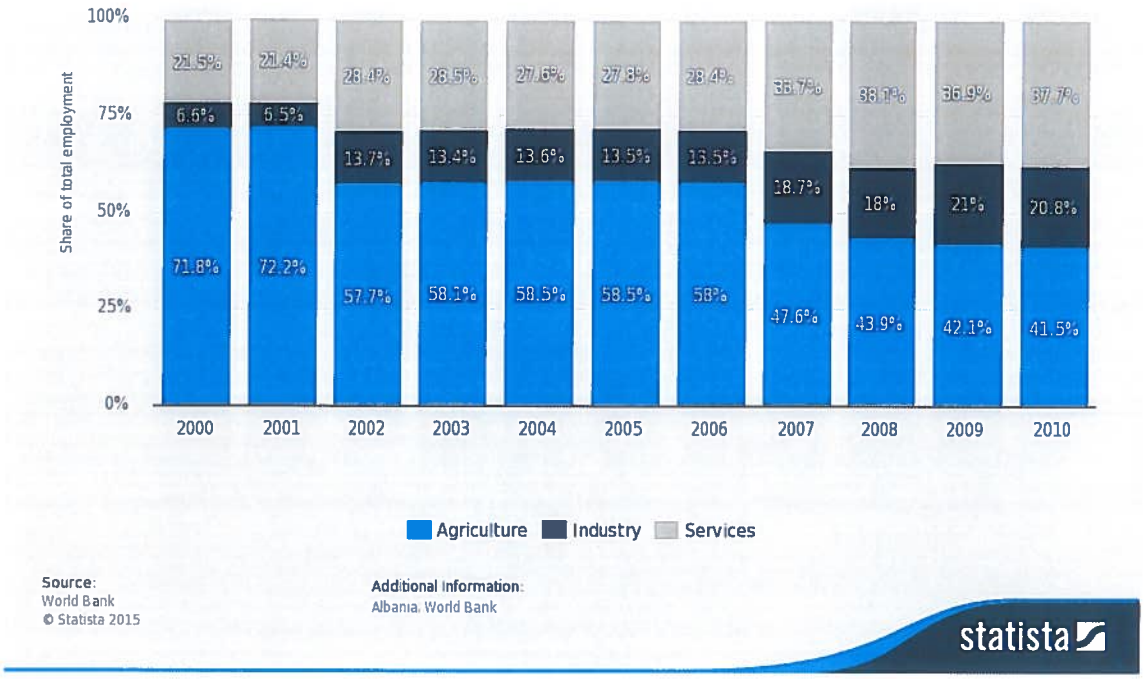

Graf. 1.6 Shpërndarja e punësimit në sektorët ekonomikë

1.2.3 Bujqësia

Në Shqipëri bujqësia ka luajtur gjithmonë një rol të rëndësishëm në ekonominë e vendit. Me gjithë rritjen e shpejtë të viteve të para të shekullit, e trajnuar edhe nga sektori i shërbimeve, bujqësia ka vazhduar të ndikojë për më shumë se 20% të PBB, duke punësuar më shumë se 40% të fuqisë punëtore të vendit.

Tabela 1-2 Vlera e Bujqësisë në % të PBB-së

Viti	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vlera (%)	35,90	26,49	20,22	19,87	19,42	19,40	20,65	20,95	21,66	22,50	22,64

Prodhimi bujqësor në Shqipëri realizohet pothuajse tërësisht, nga sipërmarrje të dimensioneve të vogla me drejtim familjar, të cilat përdorin parcela toke, mesatarisht, rreth 1.2 ha secila dhe me rreth 90% të parcelave më të vogla se 2 ha. Dimensionet e vogla të ndërmarrjeve bujqësore pengojnë shfrytëzimin e ekonomive të shkallës së gjerë, uljen e kostove mesatare dhe rritjen e prodhimit, gjë që arrihet me ndërmarrje të dimensioneve të përshtatshme (1,2 ha mund të mjaftojnë për rritjen e bletëve por, për prodhime të mbjellash, dimensioni i pranueshëm është të paktën 10 herë më i madh)

Copëzimi i prodhimit, bashkuar me mungesën e koordinimit mes ndërmarrjeve, krijon luhatje të çmimeve si pasojë e alternimit të eksesit (tepricës) dhe mungesës së ofertës së produkteve.

Drejtimi familjar i mikro-ndërmarrjeve, që bëhet pa një kontabilitet të përshtatshëm sipërmarrës, vështirëson aksesin ndaj kredimarrjes (e cila është gjithsesi mjaft e vështirë) dhe pengon futjen e formave të mbrojtjes së të drejtës ë bujqësisë, siç janë sigurimi ndaj rreziqeve natyrore dhe të tregut.

Gjithashtu, mungesa e rrugëve të asfaltuara në zonat rurale, mungesa e vend grumbullimeve dhe magazinave frigoriferike, mungesa në territor e ndërmarrjeve agro-industriale për përpunimin e produkteve bujqësore, janë pengesa të forta për zhvillimin e mundshëm të bujqësisë shqiptare. Megjithatë, sektori bujqësor shqiptar mbetet një sektor me një potencial shumë të madh, falë disa faktorëve:

- pozita gjeografike dhe klima lejojnë zgjerimin e gamës së produkteve të ofruara në tregun europian me çmime konkurruese;

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TURIZMIT TIRANË SEKRETARI

- pasuritë e mëdha ujore dhe ekzistenca e një rrjeti kanalesh vaditës dhe kullues (që pjesërisht duhen rikuperuar);
- mosha mesatare e popullatës që merret me bujqësi është mjaft e ulët, me gjithë fenomenin e theksuar të migrimit;
- rritja e sektorit të turizmit në vend, faktike dhe potenciale, dhe integrimi i tij me bujqësinë dhe agro-turizmin mund të favorizojë përhapjen e prodhimeve lokale dhe rajonale. Prezenca, gjithmonë në rritje, e investitorëve të huaj, veçanërisht italianë, në rolin e tyre të dyfishte si porositës dhe financues të prodhimit, e cila lejon krijimin e ekonomive të shkallës, tejkalimin e pengesave të mungesës së likuiditetit për financimin e prodhimit (mungese krediti) dhe përshtatjen e prodhimit bujqësor shqiptar me kërkesat e cilësisë dhe gjurmueshmërisë së prejardhjes së kërkuara nga normativat europiane.

Për këto arsye, sektori bujqësor, bashke me atë turistik, është resursi kombëtar më i rëndësishëm. Zhvillimi i tij potencial, i kushtëzuar nga tejkalimi i problematikave të sipërpërmendura, mund të shërbejë si motor për rritjen dhe modernizimin e vendit.

1.2.4 Industria

Industria shqiptare kontribuon për rreth një të katërtën e prodhimit të brendshëm bruto.

Tabela 1-3 Vlera e Industrisë në % të PBB-së

Viti	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vlera (%)	22.8	22.0	26.4	25.33	29.02	28.21	28.69	28.15	26.45	26.36	25.15

Aktiviteti industrial është i përqendruar në pak sektorë: siderurgjik, kimik, minerar, mekanik, tekstil dhe i këpucëve. Këto të fundit kanë përfituar nga delokalizimi i ndërmarrjeve italiane të cilat kanë transferuar në Shqipëri njësitë e tyre të prodhimit për të përfituar nga kosto e ulët e fuqisë punëtore dhe niveli i ulët i regjimit fiskal.

Sektori industrial i cili, më shumë se të tjerët, duket se ka perspektiva të mira për një zhvillim të shpejtë, është ai hidroelektrik. Shqipëria ka një sipërfaqe ujore prej rreth 44.000 km², nga të cilat shfrytëzohen vetëm 35%, me një fuqi prodhimi prej rreth 1500 MW, dhe një volum rezervash, akoma të pashfrytëzuara, prej rreth 3000 MW.

1.2.5 Shërbimet dhe turizmi

Si pasojë e zhvillimit të dobët të sektorit industrial dhe efiçencës së ulët të sektorit primar, ekonomia shqiptare është kryesisht e orientuar drejt sektorit terciar, me sektorin e shërbimeve që kontribuon për më shumë se gjysmën e prodhimit të brendshëm bruto:

Tabela 1-4 Vlera e Shërbimeve dhe Turizmit në % të PBB-së

Viti	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vlera (%)	56,80	53,37	54,79	51,55	52,37	50,65	50,88	51,88	51,12	52,19

Megjithëse pjesa e PBB e sektorit të shërbimeve nuk është rritur, në dekadën e fundit sektori terciar (terciar – i shërbimeve) ka pasur zhvillime interesante: (i) është rritur dhe është përmirësuar një pjesë e sektorit terciar tradicional, falë rritjes së sektorit të turizmit, me efekte të dukshme në numrin e shërbimeve tregtare, në restoracion (restorante) dhe strukturat e hotelerisë dhe pritjes (accoglienza); (ii) është shfaqur një sektor terciar i avancuar që vazhdon të rritet, falë edhe prezencës së një numri të madh të rinjsh shqiptarë që janë diplomuar në universitetet europiane dhe në Amerikën e veriut dhe kanë një njohje të mire të gjuhëve të huaja (kryesisht italisht dhe anglisht).

Sektori turistik shqiptar ka pësuar një rritje graduale duke filluar nga fundi i viteve '90, dhe është bërë mjaft i rëndësishëm në vitet e fundit. Numri i turisteve të huaj ka kaluar nga 500.000 në vitin 2005 në 4,2 milion në vitin 2015, me një shpenzim mesatar për turist të vlerësuar rreth 80 euro. Fale këtij zhvillimi eksponencial të xhiros së sektorit, turizmi tashmë kontribuon për më shumë se 10% të PBB, duke llogaritur edhe ndikimin që shkakton për tregtinë dhe restoracionin. Vlerësohet se, në vitin 2013, sektori ka prodhuar një fluks hyrjesh nga turistët e huaj prej rreth 1,67 milion USD.

Pasuritë natyrore, arkeologjike dhe kulturore të vendit, gjerësisht të përshkruara në këtë raport, janë një resurs i rëndësishëm dhe shfrytëzimi i tyre komercial është padyshim i destinuar të rritet, falë edhe investimeve të operatorëve të huaj, kryesisht italianë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI I QARKUT TIRANË
SEKRETARIA

2 VIZIONI STRATEGJIK

2.1 DIREKTIVAT STRATEGJIKE TË PPK-SË

2.1.1 Projektet kryesore sipas PPK-së

Territori i bashkisë Kurbin përfshihet në disa nga programet dhe projektet strategjike të Planit Kombëtar. Laçi evidentohet si qendër lokale dhe qendër e specializuar në planin e zhvillimit policentrik dhe luan rol ndërmjetës në disa nga projektet kombëtare të zhvillimit që kalojnë nga Lezha. Më poshtë janë listuar parashikimet konkrete të PPK-së që lidhen drejtpërsëdrejti me këtë territor të gjerë.

Fig. 2.1 PPK – Itineraret dhe korridoret strategjike

Bashkia Kurbin është pjesë e këtyre *Projekteve strategjike*, të propozuara nga PPK, në kontekstin ballkanik dhe më gjerë:

- Korridori i Gjelbër - Realizimi i lidhjes midis Malit te Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastër përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km
- Rruga peizazhistike bregdetare - rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës, Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman, Seman – Vlorë, Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint)
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X dhe Serbinë

Në territorin e bashkisë Kurbin kalojnë *Korridoret energjetike* të mëposhtme:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi, Bosnjën e Kroacisë.
- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Western Ballkan Rings (WBR)

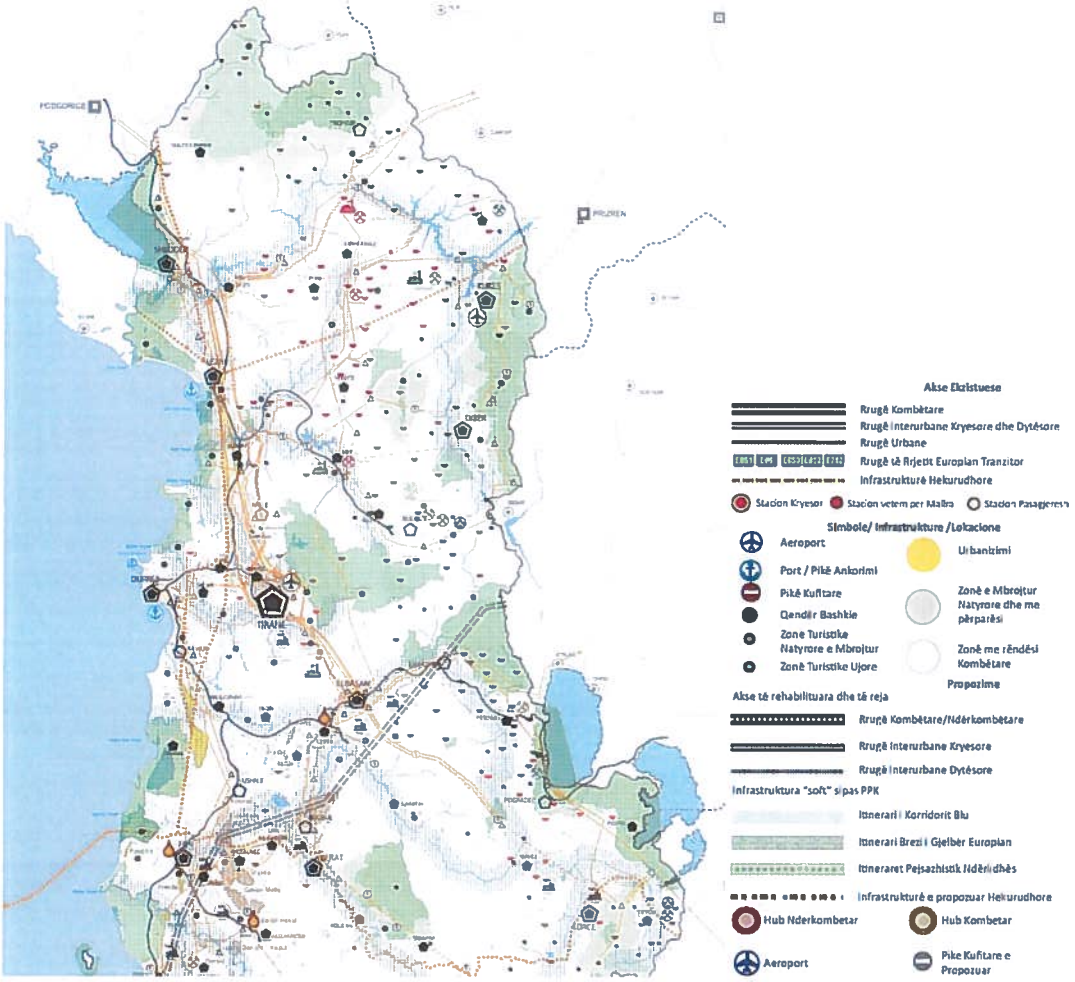

Fig. 2.2 PPK – Skema e rrjetit të gazsjellësve në Ballkan

2.1.2 Kurbini si qendër urbane dhe lokale e zonës

Objektivat

- Ndërthurje e turizmit detar kulturor dhe bujqësor.
- Rrezik minimal natyror.
- Pol bujqësor rajonal

Politikat

- Promovim potencialesh turistike.
- Nxitje e vlerave bujqësore.
- Masa konkrete për mbrojtjen nga rreziqet natyrore.

- Aksesim i vlerave natyrore, kulturore përmes infrastrukturës me impakt të ulët në mjedis.

Laçi hyn në grupin e qendrave tretësore urbane. Si i tillë ai duhet të funksionojnë si qendrat e lokaliteteve të territorit të bashkisë. Ai duhet të promovojë vlerat arkitektonike, monumentale, tradicionale e natyrore të lokaliteteve.

2.2 PLANI I INTEGRUAR NDËR-SEKTORIAL PËR BREGDETIN

Vija bregdetare e territorit të bashkisë Kurbin, shtrihet në Bregdetin Verior, i cili përfshin hapësirën nga Durrësi (Kepi i Rodonit) deri në Liqenin e Shkodrës. Kjo zonë përfshin si zonat e urbanizuara ashtu edhe ato natyrore të mbrojtura. Parimet kryesore të këtij Plani për Bregdetin janë:

- Bregdeti si binom det-tokë aset i rëndësishëm kombëtar dhe pjesë e integruar e rrjetit mesdhetar.
- Hapësirë e mirë menaxhuar, ku harmonizohen nevojat për zhvillim ekonomik dhe nevojat lokale me mbrojtjen e aseteve kulturore, natyrore dhe historike.

2.2.1 Integrimi në Hapësirën mesdhetare

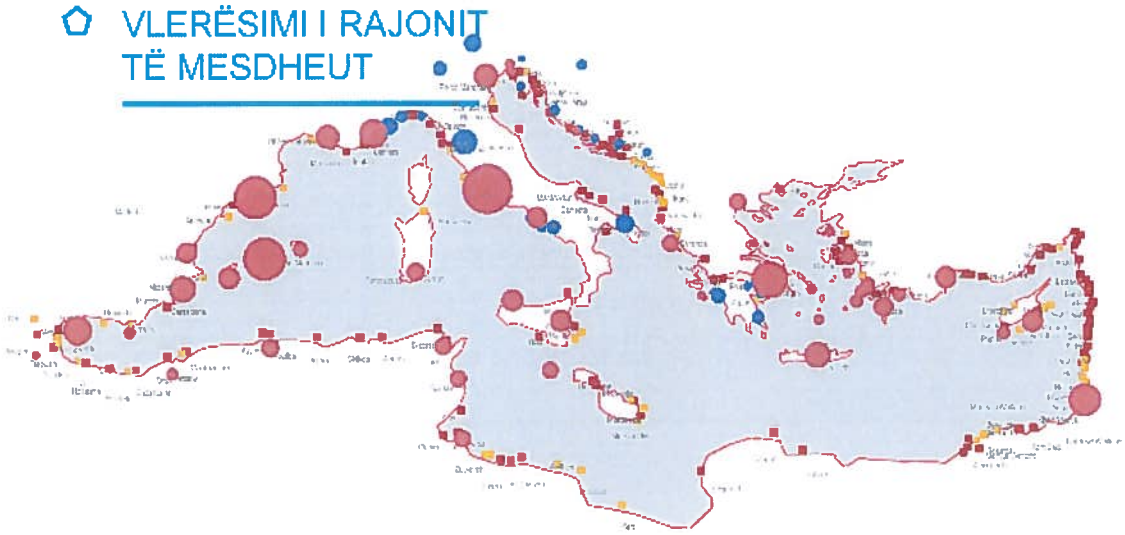

Fig. 2.3 PPK – Potencialet turistike të Mesdheut

Deti Mesdhe, paraqet një potencial të lartë të zhvillimit ekonomik, pasi rreth 51% e turizmit botëror zhvillohet në këtë hapësirë. Qëllimi primar i këtij plani është integrimi real i vendit tonë në hapësirën mesdhetare, përmes propozimeve të reja në infrastrukturën lidhëse, bashkëpunim ndër-rajonal për zhvillim të mëtejshëm ekonomik dhe programeve të ndryshme ndërkombëtare (për vendet në proces integrimi në UE).

Kjo do të arrihet duke ofruar një zhvillim të kontrolluar në zonën bregdetare, zhvillim i cili mundëson ruajtjen e aseteve natyrore, kulturore dhe sociale dhe gjeneron ekonomi, duke u bazuar në traditat, kulturën dhe produktin vendas.

Projekti ndërkombëtar i Rrugës peizazhistike bregdetare e cila, ka si qëllim ndërlidhjen e gjithë hapësirës Mesdhetare, është një projekt strategjik i rëndësishëm, i cili rrit mundësinë e vendit tonë për tu integruar në marrëdhëniet ekonomike me vendet e tjera jo vetëm të Mesdheut, por edhe në brendësi të kontinenteve.

2.2.2 Potencialet e fashave, tokësore dhe detare

Si gjithë bashkitë me territore bregdetare, vizioni i këtyre bashkive duhet të marrë në konsideratë [illegible]ën mbrojtëse, të parashikuar nga PNSB-ja sipas këtyre fashave:

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 2.4 Fashat e Planit Ndër-Sektorial për Bregdetin

2.2.2.1 Fasha A

Kjo është fasha e hapësirës bregdetare **det-diell**. Sipas Planit për Bregdetin kjo fashë është njëkohësisht:

- Territori i parë që prek detin Mesdhe, përmes deteve Adriatik dhe Jon, me mundësi zhvillimi të transportit detare mes tre kontinente Azi, Afrikë dhe Evropë, dhe lidhje të menjëhershme me 27 shtete që prekin detin Mesdhe;
- Territori më i ndjeshëm ndaj fenomeneve të përmbytjes, erozionit, rrëshqitjes dhe ndotjes së deteve dhe brigjeve detare Adriatik dhe Jon, për zonën tonë kryesisht nga prurjet e lumenjve Drin e Mat, dhe nga zhvillimi urban i madh dhe i pakontrolluar në hapësirën e bregdetit.
- Hapësira detare dhe tokësore ku ndodhen pesë zona të mbrojtura mjedisore, me pasuri të lartë në biodiversitetin e florës dhe të faunës; me një nga tre lagunat, atë Kune-Vain-Tale, në territorin e bashkisë Lezhë.
- Hapësira ku janë zhvilluar disa nga qytetet më të rëndësishme të Shqipërisë për nga demografia dhe niveli i lartë ekonomik, me infrastruktura dhe shërbimet publike të nivelit kombëtar, si Lezha për zonën në vështrimin tonë.
- Territori me një infrastrukturë portuale të rëndësishme jo vetëm në kontekstin kombëtar por edhe atë ndërkombëtar të rajonit të Ballkanit dhe më pas të Evropës. Në këtë kontekst, për vijën bregdetare të bashkive të trajtuara në këtë dokument, porti i Shëngjinit, pavarësisht se me një karakter peshkimi dhe turistik, është një nga portet kryesore të rrjetit infrastrukturor portual të vendit tonë
- Hapësirë bregdetare, me gjerësi 2-10 km, është zhvilluar më tepër në sektorin e turizmit det-diell, si pasojë e presionit dhe potenciali më i lartë i zhvillimit të ekonomisë së turizmit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANE SEKRETARIA

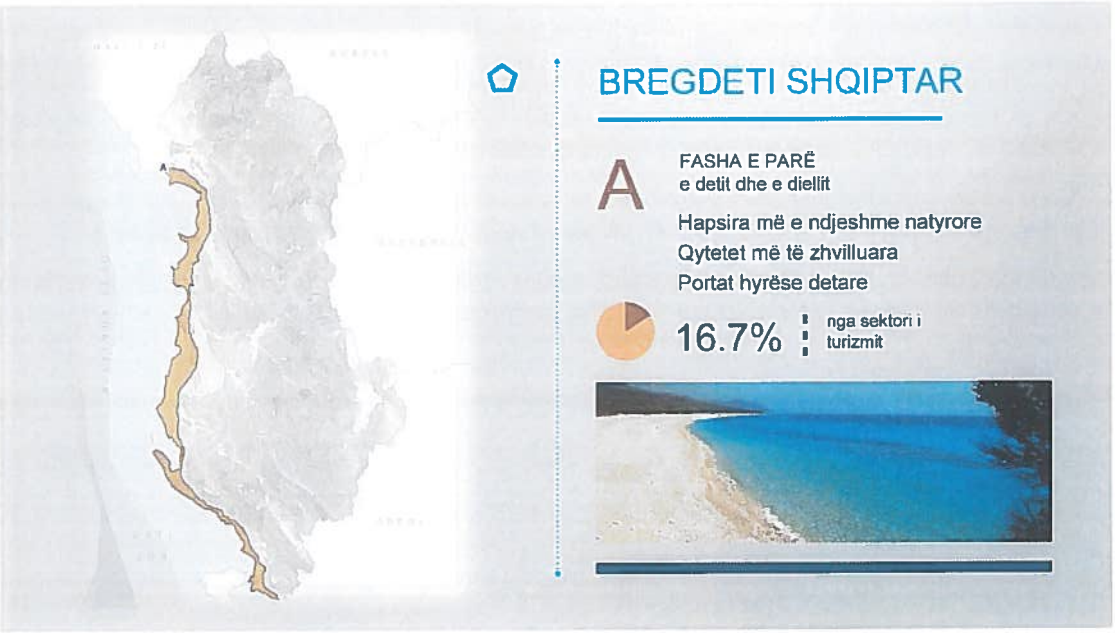

Fig. 2.5 Fasha A – Det dhe Diell

2.2.2.2 Fasha B

Kjo është fasha Bujqësore e hapësirës bregdetare. Fasha B është **hapësira e tokës** e cila vjen menjëherë pas fashës A, në brendësi të territorit. Ajo përfaqësohet nga ultësira perëndimore, si zonë e ndërmjetme, mes fashës së parë të bregdetit dhe vargut të lartë malor e shkëmbor, e cila varion nga 5-25 km gjerësi dhe përfshin tokën bujqësore dhe kodrat e ulëta me tarracat e punuara në vreshtari, pemë frutore dhe ullishte, dhe akset e transportit rrugor kryesor kombëtar Veri-Jug.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

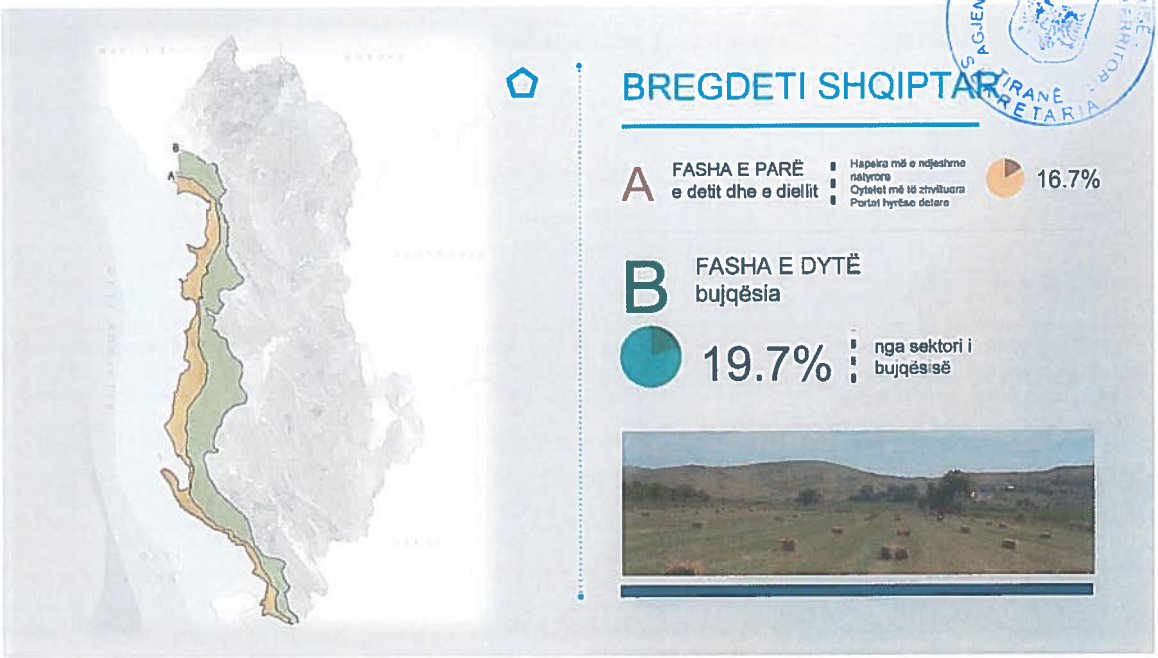

Fig. 2.6 Fasha B – Bujqësia

Për zonën tonë përfaqësohet nga një prej fushave më të mëdha të Shqipërisë si Fusha e Kakarriqit.

Ky brez ka një pasuri ujore shumë të lartë e cila kontribuon në rritjen dhe zhvillimin e tokës bujqësore. Uji është faktori kryesor lidhës midis zonës së ndërmjetme dhe rripit bregdetar. Cilësia dhe sasia e tij është më rëndësi thelbësore për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rripit bregdetar.

2.2.2.3 Fasha C

Kjo është fasha e pasurisë historike e kulturore të hapësirës bregdetare. Fasha C është hapësirë territoriale e cila nis që nga bregdeti e vazhdon deri më në brendësi të territorit duke përfshirë edhe qytete me vlera jo vetëm kombëtare , por edhe ndërkombëtare që gëzojnë status dhe mbrohen nga UNESCO.

Kjo fashë përfaqësohet nga vlerat e trashëgimisë kulturore që shtrihen në të gjithë territorin bregdetar, fushor dhe malor, dhe që ka ndikim me vlerat që ajo mbart, në të gjithë territorin bregdetar të Shqipërisë.

Territori i fashës C, mbivendoset me dy fashat e para A dhe B, dhe depërton më thellë në brendësi të territorit, duke përfshirë të gjitha potencialet me vlerë dhe me ndikim në zhvillimin e turizmit.

Fig. 2.7 Fasha C – Histori dhe Kulturë

Thellësia e kësaj fashe në territor varion nga 10-40 km distancë nga vija bregdetare.

Numërohen rreth 1000 monumente kulture dhe historike vetëm në këtë pjesë të territorit të Shqipërisë.

2.2.2.4 Fasha D

Kjo fashë përfaqësohet nga hapësira detare (19,3 km), nga të gjitha aktivitetet ekonomike e rekreative që ndodhin në të dhe nga potencialet për zhvillim të saj, si:

- zhvillimi i akuakulturës,
- transporti detar
- turizmi detar
- ekstraktimi dhe përpunimi i kripës
- zhvillimi i industrisë së peshkimit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARI

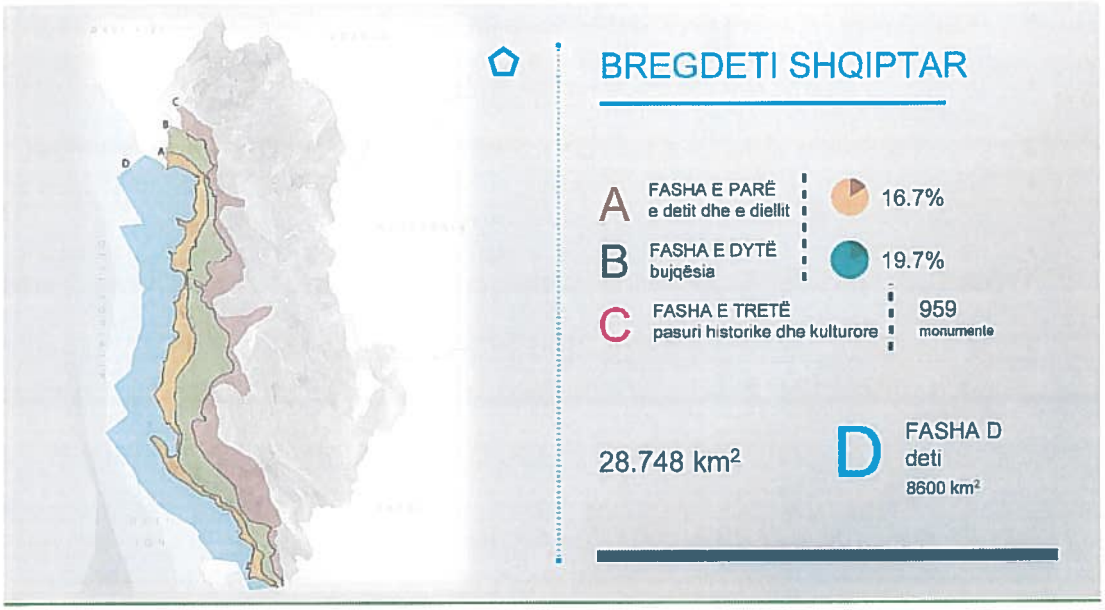

Fig. 2.8 Fasha D – Fasha detare

2.2.3 Struktura e bregdetit

PINS e ka ndarë bregdetin shqiptar në katër zona, duke u kujdesur të përzgjedhë së pari elementët përcaktues për të mundësuar një ndarje të natyrshme e organike. Faktorët e marrë në konsideratë për të realizuar këtë ndarje, duke nënvizuar pikat më të forta të secilit territor, janë:

- morfologjia territoriale
- forma dhe tipologjia e vlerave të mjedisit, dhe peizazhit natyror
- karakteri urban i zhvilluar (tipologjia dhe morfologjia urbane)
- prezenca e monumenteve të trashëgimisë kulturore

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

Zona e bregdetare e Lotit 1, me bashkitë Lezhë e Kurbin, së bashku me Bashkinë Shkodër, bie në **Zonën e ekoturizmit,** që shtrihet nga Grykëderdhja e Bunës në Hamallaj (Durrës).

Vlerat, karakteri dhe sektorët e zhvilluar historikisht në këtë territor, që evidentohen si dominuese, më tepër se të tjerat, janë: vlerat e shumta mjedisore, me ekosisteme flore dhe faune shumë të pasura; aktivitetet ekonomike të zhvilluara lidhen me sektorin e bujqësisë, peshkimit dhe blegtorisë.

Turizmi në këtë zonë është i alternuar, ditor në plazhet me gjatësi të shkurtër edhe për të mbrojtur dhe ruajtur vlerat e zonave natyrore dhe mjedise me vlerë, dhe sezonal, në plazhet me gjatësi më të madhe.

Karakteri i zhvillimit të kësaj zone është ekoturizmi. Kjo nuk përjashton zhvillimin e tipologjive të tjera të turizmit, dhe aktiviteteve të tjera që janë të qëndrueshme dhe në respekt të mjedisit të kësaj zone lagunore; kontributi i të cilave do të sillte një zhvillim ekonomik vjetor të qëndrueshëm nga turizmi i kombinuar.

Për këtë zonë, PINS për Bregdetin rekomandon:

- Lidhjen me rrugën peizazhistike bregdetare; pra lidhja e infrastrukturave segmentare të transportit automobilistik përgjatë bregdetit shqiptar, në një rrjet të vazhdueshëm me shërbime publike në fushën e turizmit, i cili lidh lokalitetet që janë më në afërsi me plazhet e territorit të Shqipërisë, dhe lehtëson aksesin nëpër asetet, mjedisore, plazhe, asetet kulturore, agroturizmet, etj.
- Lidhja e infrastrukturave lokale dhe vlerave natyrore, mes tyre, për të mundësuar aksesin që nga bregdeti (plazhin e Velipojes-lagunen Kune-Tale-Vajin, monumente mjedisi) në drejtim të brendësisë së territorit.
- Administrimi i transportit të kombinuar publik tokësor dhe detar, duke rivitalizuar të gjitha portet e vjetra të peshkimit, molet, ish portet ushtarake, pikat për ndërtimin e barkave, në stacione formale/zyrtare (të legjitimuara), në shërbim të turizmit.
- Kufizimi i ndërtimeve të reja 200m nga vija bregdetare ranore dhe në kuotën 60 m lartësi për relievin shkëmbor (vija bregdetare matet çdo 2 vjet nga Institucioni përgjegjës SHGJSH)

- Të gjitha zhvillimet e reja do të orientohen në qendrat urbane ekzistuese. Kjo, për arsye konsolidim të qendrave urbane ekzistuese.
- Zhvillimi i sektorëve të peshkimit, bujqësisë, e blegtorisë me te gjitha hallkat e saj të përpunimit të produkteve nga këta sektorë.
- Krijimi i tregjeve të vegjël lokal, ku të promovohen dhe marketohen produktet tipike të zonës.
- Ndërtimet e reja në brezin e parë bregdetar, duhet të respektojnë arkitekturën tradicionale të zonës ku ato zhvillohen, dhe duke përdorur materialet lokale.
- Të gjitha qytetet dhe lokalitetet që janë të ndërtuara në bregdet, duhet të krijojnë ballinat ujore, si hapësira publike me vlerë jo vetëm për turizmin, por mbi të gjitha për cilësinë e jetesës së vetë banorëve të zonës.
- Të hartohen projekte për menaxhimin/administrimin e zonës së mbrojtur mjedisore, lagunës Kune-Tale-Vajin, dhe plane menaxhimi i monumenteve të kulturës, për të zhvilluara ekonominë lokale falë këtyre aseteve.

2.3 PËRCAKTIMI I TERRITORIT SIPAS PESË SISTEMEVE

Të dhënat dhe objektivat kryesore për zhvillimin e zonës sipas pesë sistemeve janë një përmbledhje e orientimeve të përbashkëta që dalin nga analizimi i PPK-së dhe Planeve sektorialë që ndikojnë në territorin e bashkisë Kurbin.

2.3.1 Sistemi Urban

Sistemi urban formohet nga bashkimi i territoreve urbane dhe kufizohet nga vija e gjelbër. "Territori urban" është hapësira gjeografike e vazhdueshme, e ndërtuar nga aktiviteti njerëzor.

Objektivi kryesor: **Rritja inteligjente**

Politika: **Zhvillimi policentrik, densifikimi, gjithë përfshirja**

Parimet mbi të cilat do bazohet Sistemi Urban:

- Zhvillim Policentrik hapësinor dhe një marrëdhënie të re Urbane –Rurale
- Përcaktimi i zonave urbane prioritare, si tre qytetet e "Kurorës së Kurbinit", që të funksionojnë si nyjë lidhëse për fshatrat më pak të populluara dhe si lokalitet për shpërndarjen e shërbimeve.
- Kontroll i ekspansionit fizik të qyteteve dhe zonave të urbanizuara duke promovuar densifikimin në vend të shpërhapjes urbane;
- Përcaktimi i saktë i *vijave të gjelbra* kufizuese për zonat urbane, duke marrë parasysh legalizimin e zhvillimeve të deritanishme.
- Përcaktimin me vizion të zonave të zhvillimit të mëtejshëm në bazë të sugjerimeve të PPK-së dhe tendencave demografike.
- Hierarkizimin e qendrave dhe profilizimin e tyre në akomodimin e sektorëve ekonomikë të përshtatshëm duke shfrytëzuar potencialet ekzistuese.
- Efiçensë energjetike dhe energji e rinovueshme
- Rivitalizimi i ballinave ujore në të gjitha qendrat urbane dhe lokale në bregdet, duke rritur kështu cilësinë e jetesës, përmes hapësirave publike.
- Promovimi i qendrave lokale dhe lokaliteteve jo vetëm turistike, me anë të vlerave arkitektonike, monumentale, tradicionale e natyrore që ato vetë kanë.

Duke u nisur nga plani kombëtar, PPV-ja duhet të përcaktojë:

Qendrat primare, në zonat e banuara me popullsi të stabilizuar dhe shërbime bazike të karakterit infrastrukturor, si elementë të hierarkisë lokale.
Qendrat e specializuara, që do te zhvillohen në përputhje me potencialet e tyre dhe karakteristikat specifike të karakterit ekonomik

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANË · SEKRETARIA

2.3.2 Sistemi natyror

Sistemi natyror (N) përbëhet nga peizazhet, hapësirat e paprekura të natyrës, korridoret ekologjike dhe hapësirat që kanë një kategori bazë të përdorimit "natyrë" dhe në përputhje me legjislacionin e posaçëm.

Objektivi kryesor: **Zhvillimi i qëndrueshëm i sistemit natyror.**

Politika: **Rritje e zonave të mbrojtura natyrore, promovimi dhe aksesi i tyre.**

Targeti për 2030 i PPV-së do të synojë shtimin e sipërfaqes së zonave të mbrojtura 20 % për tokën dhe 12-15 % të sipërfaqes ujore. Ruajtja dhe shtimi i zonave të mbrojtura natyrore do të bëhet nëpërmjet:

- Vendosjes së prioritetit të përdorimit të Zonave të lira natyrore, me përparësi mjedisin.
- Krijimi dhe konsolidimi i Korridoreve lidhëse Natyrore përgjatë luginave lumore, të cilët bëjnë njëkohësisht lidhjen e qëndrueshme të sistemit të zonave të mbrojtura, por edhe ruajtjen e sistemit ujor.
- Zonat me rrezikshmëri natyrore ndaj njeriut si rrjedhim i erozionit, nivelit të lartë sizmik, prezencës së materialeve të dëmshme për shëndetin, etj.
- Zonat e degraduara prej aktiviteti njerëzor, si punime minerare, depozitim mbeturinash, shfrytëzim i pa kriter i burimeve natyrore, etj. Të vendosen objektiva kohorë për rikthimin e këtyre zonave në gjendjen e mëparshme.

2.3.3 Sistemi bujqësor

Sistemi bujqësor (B) përbëhet nga toka bujqësore, e zënë me bimët e arave, pemishtet, vreshtat dhe ullishtat, kudo ku ndodhet dhe që ka veçori thelbësore të saj pjellorinë dhe kanalet, rezervuarët në shërbim të saj. Sistemi bujqësor formohet nga bashkimi i tokave me kategori bazë të përdorimit të tokës "bujqësinë".

Objektivi kryesor: **Efiçencë për një sektor bujqësor konkurrues**

Politika: **Ruajtje, konsolidim, modernizim.**

Plani i Përgjithshëm Vendor do të bazojë ndarjen e territorit të Sistemit bujqësor sipas këtyre objektivave:

- Ruajtje maksimale e fondit të tokës bujqësore, me anë të politikave të densifikimit të zhvillimit urban. "Asnjë ndërtim i ri në tokë bujqësore që nuk i shërben Sistemit Bujqësor".
- Vendosja e një rrjeti të suksesshëm të zinxhirit ekonomik bujqësor: prodhim – grumbullim – përpunim - eksportim, me qëllim rritjen e vlerës së zinxhirit ekonomik.
- Krijimi i *qendrave të specializuara* bujqësore dhe profilizimi i tyre sipas karakteristikave të prodhimit lokal.
- Specializim në prodhim dhe përpunim të prodhimeve dhe produkteve karakteristike të zonës.

2.3.4 Sistemi ujor

Sistemi ujor (U) është tërësia e burimeve nëntokësore dhe mbitokësore ujore, që përmban të gjithë trupat ujorë, përfshirë brigjet sipas përcaktimeve të legjislacionit të posaçëm. Sistemi ujor formohet nga rrjeti me kategori bazë të përdorimit të tokës "ujë".

Çdo zhvillim në brigjet ujore, si dhe kufijtë e zonave mbrojtëse përkatëse përcaktohen nga legjislacioni i posaçëm. Zonat e mbrojtjes përbëhen nga:

- Zonat higjeno-sanitare për mbrojtjen e burimeve ujore, të përcaktuara për prodhimin e ujit të pijshëm;
- Një zonë e mbrojtjes së afërt, brenda së cilës do të jetë e ndaluar të kryhet çdo lloj ndërtimi dhe shkarkimi, përveçse ndërtimeve për mbrojtjen e trupit ujor;
- Një zonë e mbrojtjes së largët, brenda së cilës ndërtimet do të jenë objekt lejeje administrative para marrjes së lejes së ndërtimit.

Plani i Përgjithshëm Vendor për Sistemin Ujor orienton drejt këtyre objektivave:

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANË · SEKRETARIA

- Prioritet maksimal mbrojtjes së burime hidroenergjetike të zonës.
- Përcaktimin e vijës blu, të mbrojtjes së sipërfaqeve hidrike dhe fashat mbrojtëse të kërkuar nga ligji.
- Evidentimi i zonave të rrezikshme për njeriun si rezultat i përmbytjeve, ose që janë në rrëgjim kënetor
- Përcaktimi I zonave të përshtatshme për zhvillim turistik ujor
- Përcaktimi I zonave me prioritet zhvillimin e peshkimit dhe infrastrukturës së nevojshme.

2.3.4.1 Korridoret e gjelbërta

Integrimi i luginave të lumenjve është menduar të realizohet duke i cilësuar ato si korridore të gjelbërta që mundësojnë komunikimin e zonave të ndryshme; këto lugina lidhin territoret e vlerave natyrore, kulturore, liqenet, monumentet historike, vendbanimet me vlera arkitektonike, fshatrat historikë, lagunat, plazhet, etj, duke filluar nga vija bregdetare deri në thellësi të territorit.

Pra luginat e lumenjve, do të shërbejnë si:

- Korridore të gjelbërt, që do të kenë funksionin e zonave bllokuese për kufizimin e shtrirjes urbane dhe gjithashtu të krijojnë mundësinë për përdorime rekreative të hapësirave publike.
- "kanale natyrore" për lëvizjen e turistëve nga një zonë e mbrojtur, në tjetrën.
- Zona me prioritet për ecje, çiklizëm apo aktivitete të tjera sportive.

Planet e bashkive duhet të përcaktojnë gjithashtu edhe zonat me rreziqe mjedisore, për këto territore; si rrëshqitjet, erozioni, zonat e rrezikuara nga përmbytjet në vijën lumore dhe bregdetare. Gjithashtu, ato duhet të përcaktojnë parametrat e ndërtimeve të reja, në afërsi të këtyre korridoreve, për rastet që aty pranë mund të ketë lokalitete të zhvilluara, në mënyrë që të parandalohen dëmet që këto ndërtime mund të shkaktojnë.

2.3.5 Sistemi Infrastrukturor

Sistemi infrastrukturor (IN) përmban rrjetet kryesore të infrastrukturës, në nivel kombëtar, nivel qarku dhe vendor. Sistemi infrastrukturor formohet nga rrjeti me kategori bazë të përdorimit të tokës "infrastrukturë".

Objektivi kryesor:	**Integrimi hapësinor, rritja e aksesueshmerisë së vendit dhe shpërndarje e balancuar te flukseve.**
Politika:	**Krijimi dhe konsolidimi i një Sistemi te integruar multimodal mbarë kombëtar, rritje dhe konsolidim i pikave të aksesit dhe të lidhjes së territorit.**

2.3.5.1 Transporti rrugor

Objektivat e tjera të PPV-së së Bashkisë në lidhje me pjesën e transportit në Sistemin infrastrukturor janë:

- Parashikimi I rrjetit të transportit që mundëson lidhjen e shpejtë të qendrave fqinje urbane me qytetet e bashkisë Kurbin, si Lezha që kthehet në qendër kryesore urbane.
- Parashikimi i rrjetit të transportit që mundëson lidhjen e shpejtë të qendrave prioritare të bashkisë midis tyre, e sidomos me Laçin, si qendër që ofron shërbime publike të specializuar e të avancuara.
- Promovimi i transportit publik qytetas dhe ndërqytetës si transport alternativ nëpërmjet infrastrukturës së butë, rrugë për biçikleta dhe këmbësorë.
- Rinovimi i hekurudhave ekzistuese, duke vendosur sistemin elektrik për transportin hekurudhor.
- Klasifikimi rrjetit rrugor ekzistues dhe të parashikuar të bashkisë në:
  - rrjet të kategorisë I
  - rrjet të kategorisë II
  - rrjet të kategorisë III

Përcaktimi i "Vijës së kuqe" ose vijës së ndërtimit të rrugës për çdo tip rrjeti dhe korridori të përfshirë në Sistem. Vija e kuqe është kufiri i lejuar për vendosjen e një ndërtimi në anët e trupit të rrugës që i referohet ose vija kufizuese e të gjithë brezave mbrojtës, si p.sh., brezat mbrojtës të përcaktuar nga Kodi Rrugor, të zonave të mbrojtura nga legjislacioni i mjedisit, kulturës, energjisë etj., si edhe breza mbrojtës të përcaktuar nga dokumentet e planifikimit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANË · SEKRETARI

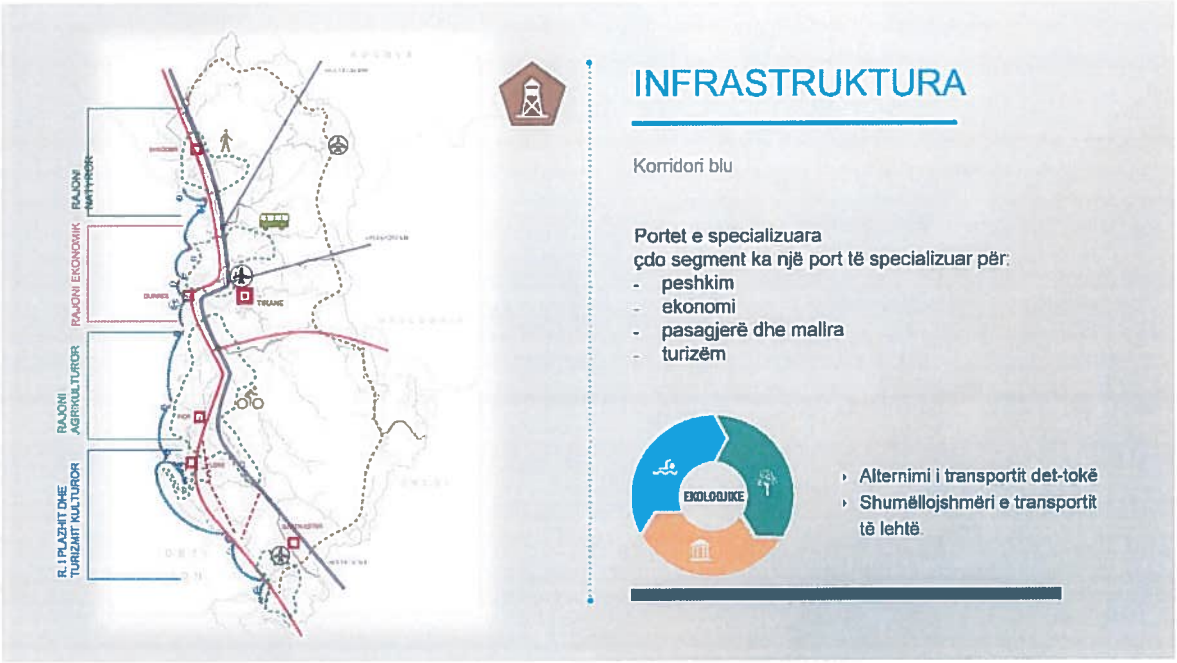

Fig. 2.9 PINSB – Infrastruktura

2.3.5.2 Transporti ujor (Portet dhe Marinat)

Në bregdetin e Republikës së Shqipërisë ndodhen gjashtë porte detare, katër prej të cilave shërbejnë për transportin e pasagjerëve dhe të mallrave dhe administrohen nga shteti ndërsa dy portet tjera janë dhënë me koncesion për transportin e hidrokarbureve.

Në secilën nga 4 zonat që propozon plani i bregdetit është menduar të zhvillohen minimumi nga një port turistik për të nxitur dhe ndihmuar zhvillimin e turizmit në lokalitetet që ato do të pozicionohen.

Porti i Shëngjinit është Porti detar më verior i Republikës së Shqipërisë dhe më afër territorit të Bashkisë Kurbin. Përveç përpunimit të mallrave dhe transportit të udhëtarëve ky port shërben edhe për anijet e peshkimit.

2.3.5.3 Energjia

Energjia është një nga shërbimet bazë i cili duhet të ofrohet në hapësirën bregdetare . Kjo për faktin se bregdeti është një zonë prioritare për zhvillimin e turizmit dhe ka domosdoshmëri mbulimin me energji elektrike.

Zona luan rol të rëndësishëm për lidhjen që ka me Hidrocentralin e Shkopetit. Po kështu me rëndësi është fillimi i Parkut Eolik pranë Milotit.

2.3.6 Turizmi

Nga vlerësimi i të gjitha tipologjive të turizmit, janë prezantuar 6 grup-ndarje, të cilat janë konsideruar si më të rëndësishmet për zonën e bregdetit të Shqipërisë, për nga pesha e lartë që ato zënë dhe kontribuojnë në PBB-së aktuale të Shqipërisë dhe të bregdetit, dhe për perspektiven e rritjes që ato paraqesin për të ardhmen.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Fig. 2.10 Potencialet Turistike në Shqipëri

- Turizmi bregdetar, përfshirë diellin dhe plazhin, lundrimin, zhytjet për eksplorimin e thellësisë, edukimi mbi lundrimin, florën-faunën, sporte detare, peshkim, etj.
- Turizmi kulturor duke shfrytëzuar potencialet e mëdha të historisë dhe kulturës së pasur shqiptare në të gjithë territorin e sajë.
- Turizmi natyror/ekoturizëm, dhe turizmin rural si produkt i vogël turistik por që po zhvillohet me shpejtësi; përfshirë atraksionet turistike natyrore, si: malet, parqet kombëtare, peizazhet tërheqëse, florën dhe faunën unike të ekosistemeve të ndryshme, liqenet lumenjtë dhe fshatrat tipikë me jetë autentike rurale, produkte agro biodiversiteti që ofrohen dhe promovohen përmes turizmit.
- Agroturizëm, i cili bazohet jo vetëm tek produktet lokale biologjikisht të pasura me vlera të larta ushqyese, që i ofrohen turistit kombëtar dhe atij ndërkombëtar lidhur me sektorët e bujqësisë e blegtorisë, por edhe tek produktet e përpunuara nga për t'i transformuar ato në edhe në variete më të pasura, tipike të kulinarisë tradicionale shqiptare.
- Turizmi malor, si pjesë përbërëse e rëndësishme e turizmit natyror-rural, rrit ofertën turistike të Shqipërisë në nivele më të larta, duke konsideruar faktin se pjesa më e madhe e territorit të Shqipërisë është territor malor. Ky lloj turizmi nuk është i aksesueshëm vetëm në stinë dimërore, për ecje, ngjitje në mal kur bie dëborë, apo dhe për sportet si skijim, ngjitje, ecje sportive, etj, por edhe gjatë sezoneve të tjera, si; pranverë, vjeshtë, dhe verë për të praktikuar ecjen sportive, shëtitje me biçikleta, kamping në mal, hipizëm, alpinizëm, etj.
- Turizmi i sporteve të ndryshme. Territori i Shqipërisë, me karakterin e sajë shumë të alternuar për nga relievi dhe pasuritë natyrore, ofron mundësinë e zhvillimit të të gjitha llojeve të sporteve, të cilat nisin nga ato të një niveli të lehtë për tu aplikuar (noti, lundrimi, në det, lumenj, liqene, ecje çiklizëm, hipizëm, golf, tenis, etj) e deri tek aplikimi i sporteve ekstreme, për nga vështirësia e tyre (hedhje me parashutë, gara me makina nëpër terrene të vështirë, zhytje, ski, snowboard, alpinizëm, etj).

Në territorin e bashkisë Kurbin gjejnë vend pothuajse të gjitha tipologjitë e turizmit të përcaktuara më sipër. PPV-ja do të bëjë propozime konkrete për fuqizimin e atyre lokalitete ku aktualisht ka aktivitet turistik dhe promovimin e zonave apo qendrave të tjera të cilat mbartin potencial turistik por për arsye të ndryshme nuk janë të vizitueshme aktualisht.

Në kapitullin e fundit të këtij dokumenti, që ka lidhje me Veprimet Strategjike dhe Projektet e Zhvillimit një fokus i veçantë i është dhënë dhe turizmit. Përveç promovimit të aseteve turistike që aktualisht gjenden në këtë territor konstatohet e domosdoshme rritja e aksesit të tyre përmes infrastrukturës rrugore me impakt të ulët mjedisor. Si përfundim mund të themi që të gjitha propozimet strategjike kanë lidhje, direkte ose indirekte, me zhvillimin e tipologjive të ndryshme të turizmit në këtë zonë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARI

2.4 PROPOZIME STRATEGJIKE

Sistemi territorial, i përfshirë në bashkinë Kurbin mund të konsiderohet si homogjen nga pikëpamja e strukturës së peizazhit. Bëhet fjalë për një territor që karakterizohet përgjithësisht nga pesë tipologji peizazhi, nga bregdeti drejt pjesës së brendshme të territorit:

- zona bregdetare
- ultësira bujqësore
- korridori infrastrukturor
- sistemi urban përgjatë rrezes së maleve
- zona malore e brendshme

ZONA BREGDETARE

Zona bregdetare përfshin bashkësinë e tokave buzë vijës së Adriatikut, të karakterizuara nga lagunat dhe zonat e gjera moçalore (ligatina, këneta) të alternuara me shirita plazhesh ranore, me vlera të larta mjedisore e peizazhistike, me forma të ndryshme të statusit "zonë e mbrojtur".

ULTËSIRA BUJQËSORE

Ultësira bujqësore është e karakterizuar nga morfologjia fushore dhe nga rrjeti i kanaleve kulluese dhe vaditëse, që kushtëzojnë pjellorinë e tij. Sot ky territor karakterizohet pjesërisht dhe nga fenomeni i shpërhapjes urbane (urban sprawl).

KORRIDORI INFRASTRUKTUROR

Korridori infrastrukturor, që përshkon në mënyre gjatësore ultësirën bujqësore, përmban akset kryesore rrugore me shpejtësi të lartë lëvizjeje, element shumë tërheqës për pozicionimin e aktiviteteve prodhuese të tipit industrial dhe tregtar.

SISTEMI URBAN RRËZË VARGMALEVE

Sistemi urban përgjatë rrëzës së vargmaleve përbëhet nga vargu i qendrave urbane të pozicionuara përgjatë rrugës së vjetër kombëtare (të lidhur mes tyre edhe nga hekurudha), si rezultat i traditës së pozicionimit të qendrave urbane në një kohë kur ultësira nuk ishte një mjedis i përshtatshëm për jetën e njeriut.

ZONA MALORE

Zona malore përfshin, si faqen perëndimore të vargmaleve që zbret drejt zonës fushore, ashtu edhe luginat që gjenden në pjesën e brendshme të territorit, të cilat në kompleks përfaqësojnë një rezervë traditash etno-kulturore dhe natyrore, që duhen ruajtur dhe, sipas rastit, duhen përdorur me qëllime turistike, në përputhje me parimet e mbrojtjes së mjedisit dhe peizazhit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË VERËS
TIRANË
SEKRETARIA

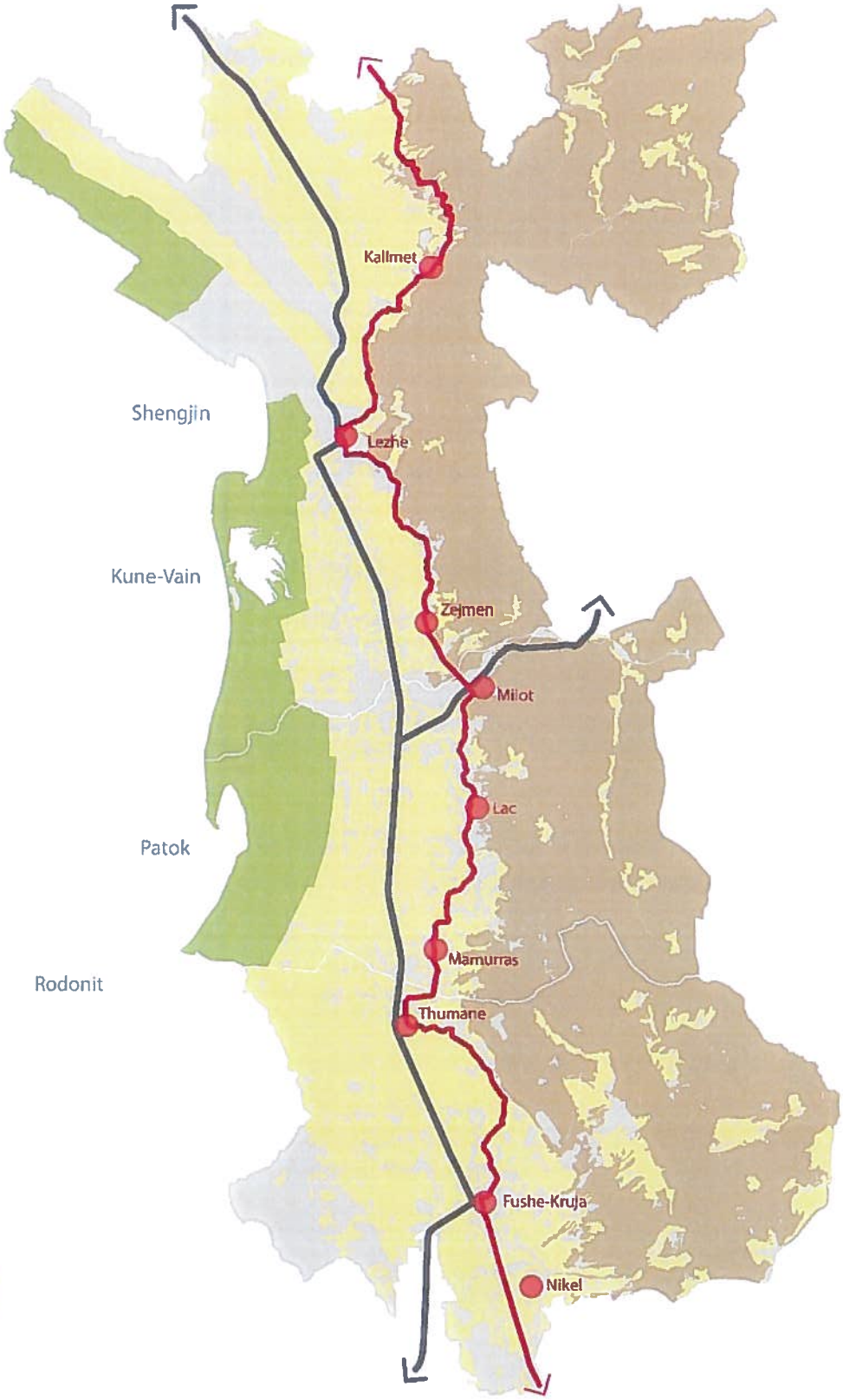

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 2.11Evidentimi i pesë peizazheve territoriale

Ky klasifikim i peizazheve kryesore, i bërë vetëm me qëllim studimi strategjik, nuk përfshin peizashin e lumit Mat, i karakterizuar nga mungesa e qëndrueshmërisë hidro-gjeologjike dhe nga zona të gjera përmbytjesh, shpesh subjekt i nxjerrjes sistematike të inerteve;

Interpretimi i territorit me fasha funksionale paralele me bregdetin, nuk nxjerr në pah mundësinë e madhe të 5integrimit funksional mes fashave të ndryshme.

Fig. 2.12 PINS Bregdeti – Segmenti verior

Propozimi strategjik i përgjithshëm, që ky studim kërkon të zhvillojë, mbështetet në konceptin e homogjenitetit në diversitet. Ai bazohet në dy argumente kryesore: (i) mundësia që të konsiderohet si një vlerë homogjeniteti i territorit që shtrihet nga Tirana në Lezhë, edhe pse me zgjidhje të ndryshme funksionale të cilat propozohen në perspektivë; (ii) nevoja e projektimit të modelit të ri të përdorimit të këtij territori duke vënë në ndërveprim mes

tyre pesë sistemet e ndryshme, sipas një interpretimi që shikon, në mundësinë e bashkëveprimit mes fashave të ndryshme të mjedisit, resursin e vërtetë të një modeli zhvillimi të integruar dhe sinergjik.

Vizioni hapësinor i Zonës së Gjerë bazohet në integrimin funksional mes pesë sistemeve peizazhistike për të përftuar këto avantazhe:

- integrimi i mundshëm ekologjik mes territorit të bregdetit dhe atij malor, nëpërmjet korridoreve mjedisore të përberë nga akset e lumenjve;
- integrimi i nevojshëm komplementar mes funksioneve urbane të sistemit historik (rruga përgjatë rrëzës së maleve) dhe funksioneve të frytshme të hasura apo për t'u kërkuar e gjetur në afërsi të sistemit të ri infrastrukturor (aksi me shpejtësi të lartë lëvizjeje);
- bashkëveprimi që mund të krijohet mes zonave të mbrojtura natyrore (në bregdet dhe në zonën malore) dhe përdorimi i mundshëm i tyre për qëllime ekonomike, nëpërmjet formave të integruara të turizmit natyror (shfrytëzim i organizuar i resurseve natyrore);
- roli i ndryshëm që i duhet dhënë pjesëve të ndryshme të sistemit, pa pësuar mbivendosje dhe dyfishime, por me forma specializimi plotësues të ofertave specifike;
- mundësia që vendeve të ndryshme t'i caktohen funksione territoriale të specializuara, në logjikën e integrimit të ndërsjellë sipas një projekti me funksione komplementare.

Duket qartë që ky propozim kërkon një përcaktim të saktë të elementeve të tërthortë që të jenë të aftë të bëjnë të mundur dhe frytdhënës raportin bashkëveprues mes fashave të ndryshme të specializuara. Në disa raste këto elemente të tërthortë, janë lehtësisht të përcaktueshëm, ndërsa në raste të tjera duhen "krijuar" në mënyrë që të bëhen "hapi i parë" i një mënyre të re të organizimit funksional të territorit.

Shumë pohime e mbështesin këtë hipotezë:

- mjediset natyrore të bregdetit dhe ato malore duhet të vihen në kontakt mes tyre nëpërmjet korridoreve ekologjike që garantojnë shkëmbimin biologjik (sistemet lumore);
- dalja në bregdet duhet menduar vetëm nëpërmjet akseve që depërtojnë tërthor me bregdetin të cilat nuk rakordohen me ndonjë aks gjatësor (a cul de sac), pasi vetë natyra moçalore e bregdetit nuk lejon një përdorim të tillë.
- ndarja e territorit nëpërmjet një vargu aksesh tërthor me bregdetin lejon rrallimin e pikave të aksesit në infrastrukturën rrugore (e nevojshme për transformimin e rrugës aktuale me përshkim të shpejtë në një autostrade të mirëfilltë);
- raporti funksional mes malit dhe bregdetit mundëson zhvillimin e formave të integruara të turizmit që mund të përfitojnë nga shfrytëzimi total i ofertës së resurseve territoriale;
- sistemi i qendrave urbane duhet të rimarrë rolin dhe funksionin e tij edhe në lidhje me krijimin e qendrave të reja prodhuese dhe funksionale përgjatë akseve të transportit (autostrada dhe hekurudha).

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

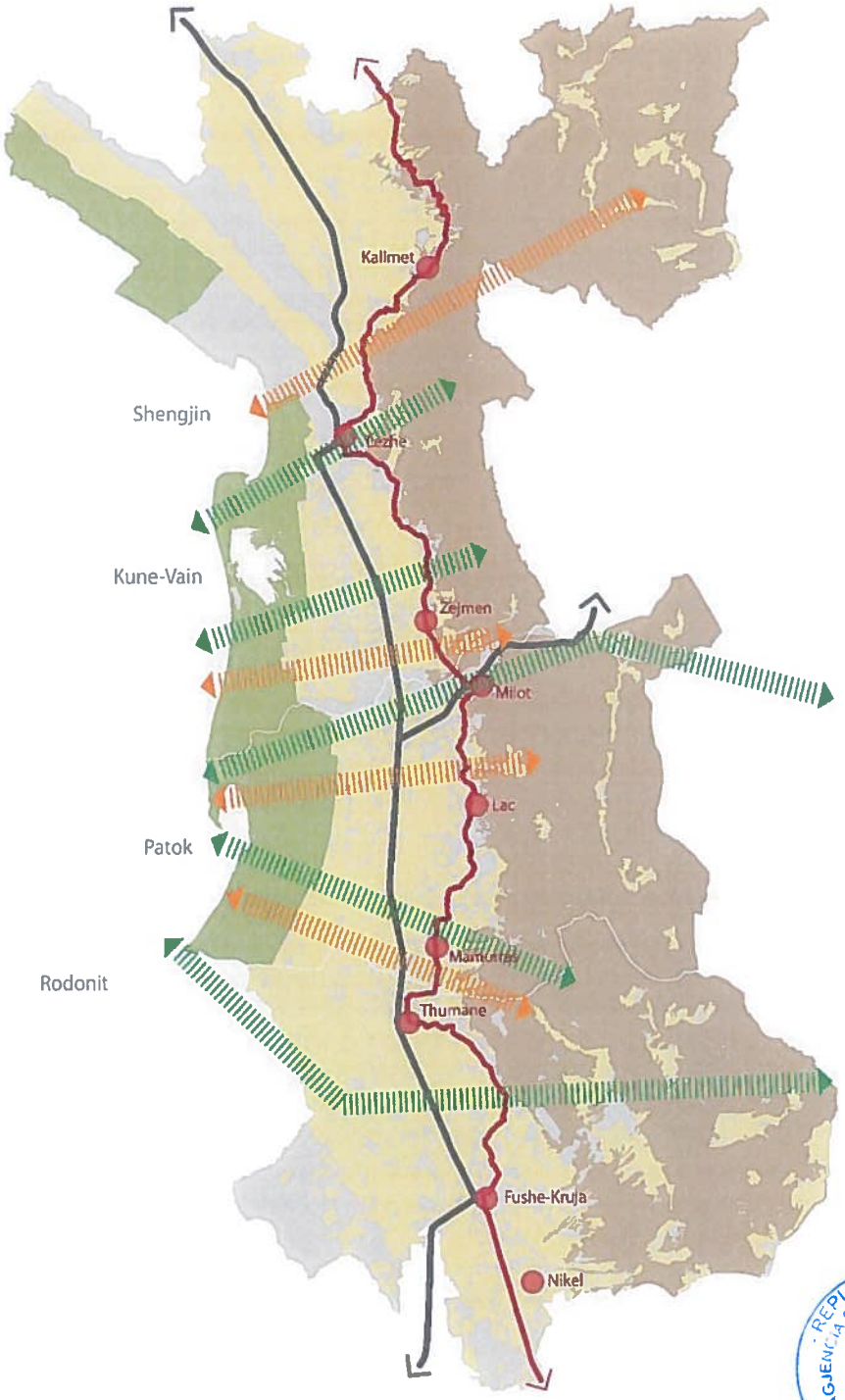

Fig. 2.13 Skema konceptuale në shkallë të gjerë

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Ideja e vlerësimit në mënyrë strategjike e lidhjeve të tërthorta të pesë peizazheve konkretizohet nëpërmjet përcaktimit të elementëve infrastrukturorë ndërlidhës, të cilët kanë rolin specifik: (i) të favorizojnë shkëmbimet, materiale dhe jomateriale, ndërmjet mjediseve të ndryshme; (ii) të lehtësojnë bashkëveprimin me qëllim plotësimin e ndërsjelltë të përdorimeve dhe funksioneve; (iii) të zhvillojnë marrëdhëniet ndërmjet ambienteve të ndryshme në të gjitha drejtimet.

Në këtë vizion, sistemet ndërlidhëse të tërthorta janë të dy tipeve të ndryshme:

- tipi i parë (korridori portokalli) është më shumë i mbështetur në infrastrukturën rrugore me përshkueshmëri të motorizuar;
- tipi i dytë (korridori i gjelbër) është më shumë i frymëzuar nga përshkueshmëria "soft" (korridoret ekologjike, rrugët për biçikleta dhe këmbësorë, lëvizje e ngadaltë/slow mobility).

Në përputhje me natyrën e ndryshme strategjike të dy tipeve të ndërlidhjeve të tërthorta, akset e përcaktuara gjejnë role të ndryshme gjatë përshkimit të pesë peizazheve sipas kësaj matrice:

Tabela 2-1 Matrica e territorit

	KORRIDORI PORTOKALLI	KORRIDORI I GJELBËR
A. (bregdeti)	turizëm bregdetar (plazh)	turizëm mjedisor
B. (ultësira bujqësore)	shërbime për bujqësinë	agro-turizëm
C. (infrastruktura)	pika hyrje (kryqëzime në disnivel)	mbikalim / nënkalim
D. (rrëza e malit)	shërbime për prodhimin	shërbime për turizmin
E. (mali)	akses për në zonat e thella	turizëm natyror (ekskursion)

"Korridori portokalli" shihet si një sistem ndërlidhjeje strategjik i pesë sistemeve, i cili:

- lejon një lidhje rrugore të shpejtë të bregdetit me malin, duke favorizuar edhe në të kundërt aksesin e motorizuar nga zonat e brendshme drejt bregdetit;
- në korrespondence me mjedisin malor, tregon drejtimin e zhvillimit të lidhjes rrugore me zonat e brendshme;
- në korrespondence me sistemin urban në rreze të maleve, favorizon lokalizimin e infrastrukturave të reja në shërbim të sistemit prodhues (qendra biznesi dhe shërbimesh);
- në korrespondencë me korridorin infrastrukturor, përcakton pozicionin e pikave kryesore të aksesit në autostradë;
- në korrespondence me ultësirën bujqësore, favorizon lokalizimin e infrastrukturave në shërbim të aktivitetit bujqësor (qendra grumbullimi të produkteve, pole shërbimi dhe asistence);
- në korrespondence me zonën bregdetare, përcakton një pol zhvillimi të aktivitetit turistik bregdetar (plazh), i pajisur, sipas rastit, me infrastrukturat e nevojshme.

"Korridori i gjelbër", në të kundërt, shihet si një sistem më i "lehtë" ndërlidhjeje i pesë sistemeve, i cili:

- lejon një lidhje ekologjike mes bregdetit dhe zonës malore dhe një lidhje funksionale të bazuar në konceptin e "slow mobility" (rruge biçikletash dhe këmbësorësh);
- në korrespondencë me mjedisin malor, përcakton pika të mundshme nisjeje të shtigjeve për ekskursione, sipas rastit, të pajisura me infrastrukturat e nevojshme;
- në korrespondencë me sistemin urban në rrëzë të maleve, mundëson lokalizimin e infrastrukturave dhe shërbimeve për aktivitetin turistik alternativ (kampingje dhe hostele);
- në korrespondencë me korridorin infrastrukturor, i jep zgjidhje temës së kryqëzimit me autostradën nëpërmjet sistemeve të mbikalimit ose të nënkalimit;
- në korrespondencë me ultësirën bujqësore, favorizon lokalizimin e strukturave dhe mjeteve për zhvillimin e agro-turizmit dhe turizmit rural;
- në korrespondencë me zonën bregdetare, përcakton një qendër për turizmin natyror me impakt të ulët mjedisor dhe ekologjikisht të përshtatshëm.

	KORRIDORI PORTOKALLI (rrugë automobilistike)	KORRIDOR I GJELBËRT (itinerar ekologjik)
A. (bregdeti)	plazh	turizëm mjedisor
B. (ultësira)	shërbime për bujqësinë	agro-turizëm
C. (infrastruktura)	hyrje/dalje në autostradë	mbikalim / nënkalim
D. (fasha urbane)	shërbime – ekonomi	shërbime për turizmin
E. (zona malore)	akses zonave të thella	turizëm malor

Fig. 2.14 Matrica e territorit mes korridoreve dhe peizazheve

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIATI

Edhe për qëllimet që i përkasin në mënyrë më specifike urbanistikës, përcaktimi i pesë sistemeve jep udhëzime të nevojshme për strategjinë e ndërhyrjes. Është e dukshme që veçoria aktuale dhe e programuar e sistemeve të ndryshme, mund të japë udhëzime të dobishme për një trajtim të diferencuar të zonave të ndryshme urbane.

2.4.1 Morfologjia urbane

Zona e përcaktuar si urbane nga Vendimi nr.5 i datës 29.12.2014 i Këshillit Kombëtar të Territorit, mund të artikulohet në brendësi, duke njohur lloje të ndryshme morfologjie urbane, të cilat mund të jenë objekt i politikave të përshtatshme të ndërhyrjeve, të diferencuara sipas mjedisit në të cilin ndodhen. Me fjalë të tjera, nga mbivendosja e llojeve të ndryshme të tipologjive urbane me pesë sistemet e përcaktuara, do të jetë i mundur artikulimi, në zonat e ndryshme, i politikave të administrimit të transformimeve.

Në kuadrin e evidentimit të zonave urbane, ndërtimet informale vlerësohen si një realitet i pranishëm në territorin e bashkisë, i cili nuk mund të neglizhohet. Gjatë analizës së thelluar të gjendjes ekzistuese, është bërë evidentimi i zonave dhe ndërtimeve informale si nëpërmjet dokumentacionit, ashtu edhe nëpërmjet mbledhjes së të dhënave në terren. Ky informacion është pjesë e të dhënave që disponohen dhe konsiderohen situatë faktike mbi të cilën do të zhvillohen propozimet strategjike.

Në këtë dokument, zonat dhe ndërtimet informale, të legalizuara, në proces legalizimi apo të përjashtuara, konsiderohen pjesë e sistemit urban dhe vlerësohen sipas karakteristikave të tyre morfologjike, territorit dhe peizazhit në të cilin zhvillohen, infrastrukturës urbane dhe sociale me të cilën janë pajisur etj. Në këtë optikë, trajtimi i ndërtimeve informale do të jetë integruar me pjesën tjetër të sistemit urban dhe qasja strategjike do të orientohet kryesisht drejt karakteristikave të sistemit.

Mbështetur në sa më sipër, lind i nevojshëm riklasifikimi i të gjitha zonave urbane, duke pasur parasysh morfologjitë e ndryshme urbane të identifikueshme. Ky klasifikim do realizohet mbi vlerësimin e gjendjes urbane, disponueshmërisë së shërbimeve dhe objekteve urbane, si dhe rolit e funksionit në vizion e ri urban, duke ndjekur rendin dhe përkufizimin e mëposhtëm.

Tipizimi i morfologjive urbane është përcaktuar këtu për t'i dhëne territorit strategji të ndryshme për administrimin e transformimeve urbanistike, edhe në raport me llojet e ndryshme të mjedisit në të cilin rezultojnë të përfshira.

ZONA URBANE E KONSOLIDUAR

Zona urbane e konsoliduar përfshin pjesët (zonat) më qendrore të vendbanimeve të një farë rëndësie: ajo përfshin në një "morfotip" të vetëm, si zonat historike (të cilat, sipas rastit, mund të njihen si nën-bashkësi), ashtu edhe zonat e reja (rezultat i një ideje qyteti të konsoliduar de facto apo të planifikuar në mënyre të mirëfilltë).

ZONA SUB-URBANE E ZGJERUAR

Zona sub-urbane e zgjeruar përfshin në një kategori të vetme të gjitha format e ndryshme të zgjerimit të zonave të urbanizuara që ka ndodhur në dekadat e fundit (pas vitit '90): lagjet e reja periferike, shpërhapja sub-urbane (sprawl), ndërtimi i shpërndarë me një farë dendësie, zgjerimet informale.

FASHA NDËRTIMORE

Kjo strukturë lineare përbëhet nga zonat me ndërtime pak a shumë të vazhdueshme përgjatë rrugëve të cilat nuk mund të njihen si zona të mirëfillta urbane.

ZONA INFORMALE

Zona informale e njohur ligjërisht është ajo zone që është përcaktuar me vendim specifik të Këshillit Kombëtar të Territorit (KKT) (ose Këshilli i Rregullimit të Territorit të Republikës së Shqipërisë (KRRTRSH)).

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

ZONA EKONOMIKE

Zona ekonomike përbëhet nga një bashkësi ndërtesash me funksione të ndryshme prodhimi (industriale, artizanale, tregtare, shërbimesh) të krijuara në afërsi të elementëve infrastrukturorë territorialë (rrugë, hekurudha etj.).

ZONA RURALE

Fshati rural përfshin ato raste përqendrimi të ndërtimeve jashtë zonave urbane që, për arsye historike ose funksionale, përbejnë një vendbanim kompakt.

Fig. 2.15 Tipizimi i morfologjive urbane

2.4.1 Klasifikimi i Sistemit urban

Kryqëzimi mes tipeve të ndryshme të "peizazhit" dhe i "morfologjive urbane" përcakton udhëzimet strategjike për administrimin e transformimeve urbanistike:

URB/01

Njohje e qendërsisë urbane, mundësi e dendësimit urban, mundësi ndërtimi në trojet e përfshira, përshtatje e rrjeteve teknike (parësore), përshtatje dhe zhvillim i shërbimeve të tjera urbane (dytësore dhe tretësore).

URB/02

Njohje e periferialitetit urban, mundësi ristrukturimi urbanistik, përshtatje e rrjeteve teknike dhe shërbimeve (parësore) bazë.

RUR/01

Njohje e kushteve të jetesës së decentralizuar, mundësi ristrukturimi të ndërtesave, përshtatje e rrjeteve teknike dhe shërbimeve të njësisë territoriale.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TIRANË SEKRETARIA

RUR/02
Njohje e vendbanimeve ekzistuese, mospërputhshmëri me nevojat e mbrojtjes së mjedisit dhe peizazhit, përshtatje e rrjeteve teknike dhe ngrirje "ngurtësim" i gjendjes faktike aktuale.

IND/01
Njohje e zonës ekonomike ekzistuese, përshtatje e rrjeteve infrastrukturore dhe ndërhyrje për racionalizimin dhe organizimin urbanistik.

Tabela 2-2 ***Tabela klasifikuese e territorit urban***

	A (bregdeti)	B (ultësira)	C (korridori)	D (rrëza e malit)	E (zona malore)
1.zona urbane e konsoliduar	URB/01	URB/01	URB/01	URB/01	URB/01
2.zona sub-urbane e zgjeruar	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02
3.vije ndërtimore	RUR/02	RUR/01	RUR/01	RUR/01	RUR/02
4.zone informale	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02	URB/02
5.zone ekonomike	RUR/02	URB/02	IND/01	IND/01	RUR/02
6.fshat rural	RUR/01	RUR/01	RUR/01	RUR/01	RUR/01

Si përfundim, në kontekstin e vizionit të përgjithshëm hapësinor në "Shkallë të gjerë", secili prej territoreve bashkiake mund të ketë një specializim funksional që e karakterizon (pa bërë që kjo të përcaktojë eksluzivitete funksionesh apo përdorimesh).

Për territorin e Kurbinit është themelor riaktivizimi dhe rigjallërimi i sistemit të prodhimit bujqësor, i cili mund të përfitojë nga ekzistenca një rrjeti të rëndësishëm kanalesh vaditëse (që duhen riaktivizuar). Tri linjat e veprimeve strategjike, të identifikuara për territorin e Kurbinit, janë të renditura si më poshtë:

- PRODHIM BUJQËSOR
- TURIZËM MJEDISOR
- QENDËRZIM URBAN

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

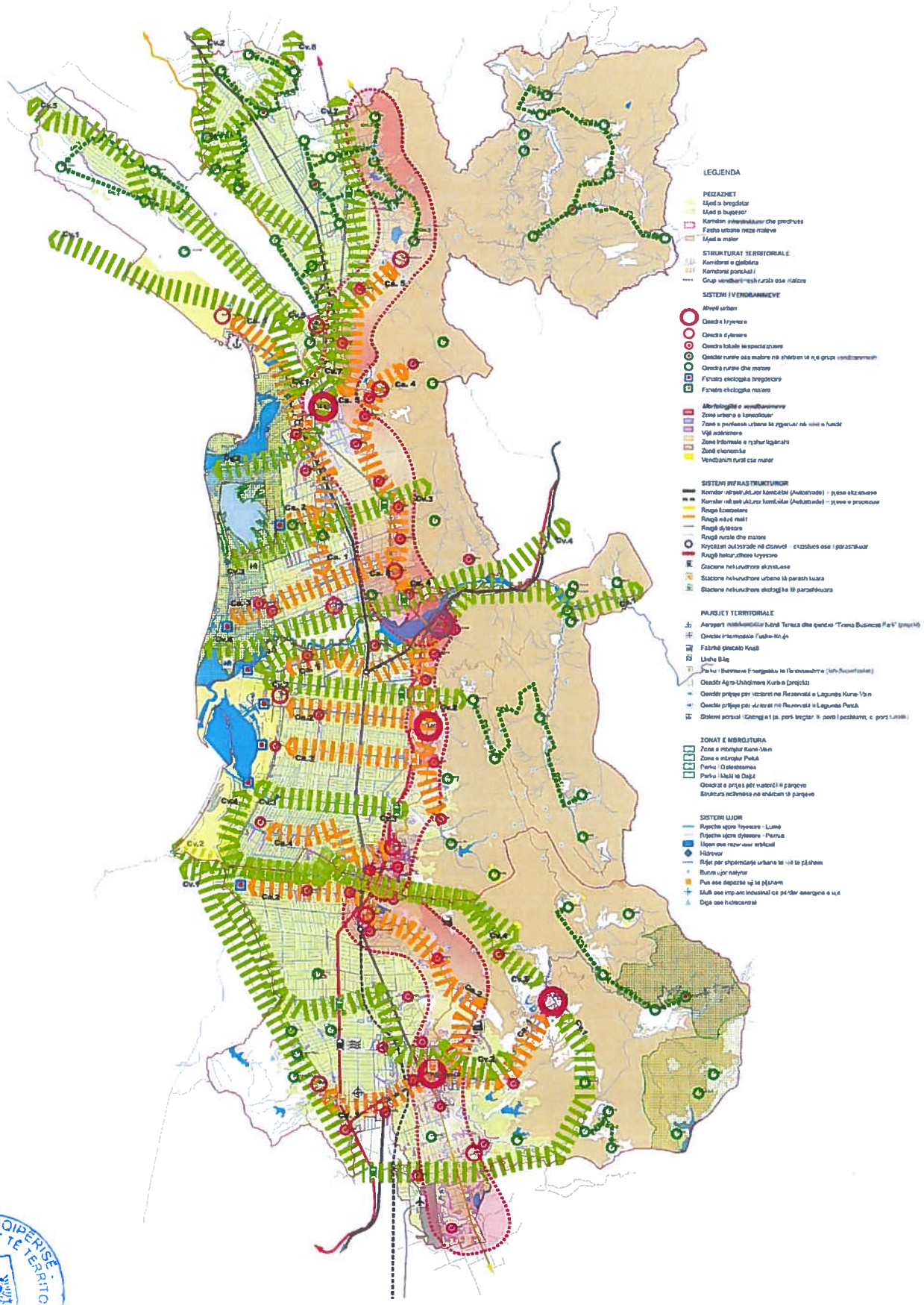

Fig. 2.16 Harta e Vizionit strategjik

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

2.5 VIZIONI HAPËSINOR

2.5.1 Toka e ndërmjetme – Natyrë dhe Identitet

Objektivat e sektorëve që përcaktojnë strategjitë territoriale kërkojnë një përkufizim unitar që ka të bëjë me rolin dhe me misionin që bashkia Kurbin ka marrë përsipër për zhvillimin e saj të ardhshëm, ose të paktën në periudhën për të cilën ky Plan ka synim të veproje.

Shkurtimisht, një tokë e përbëre nga peizazhe të ndryshme dhe me kualitet, shprehje e raporteve sociale, historisë dhe vlerave ekologjike mjedisore, të cilat ushqehen dhe pasurojnë biodiversitetin e lartë të konteksteve.

Një territor ku mjediset e ndryshme dhe me kualitet të rizbuluar, shprehje, në të shkuarën, e një pasurie kulturore, prodhuese dhe biodiversiteti, duhet të lidhen bashkë dhe mund të frymëzohen nga mundësitë e reja të zhvillimit të qëndrueshëm, duke u mbështetur në zhvillimin e rrjeteve të transportit ekzistuese dhe të reja, në korridoret ekologjike dhe në itineraret e zbulimit dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe mjedisore lokale, e mirë e përbashkët e atyre që jetojnë në këtë territor dhe e atyre që e vizitojnë.

Për shkak edhe proceseve të vona të pakontrolluara dhe të paplanifikuara, një territor ku gjenden morfologji vendbanimesh dhe materiale urbane të ndryshme të cilët krijojnë forma të ndryshme banimi, stile të ndryshme jetese, urbane dhe sub-urbane, që shikohen si shprehje e pasurisë, përveçse arsye qeverisjeje për zgjidhjen e problemeve, eksperiencave dhe raporteve sociale dhe prodhuese.

Kurbini duhet konsideruar në veçorinë e tij, mbi të gjitha funksionale, por edhe gjeografike dhe peizazhistike, ku gjen mbështetje përkufizimi i bërë për të gjithë territorin e shkallës së gjerë: territor i sigurt, tokë të mire bujqësore, pasuri natyrore, trashëgimi artizanale, resurs agro-ushqimor kombëtar.

Një tokë e kultivuar, e nxjerrë nga ujërat e brezit bregdetar, rezerve e madhe natyre bregdetare dhe element tërheqës potencial i turizmit mjedisor dhe i aventurës, i përbëre edhe nga kodra dhe territore gati malore, që duhen mbrojtur, përreth të cilëve zhvillohet vargu i qendrave urbane kryesore: Mamurras, Laç e Milot, të riorganizuara përreth qendrave të reja të shërbimit dhe të infrastrukturave publike: bashkësia e fshatrave të shumtë dhe formave të tjera të vendbanimeve që janë pjesë përbërëse tashme e të gjithë sistemit urban, shprehje e formave të reja të banimit, me impakt të ulët ekologjik.

2.5.1 Konceptimi territorial

Toka e ndërmjetme, e pozicionuar mes dy resurseve, malore dhe bregdetare, dhe mes dy poleve të zhvillimit kombëtar (Shkodër-Lezhë në veri, Tiranë-Durrës në jug), ku korridoret infrastrukturorë me vlerë kombëtare dhe ndërkombëtare integrohen dhe përfitojnë nga rizbulimi dhe përforcimi i korridoreve transversale të rrjeteve ekologjike dhe mjedisore, i rrjeteve të ekonomisë prodhuese dhe punësimit, i prodhimeve agro-ushqimore cilore dhe të qëndrueshme, i lëvizjes se ngadalte dhe lokale, që lidhin mes tyre zonat e mbrojtura të rezervateve ekologjike malore dhe bregdetare.

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Fig. 2.17 Harta e Vizionit hapësinor

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGENCIA E ZHVILLIMIT TE TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

2.5.1.1 Korridoret dhe rrjetet e tërthorta

Territori në studim është i pasur me peizazhe cilësore, të larmishme, që janë dhe shprehje e pasurisë kulturore, e prodhimit dhe biodiversitetit. Këto peizazhe ruhen dhe ushqehen nga kjo strategji, nëpërmjet mundësive të reja të propozuara, të zhvillimit të qëndrueshëm, të kryqëzuar me përmirësimin e rrjeteve ekzistuese të lëvizjes dhe me krijimin e rrjeteve të reja, me korridoret ekologjike, si dhe me shtigjet e zbulimit dhe shfrytëzimit të pasurive historike-kulturore-natyrore.

Korridoret dhe rrjetet përbëjnë bazën e një strukture të re territoriale për vënien në siguri të këtij territori dhe kufizimin e rreziqeve që i kanosen. Gjithashtu ato do të shërbejnë për riorganizimin e sistemeve territoriale: vendbanimet e reja të ngritura përreth qendrave urbane historike; korridoret infrastrukturore kombëtare, polet industriale dhe artizanale, kryqëzimet e sistemeve të transportit etj. Vargu i qendrave urbane historike do të ketë

si bosht organizues sistemin hekurudhor dhe rrugën e vjetër kombëtare, të rindërtuara dhe të fuqizuara, bashke me riorganizimin e korridorit infrastrukturor kombëtar, poleve industriale dhe artizanale, pikave të shkëmbimit dhe të kryqëzimit të sistemit të transportit etj.

Këto korridore ndërtojnë bazën dhe projektimin e strukturës territoriale për riorganizimin progresiv të modeleve ekzistuese të vendbanimeve; atyre rreth qendrave të gjerdanit rrëzë vargmaleve, të ristrukturuara dhe të rigjeneruara rreth rindërtimit dhe përmirësimit të sistemit ekzistues hekurudhor, shtylla kurrizore e rendit të ri zgjidhjes, së bashku me korridorin kombëtar të infrastrukturës, të rehabilituar; në polet e industriale dhe prodhuese; në pikat e reja të shkëmbimit dhe lëvizshmërisë, deri te rrjeti i porteve dhe i zbarkimeve bregdetare.

Një territor, ku mjedise të ndryshme, të cilat janë tregues të trashëgimisë kulturore, lidhen ngushte dhe përfitojnë nga nxitjet e bashkëveprimeve të ndërsjellta dhe mundësitë e zhvillimit të qëndrueshëm. Te ndihmuar edhe nga përmirësimi i rrjetit të transportit, nga lidhjet e korridoreve ekologjike dhe shtigjet për rizbulimin e trashëgimisë kulturore dhe pasurive natyrore.

2.5.1.2 Peizazhet

Termi "peizazh" është përdorur këtu në kuptimin e tij strategjik të projektimit, si njësi e territorit e karakterizuar nga kushte homogjene nga pikëpamja: (i) e karakteristikave gjeografike, morfologjike dhe hapësinore; (ii) e vendbanimeve njerëzore dhe e përdorimeve kryesore të tokës; (iii) e perspektivës pragmatike dhe e administrimit të transformimeve.

Një territor i përbërë nga silueta të ngjashme, të cilave iu korrespondojnë regjime të ndryshme të planifikimit (në lidhje me statusin ligjor, mbrojtjen e pasurive natyrore dhe historiko-kulturore, mundësinëe zgjerimit dhe zhvillimit të qëndrueshëm), si dhe strategji të ndryshme të ndërhyrjeve dhe të statuseve normative (rregulloreve të zhvillimit):

- Resurset malore, të cilat sot janë tokë e braktisur dhe me paqëndrueshmëri hidrogjeologjike, janë mundësia e të ardhmes për ofertë turistike dhe për ripopullim të brendshëm, si një habitat me cilësi të lartë të jetës;
- Gjerdani urban, i përbërë nga qytete dhe fshatra;
- Resurset ekologjike dhe kulturore historike në det/bregdet
- Territori i lumit Mat, vend me rrezik të lartë degradimi mjedisor, i cili duhet të kthehet i jetueshëm dhe të funksionojë si korridor natyror ndërmjet bregdetit dhe zonave të brëndshme malore;
- Korridori kombëtar gjatësor i flukseve dhe i prodhimit, rreth të cilit, i ristrukturuar si autostradë rajonale, riorganizohen vendet e prodhimit në grupime zonash industriale që plotësojnë kërkesat ekologjike, si dhe qendrat e reja territoriale dhe urbane. Ky riorganizim rreth këtij korridori vjen edhe prej rimëkëmbjes dhe ristrukturimit të korridorit hekurudhor, si vlerë kombëtare dhe lokale;
- Niveli i rikuperimit të tokave bujqësore, që nënkupton resurset agro-ushqimore, ku lloji që mbrohet është toka dhe aftësia e saj për të prodhuar ushqim cilësor dhe burime ushqimore të përsosura;
- Resursi i madh dhe i vazhdueshëm bregdetar, ku strategjitë aktive të mbrojtjes (Planet e Menaxhimit të Zonave të Mbrojtura) ulin dhe zbusin, në masë të përshtatshme, dëmet ndaj mjedisit, produkteve ekologjike dhe peizazhit. Këto dëme kanë ardhur kryesisht nga programet e zhvillimit të vendbanimeve të ndërtuara tashmë në zonën turistike bregdetare, në proces apo të planifikuara. Zbutja e këtij dëmi propozohet të bëhet në logjikën e një riorganizimi të vendbanimeve ekzistuese, që artikulon tipologjitë e ndërtimit në lidhje me kushtet e kontekstit. (qendra turistike hoteliere, banesa me ndikim të ulët në mjedis, fshatra ekologjike).

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

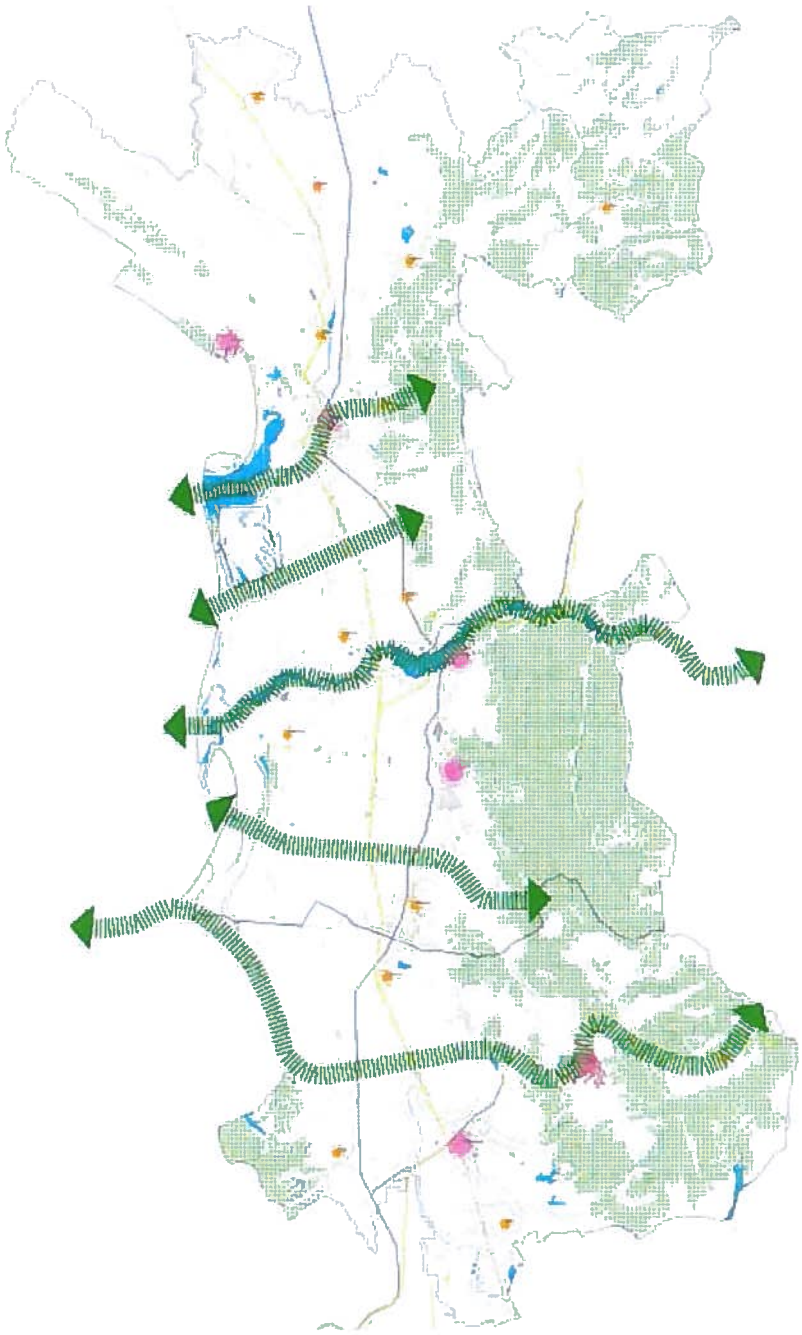

Fig. 2.18 Harta e Sistemit natyror

2.5.1.3 Ekonomitë

Një territor i përbërë nga ekonomi të ndryshme (bujqësore, blegtorale, pyjore, detare, turistike, mjedisore, artizanale, transporti etj.), të cilat bashkëjetojnë dhe marrin përfitime të ndërsjella:

- Ekonomia bujqësore cilësore
- Ekonomia urbane (tregtia dhe shërbimet)
- Ekonomia e turizmit bregdetar, natyror, kulturor, dhe malor
- Ekonomia e prodhimit artizanal
- Ekonomia e peshkimit dhe aktiviteteve detare
- Ekonomia pyjore blegtorale (në zonat e thella malore)
- Ekonomia e burimeve energjetike të rinovueshme

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARI

2.5.1.4 Mënyra e të jetuarit dhe stili i jetës

Një territor i karakterizuar nga morfologji urbane të ndryshme. Ky shpreh kontekstet e ndryshme të stileve të jetës urbane, treguese të formave të vjetra dhe të reja të mënyrës së të jetuarit, të ndërtuarit, me një gjurmë më të vogël ekologjike.

2.5.2 Paraqitja e vizionit hapësinor

Më poshtë listohen elementët hapësinorë që ndikojnë në matricën territoriale dhe do të jenë elementë të rëndësishëm në përpilimin e rregulloreve përkatëse tëmenaxhimit të zhvillimit.

A. PEIZAZHET

- Peizazhi bregdetar
- Peizazhi bujqësor
- Korridori infrastrukturor dhe prodhues
- Fasha urbane rrëzë maleve
- Peizazhi malor

B. STRUKTURAT TERRITORIALE

- B.1 Korridoret e gjelbërta
- B.2 Korridoret portokalli
- B.3 Grup vendbanimesh rurale ose malore

C. SISTEMI URBAN

C.1 HIERARKIA E VENDBANIMEVE

- Qendra kryesore (përmbajnë shërbime të nivelit territorial: shkolla të mesme, spitale, zyra administrimi lokal kryesor ose dytësor, qendra kulturore dhe biblioteka bashkiake)
- Qendra dytësore (përmbajnë shërbime të nivelit urban: shkolla nëntëvjeçare, qendra mjekësore, zyra administrimi lokal dytësor, parqe edukative, biblioteka lokale)
- Qendra lokale të specializuara (janë qendra të pajisura me funksione specifike, si rrjedhoje e afërsisë me qendra të rëndësishme ose me infrastruktura apo shërbime territoriale (shiko pikën E.)
- Qendër rurale ose malore në shërbim të një grupi vendbanimesh
- Qendra rurale dhe malore
- Fshatra ekologjike bregdetare
- Fshatra ekologjike malore

C.2 MORFOLOGJITË E VENDBANIMEVE

- Zonë urbane e konsoliduar
- Zonë e periferisë urbane të zgjeruar në vitet e fundit
- Vijë ndërtimore
- Zonë informale e njohur ligjërisht
- Zonë ekonomike (industriale)
- Vendbanim rural ose malor

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANË · SEKRETARIA

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TE TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Fig. 2.19 Harta e Sistemit Ujor

D. SISTEMI INFRASTRUKTUROR

- Korridor infrastrukturor kombëtar (Autostradë) – pjesë ekzistuese
- Korridor infrastrukturor kombëtar (Autostradë) – pjesë e propozuar
- Rrugë kombëtare
- Rrugë rrëzë malit
- Rrugë dytësore
- Rrugë rurale dhe malore
- Kryqëzim autostrade në disnivel – ekzistues ose i parashikuar
- Rrugë hekurudhore kryesore

- Rrugë hekurudhore dytësore
- Stacione hekurudhore ekzistuese
- Stacione hekurudhore urbane të parashikuara
- Stacione hekurudhore ekologjike të parashikuara

E. ELEMENTËT E VEÇANTË TERRITORIALE

- Parku i Burimeve Energjetike të Rinovueshme (Ish-Superfosfati)
- Qendër Agro-Ushqimore Kurbin (projekt)
- Qendër pritjeje për vizitorët në Rezervatit e Lagunës Patok

F. ZONAT E MBROJTURA

- Zona e mbrojtur Patok
- Qendrat e pritjes për vizitorët e parqeve
- Struktura ndihmëse në shërbim të parqeve

G. SISTEMI UJOR

- Rrjedhë ujore kryesore - Lumë
- Rrjedhë ujore dytësore - Përrua
- Liqen ose rezervuar artificial
- Kanal vaditës ose kullues kryesor
- Hidrovor
- Rrjet vaditës për përdorim bujqësor
- Rrjet ujësjellësi kryesor
- Rrjet për shpërndarje urbane të ujit të pijshëm
- Burim ujor natyror
- Pus ose depozitë uji të pijshëm
- Rrjet i kanalizimeve të ujërave të zeza
- Impiant pastrimi
- Mulli ose impiant industrial që përdor energjinë e ujit
- Kanal ujor në shërbim të mullinjve
- Digë ose hidrocentral

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

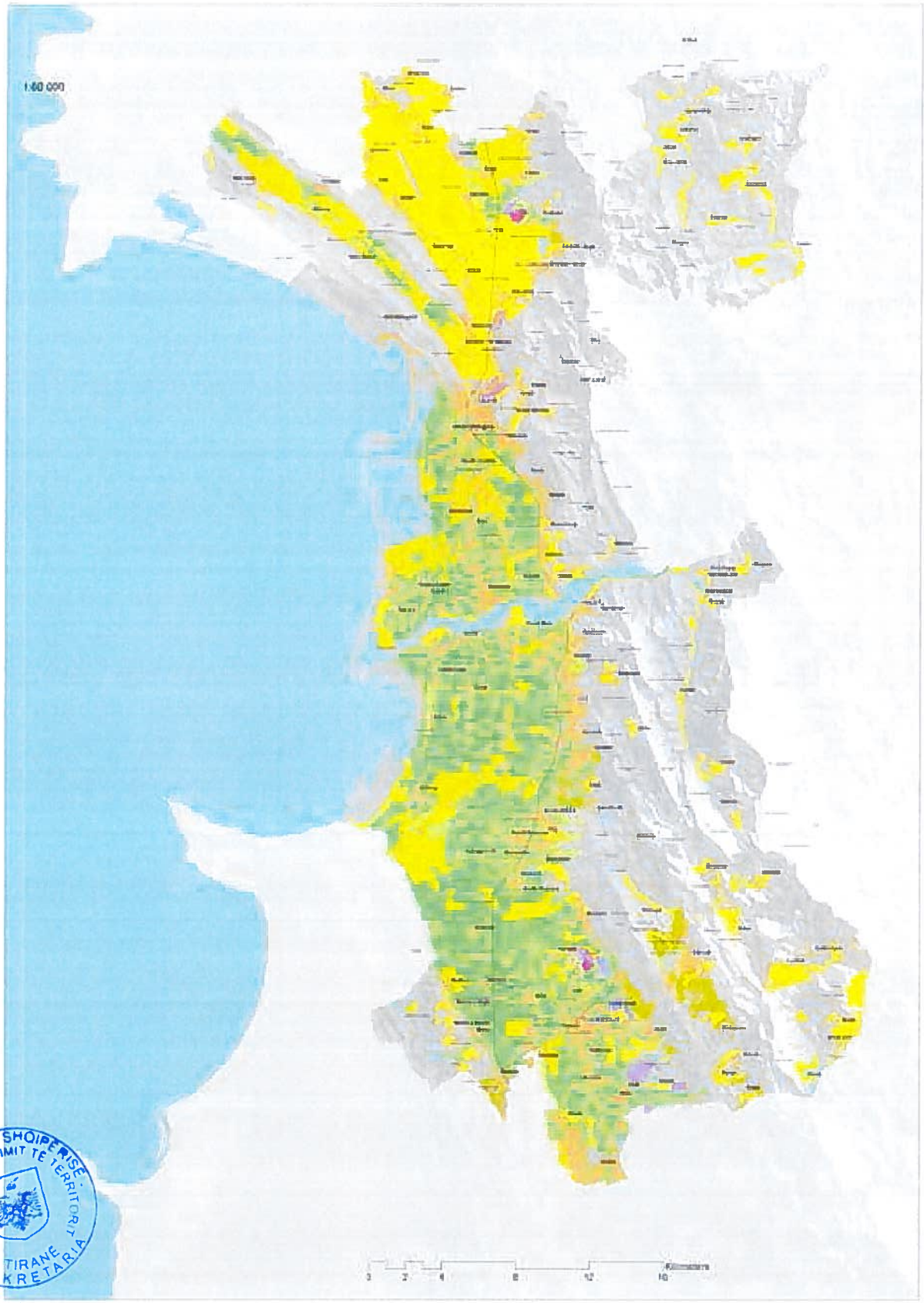

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 2.20 Harta e Sistemit Urban

Fig. 2.21 Hierarkia e qendrave urbane

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

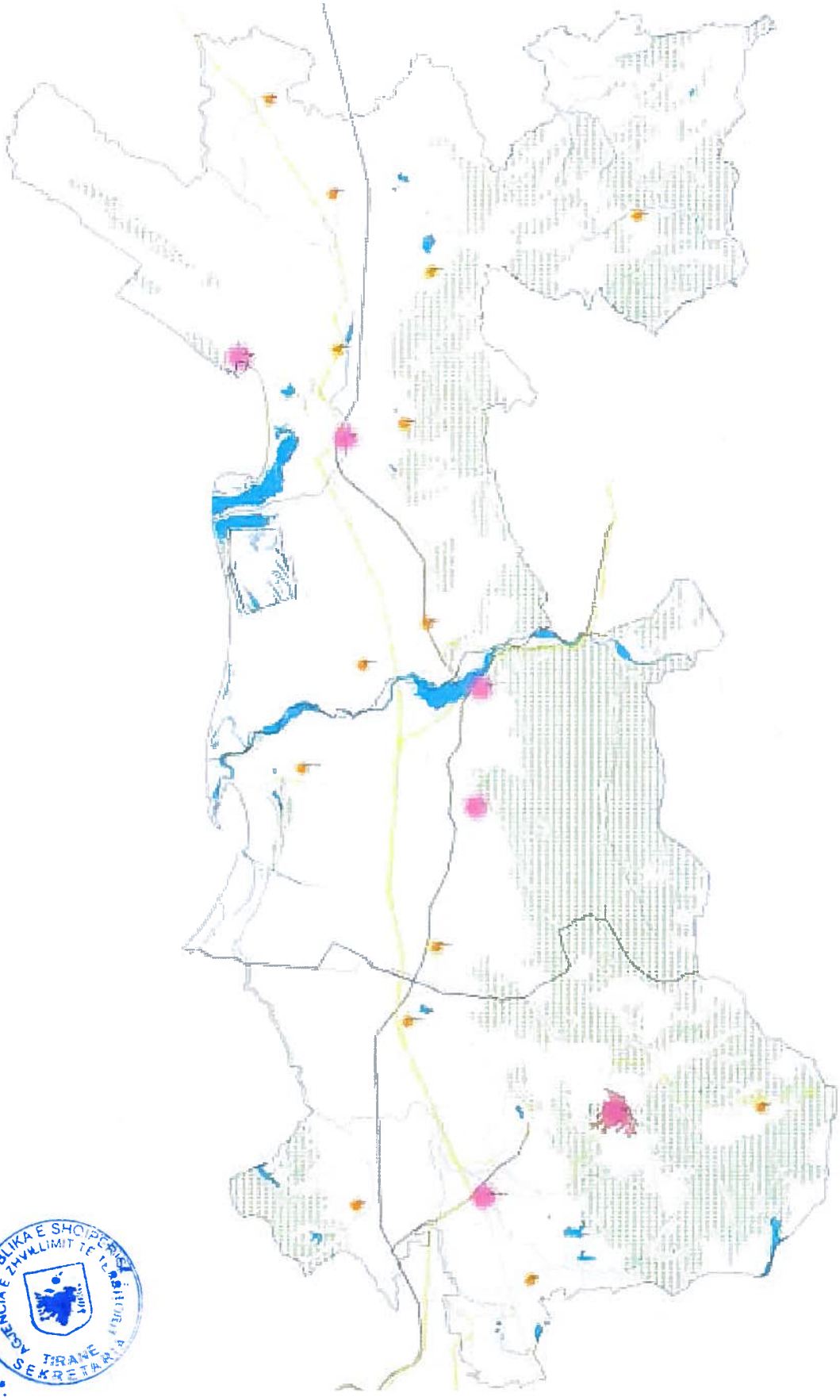

Fig. 2.22 Harta e Sistemit Infrastrukturor

3 STRATEGJIA TERRITORIALE

3.1 NEVOJAT POTENCIALET DHE KUFIZIMET

3.1.1 Kuptimi i territorit

3.1.1.1 Metodologjia

Konceptimi strategjik i nevojave, potencialeve dhe kufijve për zhvillimin e zonës së Kurbinit bëhet nëpërmjet ndërtimit të disa paneleve interpretuese. Këto panele ndërtohen nga tërësia e çështjeve që janë vendimtare për perspektivat e zhvillimit të qëndrueshëm dhe të përgjegjshëm të territorit në fjalë, dhe gjithashtu nga analiza SWOT e çdo sistemi territorial, tashmë të analizuar dhe të përcaktuar në terma të përgjithshme; analizë e bërë në lidhje me vizionin hapësinor të bashkisë, në pesë sistemet përkatëse: sistemin natyror (N), sistemin ujor (U), sistemin bujqësor (B), sistemin urban (UB) dhe sistemin infrastrukturor (IN).

Ndërtimi i këtyre pesë sistemeve tregohet grafikisht në hartat e mëposhtme:

- Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore
- Harta e degradimit dhe braktisjes
- Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve
- Harta e elementëve përjashtues
- Harta e projekteve në zbatim dhe të miratuara për zbatim

Këto harta kanë përmbajtje të informacionit të prezantuar në fazën e parë të punës, të përpunuara më tej nga të dhënat e mbledhura arkivore, publicistike, nëpërmjet sondazheve të mëtejshme në terren, si dhe nga studimet e prodhuara gjatë viteve të fundit për rastin në fjalë.

Tërësia e të dhënave të paraqitura në këto harta, të cilat në paragrafët e mëposhtëm nxirren në dukje në formë të përmbledhur, është element themelor i një sistemi njohjeje, me qëllim marrjen e vlerës së "Kornizës së përbashkët njohëse" të Planit të Përgjithshëm. Këtij sistemi të njohjes i korrespondon, në perspektivë, një sistem i hartave të identifikimit të vendndodhjeve, rrugëve dhe zonave me interes të madh, të ndërtuara në një sistem të komunikimit dhe pjesëmarrjes nëpërmjet platformës GIS, të cilat do të zhvillohen gjatë procesit të studimit të mëtejshëm.

Ky propozim rishikon dhe përpunon përvojën e zhvilluar të "Harta e Vendeve dhe e Peizazheve" gjatë formimit të Kornizës Bazë të Njohjes së Planit Territorial Peizazhistik Rajonal të ri, të Rajonit Abruzzo.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANË · SEKRETARIA

3.1.1.2 Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore

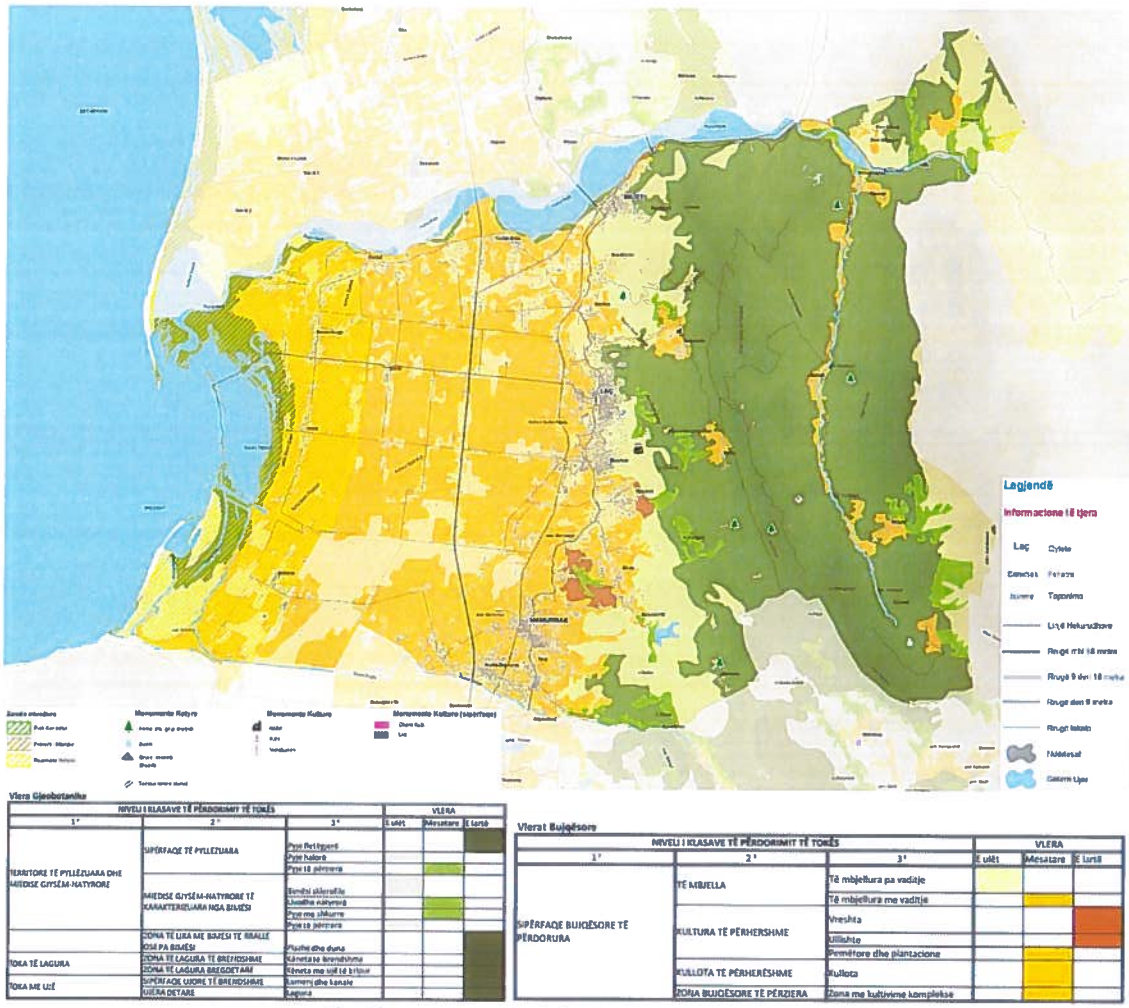

Fig. 3.1 Harta e trashëgimisë historike-kulturore-natyrore

Kjo hartë identifikon dhe lokalizon elementët më me vlerë në territorin e Bashkisë Kurbin, të mbledhura nga dy kategori të përgjithshme:

- sistemi natyror;
- sistemi urban – trashëgimia historiko-kulturore

Sistemi i parë përfshin:

- Zonat e pyllëzuara dhe mjediset gjysmë-natyrore, mjediset e lagështa dhe mjediset e ujit, që rrjedhin nga analiza e hartës së Corine Land Cover deri në nivelin e 3-të. Harta, nëpërmjet ngjyrave, dallon këto mjedise edhe vlera gjeo-botanike, sipas një klasifikimi cilësor që i cakton vlerën më të ulët specieve dhe sistemeve natyrore jo-endemike (është rasti i pyjeve halore, që paraqesin ende një vlerë mbrojtje të tokës nga erozioni, të cilat duhet të merren parasysh në veçanti), dhe vlerën më të lartë të gjitha sistemeve vendase që karakterizohen nga peizazhe natyrore të origjinës;
  Tokat bujqësore të punuara, edhe këto të klasifikuara në klasën e tretë të Cover Corine Land. Edhe për këto sisteme është paraqitur një vlerësim i aseteve cilësore, e cila cakton vlerën më të lartë për territoret e përdorura me të mbjella të përhershme, veçanërisht ullishte dhe vreshta. Si rrjedhim ato duhet të mbrohen dhe promovohen në këto zona, veçanërisht në peizazhe kodrinore. Këto të fundit (ullishte dhe vreshta), janë të pranishme në masë të madhe.

Ky identifikim, siç është e kuptueshme, formon bazën e politikave të mbrojtjes, kujdesit dhe përmirësimit të peizazhit, që përbëjnë arsyen për zgjedhjen e paragrafëve të mëposhtëm.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Harta, gjithashtu, tregon disa tregues të jashtëzakonshëm, që lidhen me mallrat si: pemë monumentale, burime, kanione, gryka, zona të veçanta gjeologjike, shpella dhe shpella karstike.

Duhet të theksohet se ky sistem i identifikimit, klasifikimit e lokalizimit në harta, paraprin një sistem më sistematik të inventarit territorial, i cili do të jetë një burim i thellimit në zhvillimin e mëvonshëm të studimit, ose pjesë e projekteve të Planit të Përgjithshëm Vendor, të shtjelluara më poshtë.

Sistemi i dytë i listuar, që mbulon të gjithë trashëgiminë kulturore dhe arkeologjike, përfshin, në detaje, zonat arkeologjike, komplekset monumentale-historike, qendrat historike, pazaret, kështjellat dhe sistemet e fortifikuara, kishat, xhamitë dhe objekte apo vende të tjera të kultit dhe vende të tjera të caktuara, subjekt i ngjarjeve të veçanta fetare dhe etnografike.

Edhe në këtë rast, ky sistem identifikimi, klasifikimi dhe lokalizimi në hartë paraprin një sistem më sistematik të inventarit hapësinor, i cili mund të jetë arsye për thellimin në zhvillimin e mëvonshëm të studimit, ose pjesë e projekteve të PPV-së. Në analizën e parë, për vendet kryesore të interesit kulturor, është paraprirë në hartë një vlerësim që përdor një metodologji të zhvilluar gjatë një studimi të kohëve të fundit në Universitetin e Pescara-s, i cili funksionon duke i caktuar një vlerë cilësore nga 1-5, disa faktorëve të vlerësimit, të cilat në përgjithësi kanë të bëjnë me gjendjen e aksesit publik, dëmtimit të mjedisit, gjendjen e ruajtjes fizike (konservimit), ligjshmërinë e përdorimit, kushtet e pronësisë (publike ose private), praninë e shërbimeve të turizmit.

Kjo metodologji shoqëron, përcaktimin e projekteve pilotë dhe strategjikë, kur ata ndërveprojnë me vlera të veçanta kulturore, arkeologjike, peizazhistike dhe natyrore.Në mbështetje të elementeve të përshkruara, harta gjithashtu tregon parametrat e zonave të mbrojtura dhe parqeve, të përmbledhura në kategoritë e mëposhtme:

- zonat e mbrojtura (parqe kombëtare);
- zonat që i përkasin Rrjetit Emerald.

Zona e Bashkisë Kurbin duket se karakterizohet nga zona bregdetare dhe nga parku i gjerë që mbron lagunën e Patokut, si dhe grykëderdhja e lumit Mat, në vazhdimësi me zonën e mbrojtur të lagunës Kune-Vain; kjo e fundit, objekt i veprimeve dhe projekteve të ndryshme vlerësuese. Në lindje, territori është pjesërisht i prekur nga Parku i Ulëzes në rrjedhën e lumit Mat.

Harta gjithashtu tregon vendndodhjen e IBA-"Pikat e Vrojtimit të Zogjve" (Important Bird Areas), zona të rëndësishme për zogjtë. Siç dihet: "Për t'u njohur si një IBA, një vend duhet të ketë të paktën një nga karakteristikat e mëposhtme: të presë një numër të konsiderueshëm të një ose më shumë specieve të kërcënuara në nivel global; të bëjë pjesë në një lloj të zonave të rëndësishme për ruajtjen e specieve të veçanta (të tilla si ligatinat ose kullotat apo shkëmbinjtë e thatë ku ndërtojnë fole shpendët detarë); të jetë një zonë ku përqendrohet një numër veçanërisht i lartë i shpendëve shtegtarë.

Kriteret, me të cilat identifikohen vendet e IBA-s, janë shkencore, të standardizuara dhe të aplikuara në rang ndërkombëtar. Rëndësia e IBA-s dhe vendeve të rrjetit Natyra 2000, shkon përtej mbrojtjes së zogjve. Meqenëse zogjtë janë tregues efektivë të biodiversitetit, ruajtja e IBA-ve siguron ruajtjen e një numri shumë më të madh të llojeve të tjera të florës dhe faunës, edhe pse rrjeti IBA përcaktohet në bazë të shpendëve.

Këtë lloj mbrojtje mund ta fitojë shumë lehtësisht Kepi i Rodonit dhe gjithë zona bregdetare veriore me Lagunën e Patokut, grykëderdhjen e Lumit Mat dhe lagunat Kune-Vain.

3.1.1.3 Harta e degradimit dhe braktisjes

Kjo hartë lokalizon zonat dhe vendet me kushte të veçanta të degradimit, veçanërisht të mjedisit dhe të shëndetit dhe higjienës, së bashku me zonat e shënjuara nga braktisja e përdorimit pararendës të tokës.

Aktualisht, vizatimi, i bazuar në interpretimin fotografik dhe ballafaqimin ndërmjet imazheve satelitore të periudhave të ndryshme (burimi: Google Earth, periudha referencë 2002-2015) dhe pjesërisht në vizitat dhe rilevimet e kryera në terren, është pika e fillimit të një pune të detajuar që përfshin zonat urbane dhe kontekstet që do të bëhen motiv i thellimit analitik e planifikues në fazën e tretë të Planit të Përgjithshëm. Megjithatë, në këtë fazë, nënvizohet se si kjo lloj qasjeje është tashmë në gjendje të drejtojë zgjedhjet e Planit Strategjik për zonat dhe konteksteve më të prekur nga degradimi dhe neglizhenca, kushte shpesh të lidhura ngushtë me njëratjetrën.

Fig. 3.2 Harta e degradimit dhe braktisjes

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

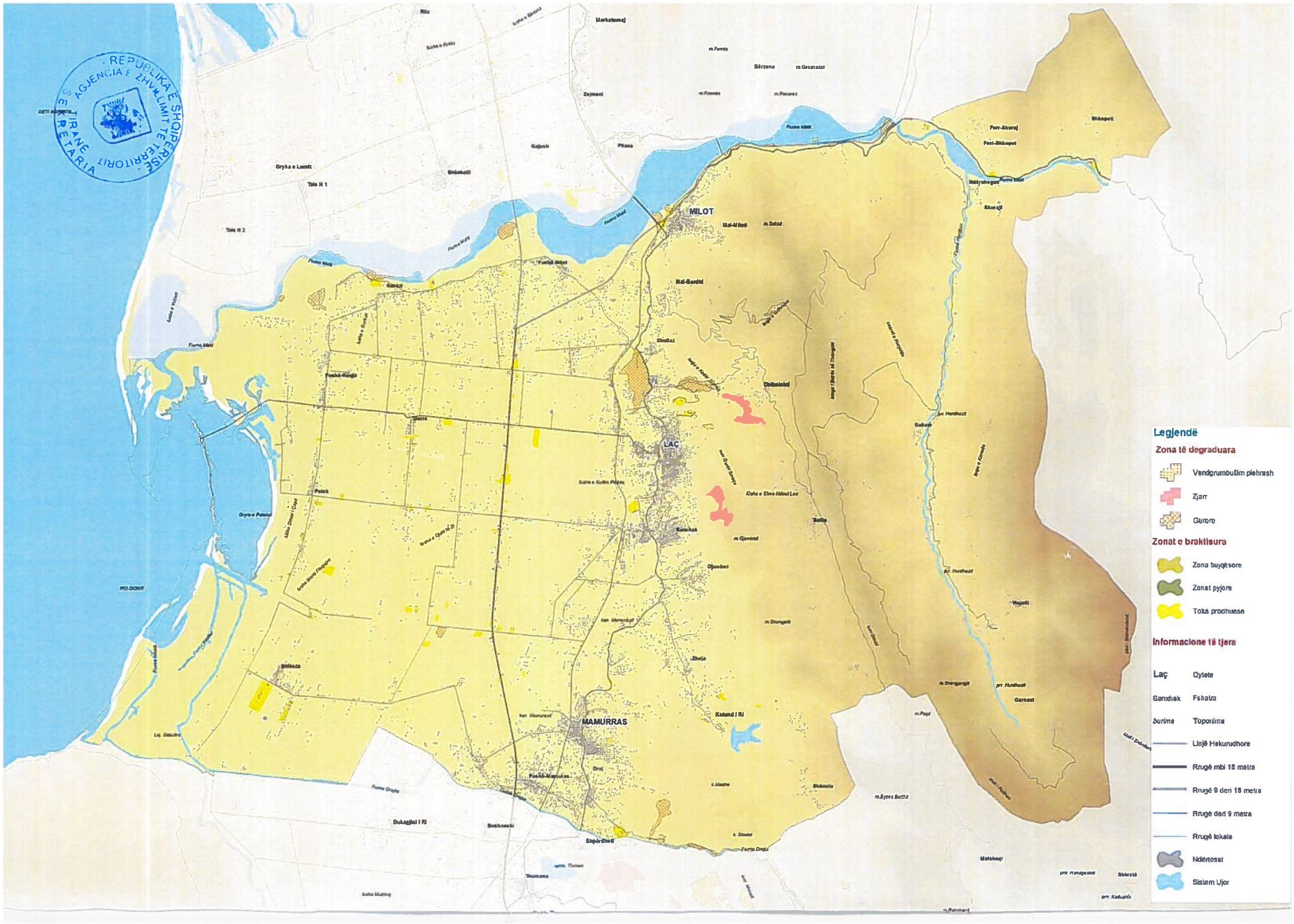

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

3.1.1.4 Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve

Në këtë hartë, jepen disa informacione në lidhje me situatat që përfshijnë humbjen e mundshme të vlerave së mallrave dhe/apo njerëzve në lidhje me praninë e faktorëve të rrezikut hidrologjik, gjeologjik, industrial. Nga këto të fundit, në veçanti, nënvizohet rasti i ish Fabrikës së Superfosfatit, një prej hotspot-eve më të rëndësishëm në nivel kombëtar. Një kusht i përhapur i rrezikut dërrmues karakterizon një pjesë të mirë të shpateve të brendshme në zonat malore, si dhe në zonat e pjerrëta të sistemit malor ku mbështeten dhe qendrat kryesore, Laç e Mamurras, si dhe shumë fshatra të zonave malore të brendshme.

Zonat më të ekspozuara ndaj rrezikut hidrologjik janë ato të shënuara nga sistemi hidrografik i përbërë nga lumi Mat dhe degët e tij, i cili duket se nuk është i aftë të drenazhojë tokat në rastet e ngjarjeve të jashtëzakonshme meteorologjike - të cilat po ndodhin gjithnjë e më shumë në kohët e fundit, siç dëshmohet nga ngjarjet e fundit të përmbytjeve që kanë prekur tokat sidomos në afërsi të shtratit të lumit.

Për këtë arsye, sigurimi i një pjesë të mirë të territorit të bashkisë, tregohet edhe në këtë fazë pasi është një nga objektivat specifike të fazës së tretë të Planit të Përgjithshëm Vendor.

Fig. 3.3 Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve

3.1.1.5 Harta e elementëve përjashtues

Qëllimi i kësaj harte është, që të përkthejë në një imazh sintetik, kompleksitetin e sistemit të rregullave të mbrojtjes dhe të përjashtimit, që dalin gjithmonë nga normativat e rregulloreve, por pothuajse gjithmonë të pa shoqëruara nga përfaqësitë grafike, të paraqitura tashmë në materialin e mësipërm, brenda të cilit janë analizuar në detaje të gjitha ligjet dhe rregulloret që ndikojnë apo pengojnë zhvillimin, sidomos në aspektin e ndërtimit, në fusha të ndryshme të territorit.

Harta përmban në radhë: kufijtë nga varrezat, distancat e largimit të ndërtimit nga trupi i rrugëve, të klasifikuara në lidhje me Kodin Rrugor Kombëtar, zona e aeroportit, zona aeroportuale e zhvillimit dhe korridori ajror kufizues i fluturimit, zonat e respektimit të shtretërve të lumenjve, përrenjve dhe syprinave të tjera ujore.

Harta, gjithashtu tregon, me ngjyra të ndryshme, ndërtimet e realizuara deri në vitin 2007 (burim ALUIZNI) dhe e përditësuar me ndërtimet e mëvonshme deri në vitin 2016, me një krahasim të shpejtë nëpërmjet fotove satelitore më të fundit (Google Earth), meqenëse nuk disponohej burim tjetër zyrtar.

Ky vizatim, në këtë mënyrë, paraqet problemet e shumta të situatës aktuale, në mënyrë të veçantë sa për sa i përket respektit të munguar karshi rrugës nacionale, hekurudhës dhe në shumë raste edhe shtretërve të lumenjve.

Fig. 3.4 Harta e elementëve përjashtues

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

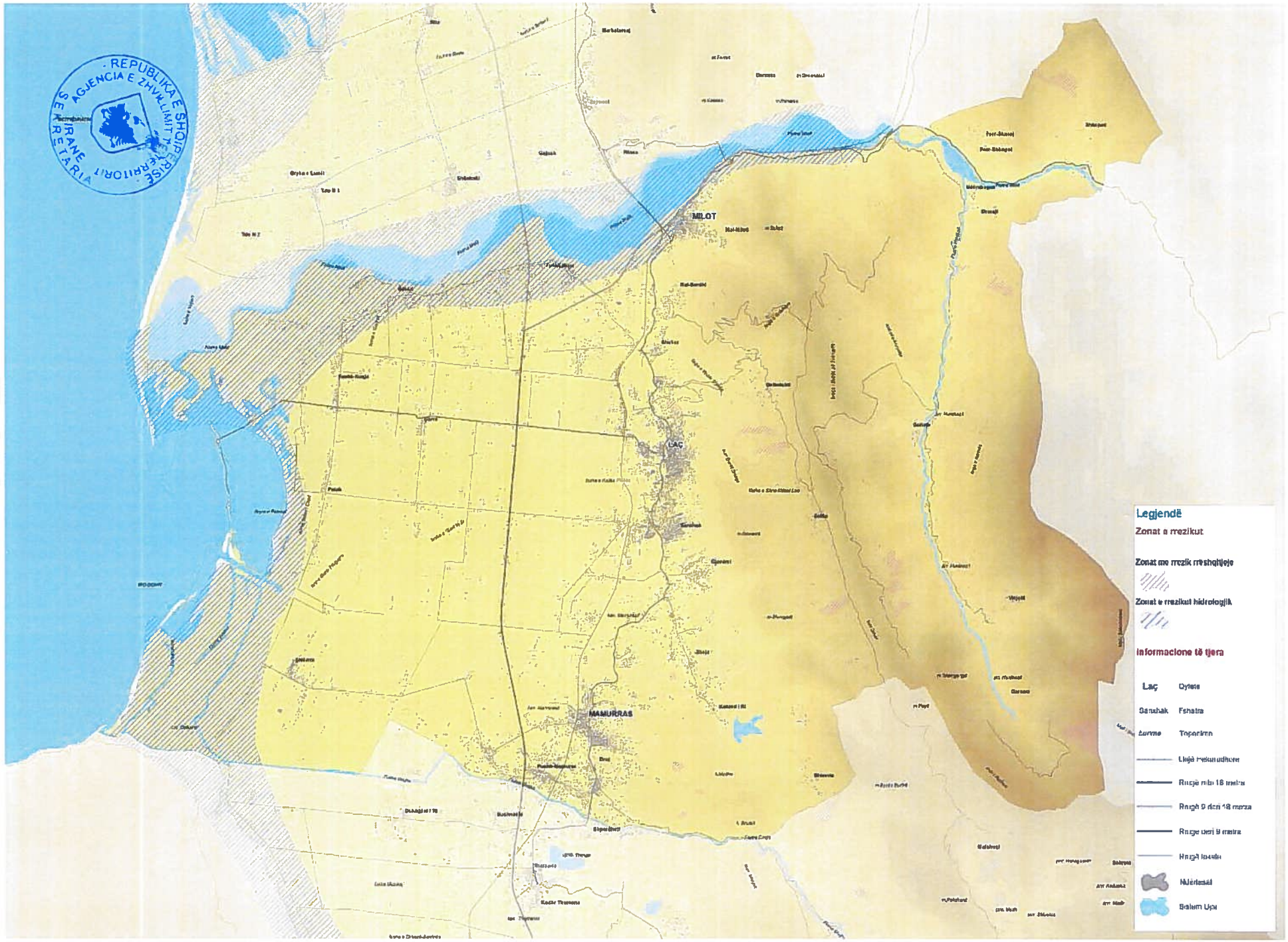

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË QYTETIT TIRANË
SEKRETARIA

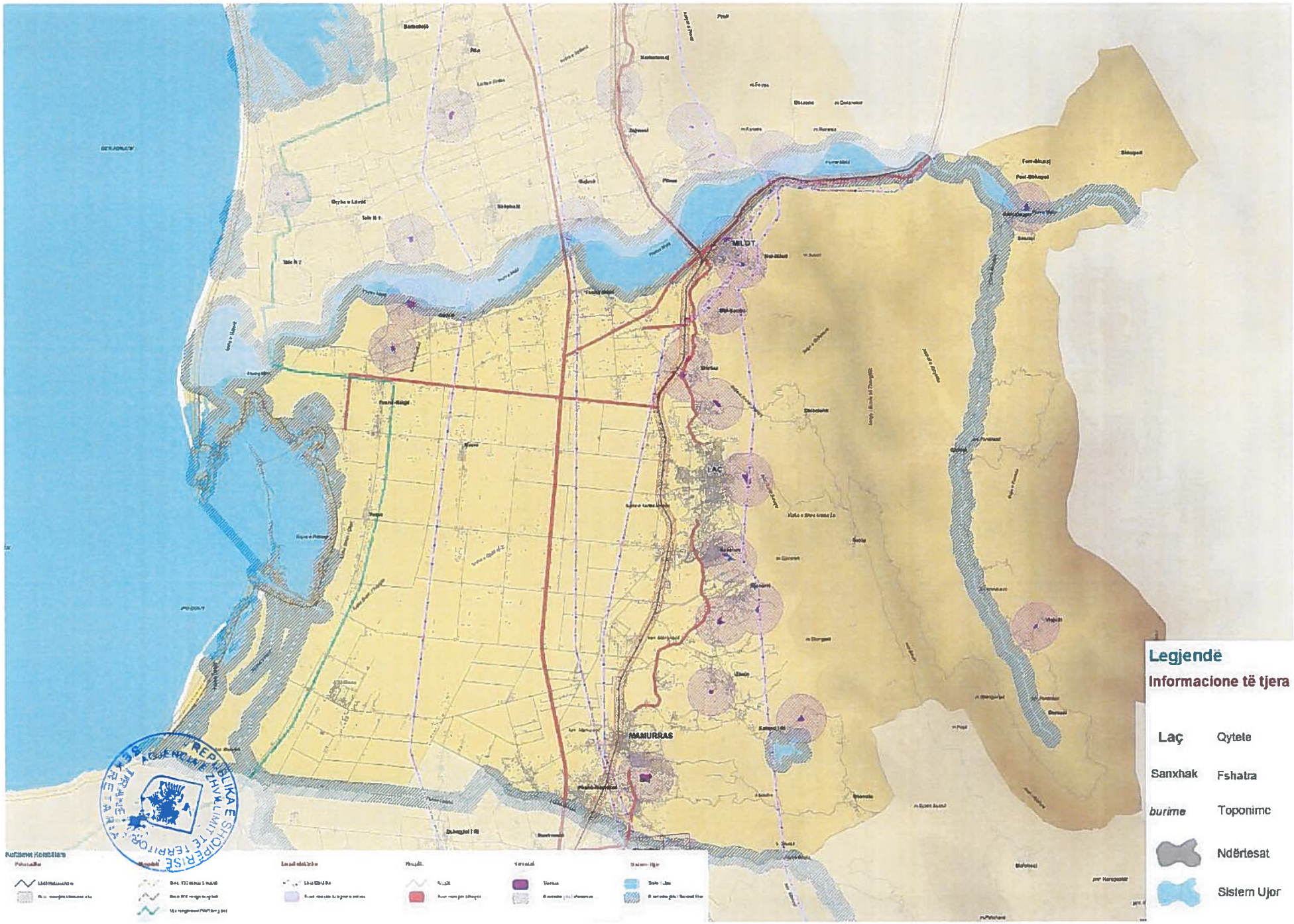
MILOT
LAÇ
MAMURRAS
Legjendë
Informacione të tjera
Laç Qytete
Sanxhak Fshatra
burime Toponime
Ndërtesat
Sistem Ujor

3.1.1.6 Harta e projekteve të realizuara në vitet e fundit, projekteve në zbatim dhe projekteve të miratuara për zbatim

Ky vizatim i fundit, i përpunuar, rindërton kompleksin e zgjidhjeve urbane të implementuara në territor, së bashku me sistemin e infrastrukturave të mobilitetit, të artikuluar në bazë të gradës dhe funksionit (lloj trafiku rrugor dhe hekurudhor), dhe vendbanimet urbane.

Vendbanimet janë identifikuar në nivel hapësinor si vendbanime të konsoliduara (me ngjyrë të kuqe) dhe me gri "perimetri i zonave urbane", në bazë të Vendimit nr. 5, dt. 29.12.2014 të Këshillit Kombëtar të Territorit, dhe në nivel të morfologjisë së ndërtimeve, të tilla si:

- Ndërtesa me përdorim kryesisht banim;
- Ndërtesa me përdorim kryesisht prodhuese, artizanale dhe tregtare;
- Ndërtesa për shërbime dhe objekte publike;
- Ndërtesat për përdorime të tjera.

Kjo hartë është bazë për identifikimin dhe lokalizimin e veprimeve si publike ashtu edhe private, me interes të konsiderueshëm për zonat urbane në studim. Kombinimi i këtyre veprimeve është klasifikuar si më poshtë:

- Veprime të kryera kohët e fundit (në 15 vitet e fundit);
- Veprime në punë e sipër;
- Veprime në plan për tu kryer (që do të thotë ekzistenca e projekteve apo programeve me vlerë ligjore dhe administrative dhe të shoqëruara nga angazhimet financiare);
- Masat e paraqitura dhe të planifikuara nga planet urbanistike në fuqi, në datën e formimit të këtij studimi, ose të miratuara nga qeveria lokale, para reformës administrative kombëtare.

Qëllimi i këtij dokumenti, është të ndërtojë një kontekst aktual të planifikimit të sistemit të zgjidhjes, por edhe nga proceset më të fundit të shlyerjes, së bashku me një evidentim fillestar të nevojave dhe pritshmërive për ndërhyrjet që do parashikohen (me fokus në sektorin e ndërtimit dhe të turizmit), tashmë të dëshmuar nga instrumentet e planifikimit që kanë humbur sot vlerën e tyre ligjore, por që janë, përsëri, një dëshmi e vlefshme, sa e pritshmërive, aq edhe konflikteve të mundshme, mjedisore dhe peizazhistike, të krijuara shumë shpesh.

Qëllimi i këtij dokumenti, është të paraqesë një kontekst aktual të sistemit urban, duke marrë në konsideratë edhe proceset më të fundit të informalitetit. Gjithashtu bëhet edhe evidentimi i nevojave kryesore dhe pritshmërive për ndërhyrjet që do parashikohen (me fokus në sektorin e ndërtimit dhe të turizmit).

3.1.2 Ekstrakt nga Analiza e Thelluar e gjendjes ekzistuese

3.1.2.1 Historik i shkurtër

Kurbini përmendet si krahinë ndër dokumente në shekullin e XV, kur Papa Kalisti II në vitin 1457 i jepte leje abatit të Shën Prendës së Kurbinit të bashkonte manastirin e Shën Gjergjit me atë të Shën Mërisë së Ndërfanës, dëmtuar prej turqve, ku përmendet edhe Santa Venera di Curbino, që ishte Qendra Ipeshkvore. Për më shumë se dy shekuj, duke filluar nga ai i XVII, ky emër përveçse si emër krahine përdoret edhe për Shën Prendën ku ishte vendosur Selia Ipeshkvore e Arbërit (1615-1640) mandej ajo Durrësit (1640-1858), përmes datimit të këtyre dokumenteve në Kurbin.

Në periudhën e Mesjetës Kurbini është përfshirë në Principatën e Arbrit, që njihet si formacioni i parë shtetëror feudal i shqiptarëve qysh nga fundi i shekullit XII, me sundimtarët Progoni, në vitet 1190-1199 dhe të bijtë, Gjini Progoni, sundoi në vitet 1199-1208, Dhimitri 1208-1216, periudhë që njohu fuqizimin më të madh të kësaj Principate. Në këtë periudhë në grykëderdhjet e lumenjve u ngritën skela të vogla detare që shërbenin për transportimin e mallrave në rrugë detare brenda vendit dhe me vende të tjera. Në grykëderdhjen e lumit Mat funksionoi Skela e Shufadasë.

Në fundin e shekullit XIV, Kurbini dhe fshatrat përreth u përfshinë në Principatën e Topiajve dhe më vonë në atë të Kastriotëve. Miloti dhe fshatrat përreth janë historikisht baza e krahinës së Kurbinit.

Në vitet 1916 – 1917 nisi funksionin pazari i Milotit si treg rajonal për shitjen e produkteve bujqësore, blegtorale dhe artizanale. Ky Pazar, në një periudhë shumë të shkurtër kohe, u bë i njohur në të gjithë Shqipërinë.

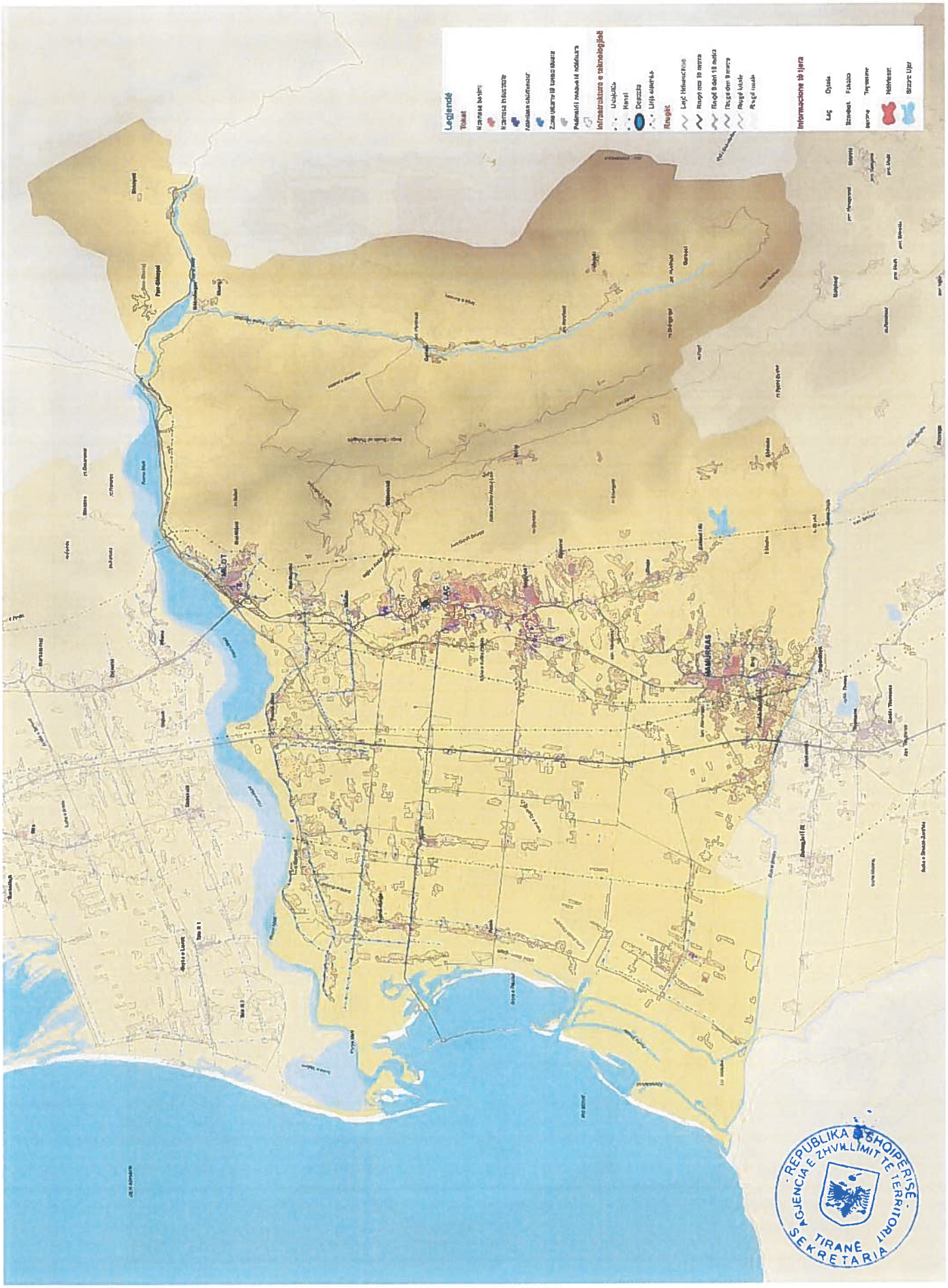

Fig. 3.7 Harta e projekteve të realizuara në vitet e fundit, projekteve në zbatim dhe projekteve të miratuara për zbatim

Në vitet 1934 – 1936 është ndërtuar aksi rrugor Delbnisht – Selitë – Mafsheq, 18 km i gjatë, i shtruar me kalldrëm dhe me të gjitha veprat e artit. Në vitin 1934 mbreti Zog do të financonte ndërtimin e urës mbi lumin Mat, sipas projektit të arkitektëve evropianë e të zbatuar nga arkitekti shkodran Gjovalin Gjadri.

Gjatë viteve 1945 – 1990 Kurbini u shndërrua në një qendër bujqësore – industriale. Në Laç, që sot është qendra e Kurbinit, u ngrit një fabrikë për prodhimin e verës e të rakisë, tre sektorë për prodhimin e parafabrikateve, një bazë për prodhimin e asfalto – betonit, "Uzina e bakrit" së bashku me 3 Fabrika të acidit Kombinati i drurit etj., ndërsa si vepra më e madhe njihet "Uzina e Superfosfatit" e ndërtuar në hyrje të qytetit.

3.1.2.2 Gjeografia dhe topografia e zonës

Bashkia Kurbin është pjesë e qarkut Lezhë. Ka një sipërfaqe prej 270 km² dhe përbëhet nga katër njësi administrative. Lista e detajuar e qyteteve dhe fshatrave të bashkisë Kurbin jepet më poshtë.

Tabela 3-1 **Tabelë përmbledhëse e njësive administrative përbërëse**

Qarku	Qendra e Bashkisë	Njësitë administrative përbërëse	Qytetet dhe fshatrat në përbërje të tyre	Sipërfaqja km²
Lezhë	Laç	Laç	Qyteti Laç **Fshatrat**: Laç (Sanxhak)	270
		Mamurras	Qyteti Mamurras **Fshatrat:** Fushë-Mamurras, Shpërthet, Shëmri, Zhejë, Katund i Ri, Gjorm, Drojë	
		Milot	Qyteti Milot **Fshatrat:** Skuraj, Mal Milot, Fush Milot, Mal Bardhë, Mal Bardhë i sipërm, Gallatë, Selitë, Gernac, Vinjoll, Shullaz, Prozhmë, Delbnisht, Ferr-Shkopet, Shkopet	
		Fushë-Kuqe	**Fshatrat**: Fushë - Kuqe, Adriatik, Patok, Gorre, Gurëz	

Njësia administrative e Bashkisë Kurbin ka në përbërje të saj një popullsi prej 72 987 banorësh, në 19,989 familje (sipas informacionit të marrë nga portali i Ministrisë së Brendshme të datës 01. 01. 2015).

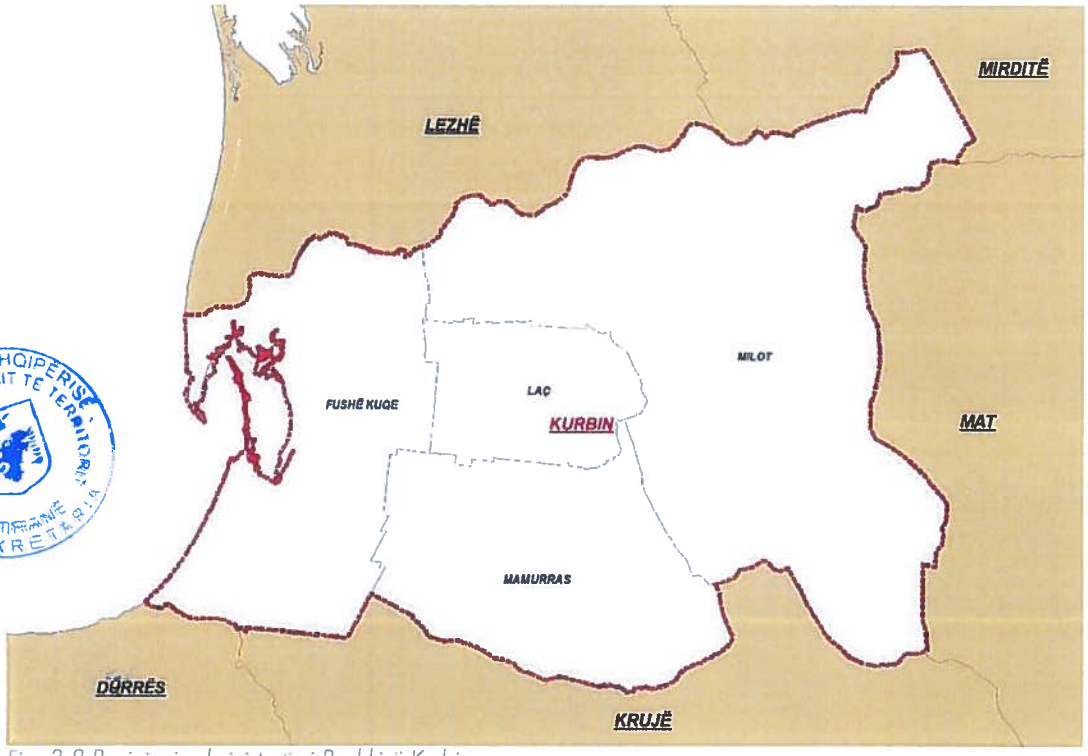

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
MIRËNJË SEKRETARIA

Fig. 3.8 Pozicioni administrativ i Bashkisë Kurbin

Bashkia Kurbin shtrihet në veriperëndim të Shqipërisë së Mesme në zonën midis lumenjve Mat në veri dhe Drojë në jug. Nga veriu kufizohet me bashkitë e Lezhës dhe të Mirditës, në lindje me bashkinë e Matit, në jug me bashkitë Krujë dhe Durrës dhe në perëndim me detin Adriatik.

Qendra e rajonit dikur quhej Sebastë dhe shtrihej në kodrën përballë kishës së Shën Antonit Të Padovës (Shna Ndoi), ku sot ndodhen rrënojat e kalasë së Sebastës.

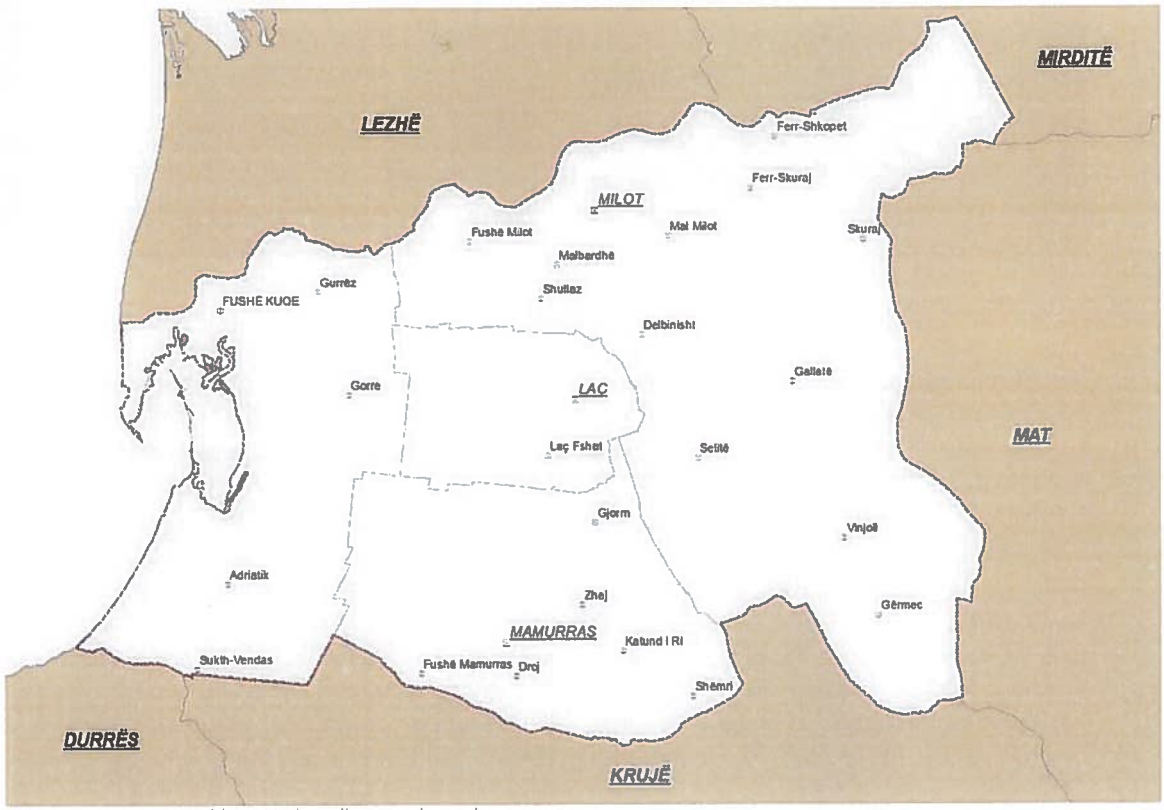

Fig. 3.9 Harta e Bashkisë Kurbin dhe qendrat e banuara

Laçi, si qendër e Kurbinit, ndodhet 45 km larg kryeqytetit, 65 km nga porti i Durrësit, 20 km nga porti i Shëngjinit dhe 40 km larg aeroportit Kombëtar Nënë Tereza. Qyteza e Milotit është nyja lidhëse me të gjithë krahinat e Shqipërisë së Veriut e Verilindjes si kryqëzim i rrugëve kombëtare.

Terreni është kodrinoro – fushor me lartësi mesatare rreth 300 m mbi nivelin e detit. Mbi 25% e territorit është tokë bujqësore, 640 ha tokë ranore dhe 230 ha tokë të kripur. Pika më e lartë është 1724 m, ndërkaq qe pika me e ulët është në zonën perëndimore, shumë pak mbi nivelin e detit, e nganjëherë nën këtë nivel.

Kurbini ndodhet në gjerësi gjeografike veriore 41° 42′ 12″ dhe jugore 41° 34′ 04″ e midis gjatësisë lindore 19° 52′ 13″ dhe perëndimore 19° 34′ 05″.

Sipërfaqja e territorit te Kurbinit, shkon duke u ngritur nga perëndimi në lindje. Karakteristike është larmia e madhe e formave sipërfaqësore. Pjesa lindore e kësaj krahine është pothuajse krejtësisht malore, në të cilën dallohen dy vargmale të cilat ecin pothuajse paralel me njëri tjetrin.

Ai lindor, është vargmali i Skënderbeut (22 km gjatësi), ndërsa tjetri vargmali perëndimor është vargmali Krujë – Dajt. Dy vargmalet i ndan në mes lumi i Hurdhazës që buron nga Mali i Skënderbeut në Vinjollë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

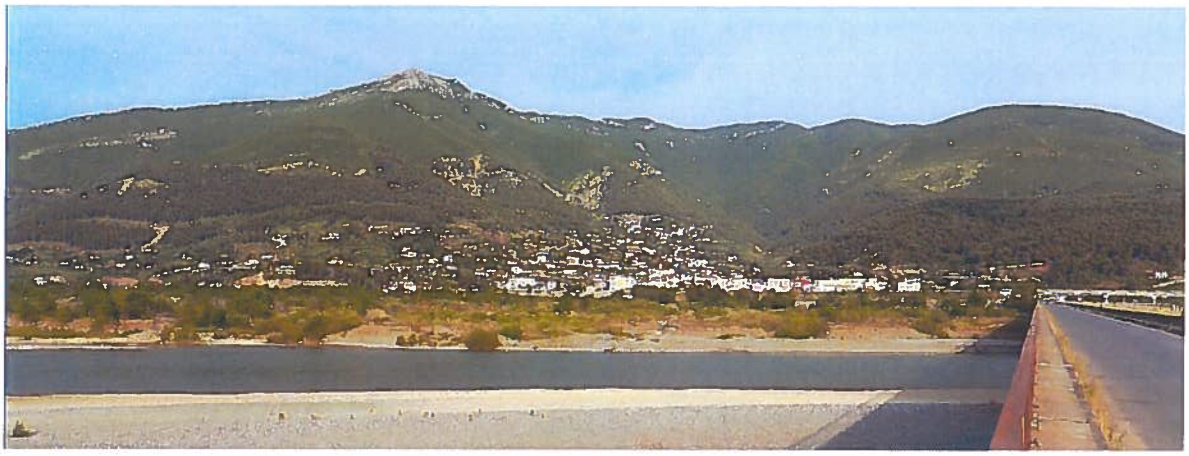

Foto 3.1 Lumi Mat – Miloti – Maja e Kunorës

Hapësira bregdetare e Adriatikut, të paktën deri te izobari – 6 m, është pjesë përbërëse e ekosistemit të zonës. Ndikimi direkt i detit në lagunën e Patokut realizohet nëpërmjet kanalit që lidh këto të dy. Regjimi talasografik ka disa elemente. Niveli i detit këtu shkon 0,59m deri 1,75m. Valëzimi karakterizohet nga valë me lartësi maksimale 3,75m dhe gjatësi maksimale 56m. Temperatura mesatare vjetore e ujit është 17,7°C, me një minimum pre 6,8°C dhe maksimum 28,6°C. Kripshmëria e ujit luhatet prej 35,5% deri 39,1%. Rrjedhja mesatare detare është 0,25 m/sek, me maksimum prej 1,1 m/sek.

Evolucioni morfologjik i kësaj treve, i krijuar gjatë holocenit është mjaft interesant. Ai ka kaluar katër etapa, që korrespondojnë përkatësisht me formimin një pas një të katër lagunave të ndara me kordonë litorale. Laguna e parë u formua pranë Laçit. Pastaj një pas një drejt perëndimit janë formuar lagunat e tjera. E katërta është laguna e sotme e Patokut. Kordoni i sotëm është më i riu, ndërsa pas tij po formohet laguna e pestë. Procesi dinamik i ndryshimeve morfometrike të brigjeve në Patok, lidhet me procesin e valëzimit, refraksionin e valëve në cekinë, rrjedhjet detare, që përcaktojnë transportin horizontal të sedimenteve, pra, vetë dukurinë e akumulimit dhe abrazionit

3.1.2.3 Hidrografia e Kurbinit

Hidrografia e zonës në studim përbëhet prej ujërave sipërfaqësorë dhe ujërave nëntokësorë që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim.

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Kurbinit përbëhet prej disa lumenjve ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, që e kufizon territorin e Bashkisë nga veriu, Fani Madh ne lindje, Lumi Ishëm në jug.

Lumi Matka një gjatësi 115 km, sipërfaqe të pellgut ujëmbledhës 2441 km2, lartësi mesatare 746 m dhe buron në Kaptinën e Martaneshit. Në fshatin Skuraj, në vendin e quajtur Limë, lumi i Matit bashkohet me Fanin dhe në një gjatësi prej 16 km, duke filluar nga diga e Hidrocentralit të Shkopetit përshkon territorin e bashkisë.

Prurja mesatare shumëvjeçare e lumit Mat është 103 m3 në sekondë. Sasia e lëndëve inerte pezull është 2.000.000 m3 në vit. Ujërat e lumit Mat kanë mineralizim të ulët dhe një temperaturë mesatare që lëkundet nga 5,3 °C (gradë celcius) në Janar deri në 19,9 °C (gradë celcius) në Gusht. Shfrytëzim i inerteve të lumit Mat ka qenë një nga ekonomitë më produktive të zonës, por që ka sjellë dhe dëmtime të shtratit dhe ambientit përreth.

Foto 3.2 Lumi Mat pranë Milotit

Lumi i Drojës, në jug, formohet nga bashkimi i përrenjve që zbresin nga mali i Rekshanit dhe Rodhës. Rrjedh në drejtim të perëndimit, duke përshkuar zonat Noje, Mafsheq, Shëmri, Shpërdhet, Mamurras, Bushnesh, Fushë Mamurras, Adriatik dhe derdhet në detin Adriatik. Ka një gjerësi të shtratit të tij prej 10 - 40 m. Për shkak të prurjeve të shumta në dimër, ai del nga shtrati, duke shkaktuar përmbytje në fushën e Mamurrasit.

Lagunat janë formuar nga zvogëlimi e gjirit të detit dhe tërheqja e tij më në brendësi. Në këtë zonë më e njohura është laguna e Patokut. Ajo shtrihet përgjatë bregut të detit dhe lidhet me të me anën e një ngushtice natyrore.

Ujërat nëntokësore në territorin e Bashkisë së Kurbinit ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit Fushë-Kuqe, Fushë - Milot, Laç. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s, kurse shpimet e Laçit japin rreth 250l/s. Në total nga zhavorret aluviale të pjesës jugore të Pellgut të Matit (akuiferi Adriatik-F.Kuqe-Laç -Milot) merren mbi 1500 l/s.

Foto 3.3 Lumi i Drojës

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Foto 3.4 Lugina e Hurdhazës

Përveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat ashtu dhe në krahun jugor të zonës, zonë tjetër në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Kjo pjesë kufizohet nga Rrila e Planës në veri të Lumit Mat dhe vazhdon me Gurrezën, Fushë-Milotin dhe vetë zallishten e Lumit Mat. Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavorre me trashësi mbi 100m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtës me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet, në këtë zonë mund të merren rreth 2500 l/s ujë, pa ndikuar në regjimin e akuiferëve të tjerë.

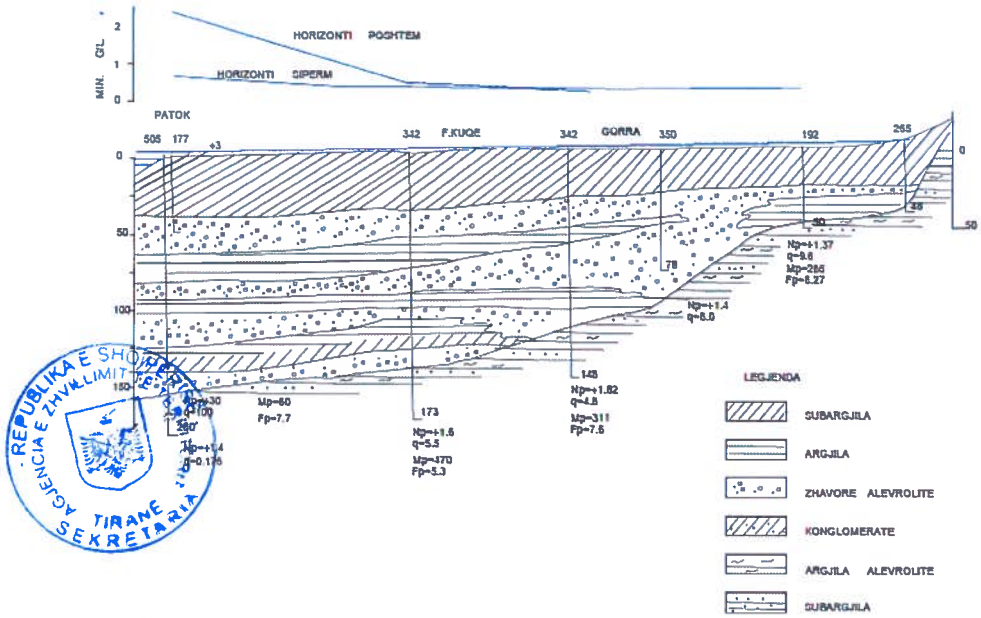

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AKADEMIA E SHKENCAVE E ZHVILLIMIT
TIRANE
SEKRETARIA

Fig. 3.10 Profili gjatësor i akuiferit Patok Laç

3.1.2.4 Plotat dhe përmbytjet në territorin e Bashkisë Kurbin

Plotat dhe përmbytjet e lumenjve në territorin e Bashkisë së Kurbinit, ashtu si edhe në zona të tjera të vendit, janë një fenomen natyror për shkak të regjimit mesdhetar të reshjeve atmosferike, të cilat janë të shumta përgjithësisht gjatë periudhës së dimrit, por shpesh herë edhe gjatë vjeshtës e pranverës. Vërshimet shkaktohen prej rritjes se nivelit te ujit në lumë mbi kuotën më të lartë të brigjeve të tij. Zona e vërshimit përfaqëson një zgjatim natyror te shtratit lumor. Pavarësisht nga rreziku potencial i përmbytjes njerëzit i tërheq instalimi në këto zona për arsye të shumë përfitimeve që ata kanë prej saj. Kështu, përveç ujit që sigurohet aty për ujë të pijshëm dhe për përdorime të tjera, lumi është burim i sigurimit të ushqimit dhe përdoret edhe për transport. Po ashtu brigjet e luginës së lumit përbejnë vende shumë të pëlqyeshme për ndërtimin e banesave, sepse aty kushton më lirë për të ndërtuar dhe për të kryer shërbime të tjera të nevojshme.

Për fat të keq, zhvillimi në këto zona bie në konflikt me shumë procese ekologjike. Kështu, kënetat dhe ligatinat e tjera, të cilat thahen për t'u përdorur për zhvillimin bujqësor të zonës, përbejnë habitate shumë të kërkuara për shume lloj speciesh të botës së gjallë. Ato janë jo vetëm filtra të sistemit lumor por edhe shërbejnë për furnizimin me ujëra te shtresave ujëmbajtëse nëntokësore.

Nga të gjitha përmbytjet që kanë ndodhur në territorin e Bashkisë së Kurbinit gjatë shekullit te 20-te e deri sot, përmbytjet e periudhës Nëntor 1962- Shkurt 1963, konsiderohen si më të mëdhatë. Ato kapen pjesën më të madhe të territorit të vendit.

Konkretisht për territorin e Bashkisë së Kurbinit, në janar 1963, nga vërshimet e Matit dhe Ishmit përmbytet një pjesë e mirë e fushës poshtë Milotit e Mamurasit deri në Detin Adriatik. Nga ujërat e Ishmit përmbytet fusha e Thumanes. Nga ujërat e mëdha u përmbyten pjesërisht qytetet e Laçit, Mamurasit etj. Ndërpritet në shume vende trafiku rrugor, shkaktohen dëme të mëdha në bujqësi, komunikacion etj.

Gjate rrebesheve te forta pati gërryerje tokash dhe rrëshqitje në shumë zona. Ujërat e lumenjve bartën me vete shume materiale te ngurta si rezultat i erozionit të madh të shpateve te zhveshur. Për shkak të ujërave te shumta që zbriten në fushe, të erërave të forta dhe te shirave te mëdha, në lagunat bregdetare te Lezhës e Patokut, u fut një sasi e madhe e ujërave detare që solli ndryshime të theksuara në kripshmërinë, depozitimin, përmbajtjen e oksigjenit, qartësinë e ujit e tjerë.

Përmbytje të mëdha kanë ndodhur edhe në dimrat e viteve 2010, 2011 të cilat shkaktuan dëmtime të konsiderueshme ekonomike. Këtu duhet përmendur edhe përmbytja e këtij viti gjatë të cilës lumi Ishëm doli nga shtrati dhe përmbyti zonat fushore poshtë autostradës e deri pranë zonës bregdetare.

3.1.2.5 Masat për zvogëlimin e pasojave të përmbytjeve

Masat për zvogëlimin e pasojave të përmbytjeve klasifikohen në masa strukturore dhe jo strukturore, para kanë të bëjnë me ndërtimin e strukturave mbajtëse si argjinatura, penda, rezervuare për kontrollin e plotave, përmirësime të shtratit të lumit etj.

Masat jo strukturore janë masa të karakterit parandalues dhe kryesisht konsistojnë në menaxhimin më të mirë të zonave të rrezikuara nga përmbytjet me anë të hartografimit të këtyre zonave, paralajmërimit dhe parashikimit të plotave etj.

Shqipëria prej kohësh është përballuar me probleme të mbrojtjes nga përmbytjet. Shumë zona të vendit pësojnë shpesh përmbytje. Duhet thëne se koncepti i sotëm për mbrojtjen nga përmbytjet, në krahasim me konceptin e viteve 1950, ka ndryshuar. Në shekullin e ri, krahas masave për zvogëlimin e humbjeve nga përmbytjet, vëmendje e duhur i kushtohet edhe hartimit të planeve të menaxhimit të zonave të vërshimit, për të nxjerre përfitimet e mundshme prej tyre.

Prej kohësh ne Shqipëri është synuar të pengohen përmbytjen e tokave të ulëta, duke ndërtuar argjinatura gjatë lumenjve kryesore te vendit. Njëkohësisht, rezervuarët e mëdhenj mbi lumin Drin dhe Mat, si dhe rezervuarët artificiale për qëllime ujitjeje, kanë luajtur një rol pozitiv në zvogëlimin e përmbytjeve. Po ashtu janë marrë masa te ndryshme për te ndihmuar komunitetet nga katastrofat natyrore.

Megjithëse shume nga këto masa janë te dobishme, ato gjithashtu inkurajojnë zhvillimin e mëtejshëm të zonave të vërshimit, gjë që çon në rritjen e mundësisë së dëmtimeve prej plotave dhe në këtë mënyrë kërkon nivele më të larta mbrojtjeje. Me fjale te tjera zgjidhja strukturore është vetëm një zgjidhje e pjesshme. E vetmja zgjidhje afat-gjatë konsiston në kufizimin e zhvillimeve social-ekonomike që mund të preken nga përmbytjet në zonat e

vërshimit. Ky konceptim jo-strukturor është pranuar gjerësisht, sepse ai zvogëlon nevojën për ndërtimin e strukturave të shtrenjta për kontrollin e plotave si dhe kërkesën për financimin e zhdëmtimeve nga katastrofat.

Siç u përmend edhe me sipër plotat janë një dukuri e natyrshme ne kushtet fiziko-gjeografike të vendit tonë që karakterizohet prej një relievi shumë malor, prej rrebeshesh e shirash me intensitet shumë të lartë, me lumenj me shpate shumë te pjerrët etj. Në këto kushte mund të merren masa vetëm për zvogëlimin e pasojave të dëmshme të shkaktuara nga përmbytjet e plotave. Këto masa mund të klasifikohen në dy lloje: masa afat-shkurtra dhe masa afat-gjata.

Masa afat-shkurtra

Masat afatshkurtra janë masa që konsistojnë në punime të karakterit lokal, me kosto relativisht të vogël dhe që mund te kryhen brenda një stine apo viti. Ato konsistojnë në punime mirëmbajtjeje si dhe në masa organizative që synojnë të paralajmërojnë organet përkatëse dhe popullsinë sa më parë të jete e mundur. Në mënyrë të përmbledhur këto masa janë:

- Masa për përmirësimin e punës te sistemit te kanaleve, sidomos atyre të ujërave të larta dhe hidrovorëve.
- Organizimi i Shërbimit të Paralajmërimit të përmbytjeve, nëpërmjet ngritjes së një rrjeti minimal hidrometeorologjik, që do të informoje në mënyrë të rregullt organet shtetërore mbi reshjet dhe gjendjen e lumenjve në raste përmbytjesh.

Masa afatgjata

Këto masa kanë të bëjnë në radhë të parë me hartimin e një Strategjie Kombëtare për Menaxhimin e Zonave me Rrezik të Lartë Përmbytjeje. Kjo strategji bazohet mbi ligjin përkatës mbi emergjencat, i cili ngarkon institucionet përkatëse të hartojnë Plane Kombëtare apo Rajonale për menaxhimin e këtyre zonave si p.sh.:

- Përcaktimi i zonave me rrezik të larte përmbytjeje dhe i dëmeve që shkaktohen nga përmbytjet me madhësi të ndryshme
- Organizimi i fushatave për sensibilizimin dhe ndërgjegjësimin e popullatës dhe organizatave publike për dëmet nga përmbytjet
- Evidentimi i gjendjes se argjinaturave dhe marrja e masave te nevojshme për rehabilitimin dhe eventualisht ndërtimin e argjinaturave në të dy brigjet e lumenjve, ku ende ato nuk janë ndërtuar plotësisht.
- Mbrojtja e zonave me erozion te theksuar qofte me prita malore, qofte me pyllëzime, ndërtimi i rezervuarëve në pjesën e sipërme të lumenjve, masa këto që do të ndikonin në zvogëlimin e plotave ne lumenjtë.
- Studimi i normave ekzistuese te modulit te kullimit te tokave me synim rillogaritjen e tyre dhe rritjen e kapacitetit të hidroforëve.

3.1.2.6 Impakti i ndryshimeve klimatike dhe masat e nevojshme

Delta e Lumit Mat është një nga deltat e rëndësishme të bregdetit shqiptar. Në këtë deltë ndodhen tre lloj habitatesh:

- Habitate detare
- Habitatet e tokave të lagëta përfshi estuaret, kënetat etj.
- Habitatet e tokave jo të lagëta (pyje, kaçube mesdhetare, fusha bujqësore etj.).

Në këto habitate jetojnë mbi 70 specie të zogjve dhe shpendëve ujore. Një studim i kohëve të fundit tregon se në Lagunën e Patokut jeton një specie e rrallë e breshkave detare me rreth 300 ekzemplarë. Pyjet në këtë zonë përmbajnë edhe disa barëra mjekësore dhe bimë aromatike.

Bazuar në vlerësimin e impakteve të ndryshme klimatike ky rajon është identifikuar si mjaft i rrezikuar. Për zonën bregdetare, skenarët e ndryshimeve klimatike parashikojnë një rritje të nivelit të detit me rreth 61 cm. Kjo rritje pritet të ushtrojë strese të tjera mbi biodiversitetin detar dhe bregdetar si dhe mbi komunitetet rurale që banojnë në këtë zonë.

Aktualisht ende nuk duket të ketë përpjekje për të marrë masa konkrete mbi hartimin e planeve dhe masave që nevojiten për zvogëlimin e impakteve të ndryshme klimatike. Kërkohet një kombinim i kapaciteteve teknike dhe insitucionale për të marrë masa të shpejta dhe konkrete si :

- Restaurimi i habitateve të dunave ranore
- Zgjerimi i zonave të mbrojtura bregdetare
- Ndërtimi i politikave dhe strategjive mjedisore.

Këto objektiva mund të arrihen nëpërmjet tre inisiativave të rëndësishme dhe urgjente :

- Ndërtimi kapacitetve për të monitoruar dhe paraprirë impakteve të pritshme klimatike
- Hartimi i programeve për mbrojtjen e zonave bregdetare duke marrë parasysh riskun nga impakti i ndryshimeve klimatike
- Ndërtimi i kapaciteteve për hartimin e projekteve adaptuese, monitoruese dhe vlerësuese për t'i paraprirë këtyre impakteve.

3.1.2.7 Problemet mjedisore

Projekti i UNDP për "Identifikimin e zonave të ndotura më prioritare të Shqipërisë" ka përcaktuar 14 Hot Spot-*et* prioritare që kërkojnë ndërhyrje emergjentë për minimizimin e riskut në mjedis dhe shëndetin njerëzor. Për këto Hot Spot-*e* prioritare është kryer Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis si dhe Plani i Veprimit për Rehabilitimin nga kompanitë e kontraktuara nga projekti i UNDP.

Në bashkinë e Kurbinit ndodhen 2 prej këtyre **Hot-Spot-e*ve***:

- Uzina e Superfosfatit në Laç;
- Fabrika e Bakrit në Laç

Një stok mbetjesh mund të lëshojë arsenik dhe bakër në ujërat nëntokësorë duke kontaminuar burimet e ujit të pijshëm.

Uzina e Laçit ka punuar nga viti 1967 deri në fillimin e vitit 2000, periudhë gjatë së cilës është përdorur fosfati i kalciumit për të prodhuar plehra kimike. Uzina sot është e mbyllur. Përpjekjet për privatizim kanë përfunduar me shitjen e pjesshme të saj. Në territorin e uzinës janë depozituar rreth 300,000 ton mbetje të pasura me heku të krijuara gjatë procesit të prodhimit dhe të shpërndara në një sipërfaqe prej 38 ha

Foto 3.5 Uzina e Superfosfatit Laç

Vendgrumbullimi i mbetjeve është ngritur pa bërë ndonjë përgatitje paraprake të tokës, pa vendosur shtresë mbrojtëse të poshtme apo pa ndërtuar një sistem drenimi për të larguar infiltrimet. Një mostër mbetjesh e marrë nga specialistët e UNEP-it kishte përmbajtje të lartë arseniku dhe bakri Analizat e UNEP-it treguan, gjithashtu, se arseniku dhe bakri mund të infiltrohen për shkak të ujërave të shiut. Rrjedhimisht akuiferi i sipërm dytësor i shtresës

ujëmbajtëse mendohet të jetë i kontaminuar. Mbështetur në harta dhe në mendimin e ekspertëve kombëtarë, del se shtresat ujëmbajtëse nëntokësore rrjedhin drejt disa fushave me puse uji të pijshëm, që ndodhen në pjesën e poshtme të fabrikës. Arseniku dhe bakri janë të dy elemente shumë të rrezikshme për shëndetin e njeriut dhe që dëmtojnë rëndë ekosistemet ujore.

Toka përreth Fabrikës së Bakrit është e kontaminuar nga kimikate të ndryshme të cilat përdoreshin gjatë procesit të prodhimit si Na_2SiF_6, asbest, FeS_2, V_2O_5. Ndotja është vlerësuar rreth 3100 ton e shpërndarë në rreth 12 ha.

3.1.2.8 Periferialiteti

Analiza e periferialitetit ndihmon në identifikimin e diferencave sociale brenda territorit të bashkisë. Për të kuptuar këto pabarazi duhen studiuar paralelisht gjetjet dhe hartat e disa elementëve social-ekonomike dhe infrastrukturorë. Në disa raste është mjaft e vështirë gjetja e të dhënave të specifikuara sipas territorit, si p.sh. të ardhurat mesatare për frymë sipas zonave, por disa të tjera janë më të qarta, si zonat jashtë rrezeve të shërbimit të objekteve sociale, arsimore dhe shëndetësore.

Brenda territorit të bashkisë Kurbin, një numër i konsiderueshëm personash kanë një vend pune fiks larg vendbanimit të tyre. Kështu sipas të dhënave të Censusit 2011, nga njësia administrative Mamurras lëvizin 1106 persona, nga njësia administrative Laç 1754, nga njësia administrative Milot 565 dhe nga njësia administrative Fushë Kuqe 350.

Lëvizja për në punë me anë të mjeteve motorikë, është e mundur nga ekzistenca e rrjetit rrugor, i cili edhe pse nuk është në gjendje të mirë gjatë gjithë gjatësisë së tij, lejon transportin nga vendbanimet në vendet e punës dhe anasjelltas. Falë edhe terrenit, lidhja e zonave të banuara në pjesën perëndimore është mjaft e mirë, që garanton akses të shpejtë në rrugë nacionale të rëndësishme, akset e të cilave kryqëzohen pikërisht pranë Milotit. Fshatrat e zonës kodrinore – lindore janë më të lëna mënjanë, me një aks të vjetër rruge që i lidh me njëra tjetrën, por që del me vështirësi në rrugën nacionale. Si një nga problemet karakteristike të relievit shqiptar, drejtimi i vargmaleve veriperëndim – juglindje, favorizon akset e lëvizjes Veri – Jug, por vështirëson shumë lidhjen e territoreve të bashkisë në aksin Lindje – Perëndim. Fshatrat e Luginës së Hurdhazës, megjithëse pjesë e rëndësishme e Kurbinit historik, janë aktualisht në njëfarë izolimi.

Përsa i përket furnizimit me energji elektrike, i gjithë territori i bashkisë Kurbin është i mbuluar. Gjithsesi, rrjeti i furnizimit të tensionit të lartë, për shkak të kohës së gjatë të shfrytëzimit është i amortizuar, ndërsa ai i tensionit të mesëm është i mbingarkuar. Në çdo rast ky shërbim ofrohet 24 orë për banorët ashtu edhe për bizneset.

Territori i bashkisë Kurbin paraqet disa pika periferike me njëfarë distance nga zona e mbulimit me shërbime sociale. Kështu, p.sh., paraqiten jashtë zonës së mbulimit me shërbim arsimor dhe shëndetësor fshatrat Gërmec, Vinjoll dhe Shkopet. Po kështu paraqesin njëfarë distance zonat e shpërhapura urbane mes fshatit Adriatik dhe Laçit.

Përsa i përket furnizimit me ujë të pijshëm dhe sistemit të kanalizime shoqëria "Ujësjellës-Kanlizime Kurbin" sh.a. ka deklaruar se, në vitin 2014 mbulon me rrjet për furnizimin me ujë të pijshëm 39.89% të një sive të banimit. Mbulimi me ujësjellës urban është 53.8% ndërsa mbulim me ujësjellës rural është 14.47%. Kryesisht mbulohet me ujësjellës zonat urbane dhe aksi veri- jug pranë Adriatikut, që fillon në Adriatik e përfundon në Gurrëz.

Ndryshe është situata me kanalizimet e ujërave të zeza të kësaj pjese të territorit. Si sqarohet gjerësisht në kapitullin e Infrastrukturës dhe Hartën U-24, rrjet të mirëfilltë kanë vetëm qytetet dhe pjesërisht fshatrat pranë tyre, por me periferi ku ky rrjet ka shumë probleme, ose nuk funksionon. Për një pjesë të mirë të territorit buzë Detit Adriatik, rrjeti i ujërave të zeza është inekzistent dhe një pjesë e mbeturinave largohet me autobot, kurse një pjesë i rikthehet fushës, zgjidhje që tingëllon problematike, por në fakt eviton derdhjen në det dhe është hap i rëndësishëm i një zhvillimi të qëndrueshëm.

Për fshatrat e zonës kodrinore- lindore nuk ka as rrjet të furnizimit me ujë as kanalizimesh.

Në bashkinë Kurbin nuk kemi zona të segreguara, me popullsi të margjinalizuar apo me forma të përjashtimit, qoftë në nivel social qoftë në nivel ekonomik. Edhe prezenca e grupeve Etniko-Kulturore të ndryshme është minimale. Si duket edhe nga cilësia e banesave, bashkëjetojnë shpesh pranë e pranë realitete të ndryshme

social – ekonomike, që nuk mundësojnë hartëzimin e këtyre diferencave. Përjashtim bëjnë pjesërisht përsëri fshatrat e zonës kodrinore, dhe deri diku fshatrat Adriatik e Patok, si fshatra me të ardhur rishtas, që nuk përfituam tokë, ose që janë në konflikt për pronësinë e saj, që duke qenë mjeti kryesor për sigurimin e të ardhurave ka krijuar probleme të natyrave të ndryshme. Kuptohet të ardhurat më të larta, numri i papunësisë më i ulët, numri i personave të arsimuar më të lartë, etj., elementët që tregojnë një nivel më të lartë gjendjeje ekonomike janë më të lartë në Laç dhe shpërndahen në mënyrë gati radiale, në fillim në qytetet përgjatë aksit nacional dhe më tej në periferitë e fshatrat e bashkisë.

Në përgjithësi Qarku i Lezhës, e më tej Bashkia Kurbin ka një nivel kriminaliteti të grupit të dytë, të përafërt me mesataren e vendit, dhe të përqendruar kryesisht në zonat urbane me dendësi më të lartë. Qoftë prej dendësisë së ulët, qoftë prej traditës zakonore, problemet me sigurinë janë të anasjellta me situatën ekonomiko-sociale, pasi zonat që konsiderohen periferike në lidhje me këto të fundit, janë më të sigurtat dhe me nivel më të ulët të veprave penale kundër personit apo pronës.

3.1.3 Projeksionet demografike dhe stoku i banesave

Sipas censusit të vitit 2011, në territorin e bashkisë së re Kurbin ka 46,291 banorë, ndërsa sipas regjistrit civil (2015), ka 72,987 banorë. Me një sipërfaqe prej 270 kilometrash katrorë, dendësia e popullsisë sipas të dhënave të Censusit 2011 është 171 banorë/km², ndërsa sipas Regjistrit Civil, dendësia është 271 banorë/km² (2015). Interesante do të ishte dhe llogaritja e dendësisë sipas Sistemit Urban (3108 ha), që është midis 2376 dhe 1500 banorë/km².

Bashkia ndahet në katër njësi administrative brenda të cilave gjenden 3 qytete dhe 27 fshatra sipas kësaj ndarjeje:

- LAÇ. 1. Qyteti Laç, Fshatrat: 2. Laç (Sanxhak).
- MAMURRAS. 3. Qyteti Mamurras, Fshatrat: 4. Fushë- Mamurras, 5. Shpërthet, 6. Shëmri, 7. Zhejë, 8. Katund i Ri, 9. Gjorm, 10. Drojë.
- MILOT. 11. Qyteti Milot, Fshatrat: 12. Skuraj, 13. Mal Milot, 14. Fush Milot, 15. Mal Bardhë, 16. Mal Bardhe i siperm, 17. Gallatë, 18. Selitë, 19. Gernac, 20. Vinjoll, 21. Shullaz, 22. Prozhmë, 23. Delbnisht, 24. Ferr-Shkopet, 25. Shkopet.
- FUSHË-KUQE. Fshatrat: 26. Fushë – Kuqe, 27. Adriatik, 28. Patok, 29. Gorre, 30. Gurëz.

Analizat dhe vlerësimet demografike, bazohen në faktorët e mëposhtëm:

- parashikimet e prirjes demografike sipas të dhënave të INSTAT;
- vlerësimi i kërkesave të mëparshme për banim ;
- shqyrtimi i ndërtimeve për banim, të realizuara vitet e fundit (2007-2015);
- kapaciteti i ngarkesës së territorit, duke nënkuptuar disponueshmërinë e tokës, ujit, kapaciteti i sistemeve aktuale urbane për të menaxhuar prodhimin e mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme nga vendbanimet aktuale të banimit dhe nga ato të parashikuara për të ardhmen;
- strategjia e përgjithshme e planit, që synon të rrisi dendësimin dhe forcimin e vendbanimeve ekzistuese, sidomos përreth dhe në brendësi të sistemit urban rrëzë vargmaleve, dhe atyre përgjatë infrastrukturës, duke ruajtur zonat bregdetare, malore e bujqësore nga konsumi mëtejshëm i tokës.

Për popullsinë e Bashkisë ka informacione të ndryshëm, nga INSTATI dhe Regjistri i Gjendjes Civile. Arsyeja qëndron në lëvizjet brenda vendit pas vitit '89, të cilat nuk shoqëroheshin gjithmonë me procedurat e regjistrimit në Regjistrin e gjendjes civile të zonës ku vendoseshin. Gjithashtu, edhe dukuria e emigracionit ndikon në mosparaqitjen e gjendjes reale të popullsisë.

Nga kombinimi i të dhënave nga burime të ndryshme, del se popullsia është në rritje, mesatarisht me rreth 0.3% në vit.

Shtesa natyrore e popullsisë deri në vitet 90' ka qenë e lartë falë politikave sociale dhe ritmeve të larta të lindshmërisë të shoqëruara nga ulja e vazhdueshme e treguesve të vdekshmërisë. Ka ndikuar mjaft për bashkinë themelimi i qytetit të Laçit si qendër e rëndësishme industriale, me banorë të sjellë nga gjithë vendi. Situata ndryshoi dukshëm mbas viteve 90' e në vazhdim ku ka një ulje të ndjeshme të nivelit të lindjeve. Shkak kryesor

është migracioni i theksuar për moshën 20-35 vjeçare, ndryshimi i mentalitetit dhe ndryshimi i nevojës për krahë pune në bujqësi.

Lëvizja hapësinore e popullsisë karakterizohet nga dy forma tradicionale të saj: migracioni i brendshëm dhe emigracioni jashtë kufijve të vendit. Kjo lëvizje e popullsisë dhe të gjitha hapat e zhvillimit ekonomik të zonës me ulje-ngritjet e saj, janë reflektuar dhe në punësimin e familjeve me grup-moshë aktive.

Gjithashtu mbas viteve 90' ka ndikuar dhe lëvizja e lirë e njerëzve për t'u punësuar në rrethinat më të zhvilluara brenda vendit, sidomos në zonën Tiranë-Durrës. Ky fenomen ka qenë dhe vazhdon të jetë aktiv. Ka lëvizje të njerëzve nga fshatrat e thella, drejt fshatrave të cilat janë më pranë zonave me përparësi urbane dhe nga qytetet e vogla, drejt qyteteve më të mëdha, që ofrojnë më shumë mundësi punësimi dhe jete sociale.

Kurbini, si gati gjithë Shqipëria, ka më shumë se 20 vjet që është përfshirë nga eksodi i orientuar drejt qyteteve, zonave fushore dhe jashtë kufirit të Shqipërisë. Kjo ka të bëje sa me burimet e pakta natyrore, apo me pamundësinë e shfrytëzimit të tyre si duhet, aq edhe me shkallën e ulët të zhvillimit ekonomiko-shoqëror të disa territoreve. Banorët janë në kërkim të një jete më të mirë, veçanërisht për fëmijët e tyre, mundësive të rritjes së prodhimit bujqësor, mundësive më të mira për punësim e për shanse më të favorshme. Infrastruktura e sotme: rrugët, rrjeti elektrik dhe ai ujësjellës, shkolla, qendrat shëndetësore, qendrat kulturore dhe argëtuese, janë zhvilluar në mënyrë jo të njëtrajtshme në territorin e vendit, duke krijuar diferenca të ndjeshme dhe nevojën e natyrshme për migrim.

Aktualisht lëvizjet e popullsisë nga zonat rurale apo të thella drejt qyteteve dhe zonave bregdetare, për Bashkinë Kurbin, janë stabilizuar dhe zonat e banuara po shkojnë drejt konsolidimit. Rol pozitiv luan dhe procesi i legalizimit të zonave informale.

Projeksioni i popullsisë u bë duke tentuar një vijë të mesme mes të dhënave të INSTAT-it dhe atyre nga regjistri civil i Bashkisë Kurbin. Përtej vlerësimit të lindshmërisë, vdekshmërisë dhe migrimit ndërkombëtar, problemi i projeksioneve ngelet një detyrë e vështirë për parashikimet e të ardhmes.

Hipotezat për lidhjen e të dhënave u konceptuan në tre variante, si e lartë, e mesme dhe e ulët. Në hipotezën e mesme normat e lëvizjes u konsideruan konstante dhe si mesatare mes të dhënave të INSTAT-it nga 2007-2011 (që ata e konsideronë normë e mesme) dhe të dhënave nga Bashkia për po këto vite.

Një element shtytës për këtë kombinim ka qenë edhe pozicioni strategjik i Bashkisë, pranë qendrave të mëdha urbane, Ultësirës perëndimore dhe Detit Adriatik. Mendojmë që lëvizjet e brendshme do e favorizojnë disi Kurbinin, duke e bërë të ngjashëm me Qarqet e Tiranës dhe Durrësit, po sigurisht jo më të njëjtin ritëm rritjeje.

Pavarësisht të dhënave kontradiktore për popullsinë, duke u nisur edhe nga elementë të tërthortë tregues, si Familjet me mbi 6 fëmijë (23 %), femrat në moshë fertile (51%) dhe statistika të ngjashme, si konkluzion mund të themi se rritja e popullsisë prej 0.3% në vit mendohet reale, e qëndrueshme dhe pjesë e një modeli të besueshëm, si rrjedhim, popullsia e Bashkisë Kurbin, në vitet 2030 do të jetë mes 50,000 dhe 75,000 banorësh, me një mesatare të pranueshme prej 59,000 banorësh.

Rritja natyrale e popullsisë së bashkisë Kurbin dhe rezerva që vjen nga diferenca e ndjeshme mes të dhënave nga institucionet e ndryshme për popullsinë, na shtyjnë të parashikojmë një rritje të fondit të banesave në këtë bashki, bazuar në një analizë specifike, duke marrë në konsideratë parametrat e mëposhtëm:

Norma e sipërfaqes së banimit/person dhe shkalla e formimit të familjeve te reja;
Numrin e njësive që kërkohen për të zbutur mbi-popullimin;
Banesat që mungojnë;
Zëvendësimi i njësive ekzistuese të cilat do të amortizohen plotësisht gjatë periudhës së planifikimit;
Zëvendësimin e njësive të dëmtuara ri-ndërtimi i të cilave nuk është ekonomikisht i leverdishëm;

Mbi bazën e të dhënave te mbledhura dhe tendencave të rritjes dhe duke u bazuar me prioritet në të dhënat e INSTAT-it, strategjia e ndërtimit është përkthyer në objektiva të veçantë, të cilët janë:

- përcaktimi i duhur i hierarkisë urbane për të gjitha grupet e sistemit urban (qendra të nivelit të parë dhe qendra të nivelit të dytë, qendra të specializuara, fshatra, etj.);
- ruajtja dhe rritja e popullsisë ekzistuese, e shprehur si një përqindje duke marrë si referencë të dhënat e fundit të popullsisë të regjistruara nga INSTAT (2011);

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

- popullsia që duhet arritur në 2031 në çdo njësi administrative dytësore (njësi që përkojnë me komunat e vjetra para reformës); në fazën e tretë të planit këto objektiva do artikulohen edhe për çdo nën-njësi, në përputhje me parimet e përgjithshme të strategjisë territoriale;
- njësitë e reja të banimit për rritjen e numrit të banorëve, të parashikuara në lidhje me rritjen e pritshme të popullsisë;
- njësitë e banimit të planifikuara për zëvendësimin e banesave të amortizuara (kjo vlerë është llogaritur paraprakisht si një vlerësim në përqindje i ndërtesave ekzistuese të ndërtuara para vitit 1991, të dhënat e INSTAT; hipoteza e supozuar është se 70% e kësaj trashëgimie ndërtimi ka nevojë të rehabilitohen apo rindërtohen);
- njësitë e banimit të planifikuara për zëvendësimin dhe zhvendosjen e ndërtesave ekzistuese nën rrezik dhe në zonat e mbrojtura apo ato bufferike (përqindje e vlerësuar e totalit të ndërtesave ekzistuese);
- njësitë e reja të banimit e parashikuara për rregullimin e ndërtimeve ekzistuese me standardet e ndërtimit (30 m2/banor), përsëri si përqindje e totalit të vlerësuar të ndërtesave ekzistuese.

Përveç llogaritjes së parashikuar të popullsisë dhe të banesave të reja, është bërë edhe një parashikim se si ky vëllim ndërtimi mund të shpërndahet në dy pjesë; 50% duhet të realizohen nëpërmjet rinovimit dhe rindërtimit të objekteve ekzistuese, pa konsumuar sipërfaqe toke të re, dhe 50% të tjera që do të ndërtohen në tokë të re, duke konsumuar sa më pak tokë bujqësore, aty ku zonat do mendohen të urbanizohen.

Bazuar në këtë vlerësim, është bërë edhe një përllogaritje e përdorimit të mundshëm të tokës për urbanizimin e ri, duke përdorur standardin paraprak prej 500 metra katror për objekt banimi (100 m2 për 4 njerëz).

Së fundi, për çdo njësi administrative është përcaktuar një përqindje udhëzuese e ndërhyrjes që do të zbatohet si një ndërhyrje publike (strehim social).

Strategjia e propozuar përdor dispozitat e përgjithshme, si më poshtë:

- Projeksioni i popullsisë në vitin 2031: parashikohet një shifër prej rreth 48.061 banorë, krahasuar me shifrën e 46.291 banorëve, INSTAT 2011; me një rritje të përgjithshme, për periudhën e planit, prej 3.83%. Ky objektiv është ndërtuar duke supozuar një rritje në kohë të qendrës së Laçit prej 8%, edhe pse trendi për të gjitha njësitë administrative duket në rënie. Gjithashtu një rritje, krahasuar me 2011, kanë njohur edhe njësitë Mamurras e Milot, ndërkohë që për Fushë-Kuqen, parashikohet të mos rritet më tepër, dhe ndërhyrjet e vetme që parashikohen janë ato të përmirësimit të standardit të ndërtesave ekzistuese. Vendimi për të kufizuar ndërtimet në Fushë-Kuqe dhe për të parashikuar zhvillimin e qendrave të rrëzës së vargmaleve është një zgjedhje e Strategjisë së Planit të Përgjithshëm, që ka për qëllim të veprojë në ri balancimin e zonës së ndërtuar dhe asaj me vlerë të madhe bujqësore, për të arritur zhvillim në qytet dhe jo ndërtim të shpërhapur në territor.
- Rritja mesatare prej 3.83% në periudhën e zbatimit të planit;
- Parashikimi prej 6,423 i objekteve të banimit, 50% prej të cilave do jenë rindërtim e rinovim, pa përdorur tokë të re, pra pa prekur tokën bujqësore;
- Përdorimi i tokës bujqësore për urbanizimin e ri, me përdorim rezidencial të parashikuar prej 183,60ha, e barabartë me 0.60% të të gjithë sipërfaqes së tokës së bashkisë (26.717,25 hektarë).

Vlerësimi i kërkesave për ndërtimet e reja për banim, dallohet edhe nga vrojtimi i rritjes së ndërtimeve për banim, që janë realizuar këto 8 vitet e fundit, e vlerësuar me llogaritje të drejtpërdrejtë nga sondazhet foto-satelitore të 2015 (krahasuar me dokumentimin zyrtar që është i 2007) dhe nga rilevimi i hollësishëm në terren.

Ky projeksion demografik vjen edhe si studim i krahasimit të ndërtimit në 15 vjet, dhe parashikohet me një vlerë prej 3.211,54 banesave të reja, me një mesatare prej 214 objekte në vit, ndërkohë që në periudhën 2008-2015 kjo shifër është 215 objekte.

Këtij parashikimi duhet t'i shtohet edhe një parashikim analog, i përafërt, për objektet ekzistuese që do rinovohen.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

3.1.4 Analiza SWOT sipas sistemeve

3.1.4.1 Metodologjia e përdorur

Analiza SWOT, siç dihet, përbën një metodologji të përdorur gjerësisht, me qellim evidentimin në mënyrë të shpejte dhe efikase të atyre faktorëve, të brendshëm të sistemit (pikat e forta dhe të dobëta) ose të jashtëm (mundësitë dhe rreziqet) të cilët luajnë, ose mund të luajnë, një rol vendimtar në strategjitë e Planit, nëse interpretohen dhe vlerësohen në mënyrën e duhur.

Përdorimi i një metodologjie kaq të afirmuar dhe të praktikuar nga një sëre studimesh, mbart me vete edhe rreziqe, i pari ndër të cilët është bërja e analizës në forme rituale ose teorike, ose si një përmbledhje e thjeshte e analizave të mëparshme që janë të tejkaluara dhe që janë treguar joefikase.

Për të evituar këtë, dhe për t'i dhënë analizës rolin e saj vlerësues të faktorëve që bashkëveprojnë në ndërtimin e objektivave dhe strategjive të planit, përveç studimit dhe mbledhjes së studimeve ekzistuese, është kërkuar të paraprihet me realizimi i analizës së detajuar për secilin sistem territorial. Qe në këtë fazë dalin në pah gjurmë të cilat sugjerojnë mundësi projektesh, duke i paraprirë përputhjes së elementeve SWOT dhe objektivave të planit për përcaktimin e projekteve e cila do të trajtohet dhe argumentohet në paragrafët e mëposhtëm.

Me poshtë është bërë përcaktimi i pikave të forta, të dobëta, mundësive dhe rreziqeve për secilin nga sistemet, duke iu referuar edhe aktoreve të interesuar (grupe interesi, subjekte publike, sektori i tretë) dhe, në disa raste, rolit që secila nga pikat luan në perspektivat e zhvillimit dhe rigjenerimit territorial të zonës së studiuar.

Një trajtim i përgjithshëm i elementeve SWOT për të gjithë territorin e bashkisë Kurbin është bërë në fillim të këtij paragrafi.

3.1.4.2 Analiza e përgjithshme

Pikat e forta

- Pozita gjeografike e territorit në ultësirën perëndimore, përgjatë detit Adriatik. Klime e favorshme
- Marrëdhënie të mira mes autoriteteve qeveritare dhe atyre lokale
- Qeveria shqiptare ka si synim kontrollin në mënyrë të përgjegjshme të zhvillimit të qëndrueshëm të territorit
- Nga pikëpamja demografike, mosha mesatare e popullsisë është e ulët.
- Popullsia është aktive nga pikëpamja e fuqisë punëtore.
- Territori është i përfshirë në mënyrë aktive në Planin e Përgjithshëm Kombëtar dhe në Planet Ndër-Sektoriale
- Afërsi me zonën ekonomike Shkodër-Lezhë, zone aktive e vendit.
- Identitet historiko-kulturor
- Vetëdije e pushtetit vendor të rolit të tij me dëshirën për të kontrolluar zhvillimin e tokës në një bazë të qëndrueshme
- Prirje e komuniteteve lokale drejt veprimeve të solidaritetit dhe mbrojtjes së përbashkët ndaj rreziqeve

Pikat e dobëta

- Nivel i konsiderueshëm i të papunëve dhe rritje e ulët ekonomike
- Nivel i të ardhurave mesatarisht të ulëta në popullsinë lokale
- Prezenca e zonave me periferialitet urban, varfëri dhe përjashtime sociale
- Mungesa e financimeve publike
- Kualitet i ulët i resurseve njerëzore . Është një karakteristike që haset përgjithësisht në të gjitha qytetet e vogla, e shkaktuar në vitet e fundit nga largimi i figurave profesionale drejt qendrave më të rëndësishme ekonomike.
- Nivel i lartë i informalitetit, qoftë në ekonomitë ashtu edhe në proceset urbane
- Nivel i ulët i resurseve publike lokale dhe aftësi shpenzuese e administratave lokale
- Niveli i ulët i ofertës së aftësive teknike dhe profesionale lokale, për shkak të zhvendosjes së fuqisë punëtore të kualifikuar dhe të kuadrove teknike dhe profesionale në qendrat e mëdha urbane (Tiranë dhe Durrës)
- Mungesa e planeve urbanistike të bazuar në analiza dhe interpretime të sakta të gjendjes faktike
- Paqartësia e pengesave, ruajtjes dhe mbrojtjes së të mirave të përbashkëta urbane
- Prani e ulët e shoqatave në mbrojtje të pasurisë publike
- Pasiguri mbi të drejtën e pronës
- Fragmentim i lartë i pronës së tokave bujqësore, me ndërmarrje të tipit familjar që prodhojnë kryesisht për vetëkonsum;
- Mungese infrastrukturash për magazinimin dhe transportin e mallrave;
- Nivel i ulët i kreditimit bankar, shpeshherë i paaksesueshëm nga ndërmarrjet e vogla dhe shumë të vogla;
- Mungese e menaxhimit të duhur të ciklit të mbetjeve urbane;

- nivel i lartë i ndotjes, që pengon shfrytëzimin e bregdetit dhe zhvillimin e një bujqësie biologjike me vlere të shtuar të lartë;
- mungese e infrastrukturave të tjera në pjesë të mëdha të territorit, si rrjetet e kanalizimeve, uji i pijshëm, rrjeti rrugor, rrjeti hekurudhor (tashme pothuajse jashtë përdorimit) etj.

Mundësitë

- Potencial i paeksploruar në sektorët e bujqësisë, peshkimit dhe turizmit
- Zhvillim i shërbimeve dhe i sektorit të spektaklit (entertainment)
- Çmim i ulët i truallit, i fuqisë punëtore dhe i faktorëve përbërës të ndërtimit
- Zhvillimi i planeve të integruara si prioritete të përcaktuar nga Plani i Integruar Nder-Sektorial i Bregdetit
- rritja, faktike dhe potenciale, e sektorit turistik të vendit, integrimi i të cilit me bujqësinë dhe agro-turizmin mund të ndihmoje në shpërhapjen e produkteve lokale dhe rajonale
- prezenca në rritje e investitorëve të huaj , që mundëson krijimin e ekonomive të shkallës, tejkalimin e pengesave të mungesës së likuiditetit për financimin e prodhimit dhe përshtatjen e prodhimit bujqësor shqiptar me kërkesat e cilësisë dhe gjurmueshmërisë të kërkuara nga normativat europiane
- Mundësia e përfitimit nga afërsia me qytetet e Tiranës dhe Durrësit, me Kosovën dhe Malin e Zi, falë edhe mundësive të mira të komunikimit rrugor (Rruga e Kombit)

Rreziqet

- Braktisja e vazhdueshme e disa vendbanimeve që kanë qenë tradicionalisht të populluara, kryesisht në zonat e thella
- Varfëria dhe aktivitetet e pakontrolluara rrezikojnë të kthehen në problematika sociale.
- Paaftësia për të tërhequr projekte të reja dhe për të orientuar investimet
- Niveli i ulët i rritjes demografike ose rënia e numrit të popullsisë mund të jetë tregues i fillimit të plakjes së popullsisë
- Rreziqet që lindin nga mungesa e aftësisë për të kontrolluar territorin, pas pasigurisë së strukturës së re administrative.

3.1.4.3 Analiza SWOT - Sistemi Natyror

Pikat e forta

- Pasuritë kryesore të sistemit natyror:
    a. Laguna e Patokut
    b. Ishulli i Cabakut
    c. Plazhet e Adriatikut
    d. Monumentet natyrore
- Shtrirje e gjere e zonave pyjore, rreth 30 e territorit
- Territori i Bashkisë përbëhet për 40% nga zona natyrore dhe për 15% nga zona të mbrojtura
- Biodiversitet i lartë i pranishëm në territor, prani e pasur e florës dhe e faunës, të përqendruara kryesisht në zonen e lagunës dhe në pyjet malore, të karakterizuara nga lloje të shumta endemike (që nuk gjenden në vende të tjera) të cilat motivojnë përcaktimin e zonave të mbrojtura ekologjike-mjedisore

Pikat e dobëta

- Mungesa e ndërgjegjësimit publik në lidhje me mbrojtjen e pasurive natyrore
- Degradim progresiv i cilësisë mjedisore të përgjithshme, për shkak të mungesës së sistemeve të trajtimit, rimëkëmbjes, riciklimit dhe ripërdorimit të mbetjeve solide urbane
- Ndotje e shkaktuar nga aktivitetet industriale dhe nga prezenca e Hot-Spot-eve mjedisore
- Mungesa e instrumenteve për kontrollin dhe ndalimin e modifikimit ose shkatërrimit të peizazhit natyror dhe të resurseve ekologjike nga ana e administratave publike.
- Shpërhapja e vendbanimeve informale dhe spontane në zonat e mbrojtura dhe me ndjeshmëri të lartë mjedisore (shtretërit e lumenjve, zona bregdetare)
- Degradim progresiv i përgjithshëm i kualitetit të mjedisit, si pasoje e mungesës së sistemit të mbledhjes, trajtimit dhe riciklimit të mbetjeve urbane

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANE SEKRETARIA

- Gjithashtu mungese e sistemeve të përshtatshme të trajtimit të mbetjeve urbane në kontekstet bujqësore me urbanizim të shpërhapur

Mundësitë

- Potenciali turistik që vjen nga zhvillimi i qëndrueshëm i aktivitetit turistik në territoret bregdetare të lidhura me plazhin dhe me sportet ujore
- Promovimi dhe aksesi i monumenteve kulturore dhe natyrore të Bashkisë
- Aktiviteti turistik dhe ekskursionistik në zbulim të pasurive të florës dhe faunës edhe në zonat e brendshme malore
- Mundësia e zhvillimit të turizmit sportiv përgjatë rrjedhës së lumenjve Drin dhe Mat, edhe në zonat malore , si elemente mbështetës për zhvillimin dhe fuqizimin e aktiviteteve të ngjashme
- Mundësia e turizmit dhe e aktiviteteve të kërkimit dhe eksperimentimit në fushën mjedisore në zonat e mbrojtura
- Përmirësimi i përgjithshëm i ekuilibrave ekologjik dhe i faktorit të biodiversitetit për politika të përshtatshme të mbrojtjes dhe progresit ekologjik lokal
- Përmirësimi i përgjithshëm i cilësisë së jetesës në qendrat dhe në kontekstet urbane për realizimin e ndërhyrjeve të zbutjes dhe kompensimit të ndikimeve të prodhuara nga impiantet industriale, aktivitetet e nxjerrjes së mineraleve, ndotja nga infrastrukturat rrugore dhe aeroportuale

Rreziqet

- Përkeqësim i kushteve të mjedisit i shkaktuar nga ndërhyrja njerëzore: gjuetia dhe peshkimi i pakontrolluar, shpyllëzimi, zjarrvënia etj.
- Shpërhapje e fenomenit të ndotjes nga Hot-Spot-et mjedisore
- Rreziqet që vijnë nga ndryshimet klimatike, veçanërisht përmbytjet dhe rrëshqitjet e tokave
- Rritje e mëtejshme e vdekshmërisë dhe e sëmundjeve që vijnë si pasoje e aktiviteteve industriale të pakontrolluara
- Rritja e shtrirjes urbane në dëm të zonave me interes dhe vlera mjedisore dhe peizazheve
- Humbja e resurseve ujore prej ndotjes së akuiferëve sipërfaqësorë dhe nëntokësorë
- Ulja e cilësisë së ajrit dhe mjedisit për shkak të shpyllëzimit progresiv të zonave malore, zonave liqenore, bregdetare dhe të shtretërve të lumenjve.
- Rrezik i lartë zjarresh për shkak të mungesës së kontrollit, menaxhimit të aktiviteteve pyjore dhe blegtorale, mungesa e kundërvënies ndaj krimit të organizuar
- Humbje progresive e biodiversitetit të kafshëve, zvogëlimi i specieve të mbrojtura, për shkak të mungesës së rregullave, kontrolleve dhe programimeve të aktivitetit të gjuetisë

3.1.4.4 Analiza SWOT – Sistemi Ujor

Pikat e forta

- Prania e resurseve të pasura ujore sipërfaqësore, falë prezencës së lumenjve Mat, Droja dhe Ishëm, i përroit Hurdhaza dhe liqeneve
- Prani e konsiderueshme edhe e resurseve ujore nëntokësore

Pikat e dobëta

- Degradim i gjendjes së lumit Mat si pasoje e gërmimeve për nxjerrjen e inerteve
- Mospastrimi i mbetjeve që ndotin pasuritë detare dhe ujore në përgjithësi
- Shkarkimi i mbetjeve urbane në shtretërit e lumenjve, dhe kanaleve ujore natyrore dhe artificiale
- Shkarkimi i ujerave të zeza në rrjetin ujor sipërfaqësor

Mundësitë

- Shfrytëzimi i resurseve ujore si burime energjetikë të pastra
- Rikualifikimi dhe rigjenerimi në këndvështrimin ekologjik-mjedisor të trupave ujorë kryesore në favor të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi turistik sportiv
- Racionalizimi i përdorimit të resurseve ujore të pijshme, nëpërmjet masave dhe mjeteve të menaxhimit më të mirë të resurseve të tilla
- Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, të menduara si të mira të përbashkëta

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

Rreziqet

- Rrezik i vazhdueshëm i ndotjes së resurseve ujore si pasoje e aktivitetit njerëzor
- Humbje progresive e pakthyeshme e resurseve ujore të pijshme, për shkak të ndotjeve industriale, bujqësore për shkak të pesticideve dhe plehrave kimike, mbetjet solide dhe të lëngshme urbane, puset e ujërave të zeza të shpërndara gjerësisht në zonat bujqësore urbane
- Përmbytjet dhe aluvionet periodike, lidhur edhe me përshkallëzimin e fenomeneve meteorologjike, si pasojë e ndryshimeve klimaterike dhe të rritjes së temperaturave mesatare
- Humbja e jetëve njerëzore, dëme ndaj njerëzve dhe materialeve, shkatërrimi i ekonomive, infrastrukturave dhe pasuri e patundshme si pasojë e fenomeneve të sipërpërmendur
- Modifikimi dhe humbja e cilësisë së mjediseve bregdetare dhe lumore

3.1.4.5 Analiza SWOT – Sistemi Bujqësor

Pikat e forta

- Bujqësia është një nga aktivitetet ekonomike kryesore të territorit
- Territori i bashkisë përbëhet për rreth 40% nga toka bujqësore, të karakterizuara nga një cilësi e lartë e produkteve agro-ushqimore dhe mundësi të mira zhvillimi falë sistemit vaditës ekzistues
- Klima e favorshme dhe ecuria e reshjeve në rajon, favorizojnë rritjen e kulturave të ndryshme bujqësore
- Tradita e kultivimit të vreshtave
- Prezenca e shembujve të mire të aktivitetit agro-turistik

Pikat e dobëta

- Fragmentimi i lartë i pronave bujqësore, përmasa të vogla të prodhimit dhe të punësimit të ndërmarrjeve bujqësore lokale
- Infrastrukturat e drenazhimit dhe të ujitjes janë pa mirëmbajtura
- Rënie e numrit të studenteve në degët e lidhura me bujqësinë dhe zootekninë
- Territoret bujqësore zihen nga ndërtime të reja, si pasoje e një fenomeni të përhapur urbanizimi
- Mosha mesatare e fermerëve ritet si pasoje e braktisjes nga ana e të rinjve e zonave historikisht bujqësore
- Mekanizimi i proceseve bujqësore nuk është i tillë për t'iu bërë balle nevojave të sektorit

Mundësitë

- Mundësia e rritjes së prodhimit në sera
- Mundësia e eksportit të produkteve tipike bujqësore organike në tregjet lokale, në zonën metropolitane dhe në perspektivë, në tregjet e Ballkanit dhe vendeve të Adriatikut
- Organizimi i fermerëve të vegjël dhe të mesëm në forma të shoqatave kooperative
- Trajnimi dhe mbështetja për formimin e kopshteve urbane të shpërndara në zonat e margjinalizim të madh dhe varfërisë urbane
- Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe të edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative
- Zhvillimi i një sistemi të ofertave të hotelerisë cilësore, i lidhur ky me vlerësimin e produkteve dhe traditave ushqimore lokale, kultivimin e peshkut dhe peshkimin

Rreziqet

- Rritja progresive e përdorimit të tokës bujqësore për banim, që sjell fragmentimin e tokave dhe përfitimit bujqësor
- Humbja e tokës bujqësore për shkak të përmbytjeve të mundshme të përsëritura të lumenjve (pasojat ekonomike të rrezikut të pakontrolluar hidro-gjeologjike) dhe dëmtimi i zonave nen nivelin e detit, me pasoje modifikimin e ekosistemit
- Mungese e integrimit me prodhimet bujqësore të zonave rurale të Lezhës dhe Durrësit, me krijimin e një tregu më të hapur
- Problem në zonat e karakterizuara nga mungesa e një regjimi të qarte pronësie
- Probleme në procesin e legalizimit të imigrantëve të parregullt

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË

3.1.4.6 Analiza SWOT – Sistemi Urban

Pikat e forta

- Prania e zonave urbane me mundësi dendësimi të ndërtesave dhe të rritjes së faktorëve urbanë (urbanizim dhe shërbime)
- Prania e ndërtimeve të reja ose e ndërtesave me moshë mesatare, pa probleme serioze strukturore
- Ekzistenca e zonave urbane me funksione të përziera, pa probleme të dukshme specializimi funksional dhe izolimi apo përjashtimi social
- Kosto të ulëta ndërtimi dhe treg shitjesh në faze zhvillimi

Pikat e dobëta

- Mungesa e hapësirave të gjelbra në zonat rezidenciale
- Mungesa e hapësirave të dedikuara lojërave të fëmijëve dhe kohës së lirë të të moshuarve
- Mungesa e ndërtesave publike me funksion specifik të lidhur me kulturën, artin dhe turizmin (teknika të ulëta të standardeve urbanistike)
- Probleme të rëndësishme pronësie, kryesisht të dukshme në zonat me ndërtime informale
- Degradimi i zonave urbane, urbanizim i pakontrolluar dhe i paplanifikuar
- Probleme të lidhura me mangësitë e banesave
- Zhvillim i copëzuar i strukturës urbane. Ky lloj zhvillimi është veçori e qyteteve, veçanërisht Lezha dhe qendra e Shëngjinit
- Karakteristike kryesore është zhvillimi i vendbanimeve spontane dhe të pa planifikuara, të lindura fillimisht nëpërmjet mekanizmit të shpeshtimit të ndërtimit në zonat qendrore të qyteteve dhe përgjatë akseve kryesore të komunikimit
- Mungesë e hapësirave publike (pajisje e ulët me shërbime urbane) dhe cilësi e dobët e atyre ekzistuese

Mundësitë

- Rehabilitimi administrativ dhe urbanistik i ndërtesave informale në proces legalizimi
- Prania e tokave publike në pronësi të Bashkisë, për ofrimin e shërbimeve të reja publike
- Racionalizimi dhe riorganizimi i rrjetit të transportit rrugor dhe integrimi i rrugëve për këmbësorët dhe pistave të biçikletave
- Mundësi zhvillimi ekonomik si rrjedhoje e përcaktimit të zonave të reja të mundshme industriale
- Zhvillimi i sektorit turistik në lidhje me historinë dhe kulturën, sportin dhe natyrën, fenë , itineraret eno-gastronomike (turizmi me bazë ushqimet lokale), lidhur me ofertat e reja pritëse (hotele, bed&breakfast, agro-turizmi, hostelet rinore, kampingjet) dhe me shërbimet plotësuese të turizmit (zona sportive, golfi, qendrat e hipizmit, shtigjet e kalërimit, qendrat sportive të integruara, parqet për aventura etj.)

Rreziqet

- Degradimi progresiv i kushteve të banesave dhe të imazhit urban të qendrave kryesore
- Pasojat e një realizimi jo të plotë të procesit të legalizimit të ndërtesave informale (pa leje ndërtimi apo pa një projektim të përshtatshëm)
- Ulje e numrit të banoreve në zonat malore, mbi të gjitha si pasoje e pamundësisë së ofrimit të shërbimeve dhe të punësimit
- Nivel i ulët i jetës sociale, pamundësia e realizimit të një programi aktivitetesh kulturore në qendrat e banuara më të vogla
- Rreziqe të lidhura me mundësinë e braktisjes së ndërtesave nga ana e kategorive të ndryshme të imigranteve
- Rreziqe të lidhura me mundësinë e braktisjes së zonave industriale në afërsi të qendrave të banuara

3.1.4.7 Analiza SWOT – Sistemi Infrastrukturor

Pikat e forta

- Pozicionimi në afërsi të akseve rrugore më të rëndësishme kombëtare
- Prezenca e hidrocentralit të Shkopetit
- Mbulim i plotë me rrjet elektrik i qendrave urbane kryesore
- Plani i Përgjithshëm Kombëtar:

a. Korridori i gjelbër
b. Rruga peizazhistike bregdetare
c. Rruga kombëtare
d. Gazsjellësi Jonian-Adriatik IAP
e. IAP Kosova

Pikat e dobëta

- Infrastruktura rrugore në gjendje të keqe
- Pamjaftueshmëri në furnizimin me ujë
- Mungesa e një sistemi racional të largimit të ujërave të zeza
- Mungesa e një sistemi racional të largimit të mbetjeve urbane
- Mungesa e një rrjeti të transportit publik mes qendrave urbane dhe në brendësi të qytetit
- Shpërndarje pjesore e rrjetit elektrik në banesa
- Mungese ose ndriçim i pjesshëm publik

Mundësitë

- Investime në forma të energjisë së pastër: kursim energjetik, zhvillimi i burimeve energjetike të rinovueshme
- Tërheqje e investimeve si zonë e ndërmjetme mes Tiranës dhe veriut të vendit
- Rigjallërim i sistemit hekurudhor, si në pikëpamjen e lidhjeve në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar, ashtu edhe si bazë e riorganizimit të marrëdhënieve në shkallë metropolitane dhe lokale
- Zhvillimi i një rrjeti të lëvizshmërisë të ngadaltë, të integruar me realizimin e rrjetit ekologjik rajonal dhe kombëtar

Rreziqet

- Zhvillim urban përgjatë akseve infrastrukturale dhe lidhjeve të tyre, që sjell rreziqe reciproke për efiçencën e brendshme si të sektorit të sistemeve urbane ashtu edhe të mobilitetit
- Degradim progresiv i rrjeteve ekzistuese i pazbutur dhe i papërballur për shkak të mungesës së resurseve të përshtatshme dhe nga nevoja në rritje për investime
- Rreziqe të lidhura me realizimin e infrastrukturave të reja, pa ndërhyrjet e duhura të masave zbutëse: ndotja e resurseve natyrore, rritja e pakontrolluar urbane, impakt mbi peizazhin dhe mbi zonat natyrore
- Zhvillimi i segmenteve rrugore me funksion ndarës të territorit
- Impakt i mundshëm i infrastrukturave në sistemin e faunës lokale, në veçanti pranë rezervateve natyrore dhe zonave të mbrojtura

3.1.5 Analiza metabolike

3.1.5.1 Hyrje

Sipas përcaktimeve të VKM 671 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të territorit", analiza metabolike është pjesë e hartimit të strategjisë territoriale të PPV dhe një model për analizën dhe identifikimin e flukseve të materialeve dhe energjisë brenda territoreve të caktuara. Në një vështrim të përgjithshëm, qyteti ka nevojë për energji dhe burime për të funksionuar dhe nga funksionimi i tij prodhohen mbetjet. Modeli krijon mundësinë e studimit të ndërveprimit midis sistemeve natyrore dhe njerëzore në një rajon. Kjo analizë studion flukset në territorin urban. Analiza zhvillohet përmes identifikimit të hyrjeve dhe daljeve kryesore në sistemin urban. Metabolizmi mund të përcaktohet si tërësia funksionale e proceseve sociale, ekonomike dhe teknike që ndodhin në qytete, si pasojë e rritjes së tyre, prodhimit të energjisë si dhe asgjësimit të mbetjeve. Analiza i shërben VSM duke ndihmuar identifikimin e ndotjes së ujërave dhe ajrit, shpërdorimin e burimeve, humbjen dhe degradimin e tokës, energjinë e nevojshme që harxhohet, si dhe lidhjen që kanë qytetet me periferinë. Ky është në thelb një bilanc i ndikimit të qytetit në mjedis që përcakton masa përmirësuese apo neutralizuese të ndikimit negativ. Praktikisht, metabolizmi i një sistemi urban është një përmbledhje e numrit të hyrjeve dhe daljeve (input-output) dhe mënyrës së përdorimit të ujit, energjisë, ushqimit, mbetjeve etj. në të.

Hyrjet në sistemin urban (toka, uji, ajri, energjia, burimet e tjera) ndryshojnë pasi kalojnë në të, duke u transformuar në dalje (mbetje dhe shkarkime në ajër, ujë dhe tokë). Nëpërmjet analizës kryhet bilanci i burimeve natyrore të shfrytëzuara (hyrjet), mënyrës së përdorimit të tyre dhe ndotjeve e humbjeve që shkaktohen në sistemin

urban (daljet). Hyrjet dhe daljet e secilit fluks krijojnë një tablo të plotë të mënyrës së funksionimit të territorit, duke evidentuar potencialet dhe burimet që mundësojnë funksionimin e territorit si një i tërë.

Metabolizmi konsiderohet si një proces dinamik fluksesh në një vend të dhënë, në një moment të dhënë, në një stad të dhënë të zhvillimit urban, dinamikë e cila shpjegohet me konceptin e vazhdimësisë ekologjike. Me "vazhdimësi ekologjike" kuptohen proceset e ndryshimeve në strukturën e specieve të një bashkësie ekologjike përgjatë kohës; ky proces varet nga kushtet klimatike, tokës dhe ndërhyrjet njerëzore.

Fluksi i energjisë dhe ujit do të kenë një analizë paraprake në shkallë rajoni e më pas në shkallë bashkie meqenëse këto burime menaxhohen në rang kombëtar dhe nuk gjenerohen tërësisht në territorin e bashkisë. Sidomos burimet ujore, kalojnë në disa sisteme urbane (lumenjtë) duke mbartur me vete edhe ndotjen që shkaktohet nga këto sisteme.

Për matjen e flukseve është përzgjedhur metoda LCA (Life Cycle Assesment) e cila mundëson vlerësimin e ciklit të jetës së burimeve. Gjithashtu, LCA vlerëson ndikimet e mundshme mjedisore, që nga shkaku (fillimi) deri në eliminimin total të tyre.

3.1.5.2 Energjia dhe uji në rajon

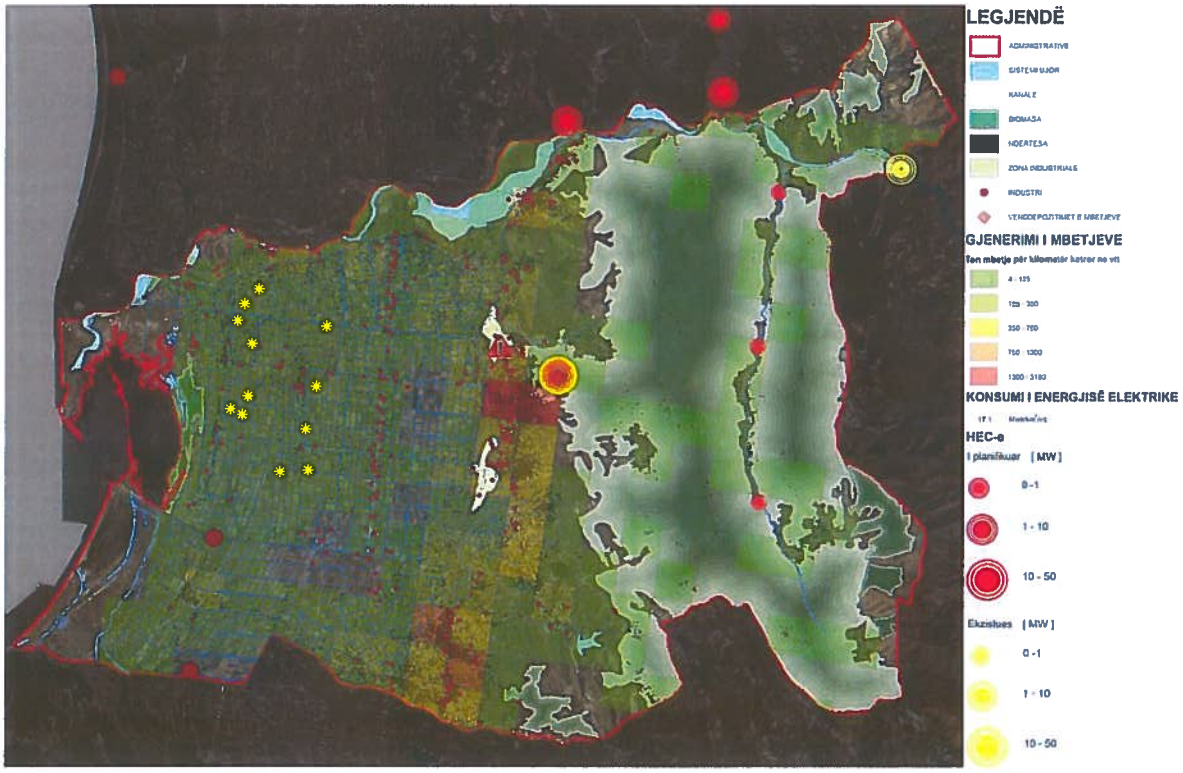

Fig. 3.11 Harta e flukseve në territorin e Bashkisë Kurbin

Bashkia Kurbin shtrihet ndërmjet Rajonit Qendror dhe atij Verior të vendit dhe në aspektin gjeografik dhe zhvillimor lidhet me bashkitë Shkodër, Lezhë, Krujë, Durrës, Tiranë, Vorë dhe Kamëz. Në bilancin e energjisë dhe burimeve për bashkinë Kurbin na duhet të konsiderojmë një rajon më të gjerë që mundëson një vlerësim të plotë e të qartë të flukseve dhe ndërveprimit në shkalle territoriale. Në këtë kuadër, rajoni në analizën metabolike përfshiron bashkinë Kurbin si dhe njësitë e tjera administrative dhe territoriale që bashkëveprojnë në mënyrë të ndërsjellë me këtë territor.

3.1.5.3 Energjia

Shqipëria ka një potencial të madh hidroenergjitik, prej të cilit është shfrytëzuar vetëm 35.4 % e tij. Në shkallë vendi, kapaciteti i fuqisë së instaluar është 1,466 MW dhe prodhimi mesatar i energjisë arrin në 5.283 GWh. Rezervat totale hidroenergjitike lejojnë instalimin e një rrjeti energjitik prej 4,500 MW dhe prodhimi vjetor i energjisë mund të arrijë deri në 16 TWh. Në mbarë vendin janë 107 kontrata koncesionare në proces me një

kapacitet total prej 1,386 MW që do të mundësojnë rritjen e burimeve energjetike të rajonit. Energjia hidrike në rajon shfrytëzohet përmes HEC- eve kryesisht në lumin Drin dhe Mat.

Hidrocentralet e mëdha

Numri i hidrocentraleve në funksionim është 7 hidrocentrale të mëdha dhe 38 të vogla.

Mbi lumin Drin ndodhen tre hidrocentrale në funksionim me një fuqi të instaluar në total prej 1,350 MW: në Vaun e Dejës, në Koman dhe Fierzë.

Mbi lumin Mat ndodhen dy hidrocentrale në funksionim, Ulëza dhe Shkopeti, me një fuqi të instaluar prej 49 MW.

Tabela 3-2Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend

Nr.	Hidrocentrali	Fuqia e instaluar (kW)	Kapaciteti prodhues vjetor (kWh)
1.	Ulza (Mat)	25.000	120.000.000
2.	Shkopeti (Mat)	24.000	90.000.000
3.	Bistrica I (Sarandë)	22.500	100.000.000
4.	Vau i Dejës (Shkodër)	250.000	1.000.000.000
5.	Fierza (Tropojë)	500.000	1.800.000.000
6.	Komani (Pukë)	600.000	2.000.000.000

Hidrocentralet e vogla

Në shkallë vendi numërohen 70 hidrocentrale të vogla me kapacitete që renditen midis 20 dhe 9,200 kW. Vetëm 38 prej tyre janë funksionalë, ndërsa të tjerët janë jo operacionalë. Midis tyre, 32 hidrocentrale funksionojnë në bazë të kontratave koncesionare (kapacitet i instaluar 24.4 MW), 16 janë privatizuar dhe operojnë me një kapacitet të instaluar 2,047 MW dhe 22 janë pronë shtetërore me një kapacitet të instaluar 11 MW.

Qëllimi i ndërtimit të këtyre hidrocentraleve të vogla është furnizimi me energji i zonave të thella malore. Ato janë të tipit me derivacion dhe përdorin ujin e rrjedhave ujore në afërsi të tyre. Aktualisht në territorin e Kurbinit janë parashikuar të ndërtohen tre hidrocentrale të vegjël me fuqi 0-1 MW, përkatësisht në njësinë administrative Milot.(Burimi riverwhatch.eu).

Burimet alternative

Burimet energjetike alternative janë shumë pak të shfrytëzuara. Energjia diellore, ajo e erës dhe energjia gjeotermale nuk kanë gjetur ende përdorim të gjerë. Potencialisht, ka mundësi të mira për shfrytëzimin e këtyre tre formave të energjisë për bashkinë e Kurbinit. Zonat fushore të bashkisë kanë një potencial të lartë për përdorimin e energjisë së erës.

Energjia e erës përdoret për pompimin e ujit, mullinjtë me erë dhe në dekadat e fundit, vëmendja është përqendruar në prodhimin e energjisë elektrike. Makineritë që operojnë me energjinë e erës kanë një kapacitet të instaluar që ndryshon nga disa kw deri në 5 MW dhe po përdoren me sukses në zona të veçuara. Energjia e erës është një potencial i konsiderueshëm si burim energjie dhe është e shpërndarë njëtrajtësisht në çdo cep

të botës. Mullinjtë me erë mund të instalohen shpejt dhe përdorin një sipërfaqe të vogël toke. Në shumicën e shteteve, instalimet e mullinjve me erë përballen me një shqetësim të përbashkët, mungesën e matjes së vazhdueshme të shpejtësisë së erës dhe me mungesën e erës së përhershme.

Për këtë arsye, shoqëritë e ndryshme që duan të investojnë në këtë sektor e kanë të vështirë të marrin një vendim nëse ia vlen të investohet në një rajon të caktuar pa këto të dhëna të domosdoshme. Të dhënat e marra nga stacione të ndryshme meteorologjike në Shqipëri janë të përafërta dhe jo shumë të besueshme, sepse nuk janë mbledhur me qëllimin specifik të matjes së energjisë së erës.

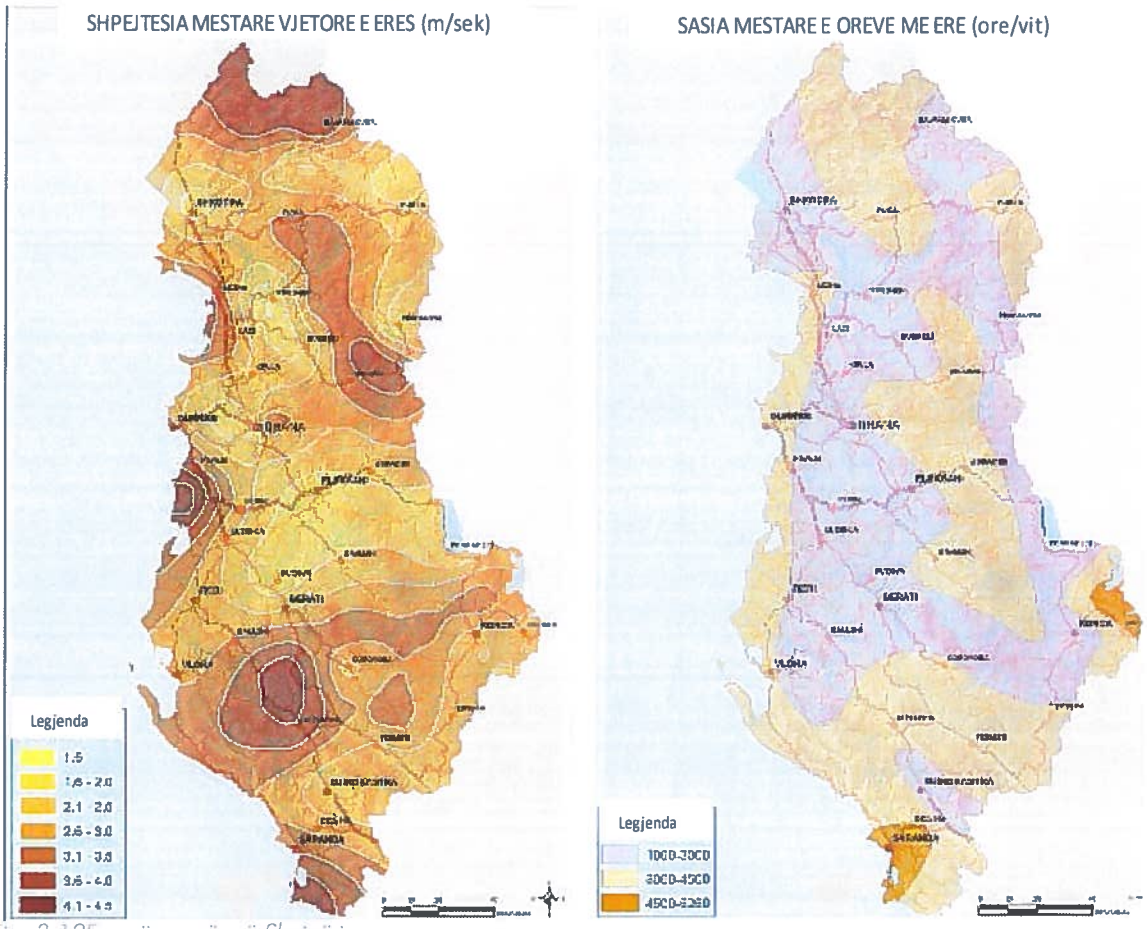

Fig. 3.12Energjia e erës në Shqipëri

Ekzistojnë plane të mëdha për zhvillimin e energjisë së erës në Shqipëri në vitet e ardhshme me investime të konsiderueshme, me një total të centraleve të erës të licencuar me fuqi 1,300 MW. Duke pasur si qëllim vlerësimin e potencialit të këtij burimi, është vlerësuar niveli i prodhimit të parqeve eolike të planifikuar për ndërtim në Shqipëri.

Disponueshmëria e parkut eolik ose faktori i ngarkesës (përqindja e kohës gjatë së cilës turbinat e erës janë në gjendje pune me ngarkesë të plotë), konsiderohet universalisht si problemi më i madh për energjinë e erës. Pasiguria mbi sasinë që do të prodhojë një park eolik është një sfidë më vete. Metodologjia e parashikimit dhe vlerësimet e burimeve të erës janë detyra të specialistëve. Matjet mesatare vjetore të erës ndërmjet 5.8 m/s deri në 7 m/s në zonat e kërkuara janë premtuese. Nga tabela e mëposhtme mund të shihet që faktorët e ngarkesës në mënyrë tipike variojnë nga 22 % deri në 25 %.

Gjatë periudhës 2010 - 2014, ka vazhduar dhënia e licencave, dhe deri në fund të dhjetorit 2014 në Shqipëri, totali i tyre shkon përafërsisht në 2,548 MW, në bazë të informacionit të dhënë nga Ministria e Energjisë dhe Industrisë, me potencial prodhimi energjie prej rreth 5 TWh/vit. Kapaciteti i sistemit elektrik shqiptar për të dërguar dhe përthithur energjinë e erës është vlerësuar përafërsisht deri në 180 - 200 MW.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË ENERGJISË TIRANË SEKRETARIA

Duke qenë se era është një burim energjie me probabilitet të ulët, është i nevojshëm realizimi i balancimit. Kombinimi i erës dhe i burimeve hidrike është një opsion i mirë. Centralet hidrike mund të futen në punë në çdo moment, prandaj janë një balancues i shkëlqyer për centralet e erës.

Tabela 3-3 Parqet e licensuara për ndërtimin, instalimin dhe prodhimin e energjisë elektrike

Emri i shoqërisë	Vendndodhja	Kapaciteti i instaluar (MW)	Faktori i ngarkesës	Fuqia mesatare efektive gjatë një viti (MW)	Prodhimi vjetor (GWh, vlerësim i kompanisë)	Prodhimi vjetor (GWh, vlerësimi i studimit)	Afati për vënien në punë	Data e lëshimit të licencës
HERA sh.p.k	Bilisht Kapshticë	150	23.8 %	35	330	312	2014	Nëntor 2007
Alb Wind Energy sh.p.k	Grykëderdhja e Shkumbinit Tërpan	225	20.7 %	46	484	407	2013	Janar 2008
Enpoëer Albania sh.p.k	Karaburun Llogara	500	25.9 %	129	1,369	1,134	2015	Tetor 2008
Ers-08 sh.p.k	Kryevidh Kavajë	40	21.0 %	8	68	73	2013	Qershor 2008
Biopoëer Green Energy sh.p.k	Shëngjin, Kodrat e Rencit Lezhë	230	22.0 %	50	450	481	2013	Gusht 2008
Unione Eolika Albania sh.p.k	Kryevidh Kavajë	150	24.3 %	36	300	319	2012	Gusht 2008
E-Vento Albania sh.p.k	Butrint Markat	72	23.2 %	17	65	140	2012	Korrik 2008
TOTALI		1,367			3,066			

Ekziston një shumëllojshmëri burimesh gjeotermale, të cilat mund të klasifikohen në: burimet hidrotermale, rrymat e nxehta të ujit dhe shkëmbinjtë e shkrirë. Nga këto tre grupe, deri më tani, vetëm burimet hidrotermale kanë gjetur përdorim praktik në Shqipëri. Burimet hidrotermale, shumicën e kohës janë burime energjie gjeotermale që prodhojnë ujë të nxehtë dhe përdoren në disa shtete për ngrohje të ambienteve te ndryshme.

Një teknikë e re përdorimi e energjisë gjeotermale është injektimi i ujit të ftohtë në puse të thella nafte dhe gazi natyror, të cilat tashmë nuk përdoren më, për t'u ngrohur. Uji injektohet me një temperaturë 7 - 8 °C dhe del në sipërfaqe me një temperaturë 22-25°C. Në Shqipëri ka pak shpresa për të prodhuar avull nga burimet gjeotermale, por ka disa burime hidrotermale me temperaturë më të ulët.

Tabela 3-4 Burimet gjeotermale në Shqipëri

Nr.	Vendndodhja e burimit hidrotermal	Temperatura (°C)	Emri i pusit	Temperatura e ujit në sipërfaqe (°C)
1	Karmë-Sarandë	34	Ishmi-1/b	60
2	Langaricë-Përmet	26 - 31	Kozan-8	54

3	Sarandapori-Leskovik	26 - 27	Galigati-2	45
4	Tërvoll-Gramsh	24	Bubullima-5	48 – 50
5	Llixha-Elbasan	58	Seman-1	35
6	Kozan-Elbasan	57	Ardenica-12	32 – 38
7	Shupal-Elbasan	29 - 30		
8	Mamurras-Kurbin	21		
9	Peshkopi	35 - 43.5		

Burimet më të rëndësishme gjeotermale të eksploruara deri më tani në Shqipëri janë:

- Sipërfaqja gjeotermale e Krujës, me një sipërfaqe 18 km gjatësi dhe 4,5 km gjerësi, e cila përmban rezerva të një game 5.9 x 108 - 5.1 x 109 GJ.
- Zona gjeotermale e Ardenicës ku uji del nga thellësia me një temperaturë 32 - 38 oC dhe rrjedh në sipërfaqe me një prurje me 15 - 18 l/s.
- Zona gjeotermale e Peshkopisë ku prurja e ujit është rreth 14 - 17 l/s dhe temperatura është 35 - 43,5 °C.

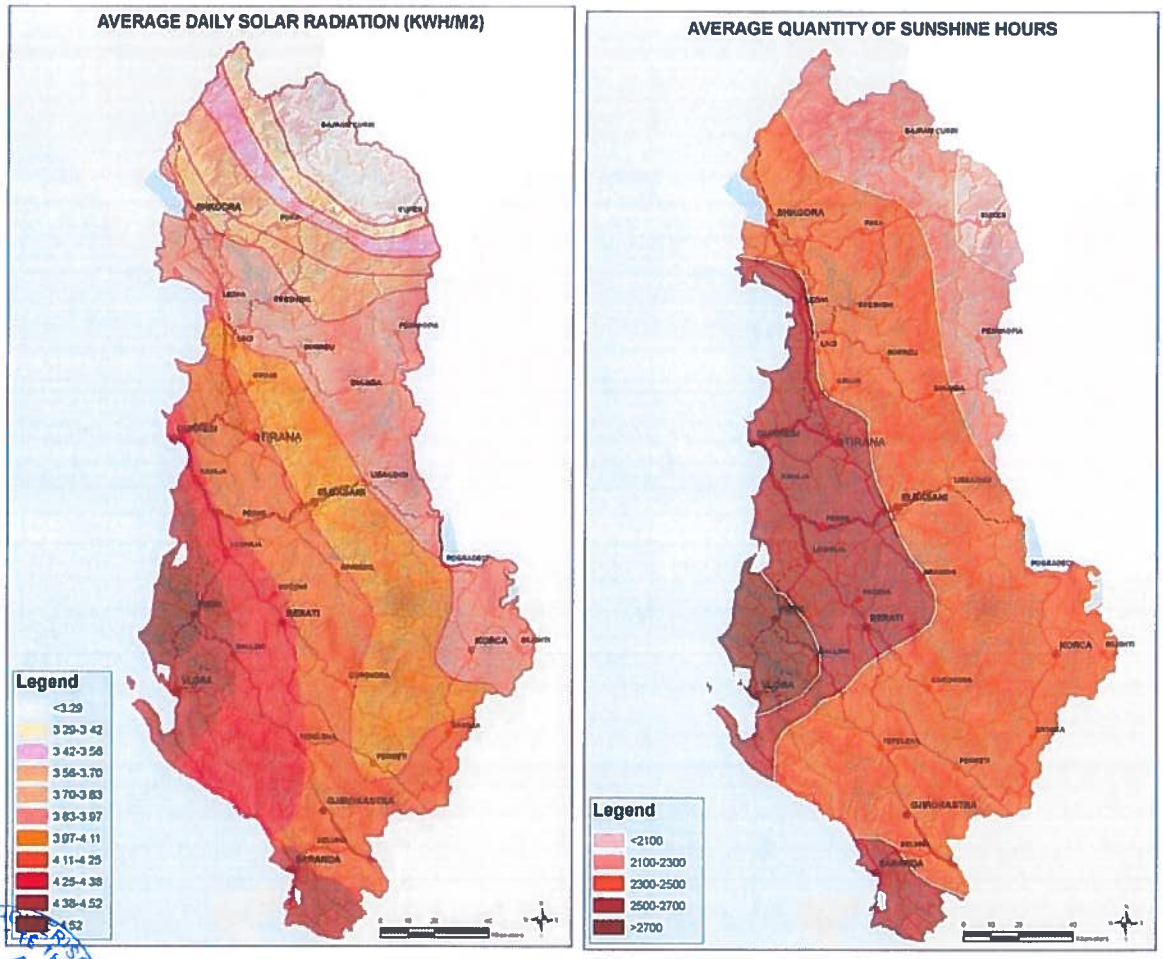

Fig. 33 3 Energjia diellore në Shqipëri

Energjia diellore në rajon është lehtësisht e shfrytëzueshme në të gjithë territorin e Bashkisë. Numri i lartë i orëve me diell (2300-2500 orë / vit), dhe rrezatimi në vlerat 1400 – 1500 kWh/m² në vit mundëson rendiment mjaft të lartë në përdorimin e këtij burimi.

Kurbini ndodhet ndërmjet izolinjave 1,450 – 1,500 kWh/m2 në vit. Shfrytëzimi i burimeve alternative të energjisë do të mund të nxisë modelet e zhvillimit të qëndrueshëm dhe të garantojë ruajtjen e mjedisit dhe ekosistemit.

3.1.5.4 Uji

Rajoni është i pasur me ujëra nëntokësore dhe sipërfaqësore. Territori i rajonit përshkohet nga lumenj të rëndësishëm si Mati dhe Ishmi si dhe ndikohet nga afërsia me lumenjtë Drin, Buna, Fan, Erzen dhe Shkumbin. Shfrytëzimi i lumenjve për prodhimin e energjisë është potenciali kryesor me impakt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e rajonit. Në zonën veriore të rajonit ndodhen edhe HEC-et kryesore të cilat furnizojnë me energji një pjesë të konsiderueshme të territorit të Shqipërisë (Ulza, Shkopeti, Fierza, Komani, Vau i Dejës, dhe Ashta).

Hidrografia e rajonit përbëhet prej ujërave sipërfaqësorë dhe ujërave nëntokësorë që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim. Rrjeti hidrografik i rajonit përbëhet prej disa lumenjve, ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, që ndan Bashkinë e Lezhës nga Bashkia e Kurbinit, Drini i Lezhës, që vjen nga Veriu dhe pasi kalon pranë qytetit të Lezhës, derdhet në Detin Adriatik në Gjirin e Drinit.

Lumenj të tjerë më pak të rëndësishëm janë lumenjtë Gjadër, që ndodhet në veri të Lezhës dhe lëviz në drejtim Lindje - Perëndim, Fani i Madh dhe Fani i Vogël që rrjedhin nga Veriu (Qafa e Malit, Pukë) dhe Verilindja (Domgjon, Mirditë) dhe takohen me njëri-tjetrin afër Rubikut dhe së bashku derdhen në Lumin Mat. Ky i fundit është lumi më i rëndësishëm për furnizimin me ujëra nëntokësore të akuiferëve të Lezhës, Fushë - Kuqes, Milotit dhe Patokut.

Lumi i Matit ka një gjatësi prej 144 km dhe një sipërfaqe të pellgut ujëmbledhës prej 2441 km2. Gjerësia e shtratit afër Milotit është rreth 1250 m, ndërsa në grykëderdhje 1000 - 1200 m. Prurja mesatare vjetore në Lumin Mat ndryshon nga 85 deri 103 m^3/s.

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Kurbinit përbëhet prej disa lumenjve ku ndër më kryesorët është Mati, dhe përrenjtë si ai i Dorëzës, i Drojës dhe Ishmi që i shërben si kufi jugor.

Ujërat nëntokësore në territorin e rajonit ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit Fushë - Kuqe, Fushë - Milot, Laç. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuiferi ka filluar që në vitin 1964 me kryerjen e një sërë shpimesh me rrotullim dhe me goditje në zonën e Fushë - Kuqes dhe Adriatikut. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim edhe shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s. Po ashtu shpimet e Laçit japin rreth 250 l/s. Në këtë mënyrë nga zhavorret aluviale të pjesës jugore të pellgut të Matit (akuiferi Adriatik - Fushë - Kuqe - Laç - Milot) merren mbi 1500 l/s.

Perveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat, ashtu dhe në krahun jugor të zonës, zonë tjetër në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Kjo pjesë kufizohet nga Rrila e Planës në veri të Lumit Mat dhe që vazhdon me Gurrzën, Fushë-Milotin dhe vetë zallishten e lumit Mat, përbën zonën më me perspektivë të pellgut të Matit. Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavorre me trashësi mbi 100 m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtëse me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi uji shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet e bëra, në këtë zonë mund të merren rreth 2500 l/s ujë, pa ndikuar në regjimin e akuiferëve të tjerë.

3.1.5.5 Analiza e bashkisë Kurbin

Analiza e metabolizmit të territorit të Bashkisë Kurbin merr në konsideratë disa faktorë kryesorë që ndikojnë në flukset e energjisë, ujit, ushqimit dhe mbetjeve. Bashkia e Kurbinit ka një sipërfaqe prej 270 km2 dhe një popullsi prej rreth 50.000 banorë. Flukset e analizuar në kuadër të analizës së metabolizmit janë energjia, uji, ushqimi dhe mbetjet. Analiza për secilën rrymë ndjek të njëjtën metodologji në parim, por për shkak të mungesës së informacioneve të caktuara, analiza pëson modifikime nga fluksi në fluks. Për të analizuar flukset janë vëzhguar hyrjet dhe daljet për secilin prej tyre, për të kuptuar problemet mjedisore dhe humbjet.

3.1.5.6 Fluksi i energjisë

Fluksi i energjisë tregon raportet midis sasisë së energjisë së prodhuar dhe asaj të konsumuar në territorin e bashkisë Kurbin. Këtu trajtohen edhe burimet potenciale që mund të shfrytëzohen duke balancuar burimet e mbishfrytëzuara.

Energjia hidrike e lumenjve brenda territorit të bashkisë Kurbin shfrytëzohet në nivele të ulëta pasi edhe lumenjtë që kalojnë në këtë territor nuk janë të shumtë dhe me prurje të konsiderueshme. Gjithsesi, planifikimi për shfrytëzim të burimeve hidrike është bërë në rrjedhën e lumit Mat duke parashikuar ndërtimin e një serie HEC-esh me kapacitete të ndryshme që shkojnë edhe deri në 50 MW.Aktualisht në territorin e Kurbinit janë parashikuar të ndërtohen tre hidrocentrale të vegjël me fuqi 0-1 MW (në Vrinjoll, Gallatë dhe Skuraj), përkatësisht në njësinë administrative Milot.

Kurbini ka potenciale të larta të prodhojë energji gjeotermale pasi përreth qytetit janë burimet dhe puset me energji gjeotermale të entalpisë së ulët, që fontanojnë ujë të nxehtë. Ato bëjnë pjesë në zonën gjeotermale të Kurbinit, e cila është një nga zonat me burime gjeotermale më të mëdha në Shqipëri. Ajo ka një shtrirje të përgjithshme prej 180 km dhe gjerësi 4 - 5 km. Zona fillon nga bregdeti i Adriatikut në veriperëndim të Tiranës dhe vazhdon në juglindje, në Përmet dhe në territorin grek. Kjo zonë ka burime gjeotermale të identifikuara 5.87 x 10^8 - 5.08 x 10^9 GJ dhe rezerva specifike 38.5 - 39.6 GJ/m^2. Këto ujëra termale përbëjnë ende një pasuri të pashfrytëzuar. Informacion interesant kanë dhënë shpimet e naftës në strukturat e Ishmit dhe Kozanit, ku gjatë shpimit është evidentuar prania e ujërave me debite të kënaqshme dhe temperatura që luhaten në vlerat 60 - 87 °C.

Mundësia e shfrytëzimit të këtyre ujërave termale për prodhimin e energjisë është reale, sidomos duke pasur parasysh faktin se futen në grupin e burimeve natyrore të pashtershme dhe të rinovueshme.

Një burim alternativ energjie që ka potencial për t'u përdorur në territorin e Kurbinit, është energjia diellore. Energjia diellore shfrytëzohet në nivel kombëtar 0.1 % dhe shfrytëzohet për prodhimin e ujit të ngrohtë sanitar dhe në mënyrë individuale me kolektorë diellorë.

Energji tjetër potenciale në Kurbin mund të jetë energjia e erës. Në pjesën veriperëndimore të Bashkisë Kurbin shpejtësia e erës arrin deri në 3.5 m/s.

Tabela 3-5Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011)

Popullsia banuese gjithsej	2,821,977
Numri gjithsej i njësive ekonomike familjare	722,600

Energjia elektrike është një nga burimet primare të energjisë në Shqipëri. Për të llogaritur konsumin e energjisë për familje/vit jemi mbështetur mbi të dhënat INSTAT, Censusi 2011 (Grid). Duke iu referuar numrit të banorëve që gjenden për çdo km² në të gjithë territorin e Bashkisë Kurbin dhe duke marrë parasysh që konsumi total i energjisë në Shqipëri për vitin 2011, është 2,587,907 MWh, mund të llogarisim sa energji elektrike konsumon mesatarisht një familje në vit.

Tabela 3-6Njësitë ekonomike familjare sipas energjisë së përdorur (INSTAT, 2011)

Lloji kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje	Zona urbane dhe rurale		
	Gjithsej	Urbane	Rurale
Gjithsej	82,074	35,149	46,925
Dru	42,574	6,537	36,037
Energji elektrike	10,434	8,653	1,781
Gaz	19,242	14,289	4,953
Lloj tjetër energjie (panele diellore, qymyr, naftë, etj.)	365	221	144
Pa ngrohje	9,459	5,449	4,010

Për vitin 2011 sipas INSTAT numri mesatar i personave në një familje është përafërsisht 4 anëtarë. Numri total i Njësive Ekonomike Familjare është: 722,600 familje. Konsumi mesatar i energjisë elektrike për familje në vit është: Konsumi i energjisë elektrike nga familjet (2,587,535)/nr. e familjeve (722,600) = Energjia elektrike që

konsumon një familje për një vit (3.6 MWh). Për të gjeneruar energjinë e konsumuar për çdo km², shumëzojmë numrin e familjeve në atë sipërfaqe me vlerën mesatare vjetore të konsumit të energjisë.

Një sasi e konsiderueshme e energjisë së konsumuar shkon për ngrohje. Sipas të dhënave të INSTAT, burimi kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje në Bashkinë Kurbin, nga njësi ekonomike familjare (NjEF), vazhdon të jetë energjia e përftuar nga drutë e zjarrit. 51.87 % të NjEF në Bashkinë Kurbin përdorin drutë e zjarrit për t'u ngrohur, ndjekur nga gazi (23.44 %) dhe më pas nga energjia elektrike (12.71 %).

Tabela 3-7Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011)

Emërtimi	Energjia (MWh)
Energji në dispozicion(Burimi)	7,532,055
Prodhimi neto vendas	4,057,089
Termocentrale	0
Hidrocentrale	4,057,089
Importi bruto (energji në marrje)	3,474,966
Eksporti bruto (energji në dhënie)	300,544
Humbje në rrjet	2,179,157
Familjet	2,587,907
Të tjera	2,443,667

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

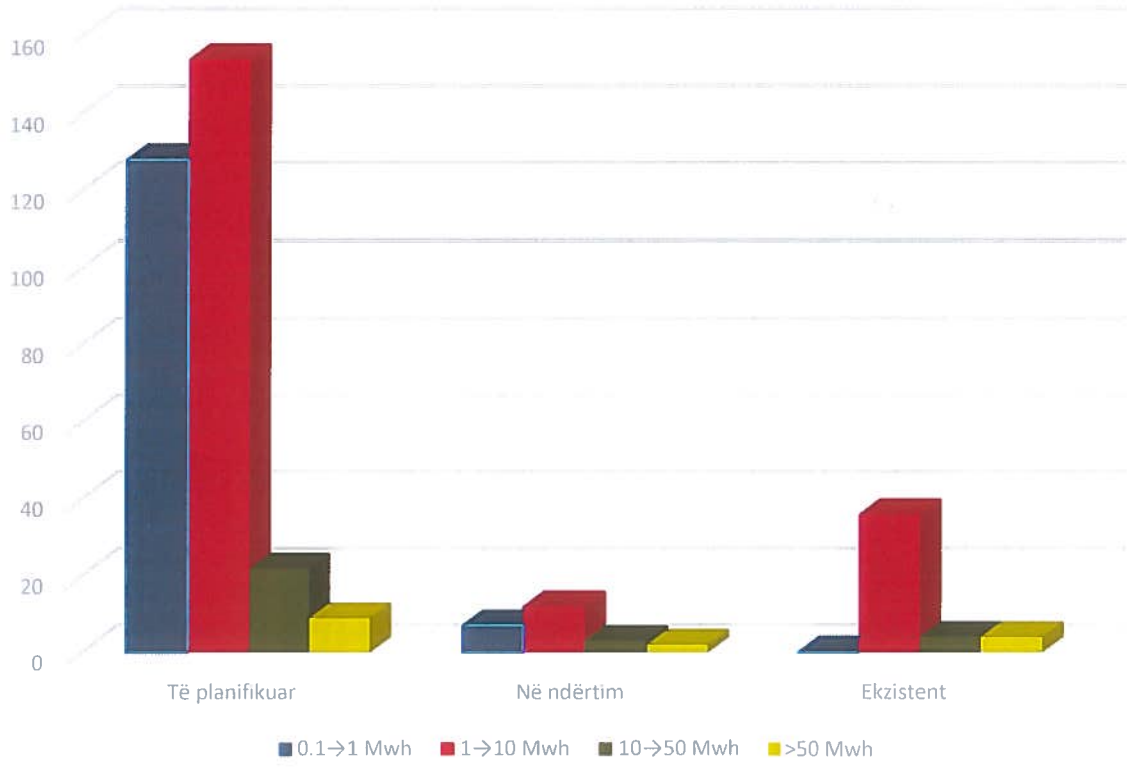

Fig. 3.14 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

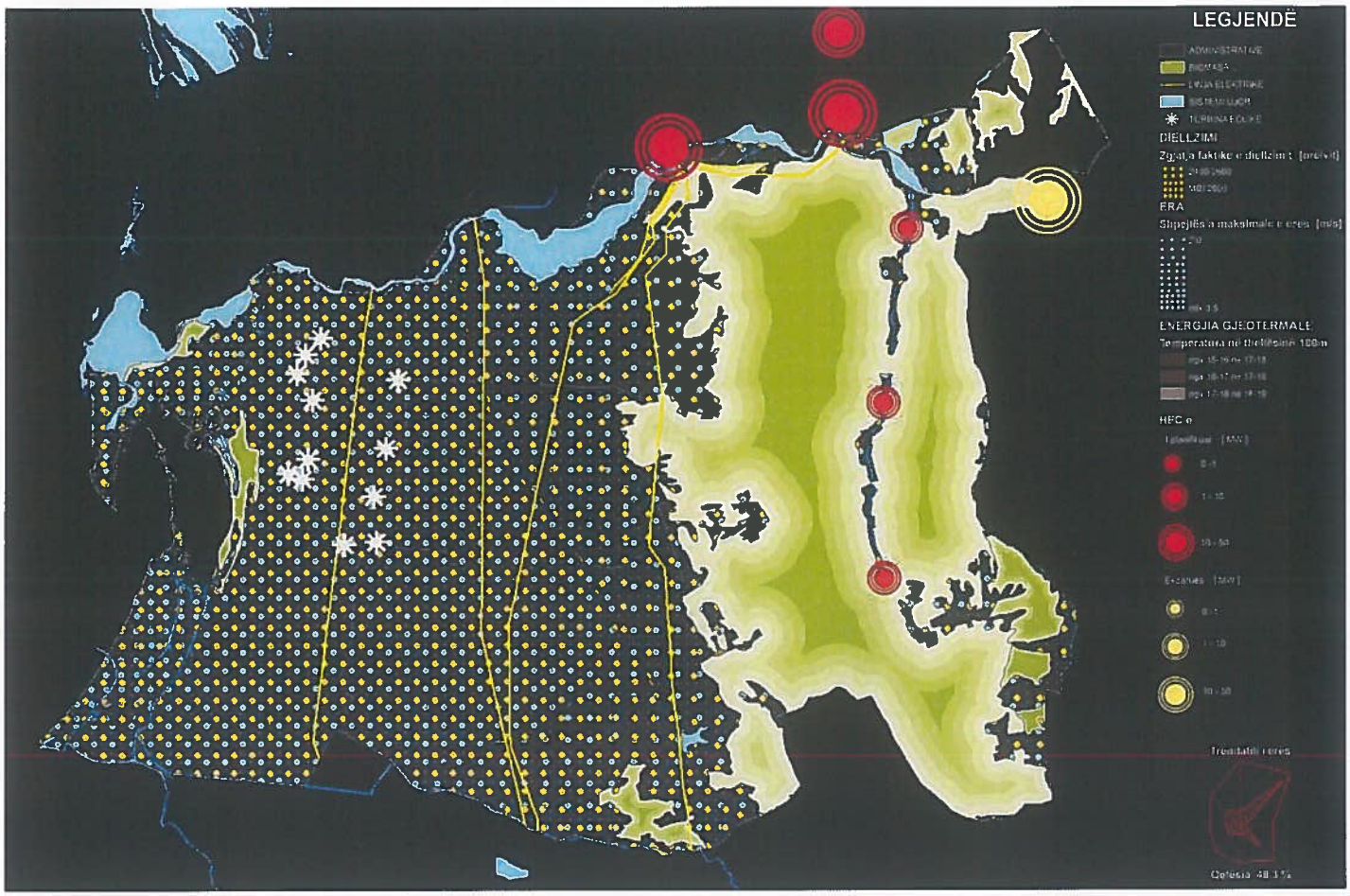

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 3.15 Fluksi i energjisë

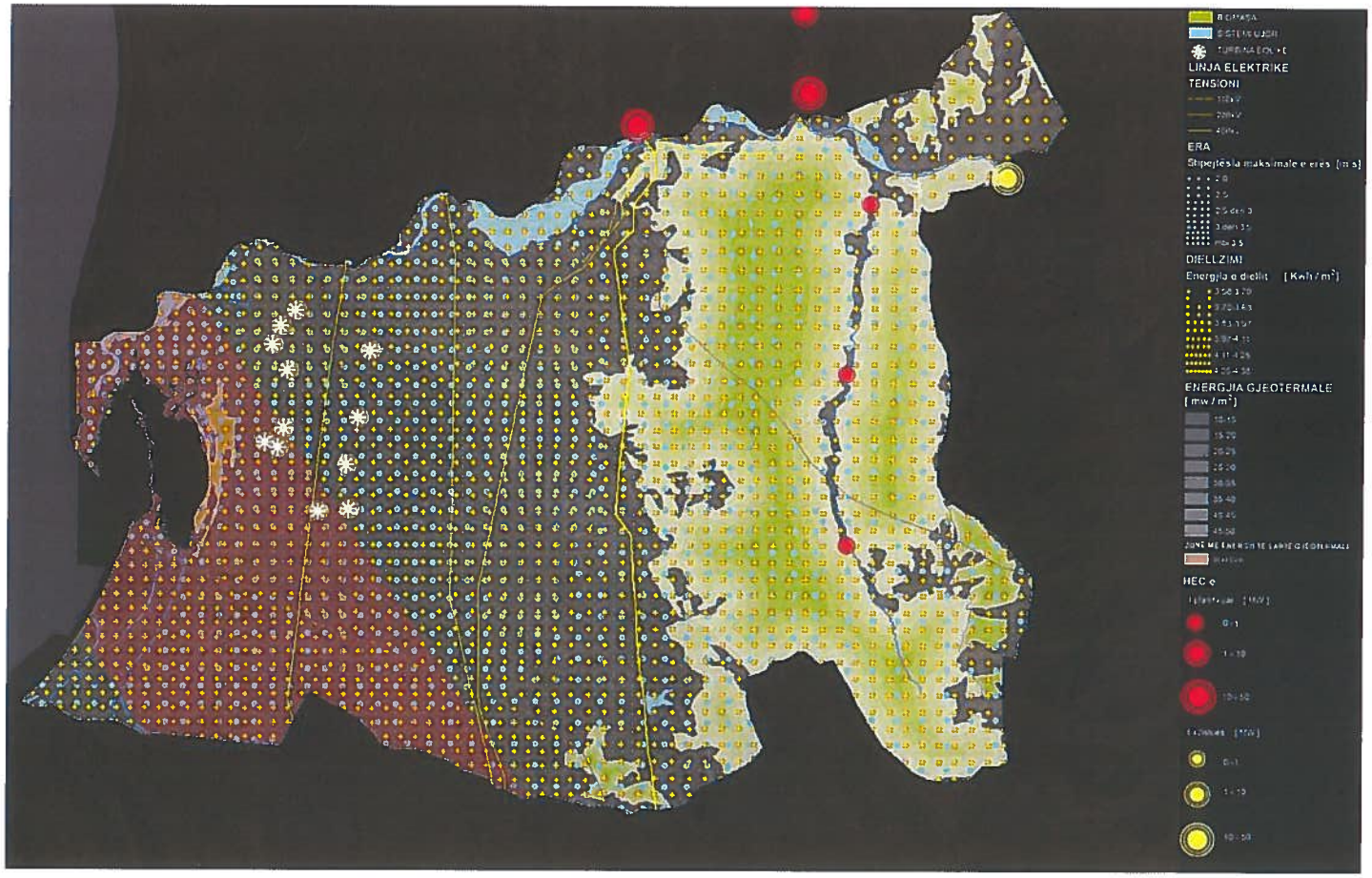

Fig. 3.16 Potenciali energjetik

3.1.5.7 Fluksi i ujit

Fluksi i ujit tregon për bilancin e prodhimit të ujit sipërfaqësor dhe nëntokësor në territorin e Bashkisë Kurbin dhe sasinë e konsumuar të tij. Uji përdoret për qëllime teknologjike, për pirje, imbotilim (uji i mbushur në shishe), shpërndarje nëpërmjet rrjetit të ujësjellësit dhe përdoret për banorët, bizneset, industritë, institucionet etj.

Për të bërë një llogaritje të përafërt të sasisë së ujit që ndodhet në organizmin urban (në territorin e Bashkisë Kurbin, në këtë rast) mund të nxjerrim sasinë totale të ujërave në territor (ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore) dhe sasinë e përdorimit të ujërave. Sasia e ujërave nëntokësore llogaritet nga burimet që shfrytëzohen në territor. Ujërat sipërfaqësore zënë një sipërfaqe prej 3.35 km2 në të gjithë territorin e Bashkisë Kurbin. Pjesë të rëndësishme në territorin e Kurbinit, nga pikëpamja e ujërave sipërfaqësore, zënë kanalet ujitëse.

Shtresat nëntokësore ujëmbajtëse ndodhen në akuiferin e Laçit. Sasia e ujit që mund të shfrytëzohet nga burimet ujore është nga 1000 l/sek. Këto ujëra nëntokësore përdoren për pirje, për t'u shpërndarë në sistemin e ujësjellësit, për qëllime teknologjike etj.

Nga të dhënat e marra nga ndërmarrja e ujësjellës-kanalizimeve në Bashkinë Kurbin rezulton se territori i bashkisë ka mbulim të mirë me shërbimin e ujësjellës-kanalizimeve (100 % dhe 93 %). Zona e qytetit e merr shërbimin nga UK Kurbin, ndërsa njësitë administrative e marrin shërbimin nga puse shpimi. Sistemi i furnizimit me ujë të pijshëm nga UK Kurbin merr ujë nga ujëmbledhësi i Kurbinit. Sasia totale e ujit që shfrytëzohet për shërbimin e ujësjellësit në Bashkinë Kurbin është 30 l/sek.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 3.17 Fluksi i Ujit

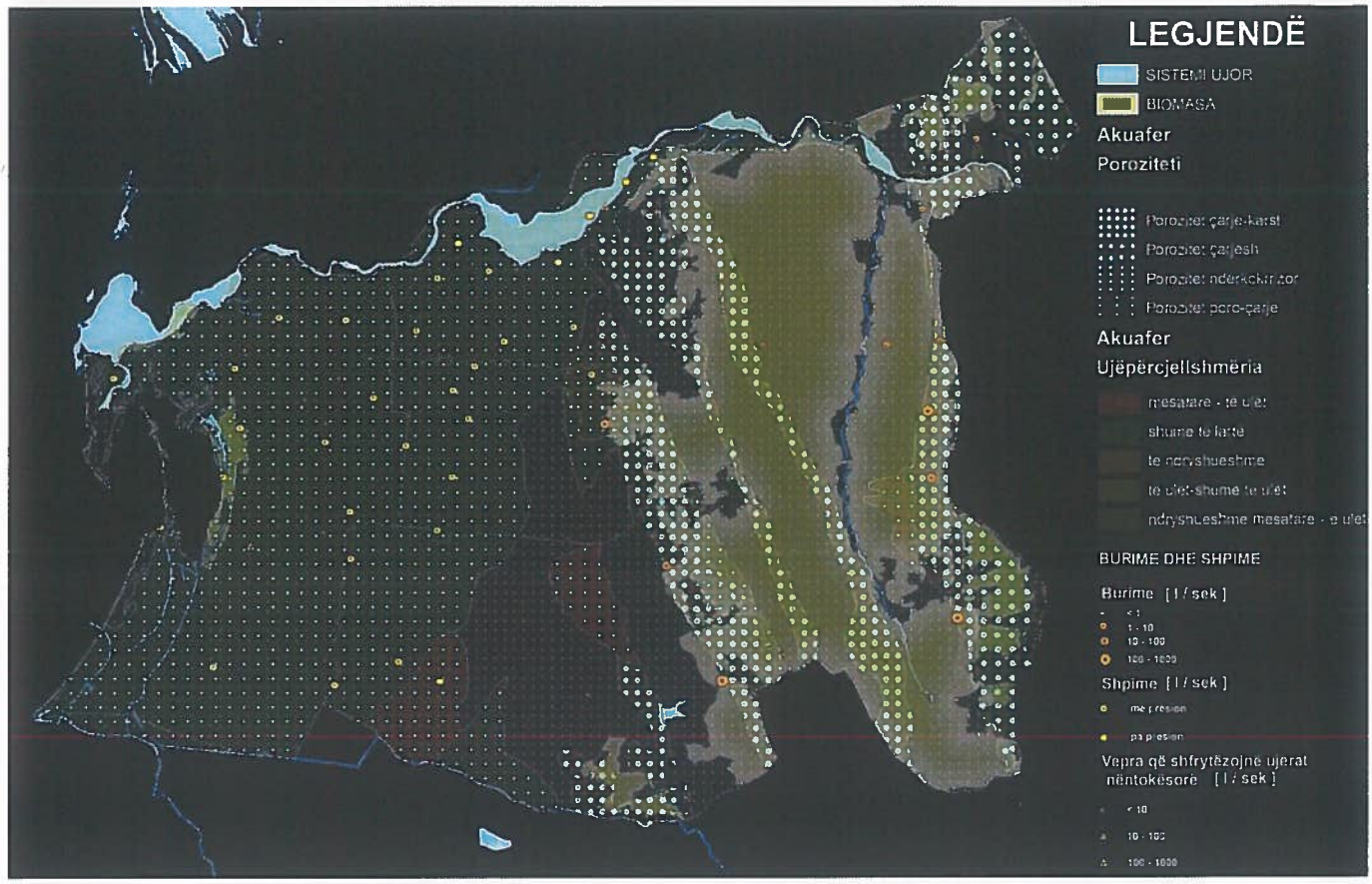

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Për të llogaritur konsumin e ujit të pijshëm në nivel bashkie jemi mbështetur në të dhënat e UK Kurbin dhe në të dhënat e INSTAT, Censusi 2011 (Grid) për popullsinë dhe numrin e banorëve për çdo km2 në të gjithë territorin e Bashkisë Kurbin. Konsumi mesatar i ujit të pijshëm për konsumatorët familjarë (banorë) është 100 litra/banorë/ditë.

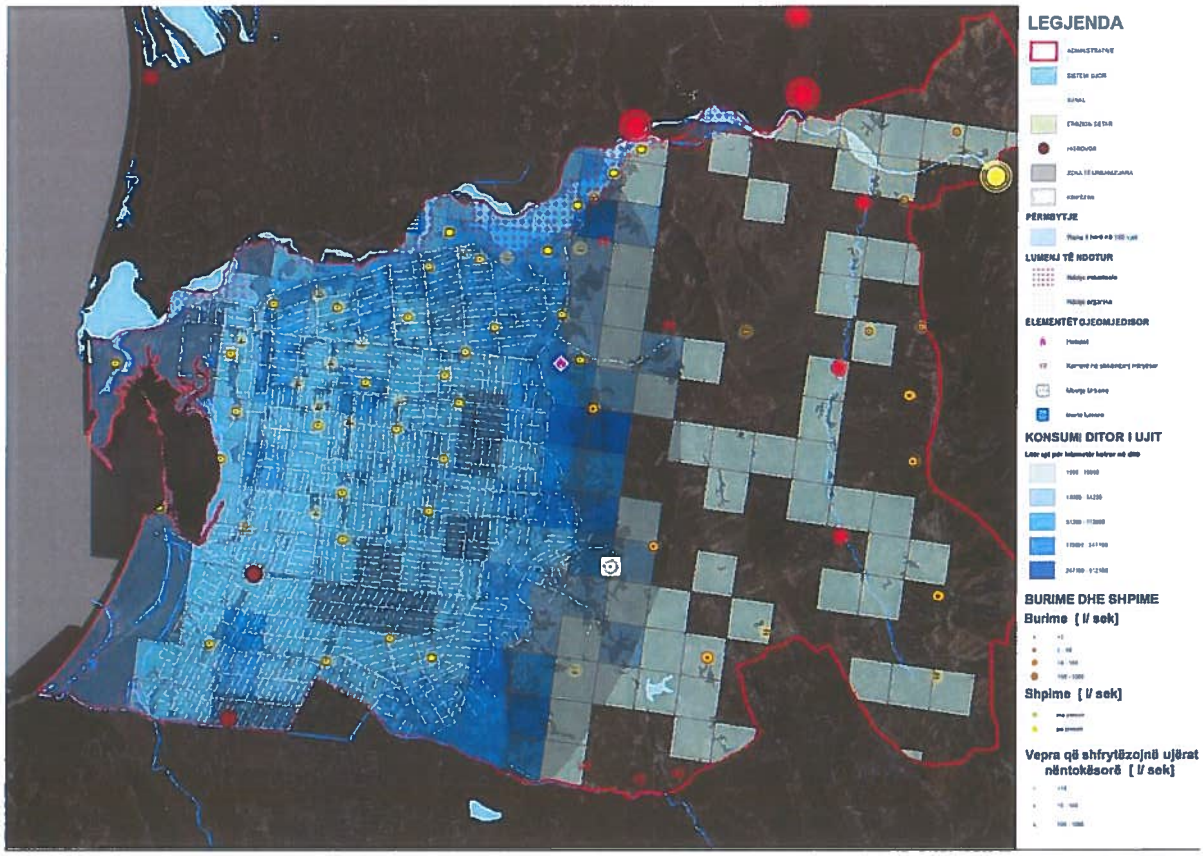

Fig. 3.18 Konsumi i ujit

3.1.5.8 Fluksi i ushqimit

Fluksi i ushqimit, analizon të dhënat për importin, prodhimin, përpunimin, konsumin, humbjen dhe eksportin e ushqimeve. Për sa i përket fluksit të ushqimit në Bashkinë Kurbin do të analizojmë të dhënat bujqësore dhe blegtorale, që prodhohen në territor, pasi zënë një peshë kryesore në fluksin e ushqimit. Importet realizohen në nivel kombëtar dhe nuk ka shifra të sakta për thithjen e tyre në nivel vendor. Të dhënat për përthithjen e produkteve bujqësore dhe blegtorale janë në nivel qarku. Në këtë rast, për të llogaritur fluksin e ushqimit mund të fokusohemi më tepër në të dhënat mbi produktet bujqësore dhe blegtorale si dhe infrastrukturat ndihmëse, siç janë pikat e grumbullimit dhe të përpunimit të këtyre produkteve, sasinë e produkteve që shkon në treg dhe sasinë e produkteve që shkon për eksport.

Tabela 3-8Fermat në Bashkinë Kurbin (QTTB dhe MBZHRAU, 2014)

Komuna	Ferma gjithsej	Nga këto:					
		Ferma Bujqësore		Ferma Blegtorale		Të tjera	
	Nr.	Nr.	ha	Nr.	Krerë	Nr.	Koshere/pula
	174	122	835.8	50	4415	2	120
	2458	2432	2415.09	20	2562	6	700380
	3381	3352	4904.48	24	1230	5	3400
	1787	1774	2151.46	6	490	7	490

Sipas të dhënave nga Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB) në territorin e Kurbins prodhohet një sasi e lartë e produktesh bujqësore dhe blegtorale, të cilat kanë ndikim në rang kombëtar e jo vetëm për territorin e kësaj bashkie.

Sipërfaqja totale e tokave bujqësore në Bashkinë Kurbin është 10,096 ha. Toka shumë e përshtatshme për kultivimin e kulturave bujqësore e ka bërë Kurbinin shumë të rëndësishme në nivel kombëtar për prodhimet bujqësore.

Tabela 3-9Prodhimi bujqësor dhe blegtoral në Bashkinë Kurbin (INSTAT, 2012)

Përbërës niveli I		Përbërës niveli II	Prodhimi
Prodhime bimore	Prodhimet e arave	Drithëra (Ton)	14,173
		Perime (Ton)	17,482
		Patate (Ton)	2,016
		Fasule (Ton)	899
		Bime industriale (Ton)	1
		Farogjere (Ton)	160,579
	Drufrutor	Peme frutore (Ton)	1,849
		Ullinj (Ton)	2,842
		Agrume (Ton)	108
		Rrush gjithsej (Ton)	2425
Prodhimi Blegtoral	Prodhim Blegtoral	Qumësht (Ton)	25861
		Mish (Ton)	2351
		Lesh (Ton)	21
		Veze (000/kokrra)	14313
		Mjaltë (Ton)	57

Për të llogaritur fluksin e ushqimit janë përdorur të dhënat e INSTAT (prodhimet) dhe të dhënat e Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit dhe Administrimit të ujërave (sasia që shkon në treg dhe eksport). Fluksi i ushqimit është realizuar vetëm për disa kultura, pasi të dhënat nuk janë të plota dhe nuk mund të kuptohen hyrjet dhe daljet. Siç mund të kuptojmë nga fluksi, hyrjet (prodhimet) janë më të larta sa daljet (treg dhe eksport) sepse një pjesë e këtyre produkteve shkojnë për konsum vetjak, një sasi e caktuar është humbje dhe një pjesë tjetër shkon për shitje në mënyrë informale.

Në disa raste vëmë re që sasia e produkteve që shkon në treg dhe eksport është shumë herë më e lartë se sasia që prodhohet, sepse burimi i të dhënave është i ndryshëm, prodhimet janë përcaktuara nga QTTB, ndërsa të dhënat për treg dhe eksport janë marrë nga Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 3.19 Fluksi i Ushqimit

3.1.5.9 Fluksi i mbetjeve

Fluksi i mbetjeve analizon sasinë e mbetjeve që importohen, prodhohen, riciklohen dhe përpunohen. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve urbane ofrohet për territorin e qytetit (Bashkia Kurbin). Në territorin e Kurbinit shërbimi ofrohet në nivel 80 – 100 %. Venddepozitimi i mbetjeve në Kurbin nuk është inxhinierik-sanitar dhe ndodhet pranë zonave të banuara, në distancë rreth 240 m nga qyteti i Laçit dhe vendoset në tokë bujqësore. Diferencimi i mbetjeve në burim nuk kryhet dhe rezulton në mungesë të riciklimit apo përpunimit të mbetjeve. Treguesi i mungesës së diferencimit të mbetjeve është edhe niveli i lartë i mbetjeve që importohen për t'u ricikluar nga kompanitë e riciklimit të vendosura në Shqipëri. Në vitin 2013 në Shqipëri janë importuar 207,690 ton mbetje dhe janë eksportuar vetëm 30,704 ton mbetje nga të cilat 35,055 ton janë mbetje të ricikluesshme.

Sipas të dhënave të Ministrisë së Mjedisit (për lejet mjedisore), në territorin e bashkisë Kurbin operon vetëm një kompani riciklimi që riciklon vajra dhe nënprodukte te tij.

Për të llogaritur gjenerimin e mbetjeve bashkiake në territorin e Bashkisë Kurbin, jemi mbështetur në metodologjinë e INSTAT për të dhënat e popullsisë në çdo km². Sasia mesatare e mbetjeve që gjeneron një person në ditë është 0.7 kg (qytete) dhe 0.4 kg (fshatra). Sasia më e madhe e mbetjeve të gjeneruara ndodh normalisht në zonat më të populluara siç është qyteti i Laçit. Sasia e gjeneruar në qytetin e Laçit dhe Mamurrasit, në zonën urbane, arrin vlera 1,730 – 3,585 ton mbetje/km2 në vit.

Riciklimi i mbetjeve bashkiake (organike, druri, letre, kartoni, LD plastike, qelqi, produkte kauçuku) në territorin e bashkisë Kurbin është përafërsisht 78.6 %, ndër të cilat peshën më të madhe e zënë mbetjet organike me 47 %, 15 % plastika dhe 12 % letra. Procesi i riciklimit është i komplikuar për arsye se mbetjet nuk ndahen që në burim dhe nuk ka stimuj për realizimin e këtij procesi.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

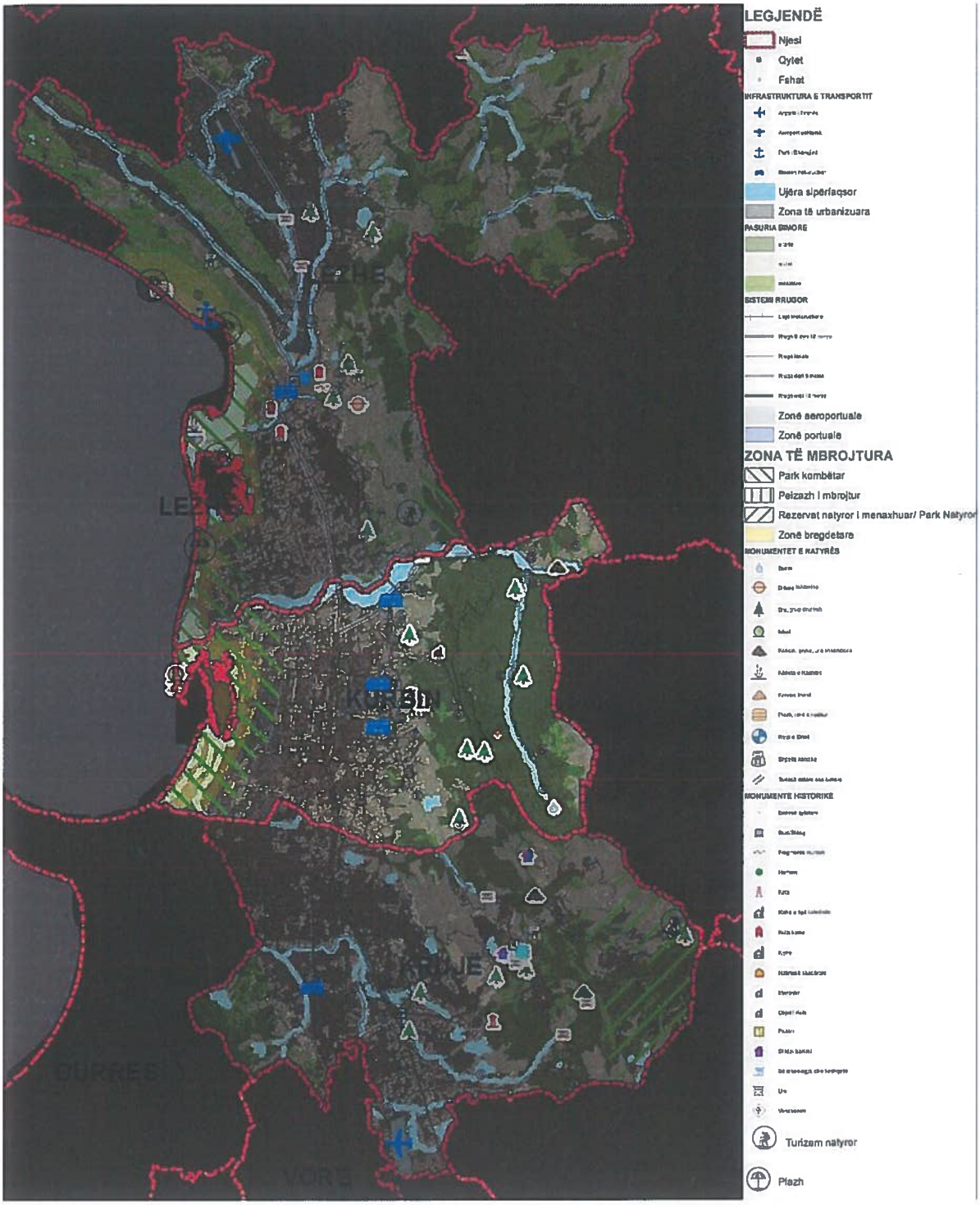

Fig. 3.20 Harta e Potencialeve Turistike

3.1.5.10Turizmi

Kurbini është një nga një nga qarqet që zotëron potenciale të mëdha për zhvillimin e turizmit. Pozita gjeografike e favorshme, klima si dhe të gjitha asetet historike, kulturore, etnografike dhe natyrore, japin mundësinë e zhvillimit jo vetëm të turizmit bregdetarë, por edhe atë historikë e natyrorë. Sektori turistik, i cili me zgjerimin e tij të shpejtë dhe të theksuar jo vetën në nivel lokal por edhe në nivel kombëtar, ka më shumë premisa për gjenerim e fitimi dhe për punësim.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

3.1.5.11 Përfundime

Analiza e metabolizmit tregon se si funksionon territori i bashkisë në lidhje me disa nga flukset kryesore të burimeve të tij, nga prodhimi deri në konsumim.

Në territorin e Bashkisë Kurbin energjia diellore është një potencial i pashfrytëzuar. Energjia diellore mund të përdoret kryesisht në mënyrë individuale nëpërmjet kolektorëve diellorë për ngrohjen e ujit dhe paneleve fotovoltaike për prodhimin e energjisë elektrike por edhe nëpërmjet fermave diellore (centrale fotovoltaike). Në këtë mënyrë ulet sasia e energjisë që shpenzohet aktualisht për ngrohje dhe konsum, që përftohet kryesisht nga energjia elektrike dhe drutë e zjarrit duke ulur ndjeshëm impaktin ndaj mjedisit.

Shpejtësia mesatare e erës në pjesën veriperëndimore arrin deri ne 3.5 m/s, çka tregon për potencialin e prodhimit të energjisë duke përdorur erën si burim. Nëse të gjitha potencialet që ka Bashkia Kurbin për prodhimin e energjisë përdoren, siç janë energjitë e rinovueshme, sasia e energjisë do të mbulojë një pjesë të mirë të nevojave që ka ky territor për furnizim me energji. Gjithashtu, përdorimi i burimeve alternative mbron mjedisin dhe përdor burimet në mënyrë efikase. Shërbimi i furnizimit me ujë duhet të shtrihet në të gjithë territorin nën administrimin e Bashkisë Kurbin. Ky shërbim ofrohet më tepër në zonën urbane të bashkisë dhe sistemi i shpërndarjes është konvencional (rrjet tubacionesh), por mund të përdoren edhe puset për në zona të caktuara, në këtë mënyrë sigurohet edhe një mbulim më i mirë i shërbimit të furnizimit me ujë të pijshëm. Sasia e ujit maksimale që konsumohet në ditë është 247 100 – 512 100 litër / km2 ditë.

Duke pasur parasysh këtë potencial që ka Bashkia Kurbin për fluksin e ujit, duhet që shërbimi i furnizimit me ujë të ofrohet në të gjithë territorin.

Nga fluksi i ushqimit mund të kuptojmë që Kurbin është e specializuar në prodhimin e foragjerëve, perimeve, drithërave, rrush, vreshtarisë, ullishtave dhe pemë frutore. Territori i Kurbinit ka sipërfaqe të konsiderueshme natyrore të cilat janë potencial për mbjelljen e drufrutorëve, duke rritur kështu prodhimin e këtyre kulturave bujqësore. Duke iu referuar edhe Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, kulturat më të përshtatshme për Kurbinit janë: vreshtat dhe pemët frutore (më tepër qershi dhe pjeshkë). Kulturat blegtorale me prodhimin më të lartë janë qumështi, mjalti dhe vezët.

Duhet që mbetjet të diferencohen patjetër që në burim ose në qendrën e përzgjedhjes eventualisht e integruar brenda venddepozitimit; në këtë mënyrë do të ketë një nivel më të lartë riciklimi. Për këtë pushteti vendor duhet të përdorë stimuj që nxisin procesin e diferencimit të mbetjeve që në burim.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

3.2 STRATEGJIA, VIZIONI DHE OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT

3.2.1 Identifikimi i mundësive kryesore të zhvillimit ekonomik dhe social

3.2.1.1 Hyrje

Bashkia Kurbin ka një strukturë të resurseve territoriale – pesë tipologjitë e mjedisit të trajtuara më sipër – të cilat, nga pikëpamja ekonomike, mund të ndahet në tri fasha gjatësore.

- Fasha bregdetare, ku turizmi, peshkimi dhe kultivimi i peshkut, përfaqësojnë resurse të çmuara, të cilat janë në gjendje të krijojnë procese zhvillimi lokal, siç tregon rasti i zonës së Shëngjinit.
- Fasha e ndërmjetme, e përfshirë midis bregdetit dhe fashës urbane, që paraqitet si një ultësire e përbërë më së shumti nga toka bujqësore, të përdorura për mbjellje ose kullota, në varësi të pjellorisë. Kjo fashë përfshin korridorin infrastrukturor, autostradën që lidh Tiranën dhe Durrësin me veriun e vendit dhe me Kosovën.
- Fasha urbane rrëzë malit, e cila paraqitet e pajisur me një sërë resursesh mjedisi dhe arkeologjike, të shfrytëzueshme nga pikëpamja turistike, dhe aktivitete prodhimi të produkteve ushqimore, si vera dhe dhe vaji, për të cilët kërkesa ndërkombëtare është në rritje

Sektori turistik, i cili, me zgjerimin e tij të shpejtë dhe të theksuar në nivel kombëtar, ka më shumë premisa për gjenerim përfitimi dhe për punësim, edhe në një horizont kohor të shkurtër. Nga ana tjetër, bujqësia dhe blegtoria, kanë një potencial të madh zhvillimi socio-ekonomik për zonën, por problemet strukturore të këtij sektori bëjnë të kuptohet se, kohëzgjatja derisa efektet e ndërhyrjeve të ndihen, do të jetë më e madhe.

Kjo kornizë tregon qartë se vizioni i sistemit të ndërhyrjeve që synojnë zhvillimin e territorit, duhet të ketë si qëllim nxjerrjen në pah të vlerave ekonomike të tri fashave të lartpërmendura, si në drejtimin horizontal ashtu edhe në atë vertikal

Në drejtimin horizontal, duke krijuar marrëdhënie dhe bashkëpunime midis resurseve turistike të fashës bregdetare dhe fashës urbane të rrëzës së malit. Induktimi i sektorit turistik, nga ana e tij, nxit zinxhirin e shkurtër të prodhimit lokal të ushqimeve, të ardhura nga bujqësia dhe blegtoria e fashës së ndërmjetme të territorit.

Në drejtimin vertikal, përgjatë tri fashave që përshkojnë territorin e bashkisë, më qëllim që të shfrytëzohen ekonomitë e shkallës dhe *spill-over* që do të lindin nga shfrytëzimi i resurseve turistike përgjatë fashës bregdetare dhe fashës urbane. Në mënyrë analoge, krijimi i strukturave logjistike për depozitimin, ngrirjen (frigoriferike) dhe shpërndarjen e produkteve bujqësore dhe blegtorale – të nevojshme për modernizimin e sektorit bujqësor kombëtar dhe lokal – do të krijoje ekonomi shkalle dhe bashkëveprime mes ndërmarrjeve bujqësor dhe blegtorale që operojnë në fashën e ndërmjetme të territorit.

Për bashkinë Kurbin, propozojmë që rritja potenciale e sektorit agro-industrial të shërbejë si udhëheqës për zhvillimin lokal. Është me vend të nënvizohet që suksesi i projekteve të propozuara varet në mënyrë thelbësore nga efikasiteti i projekteve të sistemit të treguar në këtë studim. Në veçanti, është e rëndësishme që të ndërhyhet në drejtim të:

- përmirësimit të rrjeteve teknike, pra rrjetet rrugore, ujësjellës dhe kanalizime;
- zvogëlimit të niveleve të ndotjes së lumenjve dhe brigjeve si dhe mbrojtja e ujërave nëntokësor;
- organizimit të një sistemi të përshtatshëm të asgjësimit të mbetjeve urbane;
- rikthimit të funksionalitetit të rrjetit të kanalizimeve si sistem ujitjeje dhe drenazhimi si dhe përmirësimi i mbrojtjes ndaj fenomenit të përmbytjeve.

3.2.1.2 Perspektiva ekonomike e Kurbinit

Aktiviteti industrial në bashkinë Kurbin është modest dhe kufizohet në disa ndërmarrje që punojnë në sektorin e guroreve dhe të materialeve të ndërtimit. Perspektivat më të mira të zhvillimit industrial lidhen me modernizimin e prodhimit bujqësor lokal, i cili mund të nxisë lindjen dhe zhvillimin e ndërmarrjeve të përpunimit dhe tregtimit të produkteve lokale.

Peshkimi dhe rritja e butakeve japin një kontribut të rëndësishëm në ekonominë lokale. Një pjesë e prodhimit përpunohet në vend dhe më pas eksportohet në vendet e Bashkimit Europian: një rast shembullor i zinxhirit të prodhimit të integruar, i përqendruar në një territor lokal.

Sektori i shërbimeve dhe i tregtisë plotësojnë kërkesat e popullsisë lokale dhe nuk paraqesin mundësi me ndonjë interes të veçante. Edhe në rastin e bashkisë Kurbin, mundësitë e zhvillimit të sektorit të shërbimeve lidhen me rritjen e sektorit të turizmit, i cili duket mjaft premtues. Ky i fundit mund të bazohet në potencialin e bregdetit të lagunës së Patokut ku, si bregdeti ashtu edhe pellgjet e lagunës, mundësojnë zhvillimin e infrastrukturave turistike.

Sektori bujqësor dhe blegtoral në bashkinë Kurbin ka një potencial të lartë ekonomik, ashtu si sipërfaqet e tjera bujqësore të zonës, por ky potencial duket veçanërisht jo shumë i përdorur. Mbarështimi i lopëve nuk e tejkalon nivelin e konsumit vetjak, me një mesatare prej 1,4 lope për çdo ndërmarrje që i rrit. Më shumë se gjysma e 10.000 hektarë toke, të klasifikuar si mesatarisht dhe shumë pjellor dhe më shumë se gjysma e 8.459 ndërmarrjeve, prodhojnë bime foragjere, ndërkohë që mund të shfrytëzohen për prodhime me vlera shumë më të mëdha, si bimët mjekësorë, kulturat në sera, fruta-perime biologjike etj. Prodhime të tilla, nga ana e tyre, do të krijonin kushtet për lindjen e një industrie lokale të përpunimit të produkteve bujqësore, e cila për momentin është e kufizuar në përpunimin e panxharit të sheqerit. Gjithashtu, zhvillimi i potencialit turistik të bregdetit të Patokut, do të ishte një treg për prodhimin bujqësor lokal.

Shkaqet e përdorimit joefikas të burimeve bujqësore të Bashkisë Kurbin janë të njëjta me ato që prekin sektorin në nivel kombëtar: Fragmentimi i pronësisë së tokës, dimensioni shumë i vogël i ndërmarrjeve, prodhimi i drejtuar drejt konsumit vetjak dhe jo drejt tregut, mungesa e organizatave të prodhuesve (të tilla si shoqatat, kooperativat dhe zinxhirët e organizuar të furnizimit), mungesa e rrugëve të asfaltuara në zonat rurale, mungesa e objekteve logjistike etj.

Për të kapërcyer gjendjen aktuale dhe për të inkurajuar evolucionin e bujqësisë në Kurbin, përveç ndikimeve të mundshme pozitive të projekteve sistematike të identifikuara në këtë studim (përmirësimi i rrjeteve teknike dhe rivendosja e funksionalitetit të sistemit të ujitjes dhe kullimit), nevojiten fillimisht:

- ndërhyrje që synojnë tejkalimin e nanizmit të pronës bujqësore dhe kompanive në këtë sektor, në mënyrë që të arrijnë madhësi të mjaftueshme të paktën për t'i bërë ato funksionale dhe që të sjellin fitim në një mjedis tregu;
- ndërhyrje me synim zhvillimin e integruar territorial (logjistike për tregtimin e produkteve bujqësore dhe zhvillimin e burimeve turistike të zonës), duke mbështetur kështu të ardhurat lokale dhe duke përmirësuar qasjen ndaj politikave të zhvillimit rural të BE-së.

Për transformimin dhe zhvillimin e sektorit të prodhimit bujqësor të zonës së Kurbinit propozohen ndërhyrjet e mëposhtme:

- tejkalimi i pasigurisë mbi të drejtat e pronësisë mbi tokat bujqësore, një kusht i nevojshëm për krijimin e një tregu të tokës bujqësore, e cila është nga ana e saj premisë themelore si për e rritjen e dimensioneve të bizneseve lokale dhe ashtu edhe të investimeve të mundshme të operatorëve të huaj.
- nxitja e krijimit dhe funksionimit të konsorciumeve bujqësore dhe formave të zinxhirit të shkurtër agro-industrial lidhur edhe me kërkesat e veçanta të krijuara nga flukset turistike dhe agro-turistike. Duhet gjithashtu të theksohet se një analizë e kujdesshme e mundësive të ofruara nga konvergjenca e politikës bujqësore të Shqipërisë drejt asaj të BE mund të sigurojë elementet për të orientuar veprimet drejt krijimit të formave të konsorciumit të ngjashme me ato të mbështetur nga PAC (Organizatat e Prodhuesve dhe Marrëveshjet Ndër-profesionale mes prodhuesve dhe përpunuesve).
- nxitja, duke përfshirë edhe kanalet institucionale (Dhomat e Tregtisë, Ambasadat etj.), e ndërhyrjes së tregtarëve që janë në gjendje të stimulojnë organizimit e ndërmarrjeve prodhuese, duke qenë se ata në të njëjtën kohë mund të jene njëkohësish: blerësit e produktit nga shumë prodhues të vegjël; furnizuesit e makinerive dhe inputeve (plehra, farëra etj.), dhe financues për pjesën tjetër të kapitalit të nevojshëm për prodhimin. Duke qenë pikë referimi për koordinimin e prodhimit nga shumë prodhues (të vegjël dhe shumë të vegjël), ky lloj sipërmarrësi operon (dhe fiton) pikërisht në zonat bujqësore ku dimensioni i vogël i ndërmarrjeve bujqësore dhe prapambetja e tyre teknologjike çon në një përdorim jo efikas të tokave pjellore. Ndërhyrja e tyre gjithashtu rrit mundësinë e tregtimit dhe vlerën e shtuar të produkteve, duke i përshtatur gjithashtu me kërkesat e cilësisë dhe gjurmueshmërisë, sipas tregjeve të Bashkimit Europian.
- koordinimi i veprimeve të parashikuara në kuadër të Strategjisë së Zhvillimit Rural 2014-2020 të Shqipërisë – ku parashikohet krijimi i aktiviteteve ekonomike alternative në zonat rurale nëpërmjet diversifikimit dhe ngritjes së infrastrukturave dhe shërbimeve të përshtatshme – me ndërhyrjet dhe sektorët e përfshirë në propozimet e mëparshme ii dhe iii.

Këto ndërhyrje, që kanë për qëllim krijimin e kushteve të nevojshme për përpunimin e sistemit bujqësor lokal, duhet të realizohen në bashkëveprim me dy politika të tjera. E para është krijimi në vend i strukturave logjistike

për magazinimin dhe ngrirjen (frigoriferike) e produkteve bujqësore, që është një kusht thelbësor për ruajtjen dhe tregtimin e tyre. E dyta ka të bëjë me zhvillimin turistik të liqenit të Shkopetit, të lagunës së Patokut dhe bregdetit përpara saj. Zhvillimi i mundshëm turistik i kësaj zone, përveç garantimit të një ndikimi të dukshëm në nivelet e të ardhurave dhe të punësimit të territorit, do të krijonte një treg lokal për prodhimet agro-ushqimore të cilësisë së lartë. Për këtë qëllim propozohet realizimi, në mënyrë prioritare ndër projektet e zhvillimit të identifikuara në këtë PPV, i ndërhyrjeve të mëposhtme:

- Krijimi i strukturave logjistike për mbledhjen, magazinimin, magazinimin frigoriferik dhe shpërndarjen e produkteve agro-ushqimore lokale.
- Krijimi i një zone për tregtimin e prodhimeve te vendit;
- Zhvillimi turistik i zonës malore dhe kanionëve pranë liqenit artificial të Shkopetit.
- Zhvillimi turistik i lagunës së Patokut.
- Shfrytëzimi natyror i ishullit të Cabakut;
- Zhvillimi i zonës bregdetare të Adriatikut, përpara lagunës së Patokut, nëpërmjet ndërhyrjeve ekologjikisht të qëndrueshme dhe të përshtatshme me mjedisin, duke përmirësuar dhe zgjeruar rrjetin lokal rrugor dhe me krijimin e rrugëve për këmbësorë dhe biçikleta me qëllim që të lejojë shfrytëzimin me karakter natyror.

3.2.2 Strategjia lokale e zhvillimit

Vizioni "hapësinor i shkallës së gjerë" dhe thellimi i tij i mëtejshëm në "vizionin hapësinor lokal" evidentojnë në territor temat e mëdha strategjike të sistemit urbanistik, të nevojshme për përcaktimin e kushteve të favorshme për arritjen e objektivave të zhvillimit. Një sistem urbanistik funksional dhe i qëndrueshëm, si në shkallë territoriale ashtu edhe urbane, është një nga kushtet e domosdoshme për favorizimin e realizimit të programit.

Për territorin e marrë në studim, "parakushti" strukturor për nisjen e zhvillimeve strategjike është tejkalimi i mungesave në sisteme dhe infrastruktura ekzistuese. Asnjë program nuk mund të zhvillohet në një territor i cili nuk garanton nivelet minimale të funksionalitetit të sistemeve të tij bazë. Nevoja e përmbushjes së hendeqeve të territorit lokal është një parakusht i pamënjanueshëm për nisjen e programeve të zhvillimit strategjik.

Në këtë kuptim, mund të konsiderohen si strategji të mirëfillta themelore:

- politikat që synojnë zgjidhjen e nyjeve strukturore të komunitetit lokal (përcaktimi i aseteve të pronësisë, rregullat për taksimin lokal, normat për qeverisjen e miratuar të transformimeve);
- programet që synojnë të garantojnë kushtet minimale të funksionimit teknik të vendbanimeve urbane (efiçenca e rrjeteve, efikasiteti i mënyrave të menaxhimit, aksesi i lirshëm ndaj resurseve);
- ndërhyrjet që kanë për synim garantimin e qëndrueshmërisë së zonave të banuara (vënia në siguri e territorit, mbrojtja e trupave ujore, mbrojtja e resurseve mjedisore);
- projektet që synojnë sigurimin e një sistemi urban të jetueshëm (organizimi i sistemit të transportit, krijimi i qendrave urbane, pajisja me shërbime).

Për secilin territor duhet përcaktuar misioni kryesor i programit afatmesëm strategjik të zhvillimit. Bëhet fjalë për përcaktimin e sektorit (ose sektorëve) në të cilët do të investohet në një periudhe afatshkurtër, për të shpresuar që në periudhën afatmesme të konstatohen efektet pozitive që do të kenë aftësinë nxitëse të cikleve të zhvillimit.

Tabela 3-10Tabela e strategjive

STRATEGJITË BAZË (kushtet fillestare për zhvillim)	
Politikat strukturore	Përcaktimi i aseteve të pronësisë

	Rregulla për taksimin lokal
	Norma për qeverisjen e transformimeve
Funksionimi teknik	Efiçenca e rrjeteve
	Efikasiteti i mënyrave të menaxhimit
	Akses i lirshëm ndaj resurseve
Qëndrueshmëria e zonave të banuara	Vënia në siguri e territorit
	Mbrojtja e trupave ujorë
	Mbrojtje e resurseve mjedisore
Jetueshmëria e sistemit urban	Organizimi i transportit
	Krijimi i qendrave urbane
	Pajisja me shërbime

Evidentimi i këtyre sektorëve kyç nuk përjashton mundësinë, që të njëjtat aktivitete të mund të jenë të zbatueshme diku tjetër. Bëhet fjalë për evidentimin e prioriteteve dhe veçorive të secilit territor, të cilat ndihmojnë në orientimin e investimeve publike dhe private.

Së fundmi, strategjia lokale duhet të mbështetet në disa projekte të cilat duhet të jenë të realizueshme në një kohë të shkurtër, me qëllim që të tregojnë aftësinë vepruese të zgjedhjeve të bëra, nëpërmjet disa ndërhyrjeve të cilat do të shërbejnë edhe si shembuj për projektet e ardhshme (projekte pilot).

3.2.3 Objektivat lokalë

Në territorin e Kurbinit pesë sistemet e përcaktuara në "vizionin hapësinor të shkallës së gjerë" janë lehtësisht të dallueshëm dhe pa shumë veçori lokale. Territori i Kurbinit është territori tipik ku integrimi mes pesë mjediseve mund të ofrojë avantazhe të mëdha lidhur me bashkëveprimin plotësues të ndërsjellë mes funksioneve.

Zona bregdetare përbëhet nga mjedisi tipik lagunor (laguna e Patokut) dhe bregdetit ranor (plazhi i Adriatikut).

Ultësira bujqësore shfaq problemet tipike të zonës me funksionim të degraduar të sistemit të kanaleve dhe riskun e rritjes së papërgjegjshme të ndërtimeve të shpërhapura.

Korridori infrastrukturor është veçanërisht i ndikuar nga fenomeni i përqendrimit të aktiviteteve prodhuese përgjatë rrugës kombëtare. Kjo situate përbën problem për transformimin e rrugës në autostrade. Me këtë synim, duhen propozuar forma të ndryshme racionalizimi të sistemit prodhues nëpërmjet krijimit paralel të rrugëve të shërbimit dytësore me hyrje të rralluara në autostradë.

Sistemi urban rrëzë vargmaleve zhvillohet përgjatë rrugës së vjetër kombëtare me qendrat e rëndësishme urbane të Mamurrasit, Laçit dhe Milotit.

Zona malore paraqet dy tema kryesore studimi: atë të faqes së malit me pamje nga deti dhe atë të luginave të brendshme malore. Të dyja ambientet përmbajnë resurse të rëndësishme natyrore dhe kulturore, të cilat duhen zhvilluar dhe promovuar me anë të formave të ndryshme të turizmit mjedisor.

Në përputhje me këtë vizion strategjik, në territorin e Kurbinit fokusi do të përqendrohet në zhvillimin e tri aseteve kryesore:

- ekzistenca e një potenciali bujqësor të rëndësishëm dhe të ndryshëm, i cili duhet të rritet përmes integrimit me format e turizmit, por që mbi të gjitha, duhet implementuar me forma të reja të organizimit të raportit kërkesë/ofertë (PRODHIM BUJQËSOR);
- resurset e rëndësishme natyrore të zonave bregdetare dhe malore, të cilat duhet të integrohen me njëritjetrin, duke shmangur rrezikun e shkatërrimit të vlerës, integrim ky, që vjen si nevojë, pikërisht për shkak të karakteristikave të tyre unike të integritetit ekologjik (TURIZËM MJEDISOR);
- vlera historike dhe identiteti i sistemit kodrinor, që do të rikuperohen përmes përmirësimit të rrugës së vjetër kombëtare dhe hekurudhore, dhe nëpërmjet forcimit të rolit rajonal të qytetit të Mamurrasit, Laçit dhe Milotit (QENDËRZIM URBAN).

Në zonat fushore, është thelbësor riaktivizimi dhe rigjallërimi i sistemit të prodhimit bujqësor, që mund të gjejë mbështetje në një rrjet të rëndësishëm të kanaleve të ujitjes (sistem që të duhet të rehabilitohet dhe të ripërdoret). Për të optimizuar sistemin e prodhimit bujqësor të përtërirë, projekti strategjik prioritar është krijimi i një "qendre agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër".

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

Zhvillimi i turizmit bregdetar duhet të jetë i integruar ngushtë me potencialin e pashfrytëzuar të zonës malore. Midis këtyre dy mjediseve duhet krijuar si një lidhje rrugore, ashtu edhe një rrugë çiklizmi.

Strategjia zhvillimore lokale bazohet, pra, kryesisht në zhvillimin e integruar të bujqësisë dhe turizmit, racionalizimin e aktiviteteve industriale që mund të paraqesin probleme në ndikimin që kanë mjedis (hotspot-i i superfosfatit)

Për të rritur lehtësinë e shërbimeve bazë, mund të konsiderohet si prioritar, projekti për restaurimin e funksionit të rrjetit të drenazhimit dhe largimit të ujërave të shiut.

3.2.4 Rruga peizazhistike bregdetare

Në planet kombëtare parashikohet një rrugë me karakter peizazhistik e cila përben një udhëzim strategjik për zhvillimin dhe integrimin e zonave të ndryshme me interes turistik që ndodhen përgjatë bregdetit.

Në Planin e Përgjithshëm Kombëtar (PPK) kjo rrugë përshkruhet si një itinerar me impakt të ulët që nuk duhet të jetë një aks i ri infrastrukturor. Gjithashtu në PPK, në zonën bregdetare të territorit të Bashkisë Kurbin, janë evidentuar disa zona natyrore të mbrojtura si dhe disa zona rreziku hidrologjik.

Në Planin e Integruar Ndërsektorial të Bregdetit, e gjithë zona bregdetare nga Shëngjini deri tek Kepi i Rodonit konsiderohet si zonë që duhet mbrojtur dhe që përbën Parkun Natyror Rajonal. Zhvillimi i mundshëm i Rrugës Peizazhistike Bregdetare është përcaktuar skematikisht në zonën perëndimore te superstradës Tirane-Shkodër dhe jashtë zonës së mbrojtur mjedisore.

Strategjia e këtij Plani të Përgjithshëm Vendor, bazohet në integrimin e mundshëm të fashave peizazhistike që shtrihen paralel me bregdetin: peizazhi bregdetar, ultësira bujqësore, korridori infrastrukturor, sistemi urban përgjatë vargmaleve, zona malore.

Ky integrim i është besuar korridoreve të tërthortë te cilët lidhin resurset e peizazheve të ndryshme dhe i integrojnë në një vizion zhvillimi sinergjik. Këto korridore arrijnë në det për të shfrytëzuar resurset turistike te bregdetit në mënyrë pikësore, si pika mbërritje *a cul de sac*, te cilat diferencohen në bazë të llojit të korridorit, portokalli (turizëm plazhor) dhe i gjelbër (turizëm mjedisor).

Ky vizion përjashton një lidhje infrastrukturore pranë dhe përgjatë bregdetit. Kjo infrastrukturë, gjithashtu, nuk do të ishte teknikisht e realizueshme duke qënë se zona paraqet vështirësi që vijnë nga morfologjinë e terrenit si dhe pengesa të karakterit legjislativ pasi shumë nga segmentet bregdetare janë përcaktuar si zona të mbrojtura mjedisore.

Lidhja gjatësore e tipit turistik mund të garantohet, në përputhje me udhëzimet e planeve kombëtare, nëpërmjet zhvillimit të një itinerari që lidh mes tyre korridoret e tërthortë. Ky itinerar mund të rikuperojë rrugët ekzistuese me karakter lokal që lidhin qendrat e banuara përgjatë bregdetit dhe që ndodhen në perëndim të superstradës por jashtë kufirit të zonave të mbrojtura bregdetare.

3.2.5 Lista e projekteve strategjike

01. Përmirësimi i rrjeteve teknike
Zhvillim i rrjeteve të burimeve të ujërave të pijshëm, kanalizimet e ujerave të zeza dhe furnizimi me energji elektrike, si kusht i domosdoshëm për zhvillimin e mëtejshëm.

02. Mbrojtje e akuiferëve
Kontrolli i shfrytëzimit të burimeve ujore nëpërmjet puseve dhe i shkarkimeve nën tokë (në akuifer) [illegible] ujërave te zeza, si parakusht për qëndrueshmërinë mjedisore.

03. Pastrimi i lumenjve
Inventarizim dhe kontroll i hedhjeve të lëndëve ndotëse në trupat ujore, si ato me natyrë urbane ashtu edhe industriale, për të penguar ndotjen e mëtejshme të sistemeve ujore sipërfaqësorë dhe nëntokësorë.

04. Mbrojtje ndaj përmbytjeve
Studimi i zonave të rrezikuara nga dalja e lumenjve nga shtrati, përcaktimi i udhëzimeve dhe veprave prioritare, projektimi dhe realizimi i ndërhyrjeve urgjente dhe vënia në siguri e territorit.

05. Pastrimi i mbetjeve urbane
Propozim i përgjithshëm mbi mënyrat e racionalizimit dhe realizimit të sistemit të mbledhjes dhe depozitimit të mbetjeve urbane, duke evidentuar edhe fazat dhe afatet e realizimit.

06. Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare
Rimëkëmbje e funksionalitetit dhe rolit territorial të rrugës së vjetër kombëtare, që lidh qendrat urbane historike që ndodhen përgjatë rrëzës së vargmaleve.

07. Përmirësimi i hekurudhës
Rimëkëmbje e funksionalitetit teknik dhe zhvillim i funksionit territorial të hekurudhës ekzistuese, për t'i dhëne një hov të ri rolit të mundshëm si mjet transporti publik parësor.

08. Planifikim i detajuar vendor
Hartim i planeve të detajuara vendore (PDV) të parashikuara nga Neni 22 i ligjit 107/2014 në të gjitha ato situata urbane ku ekziston nevoja për ndërhyrje.

09. Plani i emergjencave civile
Përgatitja e një plani për mbrojtjen nga rreziqet e lidhura me emergjencat e mundshme, duke parashikuar strategjitë e ndërhyrjeve dhe përcaktimin e hapësirave për vënien në siguri të popullsisë.

10. Qendra kulturore në zonat urbane
Realizimi i qendrave lokale për aktivitete social-kulturore, edhe nëpërmjet rikuperimit të ndërtesave ekzistuese të cilat nuk përdoren më për këto qëllime.

11. Qyteti mik i fëmijëve
Programimi i ndërhyrjeve urbanistike me pjesëmarrje të gjerë për përmirësimin e jetës së fëmijëve në qytete, duke njohur dhe realizuar të drejtat e tyre.

12. Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër
Realizim dhe zhvillim i sistemit të prodhimit dhe tregtimit të produkteve agrare nëpërmjet krijimit të një qendre për mbledhjen dhe shpërndarjen e prodhimeve agro-ushqimore.

13. Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit
Ndërhyrje të integruara për shfrytëzimin e organizuar për qëllime turistike të zonës malore përreth liqenit artificial të Shkopetit.

14. Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut
Realizim sistemesh ekologjikisht të përshtatshme për shfrytëzim turistik të organizuar të mjedisit natyror të lagunës së Patokut (rrugë këmbësoresh, objekte shërbimesh, etj.).

15. Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit
Propozim dhe realizimi i ndërhyrjeve urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore të qytetit të Milotit.

16. Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit
Propozim dhe realizimi i ndërhyrjeve urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore të qytetit të Mamurrasit.

17. Turizëm malor në Trodhnë
Zhvillim i turizmit natyror dhe ekskursionit në zonën malore të Trodhnës, nëpërmjet zhvillimit të mjedisit dhe të resurseve historike dhe njerëzore.

18. Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore
Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të kanaleve vaditëse të tokave agrare në zonën fushore.

19. Zhvillim i zonës së Shën Ndout
Projekt i integruar për zhvillim me qëllime turistike të zonës së Shën Ndout, territor me interes si religjioz ashtu edhe mjedisor.

20. Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARI

Rehabilitim dhe përmirësim me qëllime turistike i rrugës që lidh disa fshatra të Kurbinit të Vjetër për promovimin e resurseve etno-kulturore dhe produkteve agro-blegtorale.

21. Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese
Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të kanaleve kulluese me qëllim drenazhimin e territorit të rrezikuar nga përmbytjet.

22. Rikuperim dhe rritje e efiçencës së hidrovoreve
Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të hidrovoreve në shërbim të sistemit kullues për drenazhimin e territorit të rrezikuar nga përmbytjet.

23. Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza
Projektim dhe realizim i ndërhyrjeve për përdorimin e ujerave të zeza si fertilizues biologjik për agrikulturën si alternative e rrjetit të kanalizimeve për zonat rurale.

24. Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik
Program i integruar për shfrytëzimin e organizuar me qëllime turistike të zonës bregdetare të Adriatikut, nëpërmjet ndërhyrjeve ekologjikisht të qëndrueshme dhe të përshtatshme me mjedisin.

25. Zhvillim i zonave prodhuese
Program metodik për realizimin dhe sistemimin e bashkërenduar të zonave ekonomike (industriale) ekzistuese përgjatë "autostradës", me anë të rrallimit të pikave të hyrjeve në "autostradë".

26. Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes
Realizim ndërhyrjesh për përmirësimin e shërbimeve parësore dhe social-kulturore në zonën qendrore të Fushë-Kuqes.

27. Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit
Propozim dhe realizim ndërhyrjesh urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore të qytetit të Laçit.

28. Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut
Realizim sistemesh ekologjikisht të përshtatshme për shfrytëzim turistik të organizuar të mjedisit natyror të ishullit të Cabakut (rrugë këmbësoresh, objekte të vogla shërbimesh, pika vrojtimi shpendësh etj.).

29. Rrugë çiklizmi Laç/Patok
Hartimi dhe zbatimi i rruge me qëllime turistike, për biçikleta dhe këmbësorë, që lidh zonën e brendshme të Laçit me bregdetin (lagunën e Patokut).

30. Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)
Krijimi i një zone të tregut për prodhimet vendore

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

3.3 HARTËZIMI I STRATEGJISË TERRITORIALE

Në këndvështrimin rajonal, zhvillimi i qëndrueshëm i Bashkisë Kurbin, synon të arrijë objektivat ligjorë, respektimin e normave dhe standardeve territoriale dhe mjedisore, si dhe të respektojë zhvillimin demografik duke siguruar mundësitë për ecurinë e aktiviteteve industriale, tregtare, të biznesit, të infrastrukturës; plotësimin e nevojave sociale, të banimit, të pushimit dhe mbrojtjen e burimeve natyrore si mjete të domosdoshme, që garantojnë qëndrueshmërinë dhe integrimin e zhvillimit.

3.3.1 Strategjia territoriale sipas sistemeve

Strategjia territoriale, e përshkruar më sipër, është shtjelluar për secilin sistem territorial në listat e objektivave strategjike të sektorit, përcaktimi i të cilit bëhet edhe në bazë të rezultateve të analizës SWOT të secilit sistem.

Këto objektiva orientojnë evidentimin e projekteve bazë, strategjike dhe pilot, që do të shtjellohen në me poshtë. Gjithashtu ato udhëzojnë vlerësimin e projekteve të mundshme të propozuara nga subjekte të tretë në fazën e

hartimit dhe miratimit të planit, të cilët mund të merren parasysh dhe të përfshihen në Planin Strategjik nëse konsiderohen në përputhje me këtë liste objektivash.

Tabela krahasuese, që përmbledh rezultatet e analizave SWOT të bashkërenduara me listën e këtyre objektivave, sqaron dhe ve në dukje marrëdhënien mes analizave SWOT dhe përcaktimit të objektivave sektoriale të Planit. Kjo tabele përbën bazën për përcaktimin e projekteve që plotësojnë Planin Strategjik për Bashkinë Kurbin.

3.3.1.1 Sistemi Natyror (N)

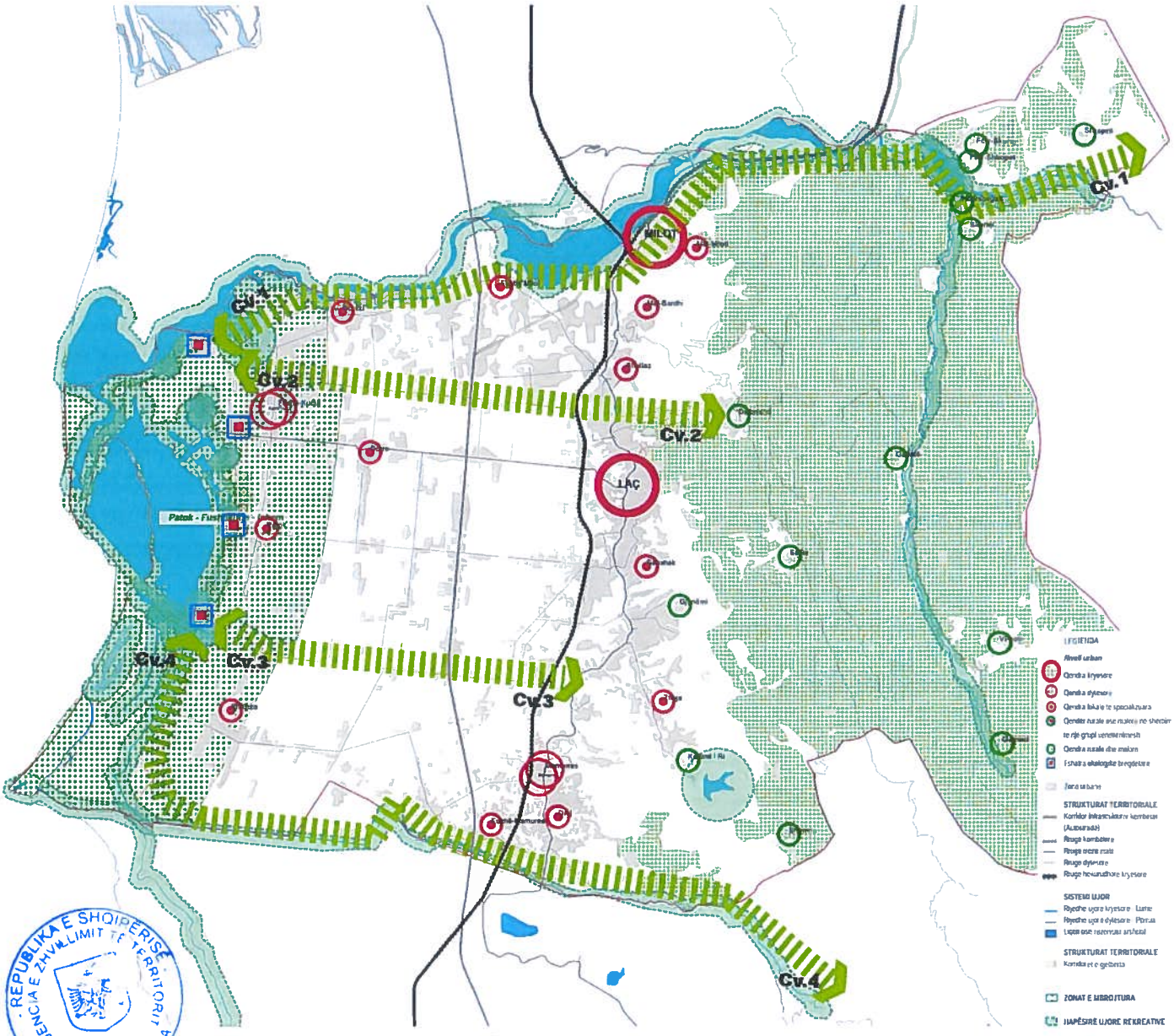

Fig. 3.21 Harta e sistemit natyror

SN.1. Mbrojtja dhe zgjerimi i biodiversitetit të territorit

SN.2. Reduktimi dhe zbutja e impaktit të vendbanimeve urbane ekzistuese në brendësi të zonave të mbrojtura natyrore

SN.3. Zvogëlimi progresiv dhe shuarja në harkun e 15 viteve e niveleve aktuale të ndotjes së lumenjve dhe bregdetit

SN.4. Fuqizimi dhe përmirësimi i sistemeve aktuale të funksionimit dhe menaxhimit të ciklit të mbetjeve solide urbane

SN.5. Zvogëlimi dhe zbutja e impaktit të ndërtimeve industriale dhe guroreve ekzistuese në brendësi dhe në afërsi të zonave urbane, duke pasur në kujdes të veçantë zonën e braktisur të Ish-Superfosfatit në Laç.

SN.6. Shtimi i sipërfaqeve pyjore në zonat kodrinore, malore dhe bregdetare

SN.7. Promovimi i turizmit natyror dhe eskursionistik në zonat bregdetare dhe malore dhe të liqeneve natyrore ose artificiale.

SN.8. Ndërtimi dhe menaxhimi i rrjetit ekologjik territorial, si lidhje strukturale mes zonave me vlera dhe pasuri më të madhe biodiversiteti

SN.9. Promovimi dhe hartimi i mjeteve të planifikimit dhe menaxhimit të zonave me interes mjedisor (Planet e menaxhimit të Vendeve me interes komunitar/Emerald Network; Planet e gjendjes natyrore të zonave të mbrojtura)

SN.10. Garantimi i mbrojtjes dhe promovimit të vlerave të monumenteve të shumte natyror që gjenden në territor.

3.3.1.2 Sistemi Ujor (U)

Fig. 3.22 Harta e sistemit ujor

SU.1 Mbrojtja aktive e burimeve dhe resurseve ujore natyrore

SU.2 Shtimi i impianteve hidroelektrike (hidrocentrale) për shfrytëzimin e burimeve të shumta ujore të territorit të cilat paraqesin një resurs energjetik ekologjik dhe të rinovueshme.

SU.3 Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, si të mira të përbashkëta

SU.4 Rigjenerimi i trupave ujorë kryesorë në të mirë të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi të mundshëm të turizmit sportiv.

SU.5 Krijimi i një Autoriteti të Menaxhimit Publik të resurseve ujore, në njohjen e fushave territoriale homogjene të referimit, si një mjet i kontrollit dhe menaxhimit të cilësisë

SU.6 Krijimi i kadastrës se puseve ujore, publike dhe private, për një kontroll me të mire të aktivitetit të tyre.

SU.7. Ulja dhe, me kohen, eliminimi total i aktiviteteve të nxjerrjes se inerteve përgjatë lumenjve.

3.3.1.3 Sistemi Bujqësor (B)

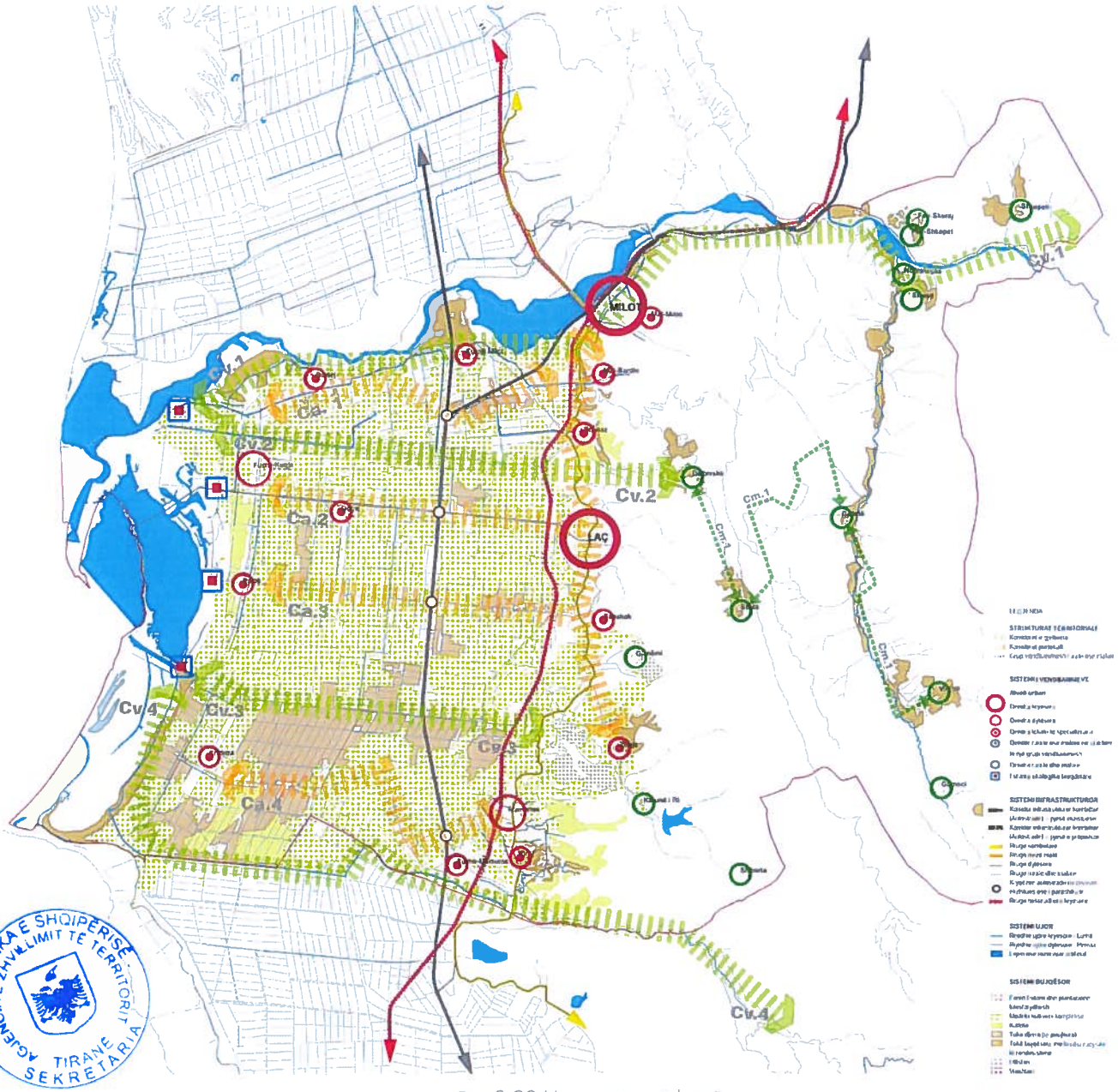

Fig. 3.23 Harta e sistemit bujqësor

SB.1 Promovimi dhe zhvillimi i sistemeve të modernizimit dhe inovacionit për kompanitë lokale të sektorit dhe për integrimin midis firmave agro-ushqimore

SB.2 Promovimi dhe zhvillimi i prodhimit cilësor në sektorët bujqësorë

SB.3 Përmirësimi i kapacitetit sipërmarrës dhe profesional të përgjegjësve të sektorit bujqësor

SB.4 Promovimi i metodave të kultivimit të tipit biologjik dhe të permakulturës (metoda e mbrojtjes dhe menaxhimit të territoreve që janë ndryshuar nga dora e njeriut me qëllim adaptimi)

SB.5 Rikthimi në përdorim bujqësor i zonave të degraduara dhe të braktisura

SB.6 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve bujqësore dhe të kullotave në zonat rrëzë malit, në luginat dhe në territoret e brendshme malore, edhe në fushën e bimëve aromatike dhe mjekësore, e kulturës së peshkut në zonat kënetore dhe bregdetare

SB.7 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve zooteknike në zonat fushore dhe të kullotave në territoret kodrinore dhe malore

SB.8 Riorganizimi dhe dhënia zhvillim strukturave mbështetëse të aktiviteteve bujqësore, si konsorciume bujqësore në shërbim të firmave bujqësore të vogla dhe të mesme

SB.9 Zhvillimi i ndërtimit të strukturave logjistike për mbledhjen, magazinimin, ngrirjen dhe shpërndarjen e produkteve agro-ushqimore lokale, në bazë konsorciumesh dhe/ose kooperative

SB.10 . Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe te edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative

SB.11. Promovimi i formimit dhe shpërndarjes territoriale të strukturave pritëse (Agro-turizmi, Bed&Breakfast ekologjikë, Fermat didaktike, Eko-Fshatrat) dhe të restoranteve të kualitetit, të lidhura me vlerësimin e prodhimeve dhe të traditave agro-ushqimore lokale, të kultivimit të peshkut dhe peshkimit

SU.12 Rikuperimi dhe fuqizimi i hidrovoreve në shërbim të rrjetit kullues të ultësirës bujqësore.

SU.13 Rikuperimi dhe fuqizimi i rrjetit të kanaleve vaditëse dhe kulluese të ultësirës bujqësore.

3.3.1.4 Sistemi Urban (UB)

SUB.1 Promovimi i rikuperimit dhe rigjallërimit për qëllime banimi dhe turistike të qendrave historike rurale të zonave të brendshme (hotel i shpërndarë – sipërmarrje hotelerie e përbëre nga ndërtesa të ndryshme të shpërndara në një qendër të banuar por të menaxhuara në mënyrë të përbashkët)

SUB.2 Fuqizimi i aktiviteteve ne ambient të hapur dhe të shërbimeve plotësuese të turizmit kulturor, mjedisor, sportiv (aktiv), termal, në zonat bregdetare, duke respektuar ekuilibrat ekologjike dhe mjedisor, në Milot, në zonat me interes mjedisor dhe peizazhistik, në vendbanimet malore të zonave të brendshme.

SUB.3 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar e pajisjeve urbanistike primare (ujë, kanalizime, energji elektrike etj.) në zonat urbane

SUB.4 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar e pajisjeve urbanistike dytësore (kopshte, shkolla, gjelbërim, parkime etj.)

SUB.5 Zhvillimi i qendërzimeve te reja urbane ne qendrat kryesore dhe dytësore të bashkisë, në veçanti në Fushë-Kuqe, Laç, Mamurras, Milot (shkolla të mesme, biblioteka dhe mediateka urbane).

SUB.6 Zhvillimi i sistemeve të lëvizshmërisë urbane alternative (pistat e biçikletave, rrjetet pedonale) të integruara me sistemit e transportit publik automobilistik dhe hekurudhor

SUB.7 Racionalizimi dhe fuqizimi i rrjetit automobilistik, të integruar me sistemin e parkimeve urbane dhe territoriale

SUB. 8 Rimëkëmbja dhe ripërdorimi si një korridor lëvizjeje i shpejtë dhe në masë i linjës ekzistuese hekurudhore, në përputhje me rimëkëmbjen e saj si një infrastrukturë me interes te konsiderueshëm kombëtar të parashikuar në Planet Kombëtare

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

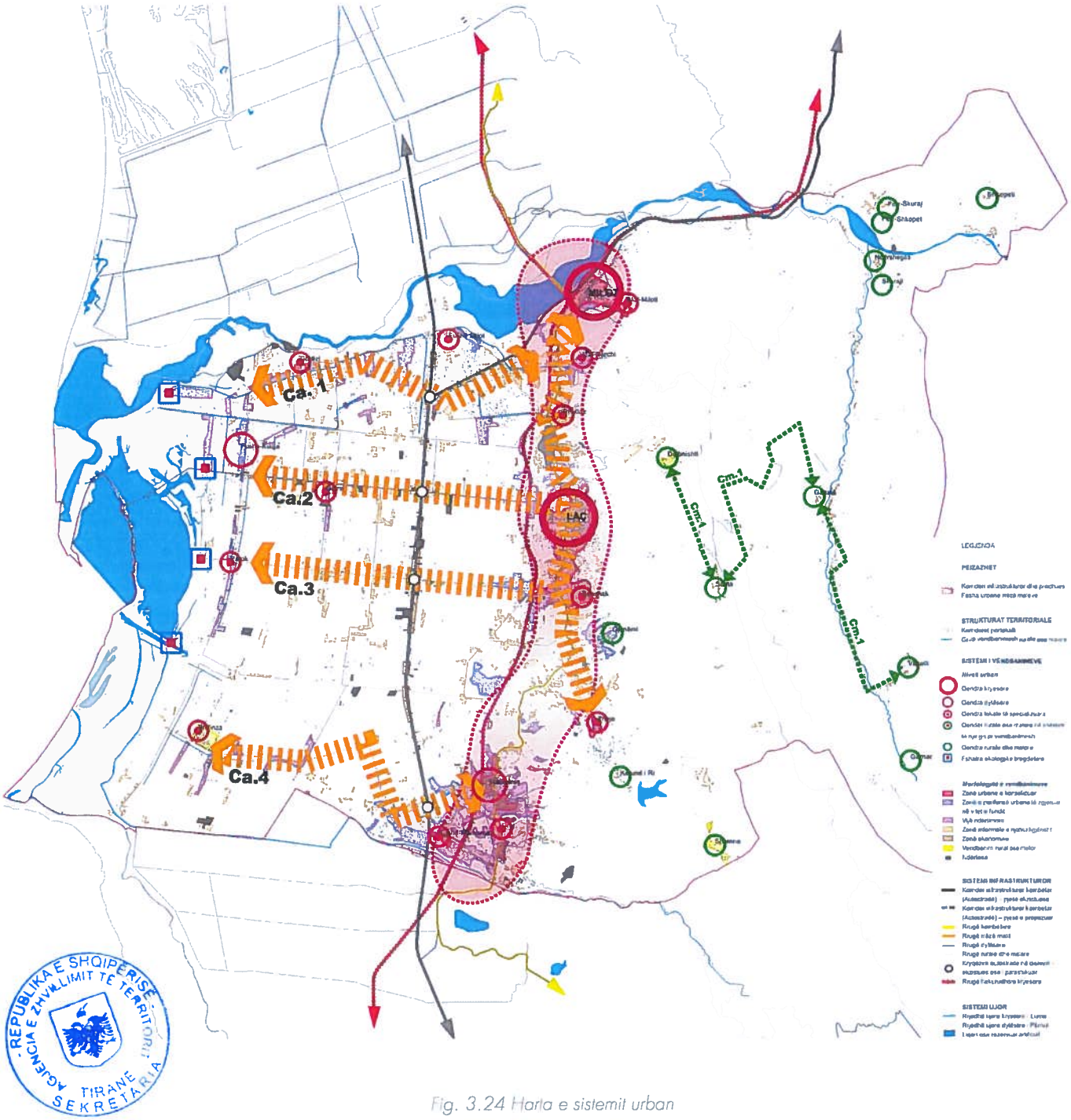

Fig. 3.24 Harta e sistemit urban

SUB.9 Favorizimi i aksesit, përdorimi dhe ndarja e të mirave të përbashkëta urbane (Urban Commons) të gjithë qytetareve, me kujdes te veçantë për personat me aftësi te kufizuara.

SUB.10 Kthimi i qyteteve dhe te mirave te përbashkëta urbane ne vende dhe objekte te aksesueshme dhe te sigurta për fëmijët (Qyteti mik i fëmijëve).

SUB.11 Krijimi i parqeve të reja arkeologjike dhe kulturore në mbrojtje dhe promovim të vlerave të trashëgimisë kulturore, arkeologjike dhe etnografike, veçanërisht në zonën e Shën Ndout.

SUB.12 Hartimi në një kohe të shkurtër i Planit të Emergjencave Civile në përputhje me standardet bashkëkohore ndërkombëtare.

SUB.13 Promovimi i programeve dhe projekteve për rinovimin urban të zonave dhe pjesëve të vendbanimeve që gjenden në kushte degradimi fizik, social dhe mjedisor për përmirësimin e efiçencës energjetike dhe uljen e riskut sizmik të ndërtesave ekzistuese.

3.3.1.5 Sistemi Infrastrukturor (IN)

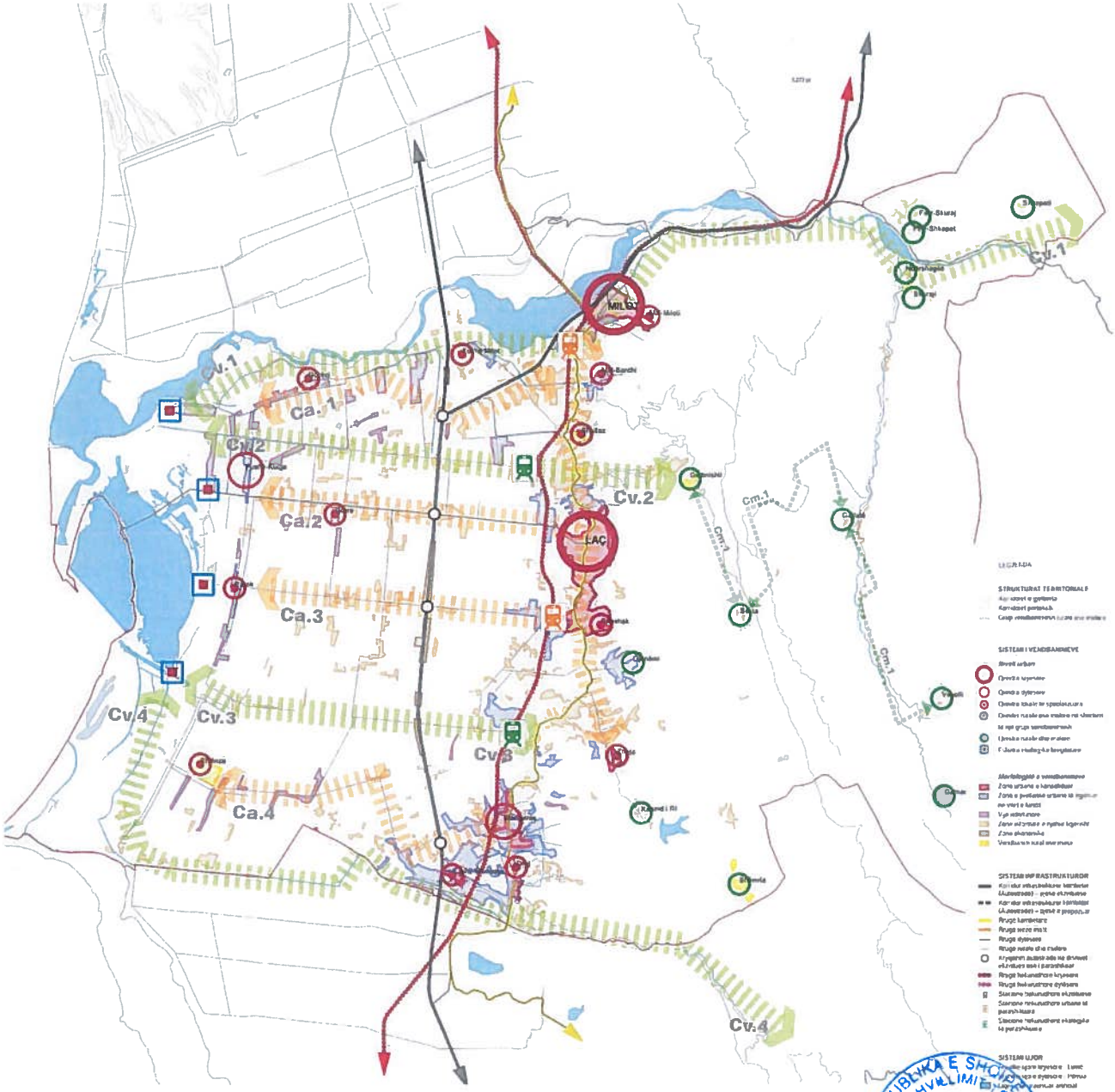

Fig. 3.25 Harta e sistemit infrastrukturor

SIN.1 Garantimi i efiçencës së plotë dhe funksionimit të rrjetit infrastrukturor me karakter kombëtar (korridori kombëtar), nëpërmjet ndarjes së trafikut lokal, realizimi i kryqëzimeve në nivelin e tokës dhe mbulimeve të rrjetit lokal, transformimi progresiv në korridor të tipit autostradë.

SIN.2 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i rrjetit hekurudhor kombëtar, edhe për përdorim metropolitan dhe lokal

SIN.3 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i stacioneve hekurudhore, si pika aksesi dhe shërbimi të qendrave urbane kryesore dhe si pika bashkimi me rrjetin e korridoreve të gjelbër të lidhjes midis zonave bregdetare dhe zonave malore.

SIN.4 Zhvillimi dhe konsolidimi i rrjetit të parkimeve në nivel territorial, urban dhe lokal.

SIN.5 Zhvillimi i një rrjeti rrugësh me lëvizshmëri të ngadaltë, të lidhur me zbulimin e vendeve dhe peizazheve me interes natyror, kulturor dhe arkeologjik, etno-antropologjik, agro-ushqimor cilësor (rrugët e vajit, të verës, të produkteve lokale).

SIN.6 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të telekomunikacionit dhe të aseteve të paprekshme, qoftë në nivel territorial (rrjetet satelitore) dhe në nivel urban (rrjetet Wireless, kabllore në qendrat kryesore).

SIN.7 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të transportit energjetik, duke pasur kujdes në impaktet e prodhuara (ndotja elektromagnetike) dhe duke pasur parasysh zhvillimin e burimeve të energjisë së rinovueshme.

SIN.8 Zhvillimi i sistemeve të prodhimit te energjisë nga burimet e rinovueshme në fushën urbane dhe në mbështetje të impianteve industriale ekzistuese dhe të aktiviteteve kryesore ekonomike (hidrocentralet, energjia e erës, panelet fotovoltaike dhe diellore, gjeotermia etj.).

SIN.9 Kontrolli dhe nxitja e kursimit të energjisë dhe të riciklimit/ripërdorimit të mbetjeve të ngurta urbane.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

4 VEPRIMET PRIORITARE DHE INVESTIMET STRATEGJIKE

4.1 PROJEKTET STRATEGJIKE

4.1.1 Tipet e projekteve

Qasja inovative urbane, që synon të përftojë një kualitet më të lartë të rezultateve, bazohet në hartimin e bashkërenduar të strategjisë dhe të projekteve operative. Projektimi i zonave të veçanta përcaktohet njëkohësisht dhe në koherencë me vizionin e përgjithshëm strategjik, me synim maksimizimin e bashkëveprimit mes dinamikave të zhvillimit dhe karakterit hapësinor të zonave.

Kjo lidhje e ngushtë mes planifikimit strategjik dhe projekteve operative është kushti kryesor për të siguruar efikasitetin e proceseve dhe cilësinë e rezultateve. Për këtë arsye, Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV), përveç koherencës së kuadrit të përgjithshëm, duhet të përmbajë edhe projektin e zonave të konsideruara me interes strategjik. Projekti i tyre duhet konsideruar si emblematik dhe si një shembull i drejtimeve të ndryshme që mund të ndiqen për rigjenerimin urban dhe zhvillimin e territorit, gjithashtu duhet të jetë një pikë referimi dhe udhëzues për ndërhyrjet e ardhshme në territor.

Projektet strategjike mund të jenë të llojeve të ndryshme. Edhe pse të gjitha kanë si synim zhvillimin e përgjithshëm të territorit, ato mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme në arritjen e objektivave strategjike.

Në radhë të parë, mund të themi se ekzistojnë projekte që janë të nevojshme për të siguruar kushtet nga ku mund të nisin proceset e zhvillimit. Këto janë projekte që duhet të kenë si synim pajisjen e territorit me shërbimet bazë, siç janë shërbimet parësore, qëndrueshmëria mjedisore, jetueshmëria e qyteteve (përshtatja e rrjeteve teknike, pastrimi i territorit nga mbetjet urbane, kontrolli i shfrytëzimit të burimeve ujore etj.). Këto lloje projektesh mund t'i quajmë "*projekte bazë*".

Pastaj qëndrojnë projektet që i dedikohen në mënyre më të veçantë zhvillimit. Këto projekte trajtojnë tematika specifike, brenda sektorëve të përcaktuar si strategjikë, për zhvillimin e komunitetit vendor. Si rregull, këto janë të paktë në sasi por mjaft të rëndësishëm dhe të aftë për të nxitur proceset spontane dhe vetë-financuese të zhvillimit. Këto lloje projektesh mund t'i quajmë projekte zhvillimi (dhe mund t'i ndajmë në kategori të ndryshme: projekte infrastrukturore, projekte urbane, projekte prodhimi, e kështu me radhë).

Brenda kategorisë së projekteve të zhvillimit qëndrojnë projekte më të vogla, por shumë të rëndësishme për nivelin e tyre të prioritetit dhe për aftësinë e tyre për të qenë shembull për projektet e ardhshme. Janë projekte shumë të rëndësishme për arsye të shikueshmërisë së tyre dhe aftësisë komunikuese, të cilat mund t'i quajmë "*projekteve pilot*".

4.1.2 Projektet Bazë

"Projektet bazë/parësore" janë ata projekte, që konsiderohen të domosdoshëm për sigurimin e kushteve fillestare për zhvillim. Këto projekte nevojiten për të mundësuar arritjen e atyre kushteve fillestare që konsiderohen të domosdoshme për nisjen e çfarëdo programi zhvillimi, duke siguruar efiçencën minimale të sistemit territorial, pa të cilën është e pamendueshme nisja dhe nxitja e proceseve të zhvillimit të sistemit prodhues.

Këto projekte kanë të bëjnë me kushtet minimale të funksionimit dhe të jetueshmërisë së sistemit territorial, si për shembull efiçenca funksionale e sistemit urban, qëndrueshmëria mjedisore e sistemit të transportit, jetueshmëria e sistemit urban etj.

Projektet bazë/parësore, jo domosdoshmërisht kanë përmbajtje "strategjike", por shpeshherë kanë të bëjnë me pajisjen normale me elementet bazë të një territori. Në fakt, në rastet kur territori paraqet mungesa të mëdha nga pikëpamja e pajisjes me elementët bazë, mund të jetë e drejtë (në mos e domosdoshme) që t'u jepet ndërhyrjeve për zgjidhjen e këtyre mungesave një karakter strategjik.

Në rastin specifik të sistemeve urbane në fjalë, arritja e një gjendjeje minimale të funksionalitetit të territorit është padyshim një para-kusht i nevojshëm për çfarëdolloj programi zhvillimi.

Tabela 4-1 Lista e projekteve bazë

01	Përmirësimi i rrjeteve teknike
02	Mbrojtje e akuiferëve
03	Pastrimi i lumenjve
04	Mbrojtje ndaj përmbytjeve
05	Pastrimi i mbetjeve urbane
06	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare
07	Përmirësimi i hekurudhës
08	Planifikim i detajuar vendor
09	Plani i emergjencave civile
10	Qendra kulturore në zonat urbane
11	Qyteti mik i fëmijëve

Në vijim është bërë një përshkrim i shkurtër për secilin nga këto projekte (apo propozime) bazë, por duke mënjanuar përshkrimin e hollësishëm të listave të gjata me nevojat konkrete, kryesisht për infrastrukturat. Duhet pasur parasysh që projektet e propozuara në disa raste janë investime direkte që ndikojnë në përmirësimin e infrastrukturave dhe shërbimeve ndryshme por në disa raste janë dhe studime dhe raporte që paraprijnë dhe rrisin efektshmërinë e investimeve.

1. **Përmirësimi i rrjeteve teknike**

Kjo nënkupton ndërhyrjet e nevojshme për krijimin ose përmirësimin e infrastrukturave bazë që mbulojnë zonat urbane dhe krijojnë kushtet bazë të jetesës për komunitetet lokale që jetojnë në këto zona. Në diskutime me stafin teknik të bashkisë Kurbin, si investime të nevojshme primare që kanë një impakt direkt në përmirësimin e kushteve të jetesës janë:

Infrastruktura rrugore

Nga lista e gjatë e inventarit të rrugëve lokale të bashkisë të cilat në shumicën e rasteve kanë nevojë përmirësimi, si projekte bazë janë përzgjedhur akset që lidhin disa prej qendrave të njësive administrative me akset kombëtare.

Tabela 4-2 Projektet për Infrastrukturën rrugore

Fillimi	Mbarimi	Gjatësia (m)	Gjerësia (m)
Autostrada Mamurras	Adriatik Fushe Kuqe	14.000	5
Rruga Gurëzit	Rr. "Kanali i Acidit"	1920	
Rruga Nacionale	Varrezat	2580	4
Rruga Nacionale	Gjorëm Sipër	2320	5
Rruga Nacionale	Autostrada	2710	6
"Pallati 120"	Ish "Divizioni" Sanxhak	2300	5
Rruga Gurëzit	Rruga Kuarcit	2290	6
Rr. "Faj Hoxhës"	Banesa e Gjet Palit	1450	5
Rruga Gurëzit	Kisha	65.2	5
Shkolla 9 Vjeçarer	Rr. Stacioni i Trenit	1230	5
Shullaz	Rr. "Kotecëve" - Sanxhak	4230	5
Autostradë	Kodër Shullaz	4050	5
Kryqëzimi Shullaz	Fushë Kuqe-Patok	14.100	4
Kisha Skuraj	Vinjoll - Qendër	12.810	5
Autostrada	Kisha Skuraj	3690	4
Milot	Ish "Plepat"	1670	5
Rr. Nacionale-Gjorëm	Varrezat - Zhejë	536	6
Ura e "Nikollë Prekës"	Fabrika e Betonit	3920	5
Ura i Mat	Karburant "Laska"	7080	5
Rruga Nacionale	Lestere	7370	5

Disa e mësipërme tregon akset rrugore të cilat janë në fazë ta avancuar, për disa është gjetur tashme financimi, disa të tjera janë në fazë projektimi apo janë futur në listën imediate të projekteve për t'u realizuar.

Infrastruktura e ujësjellës – kanalizime

Përsa i përket infrastrukturës së ujësjellës-kanalizimeve, konstatohet që më pak se gjysma e sistemit urban mbulohet me këtë shërbim primar dhe implementimi i këtij projekti, përveç impaktit pozitiv në jetën e banorëve, përmirëson ndjeshëm dhe zhvillimin e turizmit. Përsa i përket qendrave urbane konstatohen ndërhyrje minimale të karakterit riparues dhe nevojat në këtë aspekt janë mjaft të mëdha.

I. Sa më sipër si zonë prioritare që duhet mbuluar me këtë shërbim janë periferite e qyteteve kryesore, Laç – Milot - Mamurras
II. Investimet në projekte konkrete duhet të bëhen dhe për impiantet e pastrimit të ujërave të zeza që mbyllin ciklin e grumbullimit dhe të trajtimit të ujërave të ndotur.

Infrastruktura e energjisë elektrike

Edhe përsa i përket kësaj infrastrukture ndërhyrjet janë të nevojshme pothuajse në gjithë territorin e bashkisë, gjithsesi zonë prioritare mbetet gjerdani urban i Kurbinit. Në shumicën e fshatrave konstatohet një tension i ulët, nën mesataren, dhe defektet janë të shpeshta.

2. Mbrojtja e akuiferëve.

Siç është trajtuar dhe në dokumentin e "Analizës së thelluar të territorit të Bashkisë Kurbin", pjesë integrale e PPV-së, Akuiferi i Kurbinit është një nga asetet më me vlerë të këtij territori. Zhvillimi informal i 20-25 viteve të fundit, mungesa e rrjeteve të ujësjellës kanalizimeve që ka sjellë përdorimin në masë të puseve si mjet furnizimi me ujë dhe gropave septike për largimin e ujerave të zeza, vë në rrezik cilësinë e këtij pellgu ujëmbajtës nëntokësor. Dy janë aspektet kryesore që duhen monitoruar dhe me kalimin e kohës përmes investimeve adekuate duhen zgjidhur:

- *Shfrytëzimi i pakontrolluar nga puset e ujit.* Kujtojmë këtu që pothuaj gjithë zonat dhe ndërtimet e viteve të fundit furnizohen me ujë përmes shpimeve të bëra nga vetë banorët. Cilësia e dobët e kësaj infrastrukture edhe në zonat tradicionalisht të banuara ka bërë që edhe në këto zona shumica e banorëve të bëjnë shpime spontane duke rezultuar kështu në një shfrytëzim të pakontrolluar të këtij akuiferi. Sa më sipër është propozuar që fillimisht të hartohet një kadastër (regjistër) i gjithë puseve në territorin e bashkisë dhe pastaj duke pasur një pasqyrë të qartë të gjendjes ekzistuese të shfrytëzimit të zbatohet një plan veprimi adekuat.
- *Ndotja e Akuiferit.* Mungesa e infrastrukturës së kanalizimeve të ujërave të zeza ka bërë që përdorimi i gropave septike të jenë i vetmi mjet për largimin e tyre. Si rrjedhim zhvillimet kryesisht me karakter informal të viteve të fundit mbartin një rrezik serioz. Pajisja e zonave urbane, sipas prioriteteve dhe përqendrimit të popullsisë, me rrjetin e nevojshëm të kanalizimeve të ujërave të zeza do shmang gradualisht këtë problem mjaft serioz.

3. Pastrimi i lumenjve– mirëmbajtja e sistemit ujor sipërfaqësor

Territori i bashkisë Kurbin ka një rrjet të pasur ujerash sipërfaqësor që janë një aset mjaft me vlerë për zhvillimin e bujqësisë, turizmit dhe cilësisë së jetës së komunitetit të banorëve që jetojnë në këtë zonë. Këtu përfshihen lumenjtë kryesor: Mat dhe Drojë, rezervuarët dhe liqenet artificial dhe gjithë rrjetin e kanaleve vaditës. Sa më sipër projektet e nevojshme për këtë rrjet të pasur urjash sipërfaqësor janë:

- Projekt për kontrollin, monitorimin e rreptë dhe gradualisht shmangien e shfrytëzimit të pakontrolluar të shtretërve të lumenjve për marrjen e inerteve;
- Projekt për kontrollin dhe ndalimin e rreptë të ndotjeve që vijnë nga bizneset e zhvilluara prane këtyre asete ujore;
- Investime në pastrimin e kanaleve parësore, dytësore dhe tretësore të rrjetit vaditës

4. Mbrojtje ndaj përmbytjeve

Përmbytjet përbëjnë një rrezik tashmë konstant që cenojnë jetën e banorëve dhe ndikojnë negativisht në mjaft sektor vital të bashkisë Kurbin. Pasuria e madhe ujore dhe relievi mjaft i ulët i zonës fushore janë kthyer në një problem konstant për komunitetin. Pavarësisht disa iniciativave të marra kohët e fundit, konstatohet që në

shumicën e rasteve projektet kanë qenë të një karakteri pjesor pa studiuar në tërësi ekuilibrat delikat të sistemit ujor të kësaj zonë. Sa më sipër propozohet:

- Hartimi i një projekti të karakterit studimor që merr në konsideratë gjithë sistemin ujor të territorit të bashkisë dhe më gjërë, ndikimin e detit dhe kushtet klimatike të zonës.
- Investime konkrete në mirëmbajtjen dhe funksionimin e hidrovoreve. Ku është e nevojshme edhe ndërtimin e hidrovoreve të rinj.
- Plan për zhvendosjen graduale të gjithë banorëve që vitet e fundit kanë ndërtuar shtëpi në zona që mund të themi janë "pronë e përmbytjeve" dhe që janë kthyer tashmë në një problem të madh social.

5. Menaxhimi i mbetjeve urbane

Menaxhimi i mbetjeve urbane ka qenë në fokusin e Bashkisë Kurbin kryesisht në dekadën e fundit. Aktualisht po hartohet dhe një studim që merr në konsideratë menaxhimin e mbetjeve në gjithë territorin e bashkisë pas reformës territoriale, ku dhe problematikat dhe sfidat për një menaxhim adekuat janë rritur.

6. Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare

Rruga e vjetër kombëtare (aksi Mamurras - Milot), përbën një nga akset kryesore që lidh qendrat e banuara tradicionale në zonën mes maleve dhe ultësirës, të quajtur disa here "Gjerdani Urban i Kurbinit". Me ndërtimin e aksit të ri, rruga e vjetër ka kaluar në një rëndësi të dorës së dytë dhe kanë munguar investimet konkrete. Duhet patur parasysh që kjo rrugë është pjesë e infrastrukturës kombëtare dhe si e tillë është në inventarin e akseve që menaxhohen nga Ministria që mbulon sektorin e transportit rrugor.

7. Përmirësimi i hekurudhës

Si në rastin e propozimit para-ardhës edhe përmirësimi i kushteve të infrastrukturës hekurudhore është një ndërmarrje dhe investim që bëhet nga qeverisja qendrore. Pavarsisht kësaj projekt-propozimi në këtë rast fokusohet në rivitalizimin e stacioneve hekurudhore që ndodhen brenda territorit të bashkisë Kurbin. Përveç punimeve riparuese dhe të mirëmbajtjes të godinavetë stacionit, duhen parashikuar hapësira parkimi për mjetet që kryejnë shërbime të transportit lokal.

8. Planifikim i detajuar vendor

Në zbatim të kuadrit ligjor për planifikimin e territorit, planet e detajuara vendore (PDV) përfshihen në nivelin e dytë të instrumenteve të planifikimit (planifikimi në nivel vendor). Pas miratimit të PPV, është detyrë e bashkisë që të nis procesin e koordinimit ose të hartimit të PDV-ve kryesisht për ato zona ku presioni i zhvillimit është i madh. Sa më sipër propozohet:

- Hartimi i PDV për zonat turistike, në bashkëpunim dhe koordinim të plotë me agjencitë qendrore të planifikimit të territorit dhe të zhvillimit të turizmit;
- Hartimi i PDV për zonat informale, në bashkëpunim dhe koordinim të plotë me ALUIZNI-n;
- Hartimi i PDV për zonat që preken nga infrastrukturat e rëndësisë kombëtare në bashkëpunim dhe koordinim të plotë me Ministrinë e linjës.

9. Plani i emergjencave civile

Territori i bashkisë Kurbin është subjekt i rreziqeve të ndryshme natyrore që ndikojnë negativisht dhe në disa raste rrezikojnë direkt jetën e banorëve. Ndër rreziqet kryesore mund të përmendim përmbytjet që tashmë kanë marrë një karakter periodik në këtë zonë. Gjithsesi edhe rreziku sizmik dhe zjarret janë disa prej rreziqeve kryesore që duhet të ketë në fokus Plani i Emergjencave Civile për territorin e Bashkisë Kurbin.

- Hartimi i Planit të Emergjencave Civile të Bashkisë Kurbin;
- Masa informuese dhe sensibilizuese që bazohen tek konkluzionet e këtij plani me qëllim orientimin e komuniteteve të rrezikuara në raste fatkeqësish.

10. Qendra kulturore në zonat urbane

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

Territori i bashkisë Kurbin ka mjaft objekte të trashëgimisë kulturore të një rëndësie kombëtare. Krijimi i faciliteteve të nevojshme (pika informimi, parkim i rezervuar, infrastrukturë e përshtatshme për të bërë të aksesueshëm këto monumente), promovim i turizmit kulturor dhe përmirësimi i infrastrukturave të aksesit duhet të jenë një prioritet i Bashkisë.

11. Qyteti mik i fëmijëve

"Qyteti i fëmijëve" është një programi kombëtar që mbështetet nga UNICEF, që ka filluar të konkretizohet fillimisht në qytetin e Korçës dhe do shtrihet në gjithë qendrat kryesore urbane të Shqipërisë. Qëllimi kryesor i këtij programi është krijimi i qendrave multi-funksionale të cilat i dedikohen tërësisht fëmijëve. Në këtë kuadër propozohen dhe arredime urbane me fokus fëmijët dhe dimensionimi i hapësirave publike të sa më shumë të aksesueshme nga ato.

4.1.3 Projektet e zhvillimit

"Projektet e zhvillimit" janë projektet të mirëfillta me karakter strategjik, të cilave plani u cakton detyrën e nisjes së proceseve të zhvillimit territorial dhe socio-ekonomik.

Bëhet fjalë, në përgjithësi, për projekte që kanë disa karakteristika bazë: i) janë të lidhura ngushtë me potencialin që plani i njeh kontekstit të konsideruar; ii) kanë rëndësi të madhe dhe aftësi nxitëse; iii) prej tyre pritet një impuls i fortë në ndihmë të zhvillimit.

Këto projekte përfaqësojnë përgjigjen operative ndaj drejtimit që plani sheh si potencial (ose kërkon të zhvillojë) në një territor të caktuar: i japin forcë potencialeve ekzistuese ose të evidentuara në kontekstin lokal. Është kjo arsyeja pse këto projekte janë të rëndësishme dhe me peshë të madhe, si nga pikëpamja e përqendrimit të resurseve, ashtu edhe nga ajo e pritshmërisë së zhvillimit.

Për shkak të natyrës së tyre të veçantë, këto projekte nuk mund të jenë të shumtë në numër, për të njëjtin territor. Plani tenton të përcaktojë ato ndërhyrje që cilësohen si më prioritare nga administratorët lokalë dhe grupet e interesit.

Në kuadër të kësaj kategorie të projekteve, është e domosdoshme të identifikohen ata që kanë për detyrë të shfaqin, me fakte, potencialet e zhvillimit të identifikuara për territorin përkatës ("projektet pilot"). Këto ndërhyrje, janë të lidhura ngushtë me strategjinë e zhvillimit të identifikuar për zonën në studim, por janë të një përmase më të vogël, edhe pse me domethënie dhe ndikim të fortë komunikues. Karakteristika kryesore e këtyre projekteve është, që të realizohen shpejt dhe me pak fonde: bëhet fjalë kryesisht për projekte demonstruese, për të cilat nuk është e nevojshme që të ketë shpenzime të mëdha kapitale, ndërkohë që është e rëndësishme të jenë në gjendje të nisin menjëherë, dhe të jenë në gjendje të tregojnë, në kohë të shkurtër, frytet e veprimeve të zhvillimit të identifikuara në planin e propozuar.

Në përputhje me vizionin strategjik, të caktuar nga PPV-ja, dhe me një propozim teknik të prioritetit të ndërhyrjeve, mund të sugjerojmë një klasifikim të projekteve të zhvillimit për linjat dhe kohët e veprimit dhe realizimit.

4.1.4 Projektet Pilot

Për territorin e Kurbinit janë identifikuar tri linja veprimi, si mëposhtë:

- prodhim bujqësor
- turizëm mjedisor
- qendërzim urban

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Tabela 4-3 Lista e projekteve sipas afateve

	AFAT-SHKURTËR (projekte pilot)	AFAT-MESËM	AFAT-GJATË
PRODHIM BUJQËSOR	Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër	Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese	Rikuperim dhe rritje e efiçencës së hidrovoreve
	Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore	
		Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza	
TURIZËM MJEDISOR	Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut	Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit
	Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut	Zhvillim i zonës së Shën Ndout	Turizëm malor në Trodhnë
	Rrugë çiklizmi Laç/Patok		Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik
QENDËRZIM URBAN		Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit	Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes
		Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit	Zhvillim i zonave prodhuese
		Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit	

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRET

4.1.1 Bllokskema strategjike

Për të kuptuar më mirë renditjen e objektivave strategjike për zhvillimin e territorit të Bashkisë Kurbin dhe marrëdhënien mes tyre, është përpiluar skema e mëposhtëme.

OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.1: PRODHIMI BUJQËSOR				
PROGRAMET STRATEGJIKE	PROJEKTET	AFATI		
		SHKURTER	MESEM	GJATE
ZHVILLIMI I PRODHIMIT	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore			
	Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese			
	Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza			
	Rikuperim dhe rritje e efiçencës së hidrovoreve			
PËRMIRËSIMI KËRKESE/OFERTË	Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër			
	Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)			

OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.2: TURIZMI MJEDISOR				
PROGRAMET STRATEGJIKE	PROJEKTET	AFATI		
		SHKURTER	MESEM	GJATE
ZHVILLIMI I OFERTËS	Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut			
	Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër			
	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut			
	Zhvillim i zonës së Shën Ndout			
	Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit			
	Turizëm malor në Trodhnë			
	Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik			
INTEGRIMI I OFERTËS	Rrugë biçikletash Laç/Patok			

OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.3: QENDRA URBANE				
PROGRAMET STRATEGJIKE	PROJEKTET	AFATI		
		SHKURTER	MESEM	GJATE
SHËRBIME TË QYTETIT	Zhvillim i zonave prodhuese			
PAJISJET URBANE	Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit			
	Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes			
	Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit			
	Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit			

4.2 PROGRAMET DHE PLANI I VEPRIMIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
SEKRETARIA
TIRANË

4.2.1 Plani i veprimit

Në prill të vitit 2009, Shqipëria paraqiti kërkesën zyrtare për pranim në Bashkimin Evropian (BE), gjë me të cilën shënoi nisjen e një procesi që çoi Këshillin e Bashkimit Evropian, në qershor të vitit 2014, t'i japë vendit statusin 'kandidat' për në BE. Duke u mbështetur në këtë status, Shqipëria mund të marrë financimet e parashikuara nga Plani i Ndërhyrjeve për fazën e dytë, ajo e Para-Pranimit (IPA II - Instrument for Pre-accession Assistance). Ky plan, që bën pjesë në Politikat e Pranimit në Bashkimin Evropian, përfshin periudhën 2014-2020 dhe vë në dispozicion një buxhet prej 11.7 miliardë euro për ndërhyrjet në pesë nga fushat e mëposhtme:

- mbështetje në tranzicion dhe përforcim të institucioneve nëpërmjet reformave të Administrimit Publik;
- bashkëpunim ndërkufitar ndërmjet shteteve pjesëtare të UE dhe vendeve të tjera të pranueshme në IPA (Maqedoni, Turqi, Shqipëri, Mal i Zi, Serbi, Bosnjë-Hercegovinë, Kosovë);
- zhvillim rajonal, në aspektin e zhvillimit ekonomik, të transportit dhe të mbrojtjes së mjedisit;
- zhvillimi i burimeve njerëzore dhe luftë kundër përjashtimit dhe varfërisë;
- zhvillimi rural dhe i sistemeve bujqësore.

Në dhjetor të vitit 2014 Bashkimi Evropian ka lëshuar një dokument që përditëson udhëzimet për Analizat Kosto-Përfitim (CBA – Cost Benefit Analysis), të përcaktuara më parë nga BE në 2003 dhe në 2008 duke iu referuar IPA-s së parë, të cilat janë kërkesa për të hyrë në bashkë-financimin e Programeve Operative të Fondit Evropian për Zhvillim Rajonal (ERDF – European Regional Development Fund) dhe Fondin e Kohezionit.

(http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf)

Metodat e analizës financiare dhe ekonomike të Analizave Kosto-Përfitim (CBA) të përcaktuara në këto udhëzime, dhënë shkurtimisht më poshtë, janë ato të cilave në do t'u përmbahemi në analizën financiare dhe ekonomike të projekteve që do të jenë pjesë Planit të Veprimit të kësaj PPV-je.

4.2.1 Diagrama e veprimit

Diagrama e mëposhtëme tregon lidhjen interaktive mes objektivave të strategjisë së zhvillimit për Bashkinë Kurbin.

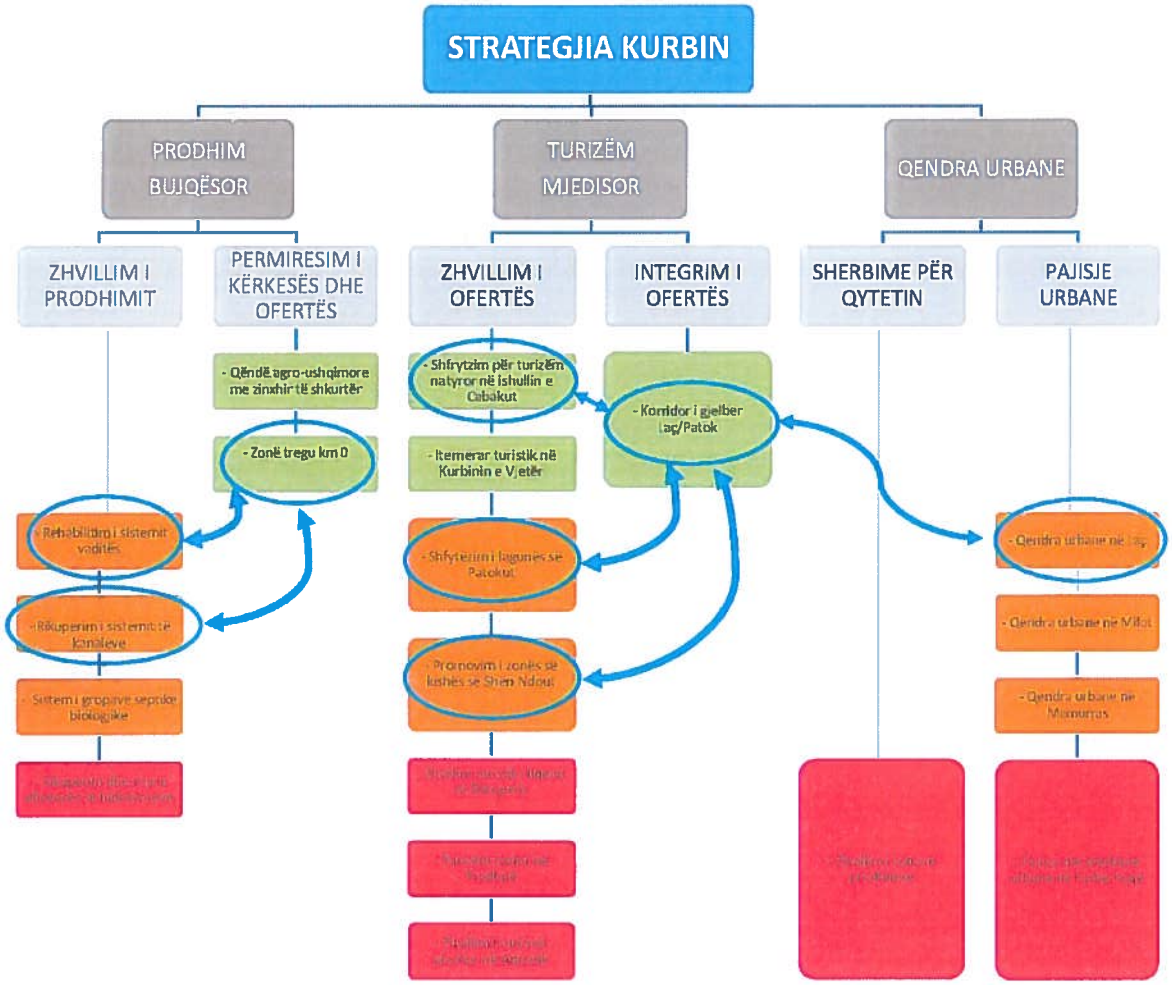

Fig. 4.1Diagrama e veprimit

4.2.2 Analiza financiare e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit

Qëllimi i analizës financiare të një projekti është që të vlerësojë karakteristikat e tij, si më poshtë:

- përfitimin nga projekti në tërësi;
- përfitimin për pronarët dhe grupet e interesit;
- sigurimin e qëndrueshmërisë financiare;
- përcaktimin e flukseve të mjeteve monetare të krijuara nga projekti, me qëllim vlerësimin e kostove dhe përfitimeve socio-ekonomike, të cilat maten në analizën ekonomike.

Nga pikëpamja metodologjike, analiza financiare e një projekti fillon me vlerësimin e flukseve të të ardhurave monetare, hyrëse dhe dalëse, që ai gjeneron:

a) Fluksi i të ardhurave dalëse:
- shpenzimet totale të investimit: shpenzimet teknike (kostot fikse të prodhimit, të tilla si toka, ndërtesa, makineri etj.) dhe shpenzimet fillestare;
- kostot operative: kostot e personelit, shpenzimet e energjisë, si dhe shpenzimet e tjera, shërbime dhe produkte të ndërmjetme, të lëndëve të para;
- kosto të tjera: shlyerjen e kredive, interesi pasiv mbi borxhet, taksat.

b) Fluksi i të ardhurave hyrëse:

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

- të ardhurat operative;
- burimet financimi;
- kontribute publike;
- kapitali social që vjen nga privatët;
- kreditë (huatë) që vijnë nga privatët.

Analiza e flukseve të të ardhurave monetare mundëson vlerësimin e profilit financiar të projektit, dmth.:

- rendimenti financiar i investimeve, sa i përket vlerës aktuale dhe normës së rendimentit të brendshme;
- rendimenti financiar e kapitalit kombëtar, që është vlera aktuale dhe norma e rendimentit të investimit pa përfshirë kontributet që vijnë nga BE-ja;

Qëndrueshmëria financiare e projektit.

Një projekt konsiderohet i qëndrueshëm nga pikëpamja financiare nëse rreziku për të mbetur në të ardhmen pa të ardhura monetare (cash), si gjatë fazës së investimit fillestar ashtu dhe gjatë fazës operacionale, është zero.

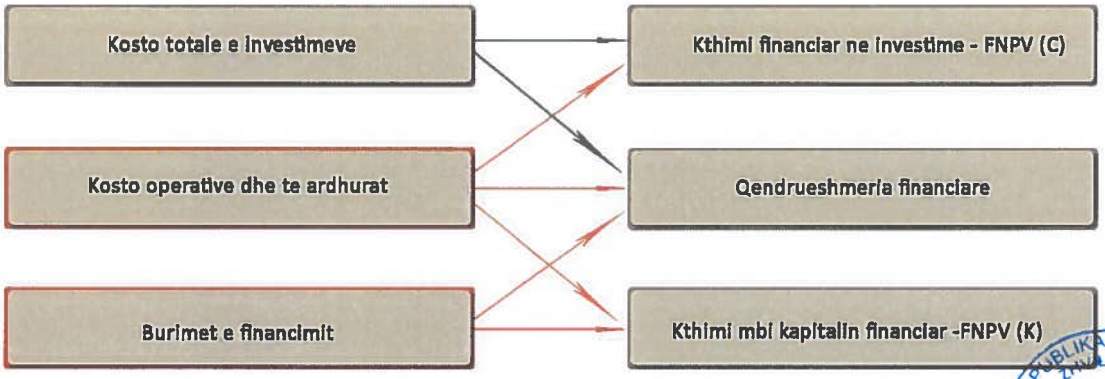

Burimi EC CBA Guide 2008

Fig. 4.2 Skema për klasifikimin e projekteve

Nëse një projekt ka kthim financiar neto pozitiv (FNPV > 0), atëherë projekti nuk kërkon mbështetje publike financiare (*projekt i nxehtë*). Në të kundërt, një projekt që tregon një kthim financiar neto negativ (FNPV < 0) ka nevojë për mbështetje financiare (*projekt i ftohtë*).

4.2.3 Analiza ekonomike e politikave të përcaktuara në Planin e Veprimit

Qëllimi i analizës ekonomike është vlerësimi i efekteve socio-ekonomike të një projekti, gjegjësisht kontributin e saj në mirëqenien e zonës dhe të vendit. Për këtë qëllim duhen vlerësuar disa vlera që nuk janë drejtpërdrejt të dukshme:

- të ashtuquajturat "çmime hije" (shadow prices), të cilat pasqyrojnë kostot sociale të të mirave dhe shërbimeve të prodhuara, në vend të çmimeve të thjeshta të tregut;
- "korrigjimet fiskale", dmth. eliminimi i shtrembërimeve të çmimeve të tregjeve shkaktuar nga subvencionet dhe taksat;
- prania dhe madhësia e "efekteve anësore" të mundshme të projektit, të cilat janë efektet (pozitive dhe/ose negative) të projektit të cilat nuk janë reflektuar në çmimet e vëzhguara, dmth, kostot dhe përfitimet e mundshme që rrjedhin nga projektet e subjekteve apo personave të tretë, kur për këta të fundit nuk ka një përfitim monetar (shembull tipik janë efektet në mjedis).

Pasi të gjitha kostot dhe përfitimet e një projekti (te vëzhguara ose të parashikuara) janë matur dhe vlerësuar në terma monetare, matet performanca ekonomike, duke përdorur treguesit e mëposhtëm:

- vlerën ekonomike aktuale neto, e barabartë me diferencën ndërmjet vlerës aktuale (dmth. e zbritur) të përfitimeve me kostot sociale të pritshme neto;
- normën e rendimentit ekonomik, të barabartë me normën e zbritjes, e cila e aplikuar për llogaritjen e vlerës aktuale ekonomike, e bën zero vlerën e këtij të fundit;
- raportin mes përfitimeve dhe shpenzimeve aktuale.

Sigurisht, projektet që tregojnë një vlerë ekonomike aktuale negative janë nuk janë projekte të përshtatshme për t'u realizuar, ndërkohë që është e përshtatshme për të zbatuar ato projekte me një vlerë ekonomike aktuale pozitive.

Së fundmi, analiza kompletohet me vlerësimin e rreziqeve, në mënyrë që të marrë parasysh pasigurinë që shoqëron çfarëdo projekt investimi, i cili përfshin edhe rreziqet e ndryshimeve të klimës. Analiza e rreziqeve që përshkojnë një projekt, artikulohet në tri pika:

- analiza e ndjeshmërisë (sensitivity analysis), e cila çon në identifikimin e ndryshoreve 'kritike', ndryshimi i papritur e të cilave mund të ketë efekte rrënjësore në performancën ekonomike ose financiare të projektit;
- analiza e cilësisë dhe analiza probabilistike e rreziqeve ndaj të cilave projekti është i ekspozuar;
- ndërhyrjet që kanë për qëllim parandalimin ose zbutjen e këtyre rreziqeve.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

SKEMA E VARESISE PROJEKTEVE BAZË DHE LIDHJA ME PROJEKTET E ZHVILLIMIT

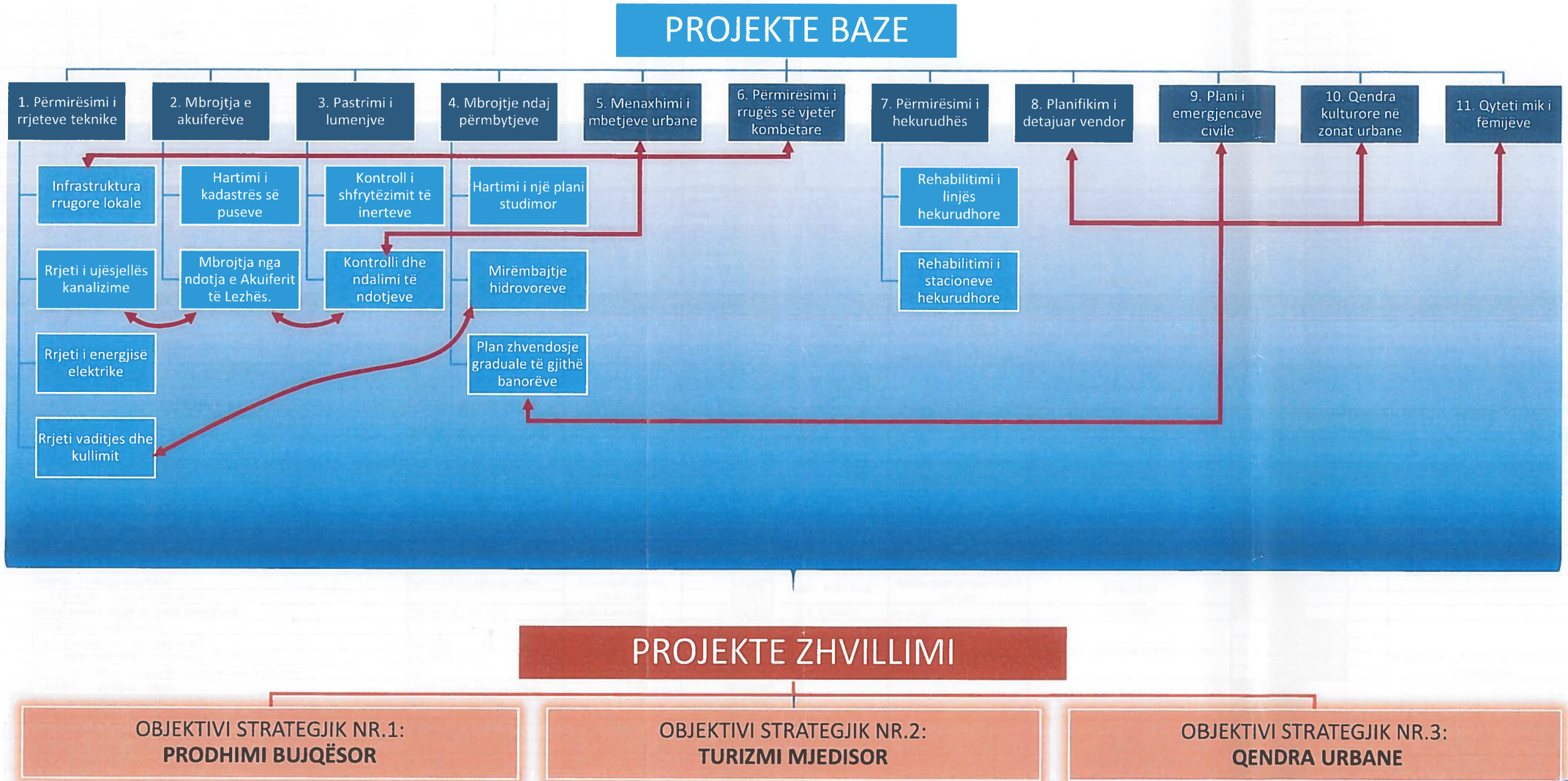

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

PLANI I VEPRIMIT PROJEKTET E ZHVILLIMIT – BASHKIA KURBIN

Nr.	Titulli i Projektit	Territori që preket Njësitë Administrative	Grupet (komuniteti) që preken	Vlera e projektit (Mil. Lek)	Burimet e Financimit	Tregues vlerësimi (monitorimi)	Përgjegjës për zbatimin e projektit	Fazat e zbatimit			Komente
Objektivi Strategjik I – PRODHIMI BUJQWSOR											
1.	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore	Laç, Fushw Kuqw, Mamurras	Biznesi lokal, Fermerwt	3000000	Bashkia, DPU Investitorë privatë, Donatorë të huaj, Min. e Bujqësisë,	Shtimi i prodhimit, të ardhurat e banorëve	Bashkia, DPU				Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues
2.	Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese	Laç, Fushë Kuqë, Mamurras	Biznesi lokal, Fermerët	2500000	Bashkia, DPU Investitorë privatë, Donatorë të huaj, Min. e Bujqësisë,	Shtimi i prodhimit, të ardhurat e banorëve	Bashkia, DPU				Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues
3.	Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza	Laç, Fushë Kuqë, Mamurras	Komuniteti vendor, Rëndësi rajonale	280000000	Bashkia, Min. e Zhvillimit Urban, Investitorë privatë, Min. e Mjedisit, Fonde BE	Niveli i ndotjes, efektet në mjedis	Bashkia				Ndërhyrje për përdorimin e ujerave të zeza si fertilizues biologjik për agrikulturën si alternative e rrjetit të kanalizimeve për zonat rurale.
4.	Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër	Laç, Fushë Kuqe, Mamurras	Komuniteti vendor, Biznesi lokal	1325000	Investitorë privatë, Donatorë të huaj, Min. e Bujqësisë, Bashkia	Shtimi i prodhimit, aktiviteti i biznesit, të ardhurat nga taksat, përdoruesit	Bashkia				Zhvillim i sistemit të prodhimit dhe tregtimit të produkteve agrare nëpërmjet një qendre për mbledhjen dhe shpërndarjen e prodhimeve agro-ushqimore.
5.	Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)	Gjithë njësitë administrative	Komuniteti vendor, Biznesi lokal	26950000	Investitorë privatë, Donatorë të huaj, Min. e Bujqësisë, Bashkia,	Shtimi i prodhimit, aktiviteti i biznesit, të ardhurat nga taksat, përdoruesit	Bashkia				Krijimi i një zone të tregut për prodhimet vendore
6	Rikuperim dhe rritje e efiçencës së hidrovoreve	Laç, Fushë Kuqe	Rëndësi rajonale	132510000	Bashkia, FZHR, Min. e Zhvillimit Urban, Investitorë privatë, Donatorë të huaj	Përsëritja e përmbytjeve, niveli i rrezikut, shpenzimet për demshpërblime	Bashkia				Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të hidrovoreve në shërbim të sistemit kullues
Objektivi Strategjik II – TURIZMI MJEDISOR											
1.	Rrugë biçikletash Laç/Patok	Laç, Fushë Kuqe	Komuniteti vendor, Turizmi kulturor Operatorët turistikë, Organizata mjedisore	37000000	Bashkia, Min. e Mjedisit, Fonde BE, Donatorë të huaj	Numri i turistëve, vizitorëve, aktiviteti i bizneseve te zonës,	Bashkia				Rrugë turistike, për biçikleta dhe këmbësorë, që lidh zonën e brendshme të Laçit me bregdetin (lagunën e Patokut).
2.	Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut	Fushë Kuqe	Komuniteti vendor, Turizmi natyror Operatorët turistikë, Organizata mjedisore	28000000	Bashkia, Min. e Mjedisit, FZHR, Investitorë privatë, Donatorë të huaj	Rritja e numrit te ekzemplarëve për speciet ne rrezik, Numri i turistëve, vizitorëve,	Bashkia, Min. e Mjedisit,				Sisteme ekologjike, për shfrytëzim të organizuar të mjedisit të ishullit (rrugë këmbësoresh, objekte shërbimesh, pika vrojtimi, etj.).
3.	Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër	Milot	Komuniteti vendor, Biznesi lokal Turizmi kulturor Operatorët turistikë,	82000000	Fonde të BE, Min. e Infrastrukturës, Donatorë të huaj, FSHZH	Numri i turistëve, vizitorëve,	Bashkia				Rehabilitim dhe përmirësim me qëllime turistike i rrugës që lidh disa fshatra të Kurbinit të Vjetër për promovimin e resurseve etno-kulturore dhe produkteve agro-blegtorale.
4.	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut	Fushë Kuqe	Komuniteti vendor, Biznesi lokal Turizmi kulturor	88500000	Bashkia, FZHR, Investitorë privatë, Min. e Mjedisit, Fonde BE, Donatorë të huaj	Rritja e numrit te ekzemplarëve për speciet ne rrezik, Numri i turistëve, vizitorëve,	Bashkia, Min. e Mjedisit,				Sisteme ekologjike, për shfrytëzim të organizuar të Lagunës (rrugë këmbësoresh, objekte shërbimesh, etj.)
5.	Zhvillim i zonës së Shën Ndout	Laç	Komuniteti vendor, Biznesi lokal Turizmi kulturor Rëndësi rajonale	42000000	Investitorë privatë, Donatorë të huaj, Min. e kulturës, Bashkia, Kisha katolike	Numri i turistëve, vizitorëve	Bashkia, Kisha katolike				Projekt i integruar për zhvillim me qëllime turistike të zonës së Shën Ndout, territor me interes si religjioz ashtu edhe mjedisor.
6.	Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit	Milot	Komuniteti vendor, Turizmi natyror	73000000	Bashkia, FZHR, Min. e Zhvillimit Urban, Investitorë privatë, Donatorë të huaj	Numri i turistëve, vizitorëve	Bashkia				Ndërhyrje të integruara për shfrytëzimin e organizuar për qëllime turistike të zonës malore përreth liqenit artificial të Shkopetit.
7.	Turizëm malor në Trodhnë	Milot	Komuniteti vendor, Turizëm natyror Operatorët turistikë, Organizata mjedisore	65000000	Bashkia, Min. e Mjedisit, Fonde BE, Donatorë të huaj	Numri i turistëve, vizitorëve	Bashkia				Zhvillim i turizmit natyror dhe ekskursionit, nëpërmjet zhvillimit të mjedisit dhe të resurseve historike dhe njerëzore.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TERRITORI SEKRETARIA

PLANI I VEPRIMIT PROJEKTET E ZHVILLIMIT – BASHKIA KURBIN

Nr.	Titulli i Projektit	Territori që preket Njësitë Administrative	Grupet (komuniteti) që preken	Vlera e projektit (Mil. Lek)	Burimet e Financimit	Tregues vlerësimi (monitorimi)	Përgjegjës për zbatimin e projektit	Fazat e zbatimit			Komente
8.	Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik	Fushë Kuqe	Komuniteti vendor, Turizëmi, Operatorët turistikë,	110000000	Bashkia, FZHR, Min. e Mjedisit, Fonde BE, Donatorë të huaj	Numri i turistëve, vizitorëve, aktiviteti i bizneseve te zonës,	Bashkia				Program i integruar për shfrytëzimin e organizuar me qëllime turistike të zonës bregdetare të Adriatikut, nëpërmjet ndërhyrjeve ekologjikisht të qëndrueshme dhe të përshtatshme me mjedisin.
Objektivi Strategjik III -											
1.	Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit	Laç	Qyteti Laç	200000000	Bashkia, FZHR, Min. e Zhvillimit Urban, Investitorë privatë,	Aktiviteti i biznesit, vizitorët, tregu i imobiliareve	Bashkia				Ndërhyrje urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore
2.	Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit	MIlot	Qyteti Milot	130000000	Bashkia, FZHR, Min. e Zhvillimit Urban, Investitorë privatë,	Aktiviteti i biznesit, vizitorët, tregu i imobiliareve	Bashkia				Ndërhyrje urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore
3.	Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit	Mamurras	Qyteti Mamurras	150000000	Bashkia, FZHR, Min. e Zhvillimit Urban, Investitorë privatë,	Aktiviteti i biznesit, vizitorët, tregu i imobiliareve	Bashkia				Ndërhyrje urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore
4.	Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes	Fushë Kuqe	Komuniteti vendor, Biznesi lokal	180000000	Bashkia, FZHR, Investitorë privatë, Donatorë të huaj	Numri i përdoruesve.	Bashkia				Realizim ndërhyrjesh për përmirësimin e shërbimeve parësore dhe social-kulturore në zonën qendrore të Fushë-Kuqes.
5.	Zhvillim i zonave prodhuese	Laç, Fushë Kuqe, Mamurras	Komuniteti vendor, Biznesi lokal	140000000	Bashkia, Ministria e Ekonomisë Investitorë privatë, Donatorë të huaj	Shtimi i prodhimit, aktiviteti i bizneseve te zonës, të ardhurat nga taksat	Bashkia				

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TE TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

4.3 PROJEKTET ZHVILLIMORE

4.3.1 Identifikimi dhe Hartëzimi i projekteve

Ne këtë dokument, projektet strategjike janë ndare ne dy kategori: *projektet bazë* dhe *projektet e zhvillimit*. "Projektet bazë" janë ato projekte te cilët janë te domosdoshëm për t'i krijuar sistemit lokal kushtet fillestare për zhvillimin e mëtejshëm dhe kanë te bëjnë me plotësimin e kushteve minimale për efiçencën e sistemit territorial. Nga ana tjetër, "projektet e zhvillimit" janë ato projekte te cilëve plani u ngarkon detyrën për dhënien e shkëndijës se pare te proceseve te zhvillimit te sistemit territorial dhe social-ekonomik.

Ne kategorinë e projekteve bazë hyjnë ato ndërhyrje te cilat duhet te jene pjesë e politikave rutinë te financimeve publike: pra bëhet fjale për projekte jo te jashtëzakonshme dhe realizimi i tyre duhet te bazohet ne fondet e zakonshme te financimit nga ana e shtetit dhe bashkisë. Është e vështirë, si rrjedhoje e natyrës se tyre, qe këto projekte te mund te paraqiten e ne harte apo te mund te përllogaritet vlera e tyre.

Projektet e zhvillimit, nga ana tjetër, janë ato te cilët kanë një përmbajtje me te forte strategjike: ato duhet te konsiderohen si ndërhyrje te "jashtëzakonshme" dhe, për këtë, duhet te mbështeten ne politika "shtesë" te qeverise. Brenda kësaj kategorie projektesh duhet bërë një zgjedhje prioritetesh ne mënyrë qe te mund te vazhdohet me programimin e investimeve te nevojshme.

Hartëzimi i projekteve te zhvillimit është me i lehtë dhe i realizueshëm, pasi shpeshherë bëhet fjale për ndërhyrje te lokalizuara, edhe pse ne disa raste mund te parashikojnë ndërhyrje te shpërhapura qe nuk paraqiten dot ne harte. Vendosja ne harte e projekteve te zhvillimit, gjithsesi, duhet te konsiderohet thjesht si udhëzuese, duke qene se paraqesin një projekt qe është ne nivelin e projekt-idesë, aq me tepër ne një moment fillestar te fazës se konsultimit me entet lokale dhe mbajtësit e interesit (*stakeholder*). Një përkufizim me i përpikte i projekteve strategjike te zhvillimit do te jetë i mundur vetëm pas përcaktimit te prioriteteve te programimit.

Për sa me sipër, paraqitja e një vlerësimi paraprak te prioriteteve teknike ne zbatimin e projekte bëhet nëpërmjet ndarjes se projekteve te zhvillimit ne tre fasha kohore:

1. Projekte te realizueshme ne një periudhe kohore te shkurtër (afat-shkurtër)
2. Projekte te realizueshme ne një periudhe kohore te mesme (afat-mesëm)
3. Projekte te realizueshme ne një periudhe kohore te gjatë (afat-gjatë)

Periudha "afat-shkurtër" nënkupton nga 1 deri ne 5 vite, "afat-mesëm" nga 6 nga ne 10 vite dhe "afat-gjatë" me shumë se 10 vite.

Kriteret për klasifikimin e projekteve ne fashën afat-shkurtër janë:

1. Mundësia e ndërhyrjes se menjëhershme (disponimi i tokës, disponimi i teknologjive, qartësia e procedurave etj.);
2. Disponimi ose mundësia e gjetjes se shpejte te resurseve financiare (te cilat mund te jene si publike ashtu edhe private)
3. Mos-ekzistenca e kundërshtive ose arritja i shpejte e konsensusit (pra, përjashtohen te gjitha projektet për te cilat mbajtësit e interesit (stakeholders) kanë kundërshti ose opinione te ndryshme)

Projekteve te zhvillimit afatshkurtër mund edhe t'iu jepet roli i "projekteve pilot" (përveç rolit "prioritar"). Në këtë rast bëhet fjalë për projekte qe parashikojnë ndërhyrje shembullore qe kanë për qellim promovimin e idesë se zhvillimit: projekte qe janë te afta te tregojnë ne mënyrë te komunikueshme dhe bindëse efektin virtuoz te projekteve te zhvillimit. Ne rastin e Bashkisë Kurbin, 30 projektet strategjike janë klasifikuar ne këtë mënyrë:

PROJEKTE BAZË

- Përmirësimi i rrjeteve teknike
- Mbrojtje e akuiferëve
- Pastrimi i lumenjve
- Mbrojtje ndaj përmbytjeve

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANE · SEKRETARIA

- Pastrimi i mbetjeve urbane
- Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare
- Përmirësimi i hekurudhës
- Planifikim i detajuar vendor
- Plani i emergjencave civile
- Qendra kulturore në zonat urbane
- Qyteti mik i fëmijëve

PROJEKTE ZHVILLIMI AFAT-SHKURTËR (PROJEKTE PILOT)

- Rrugë biçikletash Laç/Patok
- Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut
- Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër
- Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër
- Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)

PROJEKTE ZHVILLIMI AFAT-MESËM

- Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore
- Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese
- Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza
- Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut
- Zhvillim i zonës së Shën Ndout
- Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit
- Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit
- Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit

PROJEKTE ZHVILLIMI AFAT-GJATË

- Rikuperim dhe rritje e efiçencës së hidrovoreve
- Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit
- Turizëm malor në Trodhnë
- Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik
- Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes
- Zhvillim i zonave prodhuese

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · TIRANE · SEKRETARIA

4.3.2 Projektet e zhvillimit

1. Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër

Realizim dhe zhvillim i sistemit të prodhimit dhe tregtimit të produkteve agrare nëpërmjet krijimit të një qendre për mbledhjen dhe shpërndarjen e prodhimeve agro-ushqimore.

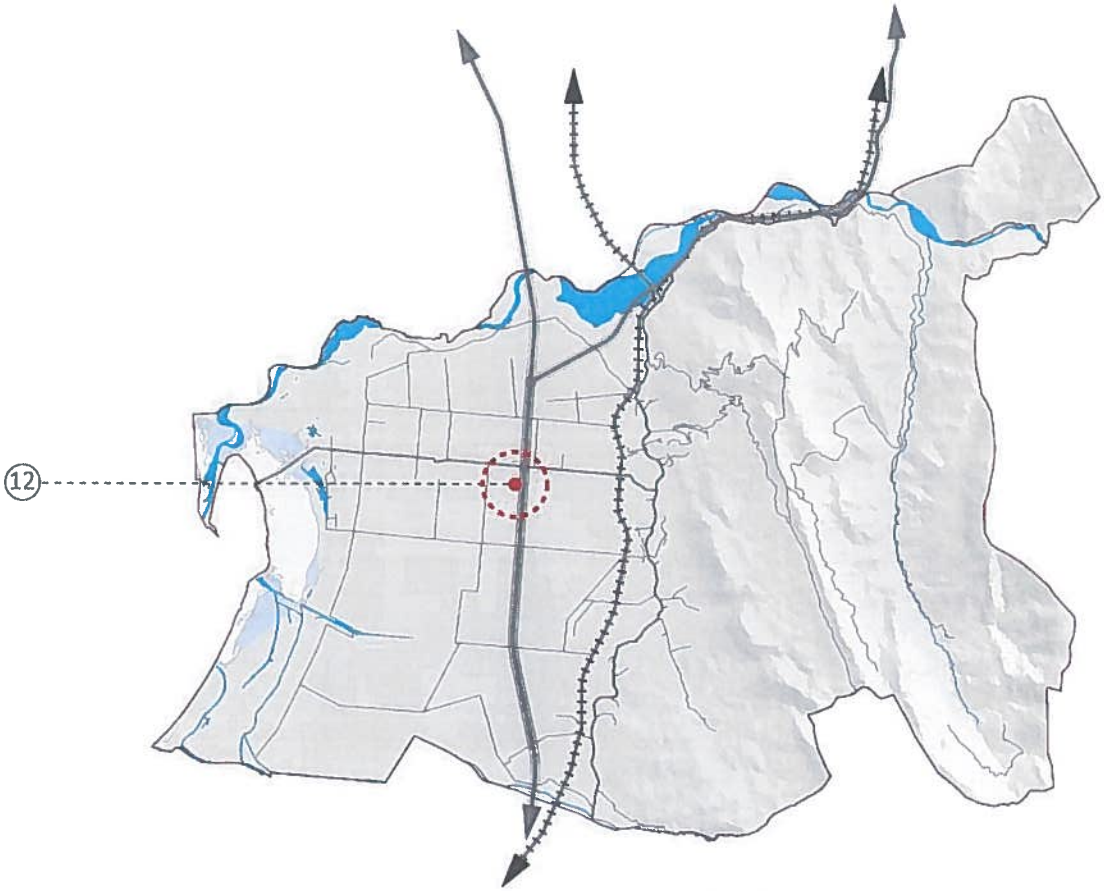

12. Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër

Fig. 4.3 Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

2. **Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit**

Ndërhyrje të integruara për shfrytëzimin e organizuar për qëllime turistike të zonës malore përreth liqenit artificial të Shkopetit.

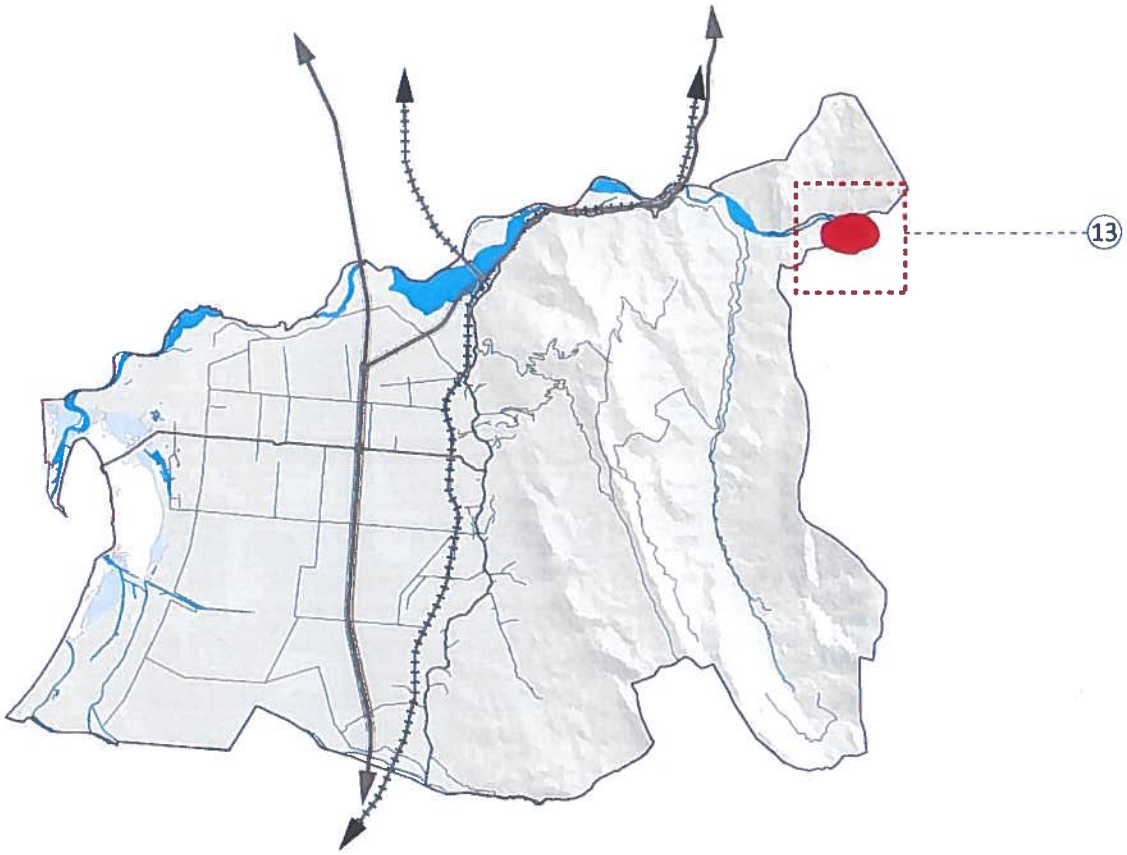

13. Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit

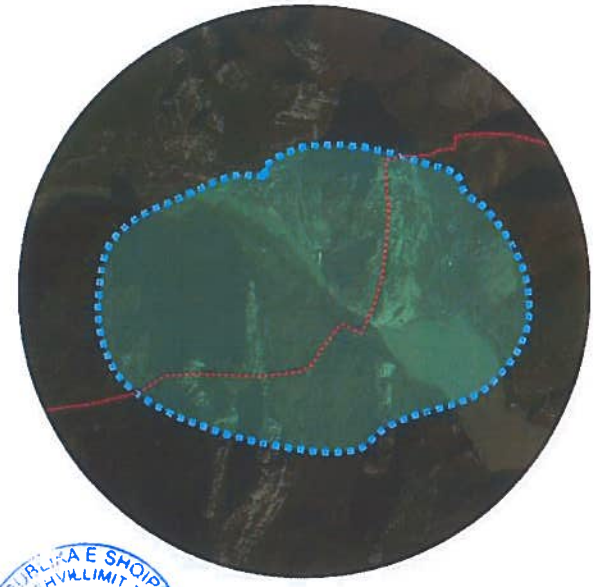

Figure 4.4 Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

3. Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut

Realizim sistemesh ekologjikisht të përshtatshme për shfrytëzim turistik të organizuar të mjedisit natyror të lagunës së Patokut (rrugë këmbësoresh, objekte të vogla shërbimesh, pika vrojtimi shpendësh etj.).

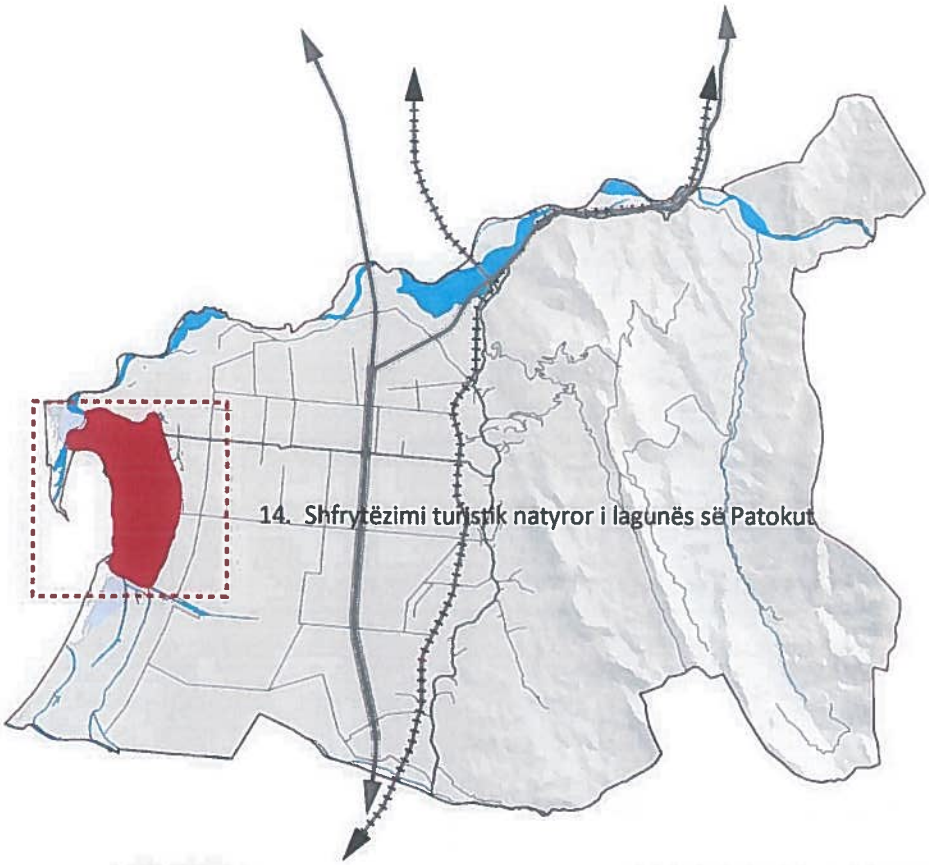

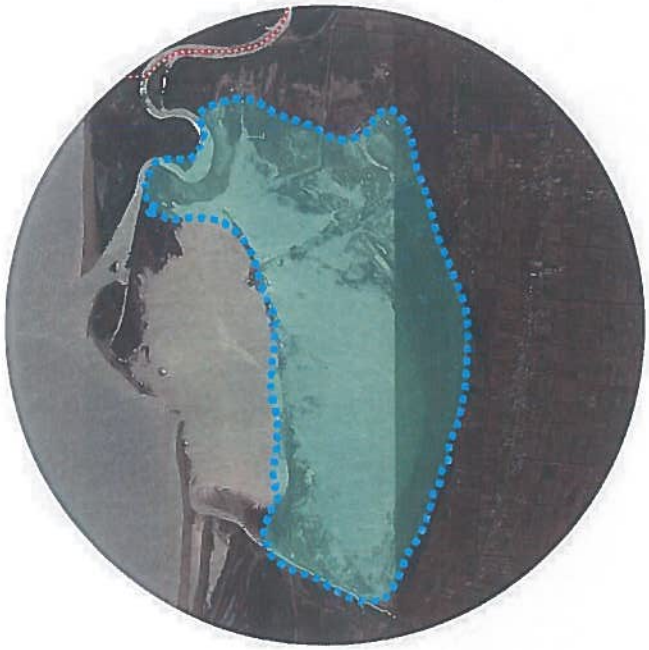

Fig. 4.5 Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

4. **Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit**

Propozim dhe realizimi i ndërhyrjeve urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore të qytetit të Milotit.

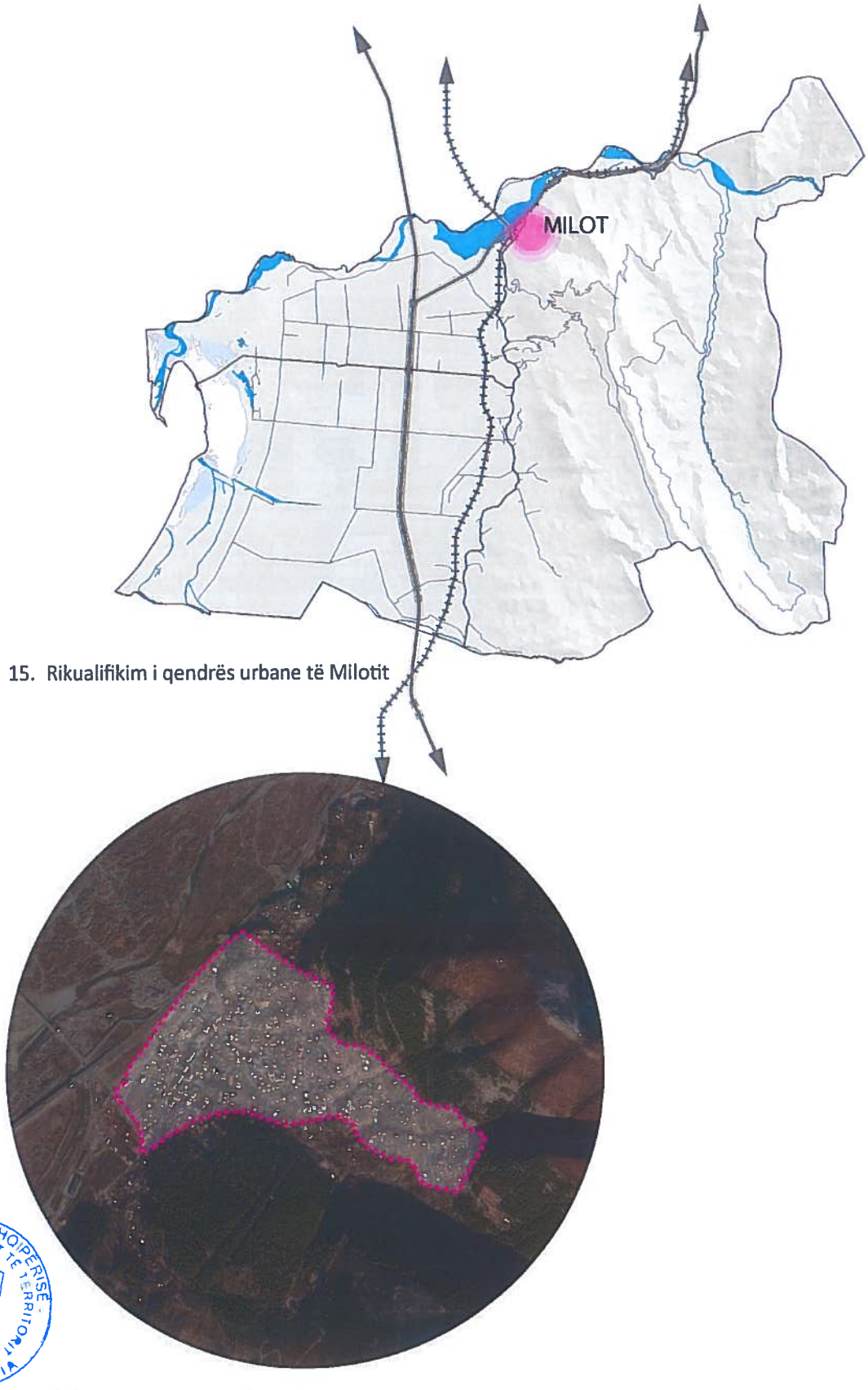

15. Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.6 Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit

5. **Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit**

Propozim dhe realizimi i ndërhyrjeve urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore të qytetit të Mamurrasit.

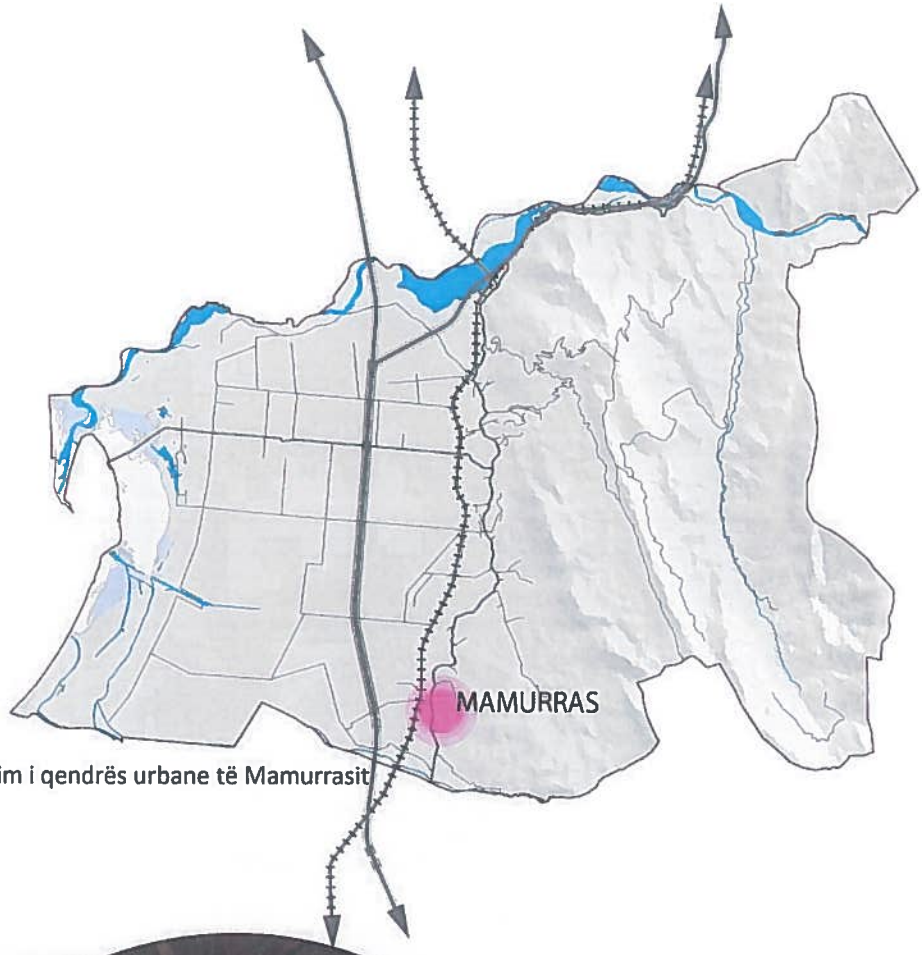

16. Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit

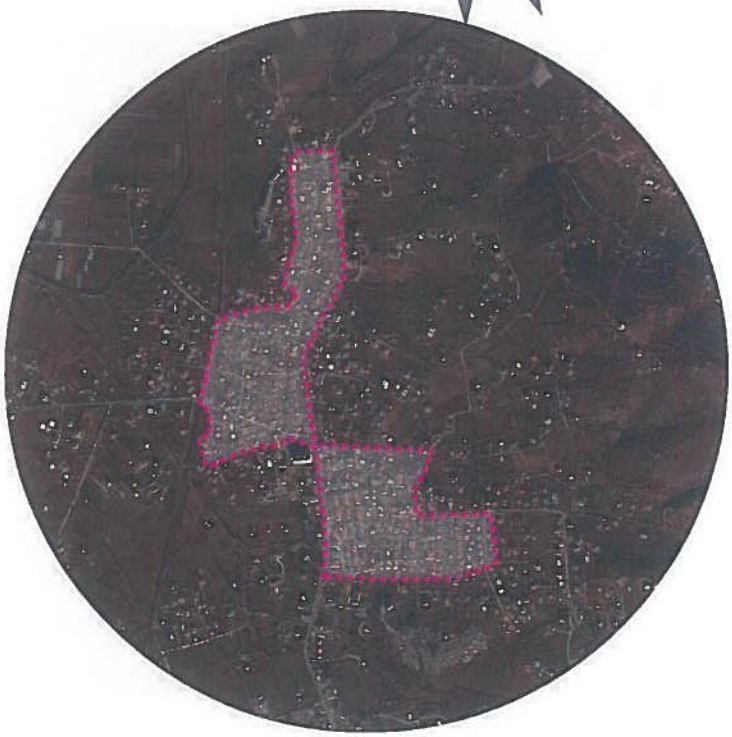

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.7 Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit

6. **Turizëm malor në Trodhnë**

Zhvillim i turizmit natyror dhe ekskursionit në zonën malore të Trodhnës, nëpërmjet zhvillimit të mjedisit dhe të resurseve historike dhe njerëzore.

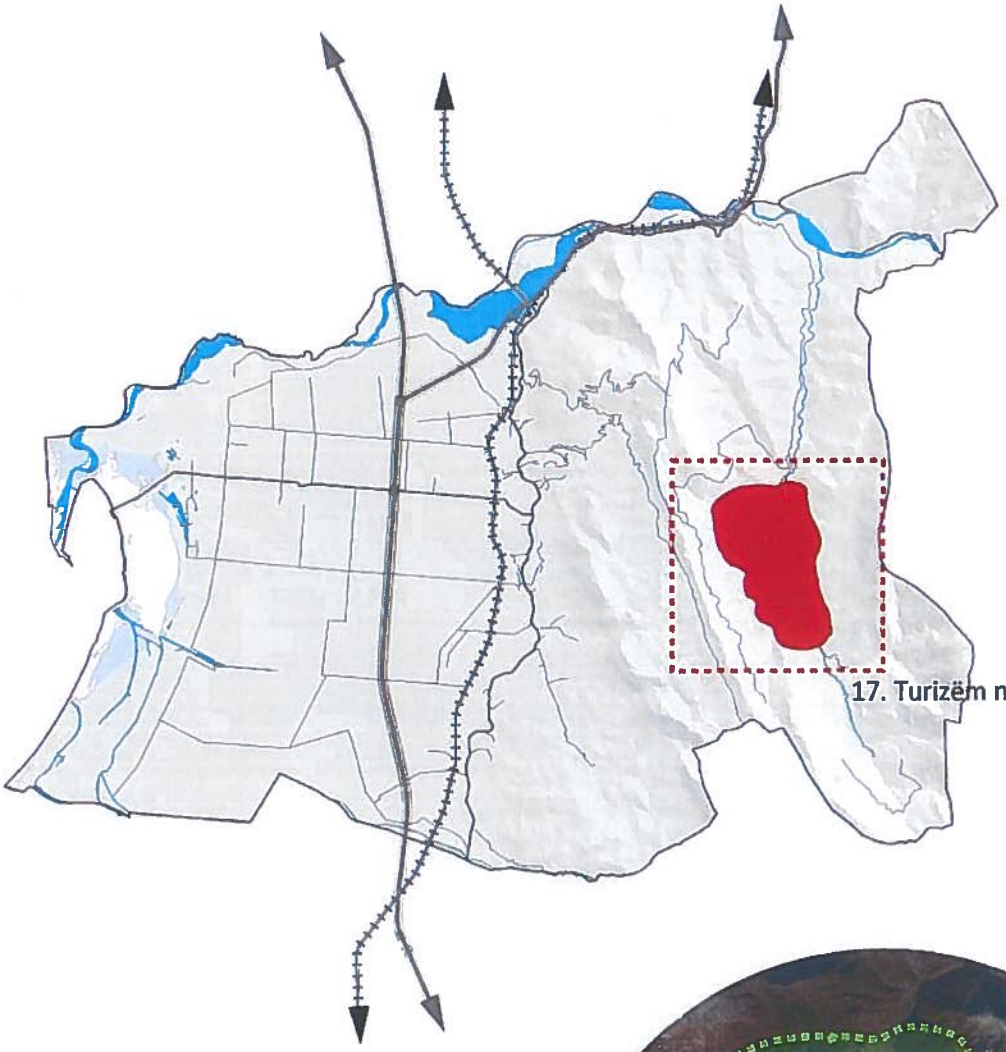

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Fig. 4.8 Turizëm malor në Trodhnë

7. **Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore**

Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të kanaleve vaditëse të tokave agrare në zonën fushore.

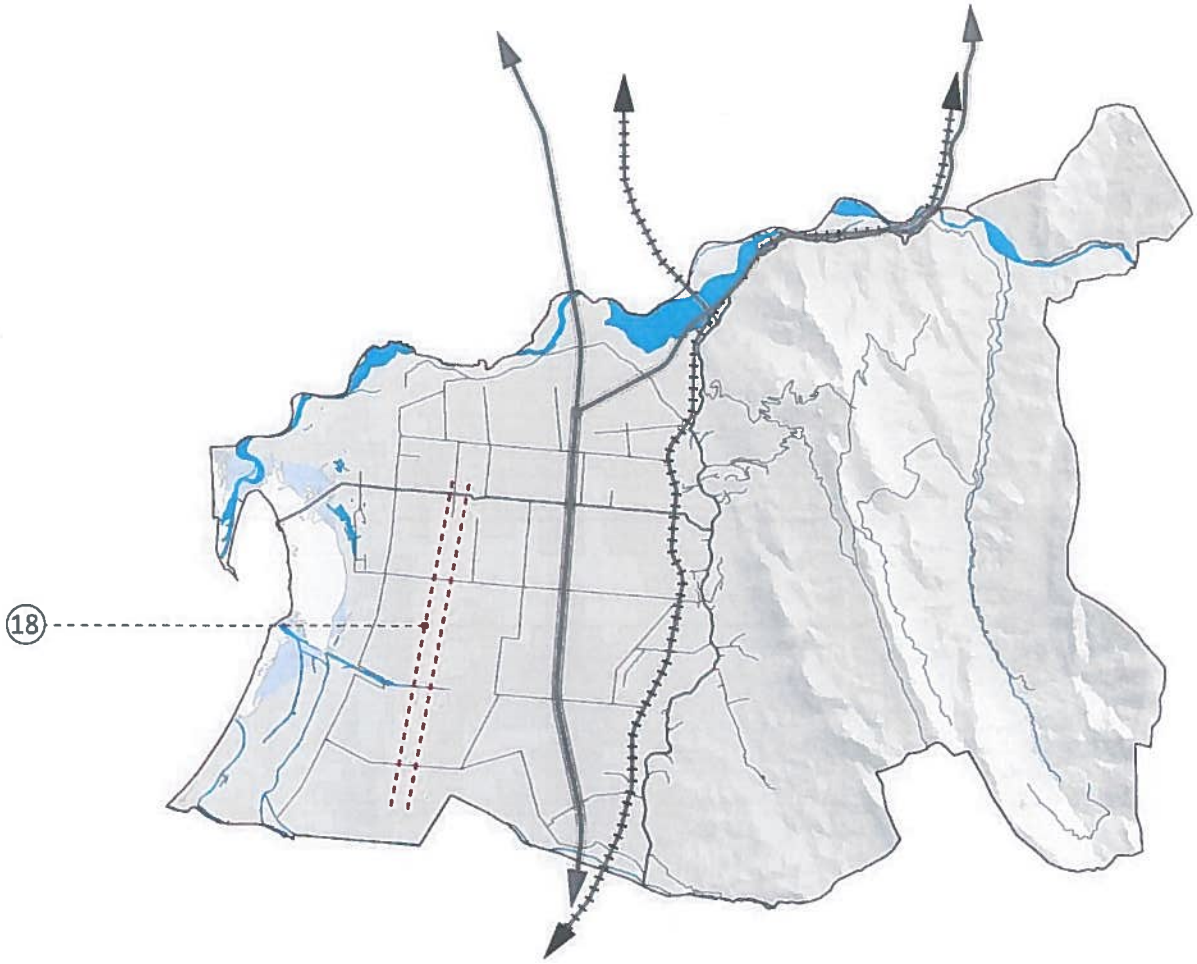

18. Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.9 Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore

8. **Zhvillim i zonës së Shën Ndout**

Projekt i integruar për zhvillim me qëllime turistike të zonës së Shën Ndout, territor me interes si religjioz ashtu edhe mjedisor.

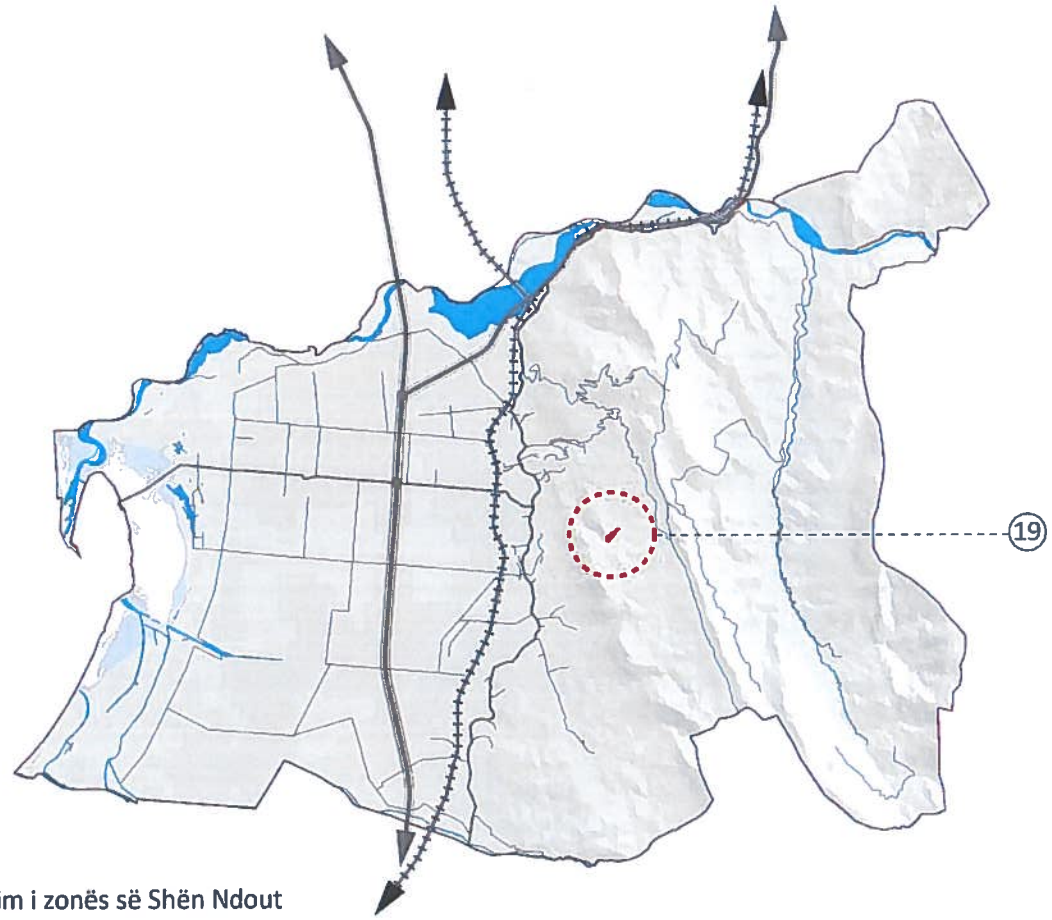

19. Zhvillim i zonës së Shën Ndout

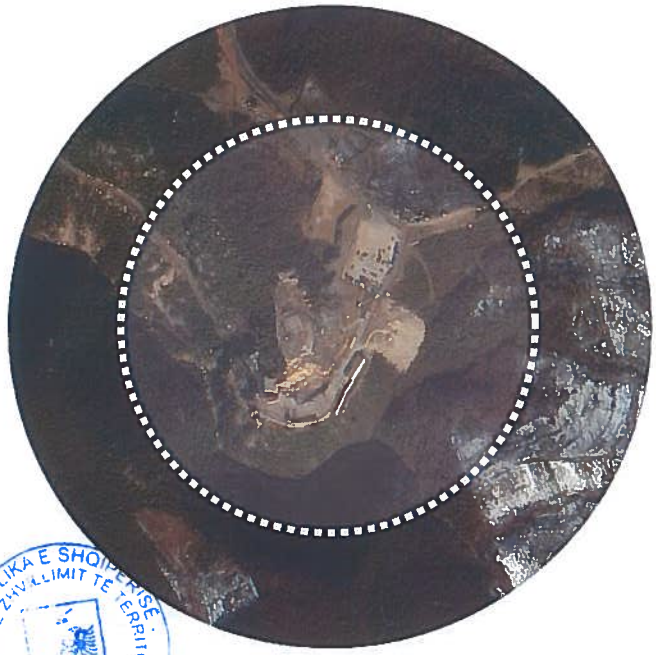

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.10 Zhvillim i zonës së Shën Ndout

9. **Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër**

Rehabilitim dhe përmirësim me qëllime turistike i rrugës që lidh disa fshatra të Kurbinit të Vjetër për promovimin e resurseve etno-kulturore dhe produkteve agro-blegtorale.

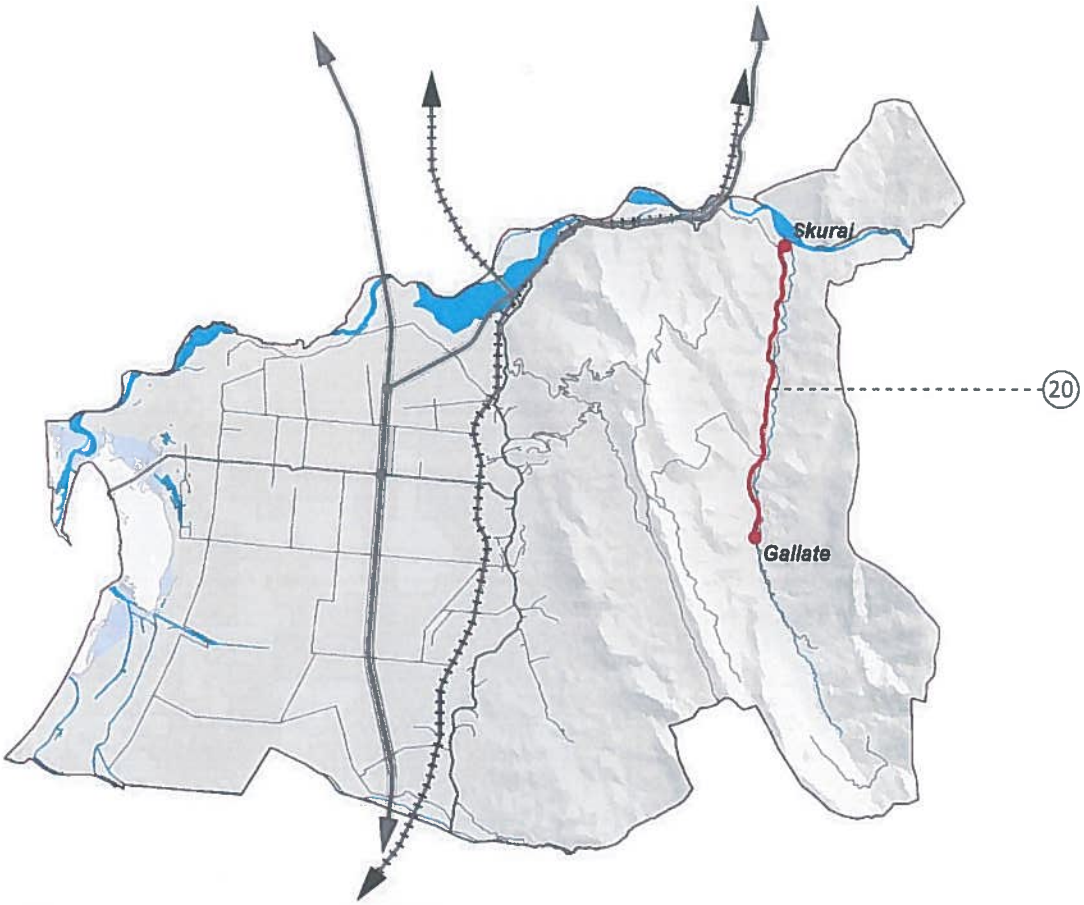

20. Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër

Fig. 4.11 Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të vjetër

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

10. **Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese**

Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të kanaleve kulluese me qëllim drenazhimin e territorit të rrezikuar nga përmbytjet.

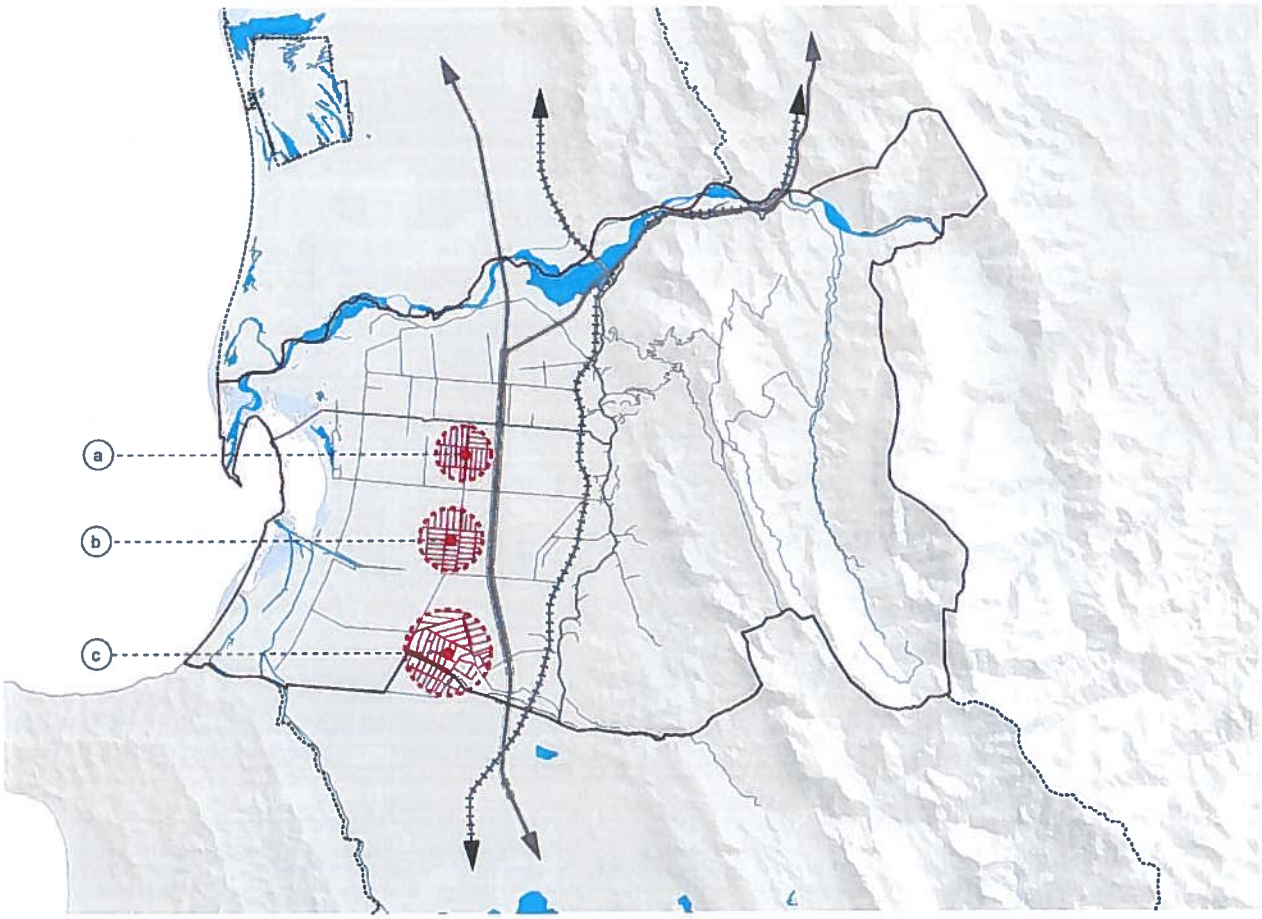

21. Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese

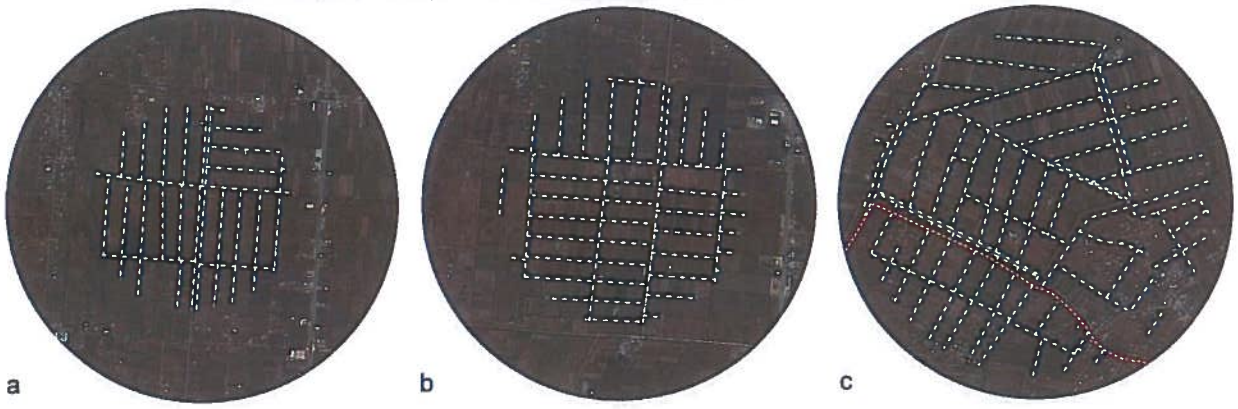

Fig. 4.12 Rehabilitim dhe përmisimi i sistemit të kanaleve kulluese

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

11. **Rikuperim dhe rritje e efiçencës së hidrovoreve**

Ndërhyrje sistematike për rikuperimin e sistemit ekzistues të hidrovoreve në shërbim të sistemit kullues për drenazhimin e territorit të rrezikuar nga përmbytjet.

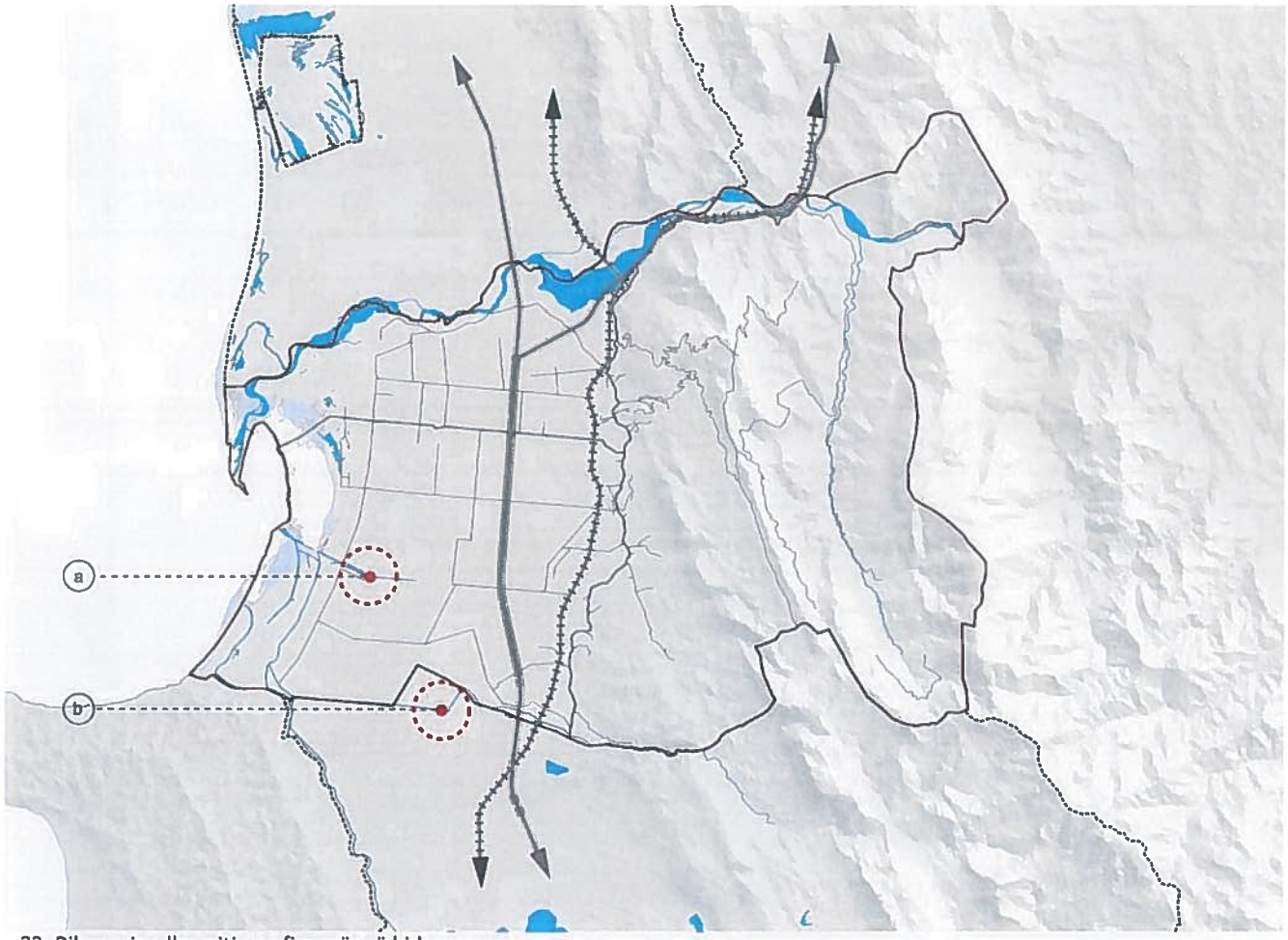

22. Rikuperim dhe rritje e efiçensës së hidrovoreve

Fig. 4.13 Rikuperim dhe rritje e efiçensës së hidrovoreve

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

12. **Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza**

Projektim dhe realizim i ndërhyrjeve për përdorimin e ujerave të zeza si fertilizues biologjik për agrikulturën si alternative e rrjetit të kanalizimeve për zonat rurale.

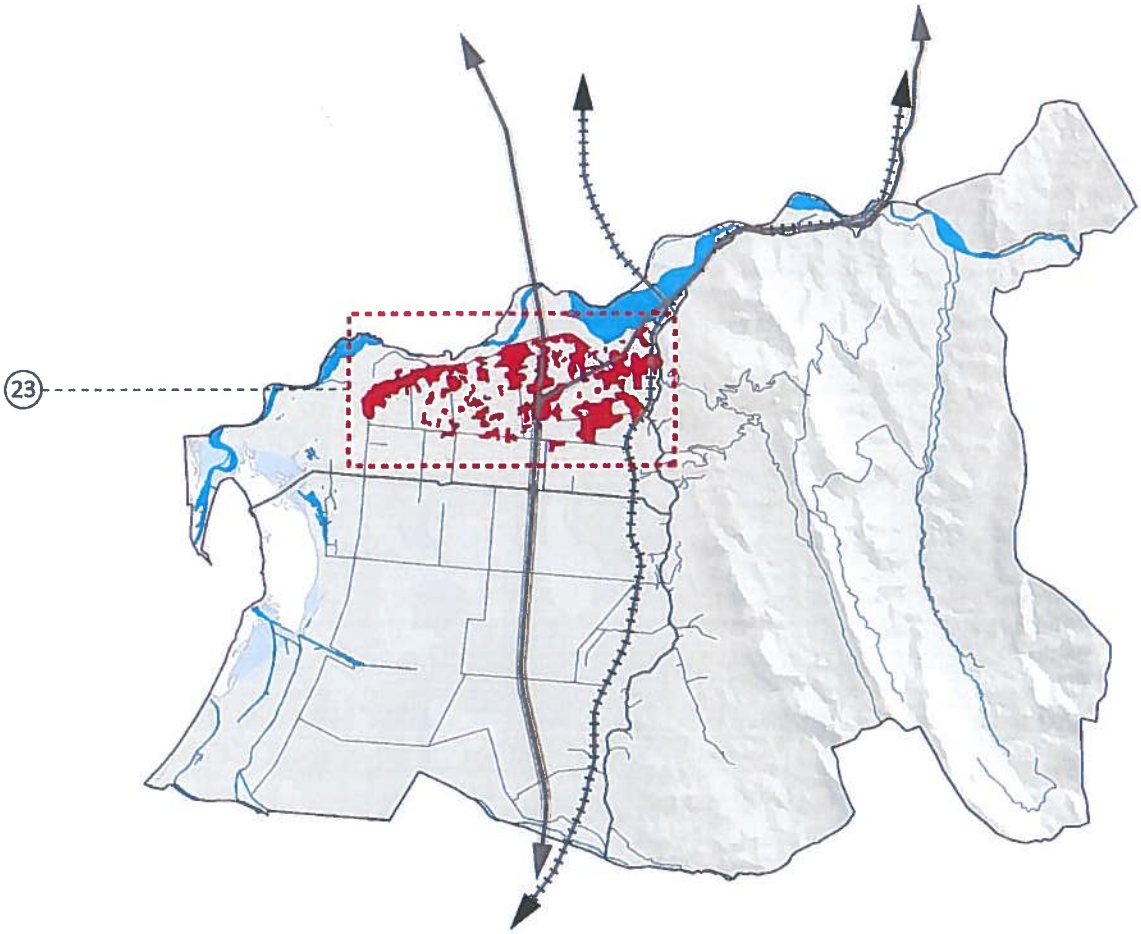

23. Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.14 Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza

13. **Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik**

Program i integruar për shfrytëzimin e organizuar me qëllime turistike të zonës bregdetare të Adriatikut, nëpërmjet ndërhyrjeve ekologjikisht të qëndrueshme dhe të përshtatshme me mjedisin.

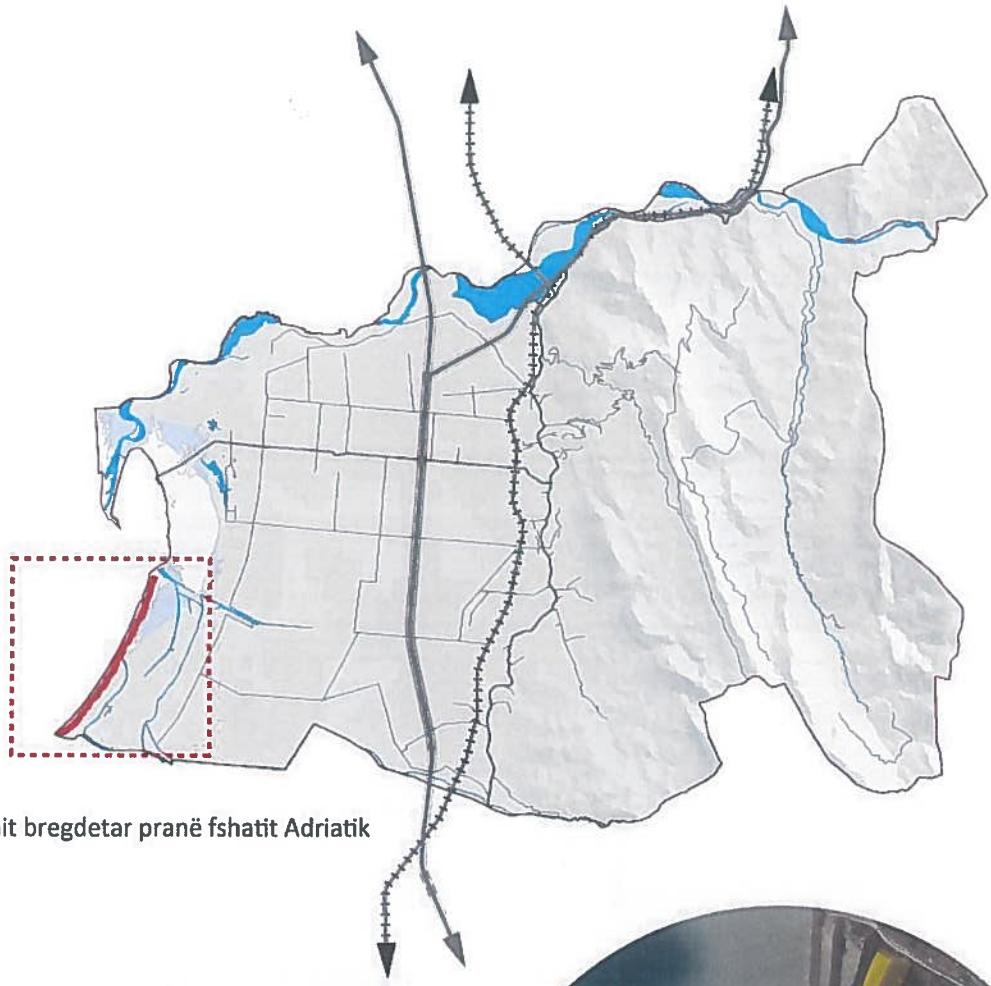

24. Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik

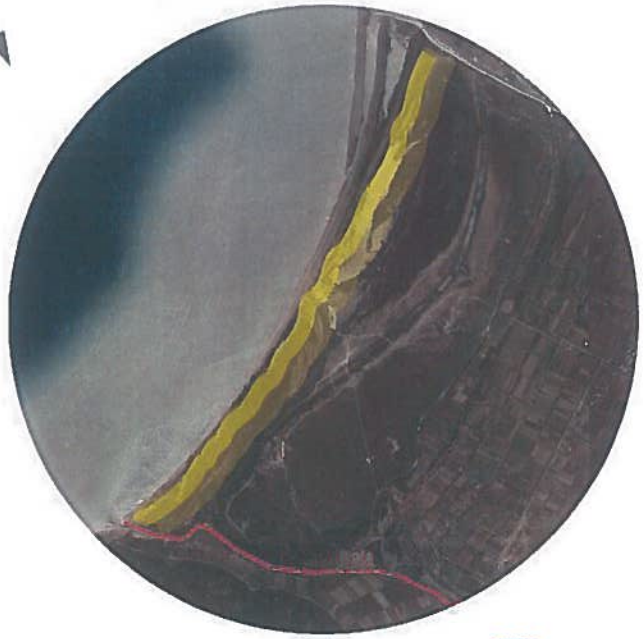

Fig. 4.15 Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

14. Zhvillim i zonave prodhuese

Program metodik për realizimin dhe sistemimin e bashkërenduar të zonave ekonomike (industriale) ekzistuese përgjatë "autostradës", me anë të rrallimit të pikave të hyrjeve në "autostradë".

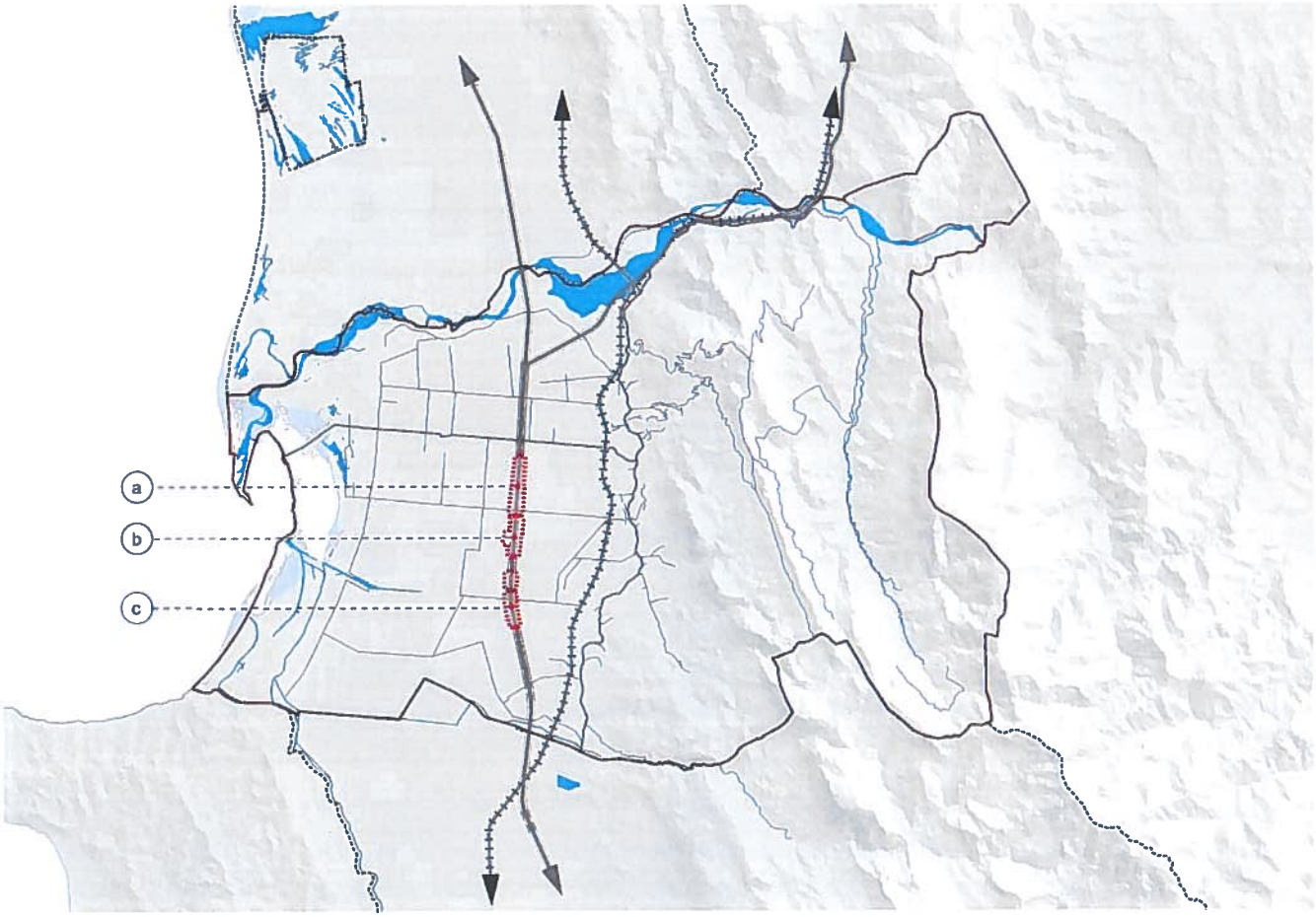

25. Zhvillim i zonave prodhuese

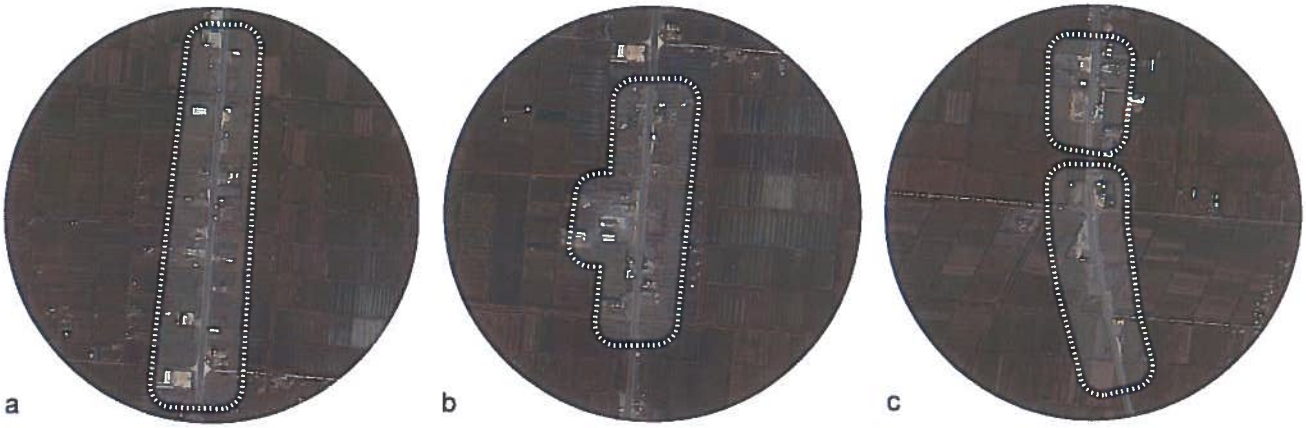

Fig. 4.16 Zhvillim i zonave prodhuese

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

15. **Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes**

Realizim ndërhyrjesh për përmirësimin e shërbimeve parësore dhe social-kulturore në zonën qendrore të Fushë-Kuqes.

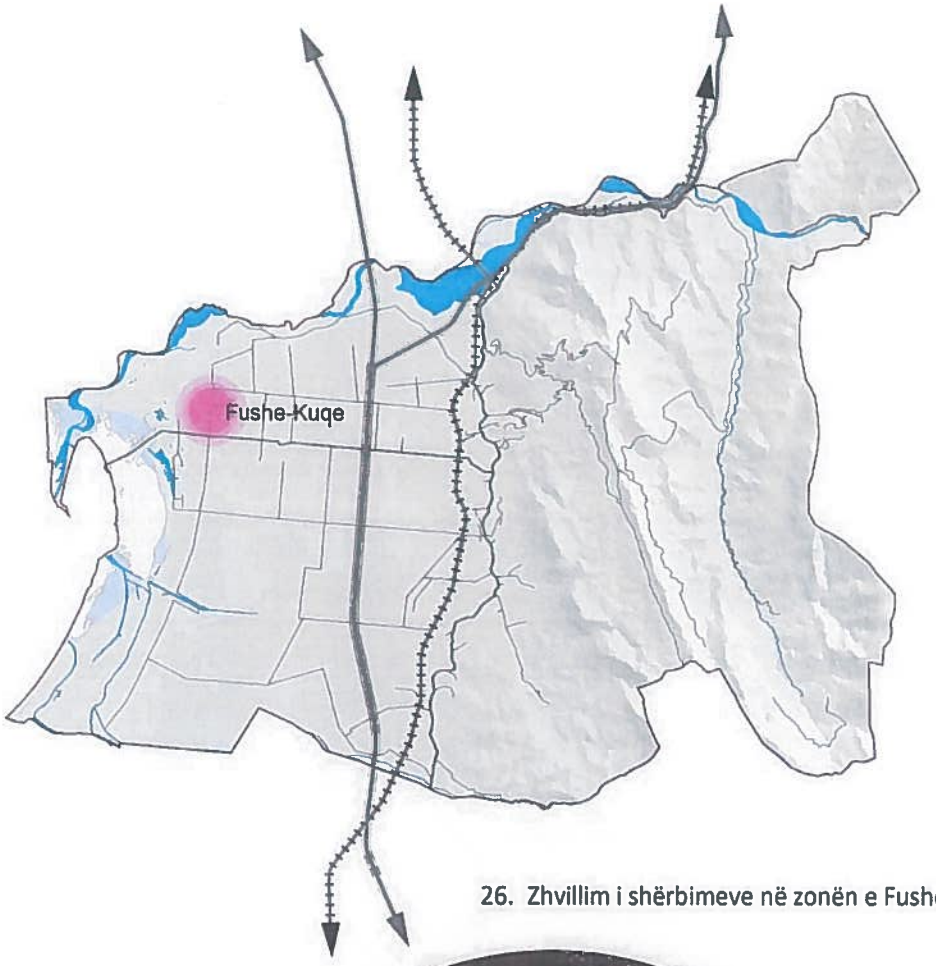

26. Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.17 Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes

16. **Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit**

Propozim dhe realizim ndërhyrjesh urbanistike për përmirësimin e cilësisë së jetës sociale në zonën qendrore të qytetit të Laçit.

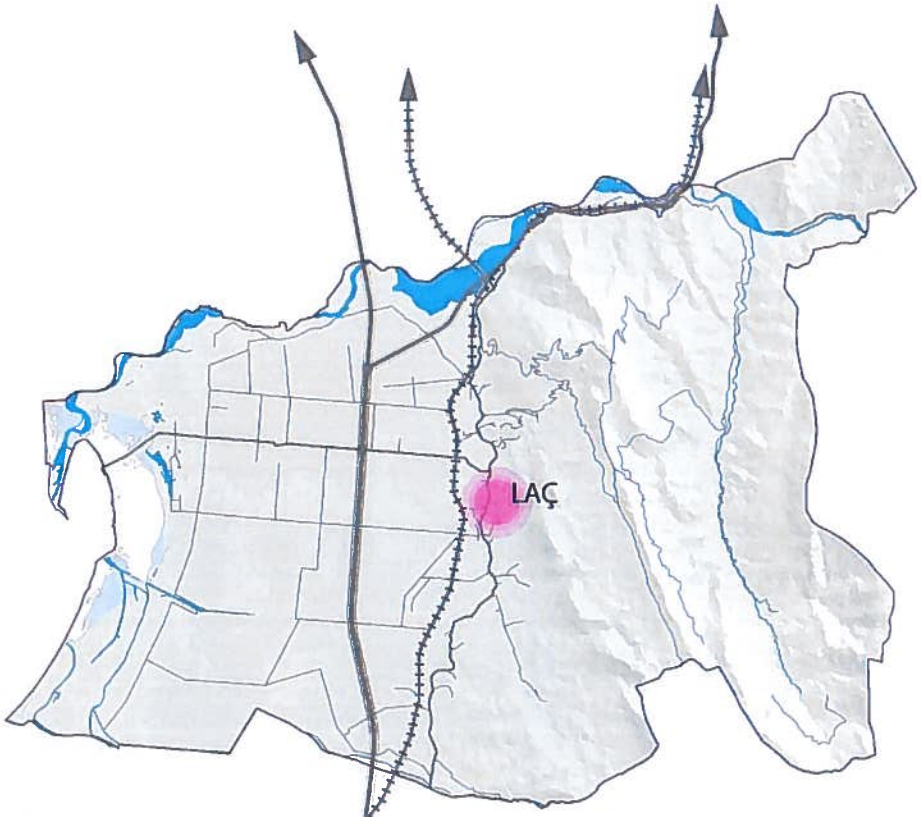

27. Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TIRANËS
TIRANE
SEKRETARI

Fig. 4.18 Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit

17. **Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut**

Realizim sistemesh ekologjikisht të përshtatshme për shfrytëzim turistik të organizuar të mjedisit natyror të ishullit të Cabakut (rrugë këmbësoresh, objekte të vogla shërbimesh, pika vrojtimi shpendësh etj.).

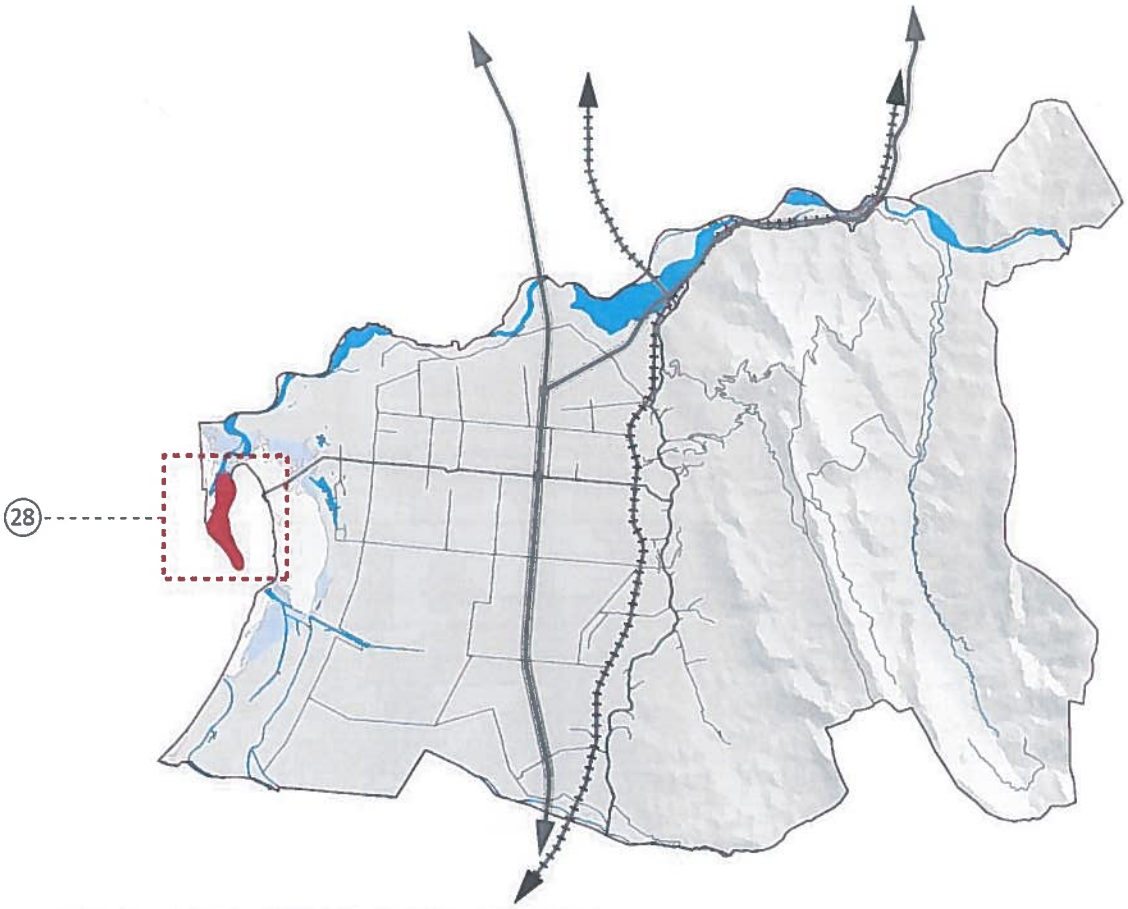

28. Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut

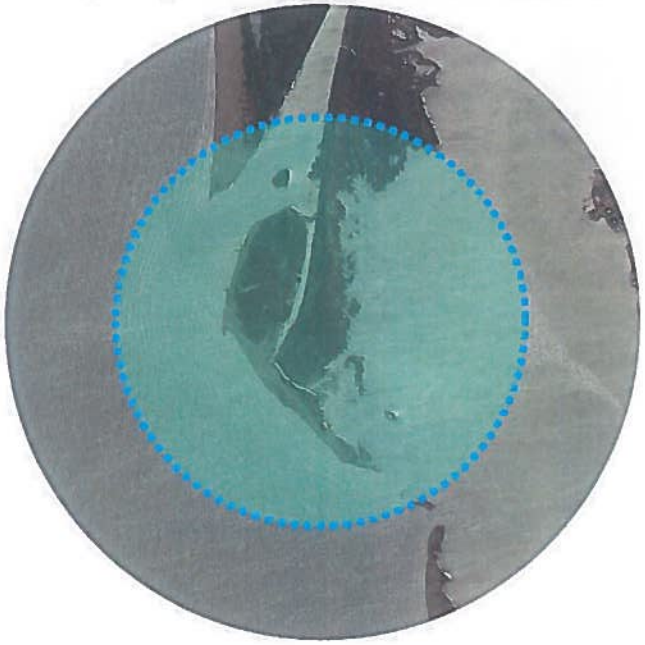

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Fig. 4.19 Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit te Cabakut

18. **Rrugë çiklizmi Laç/Patok**

Hartimi dhe zbatimi i rruge me qëllime turistike, për biçikleta dhe këmbësorë, që lidh zonën e brendshme të Laçit me bregdetin (lagunën e Patokut).

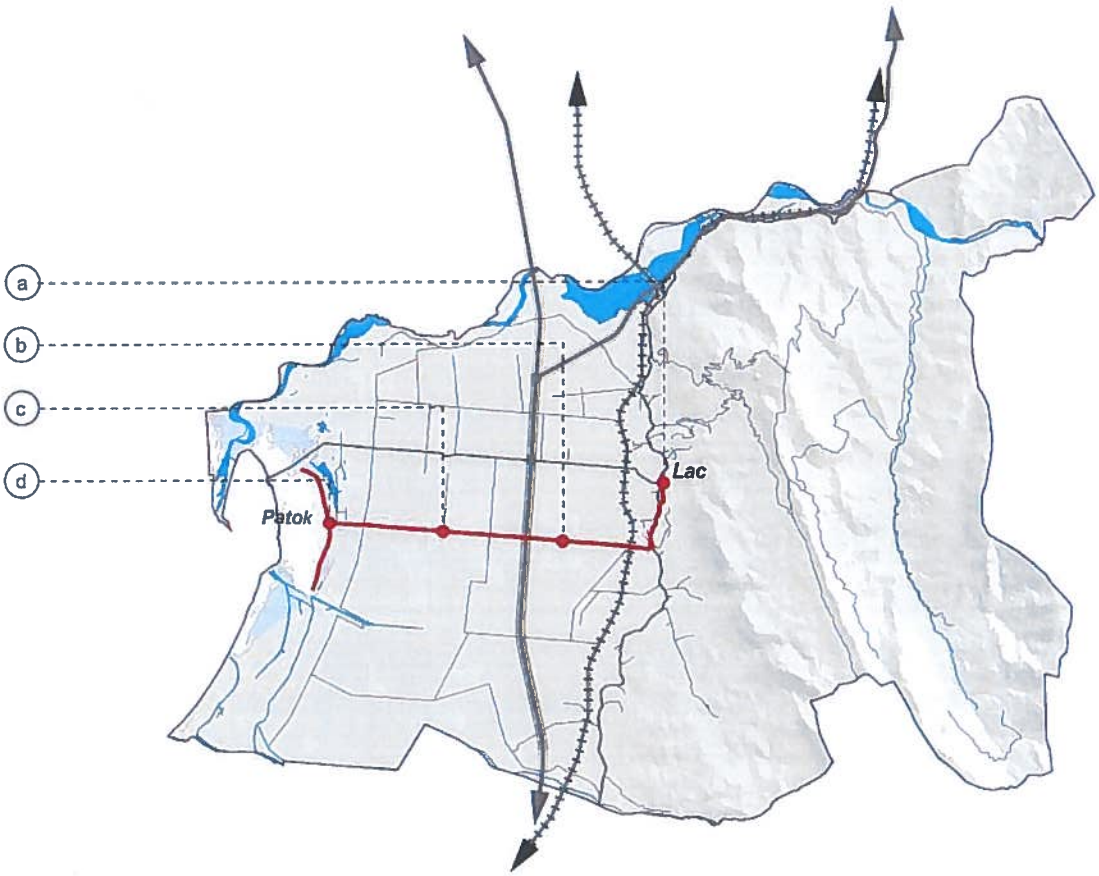

29. Rrugë çiklizmi Laç/Patok

Fig. 4.20 Rrugë çiklizmi Laç/Patok

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

19. Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)
Krijimi i një zone të tregut për prodhimet vendore

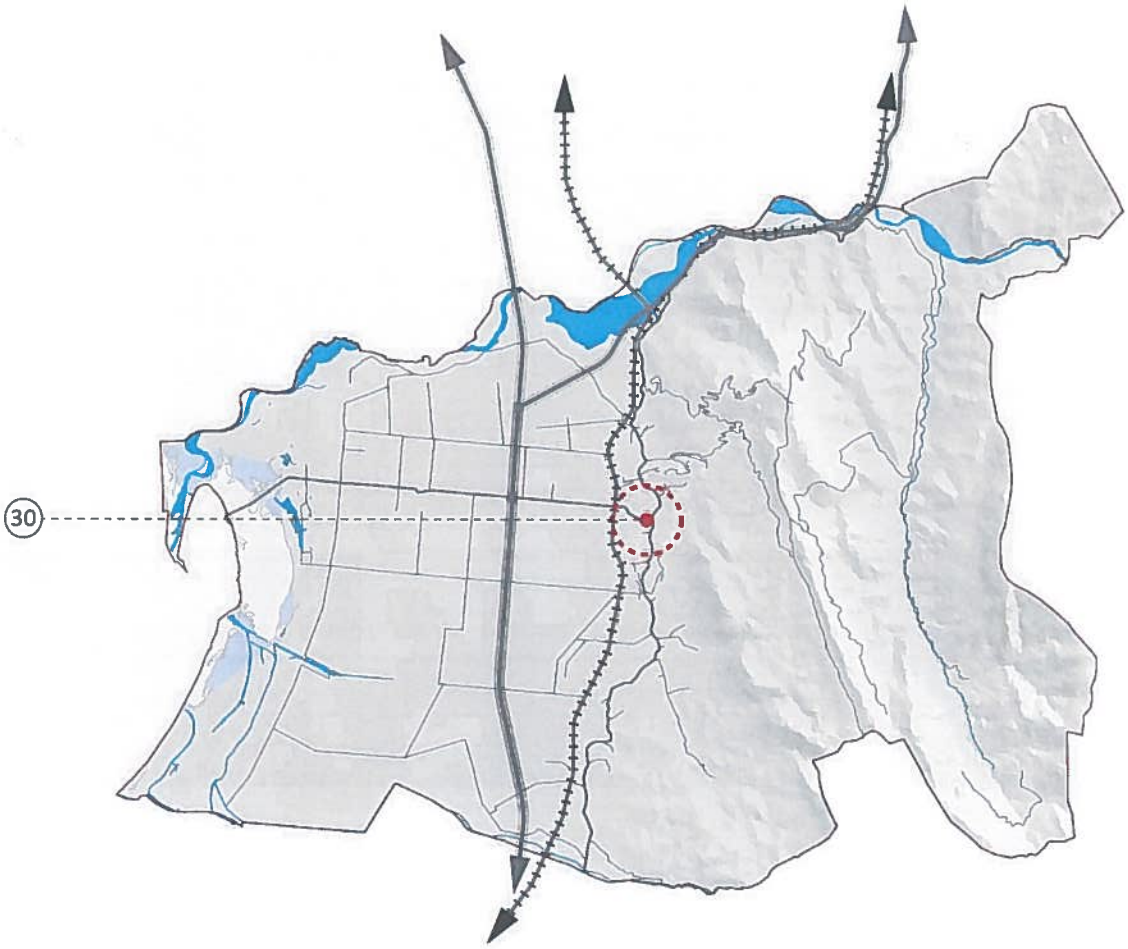

30. Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)

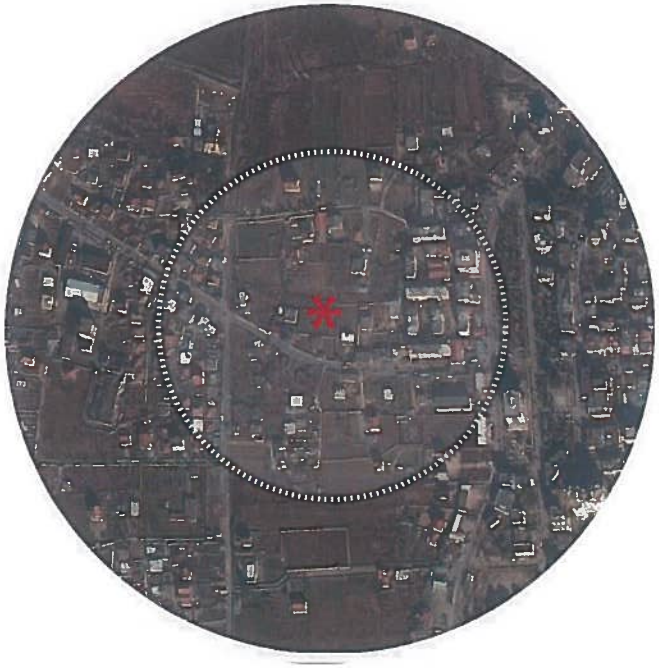

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TE TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Fig. 4.21 Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)

4.3.3 Projektet pilot

4.3.3.1 Korridori i gjelbër "Laç – Patok"

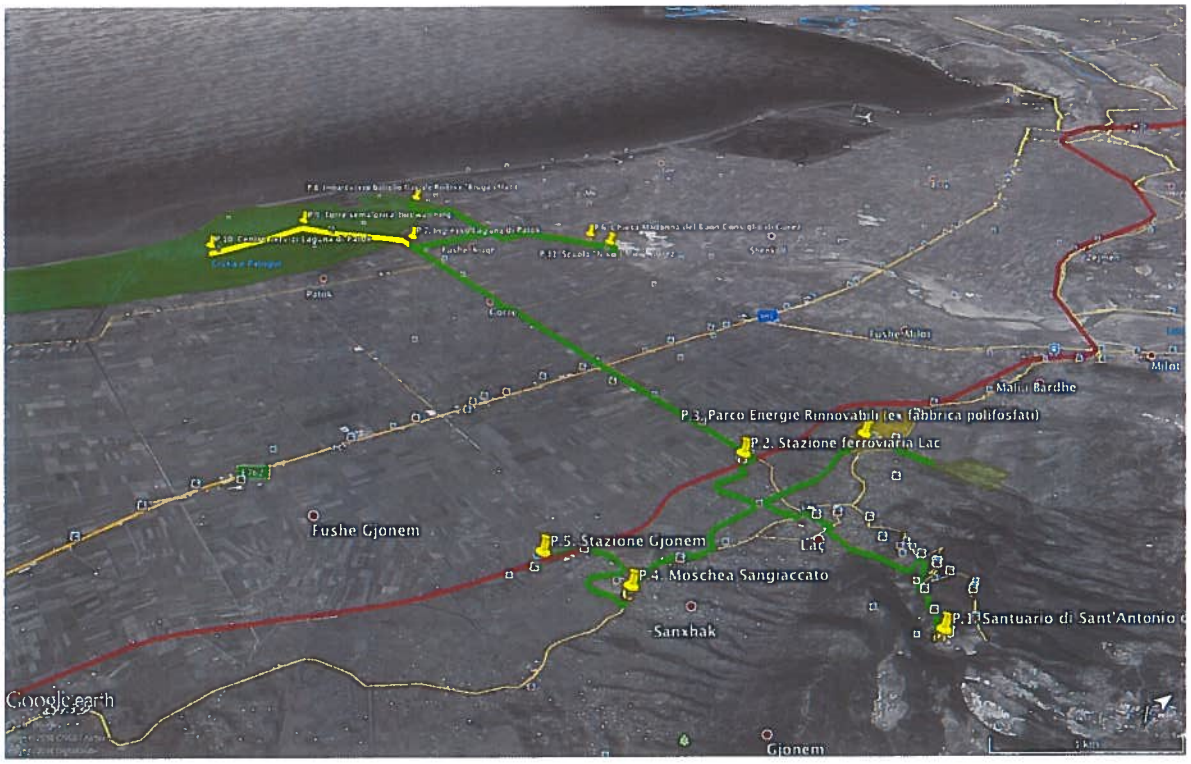

Fig. 4.22Harta e Korridorit të gjelbër

Hartimi dhe zbatimi i një sistemi çiklizmi dhe këmbësoresh i integruar për të forcuar veprimet e rrjetit ekologjik natyror për qëllime turistike, që lidh zonën e brendshme të Laçit me zonat bregdetare të mbrojtura të lagunës së Patokut

Abstrakt

Projekti buron nga ideja e krijimit të një rruge për zbulimin dhe njohjen e burimeve arkeologjike, kulturore, natyrore dhe peizazhistike, që karakterizojnë territorin e Bashkisë, sipas udhëzimit të paraqitur nga vizioni udhëheqës.

Funksioni i këtyre korridoreve është të rrisë rilidhjen ekologjike midis zonave bregdetare dhe malore të brendshme, duke përdorur një pjesë të rrjeteve natyrore dhe artificiale të ujit dhe shtigjeve ekzistuese, duke e shoqëruar këtë funksion kryesor me ndërtimin e një rruge të mobilitetit të qëndrueshëm, kryesisht si rrugë çiklizmi dhe këmbësore, për të siguruar afërsi me destinacionet kryesore turistike në zonë. Ideja është që të japë shërbim ne qytetet dhe fshatrat, duke ndërtuar një sistem alternativ të transportit të fokusuar në hapësirat publike, shkollat, vendet e kultit dhe qendrave të komunitetit lokal.

Ky korridor ofron një mundësi për ri-lidhje midis zonës malore, ku shtrihet Kisha e Shna Ndout në Laç (ndjekur nga qindra pelegrinë, për shkak të vetitë shëruese të cilat mendohet që rrjedhin nga shenjtori) dhe zonës së lagunëssë Patokut, interesante për çështje që lidhen me biodiversitetin dhe ruajtjen e peizazhit bregdetar endemik.

Ka gjithashtu disa alternativa interesante pranë monumenteve të rëndësishme kulturore dhe fetare të zonës (Xhamia e Sanxhakut në Gjonëm dhe Kisha Zoja e Këshillit të Mirë në Gurëz), duke krijuar edhe një udhëtim nëpër vendet e besimit fetar të përhapur në Shqipëri.

Veprimi kryesor i projektit është lidhja me zonën që do të preket nga konvertimi i ish-fabrikës së superfosfatit në Laç në një park tematik dedikuar për Burimet e Energjisë së Ripërtëritshme(BRE). Me këtë dispozitë të veçantë fitohet edhe ri-natyralizimi i guroresmë sipër, ku parashikohet mbjellja e bimëve të reja dhe ndjekja e shtigjeve për vizitë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIATI

Projekti përbëhet nga ndërhyrje në infrastrukturë, në gjelbërim dhe në sipërfaqet bimore të zonave të kufirit vendor, në sistemim dhe mirëmbajtje të veçantë të rrjedhave ujore, si dhe në vendosjen e strukturave mbështetëse për turizmin kulturor dhe mjedisor.

Ky korridor,me shtrirje të gjatë, lidhet edhe me stacionet hekurudhore të qendrave Laç dhe Gjonem: Hipoteza është që rruga çiklistike det – mal, të jetë e lidhur me përdorimin e hekurudhës duke zhvilluar kështu mënyra të integruara të lëvizjes së qëndrueshme tren – biçikletë, siç janë realizuar në shumë kontekste evropiane.

Projekti favorizon, në fshatrat e vegjël që përshkohen nga ky korridor i gjelbër, zhvillimin e aktiviteteve të vogla të llojit agroturistik të lidhura me ofertën e "pritjes së vogël" (Bed&Breakfast, ferma bujqësore didaktike, tregje të prodhimeve bujqësore lokale)dhe kjo lidhet me vlerësimin dhe zbulimin e burimeve agroushqimore në rajon.

Konteksti peizazhistik

Sistemi urban rrëzë maleve, korridori infrastrukturor, fusha, fasha bregdetare, laguna.

Konteksti urban i përkatësisë

Laç (Kisha e Shën Antonit, ish fabrika e superfosfatit,guroret, stacioni hekurudhor); Gjonem (Xhamia e Sanxhakut, stacioni hekurudhor); Fushe Kuqe dhe Patok (zona e mbrojtur e Lagunes së Patokut); Gurëz (Kisha e Zojës së Këshillit të Mirë, institucion arsimor "Nikoll Miri").

Vendodhja

Fig. 4.23Pozicioni satelitor i Korridorit të gjelbër

Përshkrimi dhe struktura e projektit

Për sa i takon komponentit të infrastrukturës, korridori i gjelbër / rrugë çiklo-këmbësore është i ndarë në katër pjesë të dallueshme kryesore, i shoqëruar edhe nga pesë rrugë dytësore, duke u larguar nga aksi primar dhe duke lidhur këtë të fundit me stacionet hekurudhore dhe territoret përgjatë pasazhit, që nuk lidhen drejtpërsëdrejti vizualisht mes tyre.

Komponenti mjedisor i projektit përmban akte mirëmbajtje dhe ri-natyralizimi të rrjedhave ujore që shoqërohen nga ky korridor, që sigurohet në përputhje me efiçiencën hidraulike dhe përmirësimin e funksioneve ekologjike, së bashku me veprimet e mbjelljes së pemëve të reja për arredim urban dhe për mbrojtjen e korridorit të propozuar.Ajo lidhet me aksionet në sistemin mjedisor të gurores pranë ish-zonës industriale në Laç (ish-fabrika e superfosfatit), ku ripyllëzimi i planifikuar do të rilidhë vazhdimësinë e ekosistemit lokal dhe të peizazhit.

Pjesë integrale e projektit është shndërrimi i qendrës industriale në Park Tematik të Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë, për të nxitur një rritje të konsiderueshme të fluksit turistik, me karakter shkencor dhe teknologjik.

E domosdoshme, nga pikëpamja natyrore, do të jetë racionalizimi i ambientit të Lagunës së Patokut, me shpresën e një qendre të vizituar, e cila pështkohet nga shtigje natyrorë të brendshëm dhe me një kullë të ndërtuar me materiale të lehta, që do të përdoret edhe si një pikë vëzhgimi, si një element sinjalistik natë për këtë zonë.

Komponenti i faciliteteve dhe shërbimeve plotësuese të lëvizjes së qëndrueshme përfshin rikualifikimin e stacioneve hekurudhore të Laçit dhe Gjonem, krijimin e disa zonave të vogla pushimi dhe parkimi, dhe realizimin e një zone të madhe të integruar parkimi, e përshtatshme për makinat dhe autobuzat me udhëtarë dhe elidhur me Parkun Tematik të parashikuar në këtë zonë.

Projekti gjithashtu përfshin ndërtimin e hapësirave publike të komuniteteve të vogla gjatë rrugës, edhe si zona pushimi, sidomos në afërsi të objekteve kulturore turistike, kishave dhe qendrave fetare, shkollave; realizimi i pikave natyrore për birdwatching; organizimi i sinjalistikës në mbështetje të rrugës së këmbësorëve dhe qëllimeve të interesit kulturor e natyror; shërbime përgjatë rrugës (burime të pijshëm, kioska, zgara biçikletësh, etj); organizimi i një portali interneti për të mbështetur aktivitetet ekonomike dhe bizneset përgjatë pasazhit, me fokus në kompanitë e sektorit të bujqësisë organike dhe në strukturat e pritjes lokale (Bed & Breakfast, hostele dhe hotele).

Duke pasur parasysh praninë e segmenteve të gjera të lumit të lundrueshëm, projekti gjithashtu parashikon krijimin e një shërbimi navigacioni lumor, eksperimentale, me ndikim të ulët mjedisor, për përdorim sezonal e turistik, me vetë-financimin ose me marrëveshje publike-private me operatorët ekonomikë lokalë. Ky shërbim lundrues, që do të ngjitej drejt pjesës së brendshme të Bashkisë, do të bënte Lagunën e Patokut të aksesesheme në rrugë ujore nga Rezervati i "Breguttë Matit"

Grupet e interesit

- Aktorët publikë: Bashkia Kurbin, Fshatrat e Laçit,Gjonëm, Gurëz, Fushë-Kuqe,Patok
- Aktorët privatë: Ndërmarrje bujqësore, prodhuesit vendorë,kompanite e veres dhe të vajit
- Aktorët të Sektorit të Tretë: Shoqata çiklistike, shoqata sportive, shoqata ambientaliste, WWF (World Wide Fund for Nature)
- Agjensitë e zhvillimit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar.

Rezultatet e parashikuara

- Progresi ekologjik në drejtim të përmirësimit të biodiversitetit
- Përmirësimi i përgjithshme i cilësisë së jetës së qytetarëve
- Zhvillimi i aktiviteteve plotësuese turistike në shërbim të aktivitete bujqësore të zonës
- Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe aksesit ndaj të mirave të përbashkëta të territorit
- Rritja e fluksit turistik
- Hapja e vendeve të reja të punës
-

Burimet kryesore të financimit të mundshëm

Qeveria, bashkia, donacione, fonde evropiane zhvillimi, konkurs i mundshëm me hua qytetare, të organizuar në shoqata apo komunitete (ndoshta duke ofruar uljen e taksave lokale)

Burimet sekondare të financimit të mundshëm

Bashkim ndërmarrjesh private (p.sh. kantinat e verës dhe vajit në rajon), përfituese të mundshme të projektit.

4.3.3.2 Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut

Zbatimi i sistemeve eko-miqësore për përdorim të organizuar turistik të mjedisit natyror të ishullit të Cabakut (shtigje për këmbësorë, pajisje të vogla, birdwatching, etj).

Ishulli i Cabakut është një element i veçantë në deltën e lumit Mat. Rrjedha e lumit ka pësuar disa ndryshime gjatë viteve, që lidhen me mungesën e kontrollit hidrik të territorit.

Projekti i vlerësimit për përdorim turistik natyror i Ishullit të Çibakut duhet të marrë në konsideratë edhe ekuilibrat delikatë hidrologjikë të lumit, duke parë mundësitë e terrenit së bashku me kërkesat e nevojshme për sigurinë e territorit dhe mbrojtjen e vlerave ekologjike të zonës.

Fig. 4.24Harta satelitoree Korridorit të gjelbër

Projekti përbëhet nga veprime të thjeshta të menjëhershme për të mundësuar aktivitete të vëzhgimit dhe të zbulimit të natyrës.

- Lidhja me rrugën për të hyrë në zonën e mbrojtur
- Krijimi i shtigjeve të këmbësorëve
- sinjalistika
- struktura e informacionit
- pajisje hotelerie
- guide turistike
- burimeuji të pijshëm

Grupet e interesit

- *Aktorët publikë:* Bashkia Kurbin, Fshatrat
- *Aktorët privatë*: Agjensi turistike të profilizuara ndaj turizmit ekologjik
- *Aktorë të tretë:* Agjensi zhvillimi e bashkëpunimi ndërkombëtare, Shoqata për mbrojtjen e ambjentit, Shoqata për ruajtjen dhe njohjen e habitateve të zogjve.

Rezultatet e parashikuara

- Mbrojtja, kujdesi dhe vlerësimi i zonës natyrore
- Zhvillimi i aktivitetit turistik plotësues për praninë e faqes
- Rritja e ofertës turistike
- Hapja e vendeve të punës

Koha e zbatimit
Parashikohet realizimi hap pas hapi për një periudhë tre vjeçare.
Faza e parë (2016-2017): zbatimi i rrugës e të ciklit këmbësorë, pajisjet shërbimit

Burimi kryesor i financimit të mundshëm
burimet shtetërore, burimet lokale, komuna

Burim i dytë i financimit të mundshëm:
Marrëveshje me kompanitë private, përfitues të mundshëm të projektit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIAT

4.3.3.3 Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër

Abstrakt

Qendra agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër është një projekt që ka për qëllim të promovojë dhe mbështesë aktivitetet që ofrojnë një marrëdhënie më të drejtpërdrejtë midis prodhuesve bujqësorë dhe përdorueseve përfundimtarë të produkteve (tregtarët, pronarët e restoranteve, hotelierët dhe konsumatorët) dhe siguron që vlera e shtuar e krijuar tëndahet në mënyrë të barabartë mes të gjitha palëve të interesuara.

Aktivitetet e nxitura nga zinxhiri i shkurtër mund të përshtaten në kontekste të ndryshme, të tilla si: shitje e drejtpërdrejtë brenda tregjeve të hapur ose në tregjet lokale të pajisura posaçërisht për këtë shërbim; marrëveshje midis prodhuesve dhe tregtarëve, restoranteve, hoteleve ose midis grupeve të blerësve apo kooperativave të konsumit. Së fundmi mund të zhvillohen projekte që lehtësojnë forma të reja të marrëdhënieve tregtare të bazuara për shembull, në tregtinë elektronike.

"Zinxhiri i shkurtër" ka si objektiva strategjike:

- Vlerësimin e drejtë për prodhimete fermerëve dhe në të njëjtën kohë krijimin e kushteve për një çmim përfundimtar të produkteve, sa me të favorshm të jetë e mundur për përdoruesit;
- Rritjen e sinergjisë dhe e mundësive të ofertës së produktet vendore dhe cilësisë, si në tregti ashtu edhe në hoteleri dhe turizëm rural;
- Lehtësimin e konsumit në zonën e prodhimit vendor, me qëllim edhe për zvogëlimin e ndikimit mjedisor të transportit dhe përmirësimin e konsumit të prodhimeve sezonale.
- Afrimin e konsumatorit, në mënyrë të vetëdijshme, me produktet vendore, duke krijuar një marrëdhënie më të ngushtë ndërmjet prodhuesve dhe përdoruesve, duke i lejuar, në të njëjtën kohë, një njohje më të mirë të produkteve dhe atyre që i prodhojnë ato.
- Rritjen e fluksit të turizmit kulinar për zonat rurale dhe tregjet e pikat e shitjeve të tyre, duke inkurajuar indirekt të gjitha aktivitetet e sektorëve të tjera prodhuese që ekzistojnë në zonë;
- Mbështetjen e ruajtjes së prodhimeve vendore të rëndësishme, veçanërisht në zonat më të margjinalizuara, të cilat janë faktorë të mundshëm tërheqës;
- Favorizimin e marrëveshjeve tregtare të zinxhirit ndërmjet të gjithë palëve të interesit.

Konteksti peizazhistik

Peizazhi bujqësor

Konteksti urban i përkatësisë

Qendrat bujqësore të komunës së Kurbinit

Vendndodhja

Brenda territorit të Sistemit urban

Përshkrimi dhe struktura e projektit

Projekti mund të ndahet në dy pjesë:

- në fazën e parë, vendosen rrjetet iniciative që aktivizohen nga Pushteti Qendor dhe Vendor, Sindikata etj.
- në fazën e dytë, organizohen burimet e financimit për fillimin e punës në territor të veprave të reja të veçanta të zinxhirit të shkurtër.

Përsa i përket organizimit dhe koordinimit, projekti parashikon ngritjen e një Komitetit të Menaxhimit të përbërë nga përfaqësues të të gjitha subjekteve publike dhe private që operojnë në zonë: Ministria, Qarku, komunat, dhomat ekonomike, organizata profesionale bujqësore, shoqata prodhuesish, shoqatat e konsumatorëve dhe organizatat që përfaqësojnë sektorët e turizmit, tregtisë, industrisë dhe veprat artizanale.

Çdo subjekt do të ketë kështu mundësi për të propozuar dhe/ose të plotësuar veprimet specifike të propozuara në projekt me iniciativa të tjera të vazhdueshme ose të planifikuara të tyre, në mënyrë që të arrijnë në një biznes sa më tëpajtueshëm dhe të koordinuar.

Veprimet për zbatimin e projektit përmbajnë dy aspektetet të aspekteve të marketingut të promovimit të produktit. Ndër veprimet e projektuara kryesisht për komercializimin e produkteve janë:

- TREGJET E PRODHUESVE. Janë evente lokale periodike (të paktën një herë në muaj) të hapura për shitjen e drejtpërdrejtë të produkteve të cilësisë dhe të produkteve vendore të rezervuara për prodhuesit e zonës së interesuar.

- TI JAPË SHQIPËRISE, ngjarjet e traditës (festivale fetare) dhe festimet shqiptare, me paketat e zanateve ushqimore dhe vendore të projektuara posaçërisht. Tregu në këtë rast duhet të ketë të njëjtat karakteristika si ato të përmendura në pikën e mëparshme, por të ketë një kohëzgjatje prej disa ditësh, në periudhën e ngjarjeve dhe do të mbahen në sheshet e qytetit;

- DYQANE LOKALE, degët e shitjes direkte arrijnë në shtëpi në bashkëpunim me fermerët si në shembullin e mëposhtëm me tregun e fermerëve amerikan. Ka të bëjë me promovimin dhe / ose konsolidimin e realizimit të njësive të shitjes direkte të produkteve vendore të hapur në formën e një dyqani të vërtetë ku prodhuesit të shesin prodhimet e tyre veç e veç;

- MARRËVESHJE PRODHIMI, me këtë veprim do të promovojmë marrëveshjet midis prodhuesve bujqësor dhe operatorëve në sektorë të tjerë: hotelierisë, tregtisë dhe turizmit, shitjes së produkteve të kualitetit bujqësor dhe lokal, në përputhje me marrëveshjet që do të dakordohen në mes të kategorive;

- MENSA TË SHËNDETSHME, forcimi I futjes së produkteve organike, tipike dhe tradicionale në mensa publike (spitale, shkolla) dhe programeve arsimore të Ministrisë së Shëndetësisë, për të orientuar gjithnjë e më shumë mensat publike drejt përdorimittëprodukteve të certifikuara.

Veprimet që kanë kryesisht funksionin e promovimit të produktit janë:

- BUJQËSIA NË SHESHE, janë eventet e mbajtura zakonisht një herë në vit për zhvillimin dhe prezantimin e produktit / tipik/ që shënojnë territorin e zonës në të cilën ata janë të organizuar dhe ku mund të jetë produkti i pranishëm i marketingut.

- WEB, në formën e rrjetit tëtë dhënave, ku konsumatorët mund të gjejnë detajet e kontaktit të prodhuesit, ku është e mundur që çdo prodhues të bëjë prezantimin e produkteve të tij. Përfshirja do të jetë e rezervuar për:
    a. prodhuesit individualë;
    b. Prodhuesit e asociuar (konsorciumet, shoqatat e prodhuesve, etj);
    c. kooperativat e përpunimit dhe konsorciumet e tyre
    d. agroturizmet;
    e. grupet e prodhuesve;
    f. kompanitë në sektorin jo-bujqësor për produktet dhe aktivitetet që lidhen me territorin ku e cilin ata veprojnë.

- ANIMACIONI si nga prodhuesit tek konsumatorët. Ky veprim duhet të kryhet në bashkëpunim me organizata të kategorisë dhe përfaqësuesit e të gjithë atyre që marrin pjesë në projekt. Prodhuesit vetë mund të jenë pjesë e animacionit të veprimit dhe përhapjes së projektit përmes shpërndarjes promovuese dhe reklamave materiale të posaçme;

- ÇMIMET E QARTA, emërtim i detyrueshëm për produktet e shitura përmes rrjetit dhe logos së projektit të shkurtër zinxhir, ku çmimi i paguar nga konsumatori është një çmim transparent që është i ndarë në aksione të ndara për çmimin e paguar për prodhuesit dhe në hapat e ndryshme të mundshme: transformator , distributor;

- ARTI DHE USHQIMI, përshtatja e brendësisë së gjithë muzeut në një hapësirë të dedikuar për kulturën dhe traditën e ushqimit dhe verën e Toskanës, ekspozitës dhe shitjen e mostrave promovuese dhe materialeve informuese të një përzgjedhjeje të produkteve të cilësisë toskane. Muzetë janë një pikë turistike e kalimit rrjedhës dhe një mjet i promovimit i jashtëzakonshëm, tashmë në dispozicion;

- OGO e rrjetit. Logo do të përdoret për të identifikuar veprimet në qark të zinxhirit të shkurtër, të prodhuesëve bujqësorë dhe të operatorëve në sektorë të tjerë që marrin pjesë në projekt. Për të përdorur logon e prodhuesit dhe palët e tjera do të bashkohen me projektin duke nënshkruar specifikimin e zinxhirit të shkurtër. Logoja do të shënojë atëherë të gjitha veprimet e projektit dhe nismat e lidhura me të;

Aktorët e përfshirë

- Aktorët publik: Komuna e Kurbinit;
- Aktorët privatë: Fermerët, prodhuesit vendorë;
- Aktorët e sektorit të tretë: Shoqatat për promovimin e produkteve organike dhe / ose produkteve lokale, grupeve të drejta tregtare, Shoqata e Konsumatorëve, Organizatat që përfaqësojnë turizmin, tregtinë, industrinë dhe veprat artizanale
  Agjencitë e zhvillimit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar;

Rezultatet e pritshme

- Progresi ekonomik në drejtim të cilësisë së përmirësuar të produktit
- Përmirësimi i përgjithshëm në cilësinë e jetës së qytetarëve
- Zhvillimi i aktiviteteve plotësuese turistike në aktivitete bujqësore tashmë të pranishme

Hapësira kohore e realizimit

Pritet të zbatohet në një periudhë të llogaritur prej dy vjetësh.

Fazat e projektit

- Zbatimi i tregut të prodhuesve LLOJI (aksion TREGJET E PRODHUESVE) si një projekt pilot për tregjet e tjera të ngjashme me produkte të diferencuara;
- Realizimi i përfaqësive me lokacion fiks (aksion DYQANE VENDORE);
- Krijimi i të paktën një projekti pilot lokal i ekspozitës dhe shitjes (aksion ARTI DHE USHQIMI) në një muze dhe/ose në një vend të artit dhe kulturës shqiptare;
- Zbatimi i të paktën një projekti pilot i marrëveshjes në mes prodhuesve - tregtarëve-Pronarëve të restorantit - hotelierive për tu ndërtuar, këndi i produkteve shqiptare për t'u instaluar në vende publike, dyqanet e ushqimit dhe / ose turistike dhe / ose duke ushqyer (aksion MARRËVESHJE PRODHIMI);
- Financimi i iniciativave lokale për rritjen e produktit (aksion BUJQËSIA NË SHESHE);

Burimi kryesor i financimit të mundshëm

- kontributi publik për fillimin e operacioneve përmes financimit të Ministrisë për promovimin e organeve;
- plani i vetë-financimit, çdo aksion duhet të ofrohet në mënyrë që të ketë autonominë e vet nga pikëpamja financiare, pas fillimit të parë me kontribute publike;
- specifikimin e zinxhirit të shkurtër, që do të nënshkruhet nga të gjithë ata që dëshirojnë të bashkohen me projektin, dhe pastaj të përdorin logon. Kërkesat e hyrjes disiplinore parashikon për prodhuesit dhe produktet, kontrollet e nevojshme për të siguruar përputhshmërinë me parimet e projektit dhe për të garantuar origjinën e produkteve të përfshira në rrjet.

Burimi i dytë i financimit të mundshëm

- Konkurrenca e kompanive private dhe përfituesve të mundshëm të projektit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

4.3.3.4 Zonë tregu lokal

Abstrakt

Projekti paraqet një rrjet të bashkëpunimit midis ndërmarrjeve me një logjikë territori, për krijimin dhe fuqizimin e zinxhirit të vogël të prodhuesve lokalë brenda një programi zhvillimi ekonomik më të gjerë, ku përfituesit janë ndërmarrjet prodhuese dhe konsorciumet e tyre.

Krijimi i një tregu lokal, na shfaqet si një vend në të cilin prodhuesit do të kenë një hapësirë për shitje direkte, informacion për konsumatorët, projekte rekuperimi/ripërdorimi, në përballje të vazhdueshme dhe konstante me nevojat dhe shijet e tyre.

Në detaje, zona e propozuar do të menaxhohet nga një konsorcium ndërmarrjesh dhe/ose prodhuesish, përmes zbatimit të një sërë veprave të nevojshme dhe funksionale për aktivitetet e shkëmbimit.

Konteksti peizazhistik

Peizazhi antropik kodrinor rrëzë maleve

Vendndodhja
Brenda territorit të Sistemit urban

Përshkrimi dhe struktura e projektit

Kushtet fillestare, bazë për këtë ndërhyrje, janë përcaktuar mbi parametrat dhe indikacionet e projekteve të ngjashme, të realizuara në disa qytete italiane (tregu lokal i Chieti – Torino), të cilat radhiten, sipas rëndësisë, më poshtë:

- SIGURIA - kjo nevojë duhet t'i referohet konsumatorëve të tregut, operatorëve të tregut dhe punonjësve në menaxhimin dhe mirëmbajtjen e tregut;
- HIGJENA -parametrat minimalë mund të rrjedhin nga projektet dhe/ose rregullat e ministrisë dhe/ose dekretet vendore;
- MENAXHIMI - të përdoren zgjidhje që lejojnë reduktimin në minimum të shpenzimeve të menaxhimit të tregut; pra do të shkohet me zgjidhje që minimizojnë frekuencën dhe koston e ndërhyrjeve për mirëmbajtje;
- ESTETIKA - kjo kërkesë bëhet thelbësore për pjesën e ditës/kohës kur tregu është i mbyllur, kohë gjatë të cilës pa aktivitetin e tregut, zona mbetet e boshatisur dhe kërkohet që të ketë dukje të mirë urbane.

Në mënyrë të veçantë, duhet të parashikohet një zonë specifike dedikuar shitjes dhe një tjetër zonë për ruajtjen e mallrave, si dhe një hapësirë për të mbledhur materialin e mbeturinave të përpunimit të ushqimit. Së fundi duhet të sigurohet hapësira për zyra për promovimin dhe shitjen e produkteve jashtë zonës urbane.

Ndër ndërhyrjet e nevojshme dhe funksionale për aktivitetin e shkëmbimit kemi:

- Shesh i hapur, i karakterizuar nga salla me madhësi 5 x 3m të rregulluara në korsi dhe të përshkuara nga korridore kalimi;
- Sistemi elektrik i shpërndarjes, i përbërë nga kabina të palosshme ose fikse;
- Sistem i shkarkimit ujërave të zeza, shoqëruar me puseta në vendet e shitjes që do shkarkojnë në vaska mbledhëse, të ndara për çdo zonë të shitjes (peshk, fruta-perime, nënprodukte të qumështit);
- Sistem i nxjerrjes së ujit, i përbërë nga puse me kapak të cilat do hapen vetëm për të lidhur tubacionet e larjes së rrjetit;
- Sistemi i ndriçimit, i përbërë nga shtylla drite për të ndriçuar zonën e shkëmbimit.

Grupet e interesit

- Aktorët publikë: Bashkia Kurbin
- Aktorët privatë: Fermat, prodhuesit vendorë
- Aktorët të Sektorit të Tretë: Shoqatat për promovimin e produkteve organike dhe/ose produkteve vendore, Agjensitë e zhvillimit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar.

Rezultatet e parashikuara

- Progres ekonomik në kuadër të përmirësimit të cilësisë së produkteve
- Përmirësim i cilësisë së jetës së banorëve
- Zhvillim i aktiviteti turistik komplementar me aktivitetin bujqësor të pranishëm në zonë

Periudha kohore e zbatimit
Parashikohet realizimi në një hark të vetëm kohor, prej 6 muajsh.

Burimet kryesore të financimit të mundshëm
Qeveri, bashki, donatorë sipërmarrës të fushës dhe prodhues lokalë, konsorciume.

Burimet sekondare të financimit të mundshëm
Bashkim ndërmarrjesh private, përfituese të mundshme të projektit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

5 ANEKS

5.1 KONSULTAT PUBLIKE GJATË HARTIMIT TË STRATEGJISË TERRITORIALE

Gjatë hartimit të dokumentit të Planit të Përgjithshëm Vendor, është shumë e rëndësishme që gjatë fazave nëpër të cilat kalon procesi, të realizohet **përfshirja e grupeve të interesit dhe dëgjesat publike**.

Qëllimi kryesor i këtyre takimeve publike është, të krijojë transparencë dhe besim ndërmjet qytetarëve dhe autoriteteve publike, në mënyrë që vendimet e zhvillimit të territorit të jenë në përgjigje të kërkesave të këtyre aktorëve.

Gjatë kësaj periudhe të punës me PPV-në, pra gjatë hartimit të fazës së parë, "Analiza e thelluar e Territorit", dhe gjatë procesit të punës për fazën e dytë, "Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike" janë realizuar disa dëgjesa publike, si dhe janë kryer takime të ngushta me administratorët, me ekspertë vendorë, përfaqësues të biznesit e aktorë të tjerë, që operojnë në këtë rajon, të cilët me aktivitetin e tyre, janë pjesë thelbësore e zhvillimit territorial.

5.1.1 Dëgjesë Publike datë 02.03.2016

Në datën 02.03.2016, në qytetin e Laçit u organizua një dëgjesë publike me përfaqësues të qeverive lokale, përfaqësues të Agjencisë së Planifikimit të Territorit, përfaqësues të sektorit privat, banorë të zonës etj. Gjatë prezantimit të Analizës dhe Vlerësimit të gjendjes ekzistuese (objekt i fazës së parë), u diskutua dhe u morën mjaft sugjerime në lidhje me problematikat dhe nevojat e zonës. Gjatë dëgjesës publike në sallë u shpërndanë dhe pyetësorë më qëllim nxjerrjen në pah të problematikave kryesore si dhe marrjen e opinionit të të pranishmëve, në lidhje me atë që ata e mendonin si më të nevojshme për zonën e tyre.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

Datë 02 Mars 2016

Dëgjesë publike për hartimin e Planit të Pëgjithshëm Vendor të Bashkisë Kurbin

Emri	Mbiemri	Pozicioni/	Tel. / Cel.	E-mail
Edlira	Leshi	N/Drejt Zhvillimit		s.edlira@yahoo.com
Elton	Suti	D.P.Z.H.T	0692305117	eltonsuti@gmail.com
Megdelina	Dajti	AKPT	0694426052	megdelina.dajti@planifikimi.gov.al
Sueta	Meta	AKPT	0698080601	sueta.meta@planifikimi.gov.al
Iris	Papa	AKPT (koordinator)	0693017012	iris.papa@planifikimi.gov.al
GËZIM DIKA	DIKA	Zv/Kryetar Bashkie	0682687254	
Prenga	Prenga	Drejtor Zyrës Prenj	0688195360	kelakaq@hotmail.com
ZEF	GJECI	ZYRA LESHMORE	0684639744	gjecizef@gmail.com
PASHK	SYRIA	SHKOLLA NR.3 LAÇ	0692025355	—
Josif	Bardhi	Arkitekt bërës Pl.	0682027139	—
Mladi	Cera	BKP-KURBIN		ladicera@gmail.com
Genkiola	Thanaj	Koordinatore Caritas	0685035282	genkiolathanaj@gmail.com
Stefan	Poloka	Juristi Caritas	0682157454	stefanpoloka67@gmail.com
Emiljano	Prelaçi	P.A.K	0682711932	Emiljano.Prelaci@yahoo.com

Datë 02 MARS 2016

Liste prezence

Emri	Mbiemri	Pozicioni/	Tel. / Cel.	E-mail
Vilma	Kolci	NJMF Bashkia Kurbin		vilma.kola@hotmail.com
Irisi	Mengsi	Administrator e HT		irismengs@live.com
Majlinda	Hoxha	Jurist		majlinda_hoxha08@yahoo.com
Diana	Rabeli	Ekonomiste		[illegible]
Klodiana	Nikaj	Jurist		klodiana_nikaj@yahoo.com
Klodian	Shytaj	Administrator Mandatar		
Shilton	Rica	Inxhinier Ndërtimi	0693416010	shiltonrica@gmail.com
Kostriot	Lacaveri	Fonist		

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TURIZMIT TIRANË SEKRETARIA

Datë 02 Mars 2016

Dëgjesë publike për hartimin e Planit të Pëgjithshëm Vendor të Bashkisë Kurbin

Emri	Mbiemri	Pozicioni/	Tel. / Cel.	E-mail
Blerina	Gjioliaj	Perfaqs World Vision	0692246694	blerinagjioliaj@gmail.com
Bledar	Gjioliaj	Sp. mediës B. Kurbin	0696916450	bledargjioliaj@yahoo.com.
Medi	Gozi	Spec. Zh. Gjyqësor	0672058219	gozi.medi@yahoo.com
Ardol	Gjergji	Specialist shërbimi	0682970418	
Taulant	Sela	Insp. Shërbimi civile	0685977800	Taulant.sela@yahoo.com.
Arben	Kumaj	ING. PYJOR	0685375542	— — —
Gjok	Legidi	Inspektor tatimesh	0685269322	— — —
Mira Kolaqi	Nikolli	Ing. QKF-Kurbin	0697563460	miranikolli@live.com
Azmi Vilq		Drejtor Shq Vath	0683116026	

Datë 02 MARS 2016

Liste prezence

Emri	Mbiemri	Pozicioni/	Tel. / Cel.	E-mail
Adelina	Rica	Jnxhiniere	0697818535	addelina_rica@hotmail.com
Liza	Koodheli	Spec. no Dr. P.I.K.Z.T.	0682675988	liza.koodheli@gmail.com.
Roland	Vathi	Jurist	0685456815	
Onela	Ballashi	Arkitekte	0685128038	oballoshi@yahoo.com
Leko	Vathi	Qytetar	0686769781	—
Aleksandër	Selala	Ekonomist		
Gëzim	Rica	Ndërtues	0688390788	—
Dimen	Conga	Gjeodezist	0686419759	
Rol	Bezhi	Pa Punë	0682418062	

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TIRANË SEKRET

5.1.2 Pyetësorët e realizuar gjatë dëgjesave publike dhe mbledhjes së informacionit në terren

PYETËSOR

BASHKIA KURBIN **PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE** UTS 01

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR – BASHKIA KURBIN

1. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni minimalisht 2)

☐ rrugë; ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;

☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☒ shkolla/kopshte

☐ të tjera (*specifiko*)_____

2. Për çfarë shërbimi apo problemi, lidhur me sa më sipër, i drejtoheni më shpesh Bashkisë ?

Për të gjitha problemet po na ndihmojnë dhe për mbledhjen dhe riciklimin e mbeturinave

3. Çfarë mendoni si më të rëndësishme për Qytetin/Fshatin ku banoni ?

☐ industrinë dhe biznesin ☐ bujqësinë ☒ infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizme)

☐ të tjera (*specifiko*)_____

4. Çfarë përdorimi do të preferonit për tokën tuaj?

☐ bujqësi ☐ ndërtim ☐ biznes/ekonomi; ☒ turizëm

☐ të tjera (*specifiko*)_____

5. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1	2	3	4	(5)
Plotësisht kundra		as dakord as kundra		plotësisht dakord

6. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)

1	2	3	4	(5)
Plotësisht kundra		as dakord as kundra		plotësisht dakord

7. Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?

1. Qytetin e lacit sistemi i ujit. Ndricimi - rrot mbi të
2. Sistemi i ujërave te Qytetit Milot - Manurasë
3. Shesha publike dhe ambjente me familje
4. Terrenë sportive edhe pak ambjente te shkollave.
5. Qyteti i Lacit ka keto disa pendesi Rinor bashkë me Amfiteatër.
6. Turizmi malor dhe ai detar si pasuria etj.
7. Lyerja e pallateve po ta jemi edhe ne disa herë ndërkohë po shikojmë qytetet e tjera.

Vendbanimi: Lac - Kurbin

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

plani i përgjithshëm vendor – pyetësor për pjesëmarrjen publike – vlerësojmë mendimin Tuaj

Format i pyetësorit i plotësuar nga të pranishmit e kësaj dëgjesë publike.

Për të krijuar një vizion sa më të qartë, në mënyrë në funksion të hartimit të strategjisë zhvillimore, u organizuan takime të vazhdueshme nga ana e grupit të punës me palët e interesuara dhe me banorët.

Konsulenti vuri në dispozicion të të gjithë banorëve, pyetësorë online në faqen zyrtare të Bashkisë së Kurbinit. Përveç kësaj, u shpërndanë dhe pyetësorë të plotësuar në terren nga banorë të të gjitha njësive administrative të Bashkisë së Kurbinit.

(1) **BASHKIA KURBIN** (PATOK)

PYETËSOR
PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE

UTS 01

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

1. **Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni ?**
   ☒ rrugë; (PATOKUT) ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*)_____
2. **Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni të paktën 2)** (PUSE) (JO I PLOTSHEM)
   ☒ rrugë; ☒ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*)_____
3. **A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?**
   ☐ rrugë; ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi; EKONOMIA ME INVESTIME PRIVATE ⇓ PESHKIM.
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*)_____
4. **Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?** TE ARDHURA INDIVIDUALE NGA PESHKIMI – TOKA DISERRE JO TE PUNUARA
   ☐ rrugë; ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*)_____
5. **Për çfarë shërbimi apo problemi, i drejtoheni më shpesh bashkisë apo njësisë administrative (ish komunës)?** JO PUSE ⇓ MUNGESA E UJIT.
   MARREDHENIE E BLLOKUAR ME KOMUNEN (MAX CERTIFIKATE)
6. **Për çfarë shërbimi apo problemi, bashkia apo njësia administrative (ish komuna) ka reaguar pozitivisht?**
   (–)
7. **Çfarë përdorimi ka toka juaj?**
   ☒ bujqësi ☐ ndërtim ☐ biznes/ekonomi; ☐ turizëm
   ☐ të tjera (*specifiko*) (PATATE)
8. **Çfarë përdorimi do të preferonit për tokën tuaj?**
   ☐ bujqësi ☐ ndërtim ☐ biznes/ekonomi; ☒ turizëm
   ☐ të tjera (*specifiko*)_____
9. **Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin ku banoni ?**
   ☐ industrinë dhe biznesin ☐ bujqësinë ☒ infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizme)
   ☐ të tjera (*specifiko*) X TURIZMIN
10. **Çfarë mendoni se është përparësi zhvillimi në Qytetin/Fshatin tuaj?**
    ☐ industrinë dhe biznesin ☐ bujqësinë ☒ infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizme)
    ☐ të tjera (*specifiko*) X TURIZMI / PESHKIMI
11. **A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)**
    1 Plotësisht kundra; 2; 3 as dakord as kundra; 4; (5) plotësisht dakord
12. **A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)**
    1 Plotësisht kundra; 2; 3 as dakord as kundra; 4; (5) plotësisht dakord
13. **Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?**

PER TE ZHVILLUAR ZONEN DUHET TE KENE PERPARESI:
FUSHA E TURIZMIT DHE PESHKIMI

Vendbanimi: ZONA PARALEL ME PATOKUN

REPUBLIKA E SHQIPËRISË · AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT · SEKRETARIA TIRANË

BASHKIA KURBIN | **PYETËSOR PËR PJESËMARRJEN PUBLIKE** | **UTS 01**

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR

1. **Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni ?**
   ☒ rrugë; ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*) Asfalt - Kam
2. **Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni ? (zgjidhni të paktën 2)**
   ☐ rrugë; ☒ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☒ shëndetësi ☐ gjelberim; ☒ mbledhja e mbeturinave, ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*) ujë dhe banka + rezo.
   → perudhjet me perpara.
3. **A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?**
   ☐ rrugë; ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*) —
4. **Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?**
   ☒ rrugë; ☐ ujësjellës-kanalizime; ☐ rrjeti elektrik; ☐ bujqësi;
   ☐ shëndetësi ☐ gjelberim; ☐ mbledhja e mbeturinave ☐ shkolla/kopshte
   ☐ të tjera (*specifiko*) - rrugën me shtretor.
5. **Për çfarë shërbimi apo problemi, i drejtohemi më shpesh bashkisë apo njësisë administrative (ish komunës)?**
   Për gjendjen ekon.
6. **Për çfarë shërbimi apo problemi, bashkia apo njësia administrative (ish komuna) ka reaguar pozitivisht?**
   Rrugët / por s'bëhet gjë.
   - Bën ç'k A s'bën, s'bën
7. **Çfarë përdorimi ka toka juaj?**
   ☒ bujqësi ☐ ndërtim ☐ biznes/ekonomi; ☐ turizëm
   ☐ të tjera (*specifiko*) pesime / vetjake.
8. **Çfarë përdorimi do të preferonit për tokën tuaj?**
   ☒ bujqësi ☐ ndërtim ☐ biznes/ekonomi; ☐ turizëm
   ☐ të tjera (*specifiko*)
9. **Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin ku banoni ?**
   ☐ industrinë dhe biznesin ☐ bujqësinë ☒ infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizme)
   ☐ të tjera (*specifiko*) turizmi
10. **Çfarë mendoni se është përparësi zhvillimi në Qytetin/Fshatin tuaj?**
    ☐ industrinë dhe biznesin ☐ bujqësinë ☐ infrastrukturën (rrugë, ujësjellës, kanalizme)
    ☐ të tjera (*specifiko*) turizmi.
11. **A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)**
    1 Plotësisht kundra; 2; 3 as dakord as kundra; 4; (5) plotësisht dakord
12. **A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj? (vendosni një shenjë tregues për vlerësimin tuaj - nga 1-5)**
    1 Plotësisht kundra; 2; 3 as dakord as kundra; 4; (5) plotësisht dakord
13. **Çfarë mendoni se mund të bëhet më shumë për Qytetin/Fshatin tuaj?**
    Infrastruktura / Ujë. për vlerën duket rëndësishëm.
    Turizmi → zhvill.

Vendbanimi: Adriatik

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT SEKRETARIA TIRANË

plani i përgjithshëm vendor - pyetësor për pjesëmarrjen publike - vlerësojmë mendimin Tuaj

5.1.3 Përpunim i informacionit të mbledhur nga dëgjesa publike, terreni dhe online

Gjithë informacioni i marrë nga pyetësorët është përpunuar nga grupi i punës, për të marrë një pasqyrë të qartë të gjendjes ekzistuese, potencialeve dhe nevojave të banorëve në Bashkinë e Kurbinit.

1. Çfarë investimesh janë bërë në zonën ku banoni?

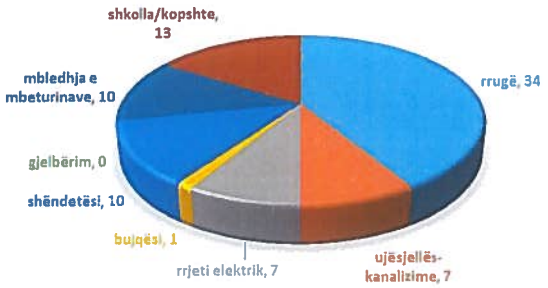

Graf. 5.1Investimet e bëra në Kurbin

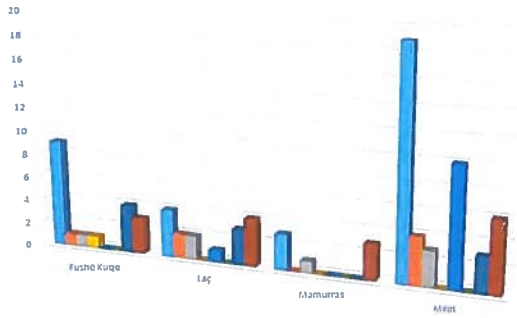

Graf. 5.2Investimet sipas njësive administrative

2. Për çfarë investimesh ka nevojë në zonën ku banoni?

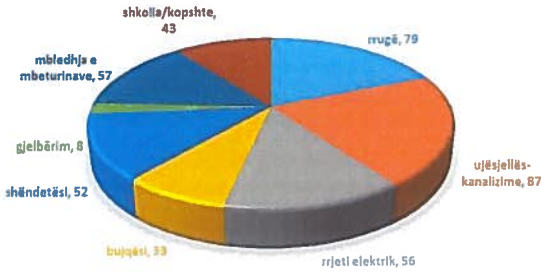

Graf. 5.3Investimet e nevojshme

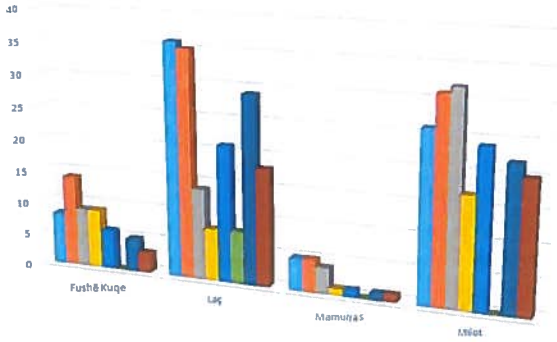

Graf. 5.4Investimet e nevojshme sipas njësive

3. A ka pasur investime nga organizata jofitimprurëse, vendase apo të huaja, në zonën ku banoni?

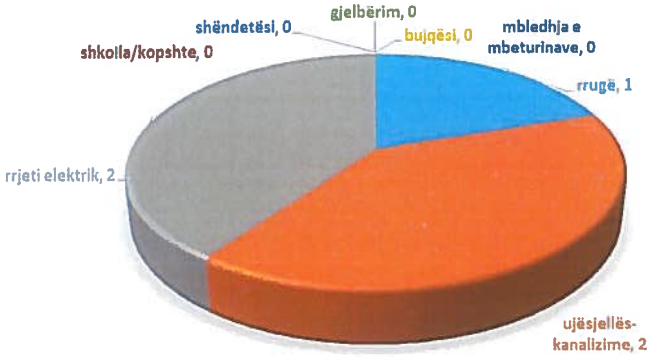

Graf. 5.5 Investime nga OJF

4. Çfarë investimesh mund të ndërmerren nga vetë komuniteti (banorët) në zonën ku banoni?

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TURIZMIT
TIRANË
SEKRETARIA

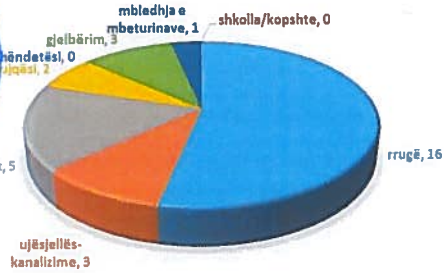

Graf. 5.6Mundësitë e komunitetit

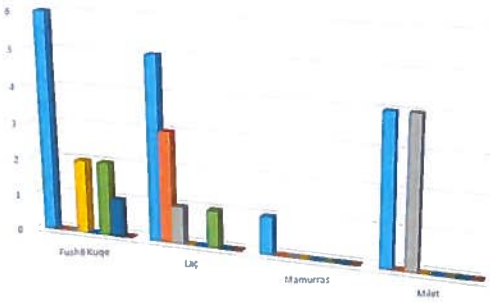

Graf. 5.7Mundësitë e komunitetit sipas njësive

5. Çfarë përdorimi ka toka juaj?

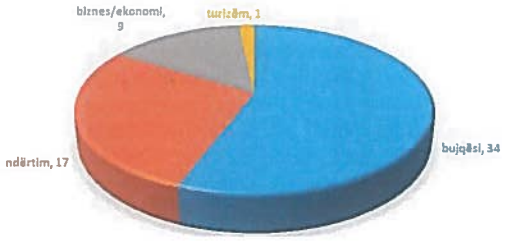

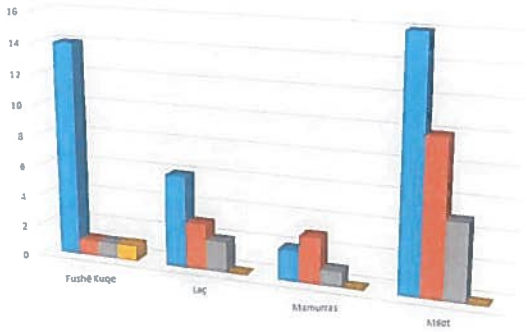

Graf. 5.8Përdorimi aktual i tokës

Graf. 5.9Përdorimi aktual i tokës sipas njësive

6. Çfarë përdorimi do të preferonit për tokën tuaj?

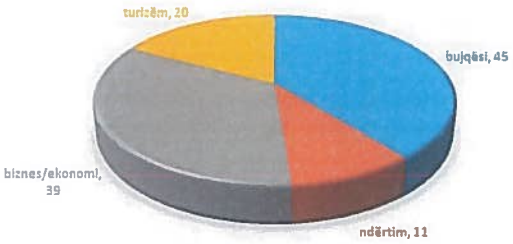

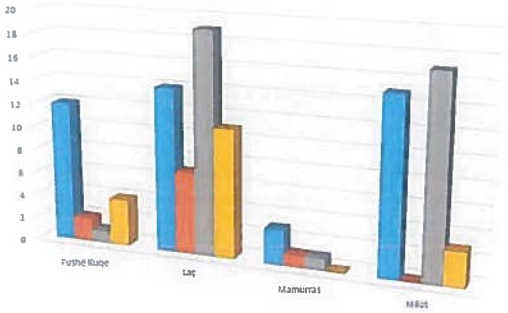

Graf. 5.10Përdorimi i dëshiruar i tokës

Graf. 5.11Përdorimi i dëshiruar sipasnjësive

7. Çfarë mendoni se është më e rëndësishme për qytetin/fshatin ku banoni?

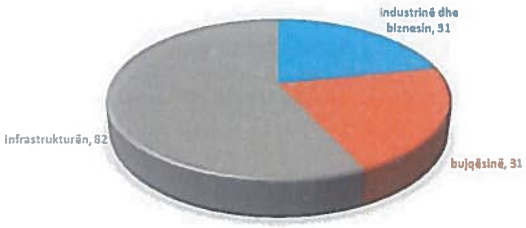

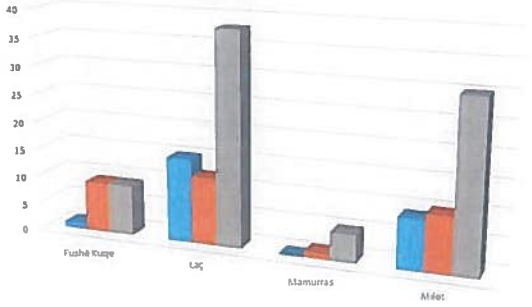

Graf. 5.12Rëndësia e zonës

Graf. 5.13Rëndësia e zonëssipasnjësive

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

8. Çfarë mendoni së është përparësi zhvillimi në qytetin/fshatin tuaj?

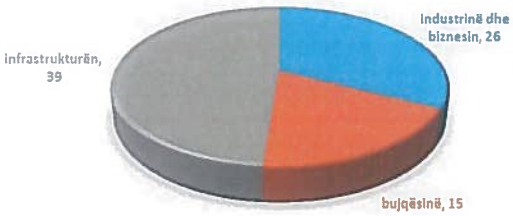

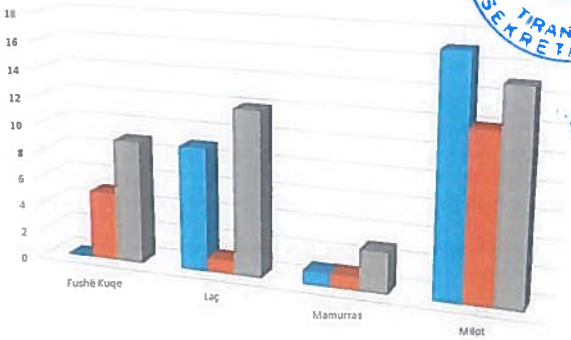

Graf. 5.14Përparësitë e zhvillimit të zonës

Graf. 5.15Përparësitë e zhvillimit sipasnjësive

9. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë cilësinë e mjedisit në Bashkinë tuaj?

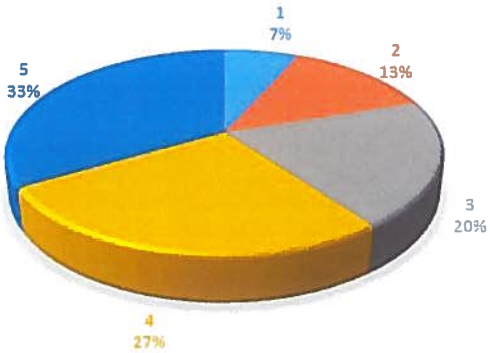

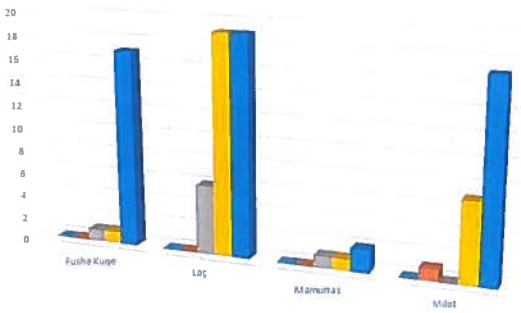

Graf. 5.16Ndikimi i PPV-së në mjedis *Graf. 5.17Cilësia e mjedisit sipasnjësive*

10. A mendoni që Plani i Përgjithshëm Vendor do përmirësojë jetën në komunitetin tuaj?

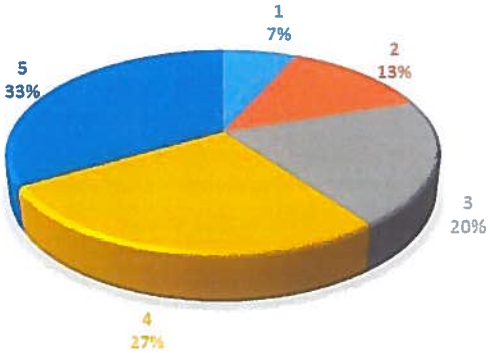

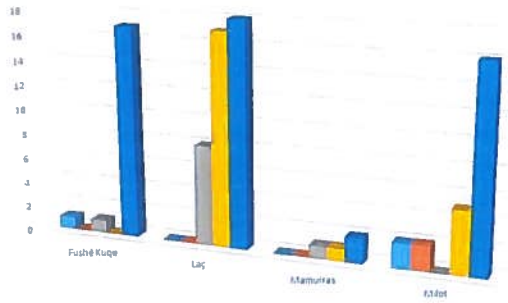

Graf. 5.18Ndikimi i PPV-së në komunitet *Graf. 5.19Ndikimi i PPV-së sipasnjësive*

5.1.4 Takimet më administratorët e njësive

Gjatë procesit të hartimit të strategjisë, takimet me administratorët e njësive kanë qenë të vazhdueshme, për të parë me nga afër potencialet dhe problematikat e secilës njësi. Gjithashtu, është bashkëpunuar ngushtë edhe me specialistët e njësive administrative për evidentimin e të gjitha nevojave dhe problemeve të secilës njësi.

Në datën 16.03.2016 në bashkinë e Laçit u mbajt një takim me përfaqësues (specialistë) të të gjitha njësive administrative të Bashkisë së Laçit.

Diskutimet e këtij takimi u mbështeten në këto pika kryesore:

SISTEMI URBAN

Ç'propozime keni për zonat që duhet të urbanizohen?

Cilat zona mendoni të përshtatshme për dendësim urban? (Zona ku është e mundur të shtohen numrat e kateve, ose të rritet Koeficienti i shfrytëzimit të tokës)

Cilat zona mendoni të përshtatshme për konvertim në territor urban? (toka bujqësore të lëna djerrë tashmë)

Zona të përshtatshme për zhvillimin e industrisë

Zona të përshtatshme për zhvillim industrial/ tregtar? Truall publik i përshtatshëm për Panaire?

Festa karakteristike që mund të përdoren për panaire kulturore?

A keni zona problematike në lidhje me legalizimet?

Propozime për ndërtesa sociale për të pastrehët? (A ka fond, a ka plan Bashkia për këtë?) Truall konkret që mund të përdoret për këtë qëllim?

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TIRANËS SEKRETARIATI

A ka ndërtesa në pronësi të bashkisë që janë të pa shfrytëzuara? A mund të përshtaten ato për qëllime publike apo për strehim?

Propozime për shkolla, kopshte, qendra spitale?? Truall konkret që mund të përdoret për këtë qëllim?

Propozime për ndërtesa publike të tjera? Truall konkret që mund të përdoret për këtë qëllim?

Varrezat – zgjerim? –Truall konkret që mund të përdoret për këtë qëllim?

SISTEMI BUJQËSOR

Propozime për tokat djerrë?

Tokë "natyrore" që mund të kthehet në "Bujqësore" (ish moçal, ose ish tokë pyll, që ka ndryshuar situatën)

Rekomandime për kulturat bujqësore që duhen përkrahur? (që ne më tej të shikojmë projektet që mund të aplikohen)

Kanalet ujitës të dëmtuar sipas prioriteteve (ose zonat prioritare, që nuk mund të ujiten aktualisht)

Rezervuar të dëmtuar apo teknikisht jashtë funksionit?

Probleme të mundshme mbi pronësinë e tokës

SISTEMI INFRASTRUKTUROR

Rrugë me prioritet për t'u shtruar?

A ka elemente infrastrukture që i konsideroni prioritare për investim (ekzistuese apo të reja)

Rrjet transporti publik për të lidhur qendrat e banuara

Menaxhim i mbetjeve – Prioriteti – landfill - Truall konkret që mund të përdoret për këtë qëllim?

Menaxhimi i ujërave të zeza – Prioriteti – Impiant- Truall konkret që mund të përdoret për këtë qëllim?

Furnizimi me ujë – Prioritet

Masa për mbrojtjen e mjedisit.

TURIZMI

Potencialet njerëzore si i mendoni? Turizmi malor? Mundësi për agroturizëm dhe produkte tipike?

Dalja në det? Lidhja me Patokun dhe Lalzin (Ishmi)

Mundësi për zhvillimin e artizanatit

Rritja e kapaciteteve hoteliere dhe e larmisë së shërbimeve në Kurbin.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Data. 16.03.2016

LISTE PREZENCE

Nr.	Emër Mbiemër	Profesioni	Institucioni	Nr. Tel/Cel	e-mail	Njësia Administrative	Nënshkrimi
1	Adelina Rica	Inxhiniere	B. Kurbin	0697818535	adelinarica@hotmail.com		
2	Lizo Koçiliri	Specialiste	B. Kurbin	0672675383	[illegible]		
3	Vladi Gefa	Specialist	B. Kurbin	0682847760	[illegible]		
4	DAMIANO MUSHI	DREJTOR	B. KURBIN	0683783793			
5	Amarildo Muçaraj	Drejtori T.T	B. KURBIN	0695785065	— " —	LAÇ	
6	PATRIS MARTOPULLS	INXHINIER	UTS-01	0694329231	martopuli@gmail.com		
7	INA BAJLOZI	INXHINIERE	UTS-01	0653119602	inabajloxi@hotmail.com		
8	MARKEL BABALEKU	INXHINIER	UTS-01	0654056754	b-telaj@yahoo.com		
9	RIKARD LUKA	INXHINIER	UTS-01	0682055792	[illegible]		
10	Elton Suti	INXHINIER	D.P.K.Z.H.T	0693305112	eltonsuti@gmail.com	LAÇ	
11	Pjetër Prifti			0682723245		MILOT	
12	Frrok Ndoj	Hidrogjeolog	Bl. Breg Lumi	0692303007	—		
13	Sylvion Zymberi	Zëvënd Drejtor	Zëvënd Drejtori	0683251352	[illegible]	Bahçallëk	
14	Ymer Hysa	Veterinier	Arsim. Bujqësor	0682292034	hysaymer@yahoo.com	Manatias	
15	Lazer Guraj	veterinier	Administrim kurbin	0682400093	-	LAÇ	
16	AGRON ILIVI	ADMINISTRATOR	NJËSIA A.F-KUÇ	0682089159		FUSHË-KUÇË	
17	BEQIR AHMETI	Menaxher	NJËSIA AD. MILOT	0685521692	-	QYTET MILOT	
18	Naxhi Kurtaj	Topografi	Bujqësi	0682233142	-	Bërzhitë	
19	Ambra Preçi		Bl. A. MILOT	0697603500		M. Qyt	
20	ILIRJAN KELICI	JNSI TERRITORI	B. LAÇ	0682620175	-	LAÇ	
21	Petrit Marnoj	D.A.K	B. Laç	0682326781		Laç	
22	Rudolf Toma	Ekonomist	B. KURBIN	0697777862	Rudolftoma@yahoo.com	Laç	
23	Lavdrim Ujvari	Specialist Buxheti	B. Kurbin			Laç	
24	Albert Valoçi	Inxhinier	B. Kurbin	0685375542		Laç	
25	Petrit Zhulldia	Sp. Kadastre	Njësia Mamurras	0682155912		Mamurras	

Data. 16.03.2016.

LISTE PREZENCE

Nr.	Emër Mbiemër	Profesioni	Institucioni	Nr. Tel/Cel	e-mail	Njësia Administrative	Nënshkrimi
1	Taulant Selia	Sp. Emergenca civile, njësi OD	Mamurras	0685377[illegible]		Mamurras	
2	Ingelina Stafa	specialiste kadastre	F. Kuqe	0682894094		F. Kuqe	
3	Alekandër Koçi	specialist i M.T Borakëz	Laç.im	0686782572		Laç	
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGENCIA E ZHVILLIMIT TË QEVERISË TIRANË SEKRETA

5.1.5 Prezantim i Strategjive Territoriale të 26 PPV-ve, 3-4-5 Maj 2016

Përveç takimeve të vazhdueshme dhe inspektimeve nga afër në terren, për evidentimin e nevojave konsulenti ka hartuar një pyetësor më të detajuar, të cilin ua ka shpërndarë specialistëve përkatës të të gjitha njësive administrative.

Në datat 3-4-5 Maj 2016, u realizua një workshop, ndërmjet përfaqësuesve të **stafeve teknike të bashkive, ekipeve konsulente** dhe **AKPT**, për prezantimin e **Strategjive Territoriale të 26 PPV-ve**. Prezantimet, të grupuara në bazë të bashkive fqinje me njëra-tjetrën, kishin për qëllim shkëmbimin e eksperiencave dhe bashkërendimin e të gjitha vendimeve strategjike që po merren për territoret e këtyre bashkive, dhe nxitjen e diskutimit konstruktiv ndërmjet grupeve të punës, për të arritur në një përfundim sa më sintetik në shkallë kombëtare.

Drafti i Strategjisë Territoriale, për Bashkitë Krujë-Kurbin-Lezhë, u prezantua nga konsulenti më 4 Maj, dhe Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit së bashku me pjesëmarrësit, diskutuan mbi çështjet e mëposhtme:

- Paraqitja dhe rëndësia e I.A.P.-it dhe korridoreve të tjera energjetike;
- Lidhja me strategjitë e bashkive fqinje
- Si është konsideruar turizmi që vjen nga Kosova dhe Maqedonia;
- Mundësia e parqeve eolike dhe shfrytëzimi i qëndrueshëm i energjisë;
- Ndikimi i cluster-ave strategjike kombëtare, si aeroporti dhe portet;
- Parashikimet për hekurudhën dhe stacionet hekurudhore ekzistuese;
- Përputhshmëria me planet kombëtare (PPK, PINS Bregdeti, Durana);
- Specializimi i qendrave urbane sipas karakterit;
- Strategjia për bujqësinë;
- Konsolidimi i zonave urbane dhe shmangia e shpërhapjes urbane (efekti sprawl);
- Qasja strategjike ndaj bregdetit;
- Disiplinimi i korridoreve të tërthortë Portokalli (infrastruktura hard);
- Integrimi i rrugës peizazhistike bregdetare dhe korridoreve të Gjelbër (infrastruktura soft);
- Përcaktimi i hierarkisë së projekteve strategjike sipas prioriteteve.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

5.1.6 Takim me Forumin Këshillimor Vendor, datë 18 Maj 2016

Në vijimësi të përgatitjes se raportit përfundimtarë të fazës së dytë, "Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike", janë realizuar takime dhe dëgjesa publike.

Në **datën 18.05.2016**, në bashkinë Kurbin, u organizua një takim me Forumin Këshillimor Vendor, i përbërë nga specialistë e profesionistë të bashkisë, përfaqësues të komunitetit, etj.
Gjatë takimit konsulenti bëri prezantimi e Strategjisë territoriale për këtë bashki, ku shpjegoi në mënyrë të detajuar analizat SWOT për secilin sistem dhe paraqiti objektivat e zhvillimit bazuar në nevojat e mëdha infrastrukturore dhe ato social-ekonomike. Prezantoi gjithashtu projektet e propozuara strategjike: projekte Sistemi, Zhvillimi dhe Pilotë të ndara sipas periudhave kohore.
Mbas prezantimit u morën opinionet nga specialistët dhe profesionistët prezentë dhe u diskutua dhe u morën propozime lidhur me çështjet e mëposhtme:

- rehabilitimi i lumit Mat;

- shfrytëzimi dhe mbrojtja e sistemit ujor, natyrorë dhe bujqësor;
- sistemi i furnizimit me ujë;
- plane konkrete për luginën e Patokut dhe plazhin e Godullës;
- zhvillimi linear i autostradës;
- propozimi i një landfill-i të ri në mënyrë që mbetjet të mos derdhen në sistemin lumorë;
- parashikimi i terreneve sportive dhe kënde lojërash për fëmijëve

Gjatë takimit u bë edhe prezantimi i geoportal-it web ku mund të konsultohen në mënyrë interaktive të gjithë informacionet lidhur me gjendjen ekzistuese dhe strategjinë e bashkisë Kurbin.

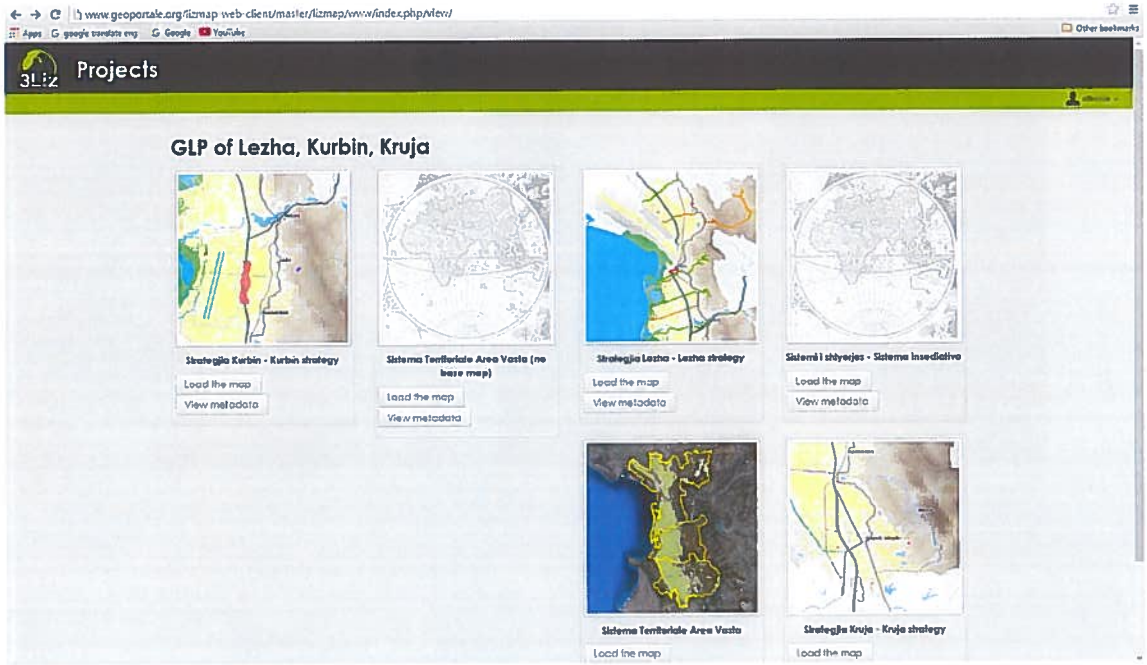

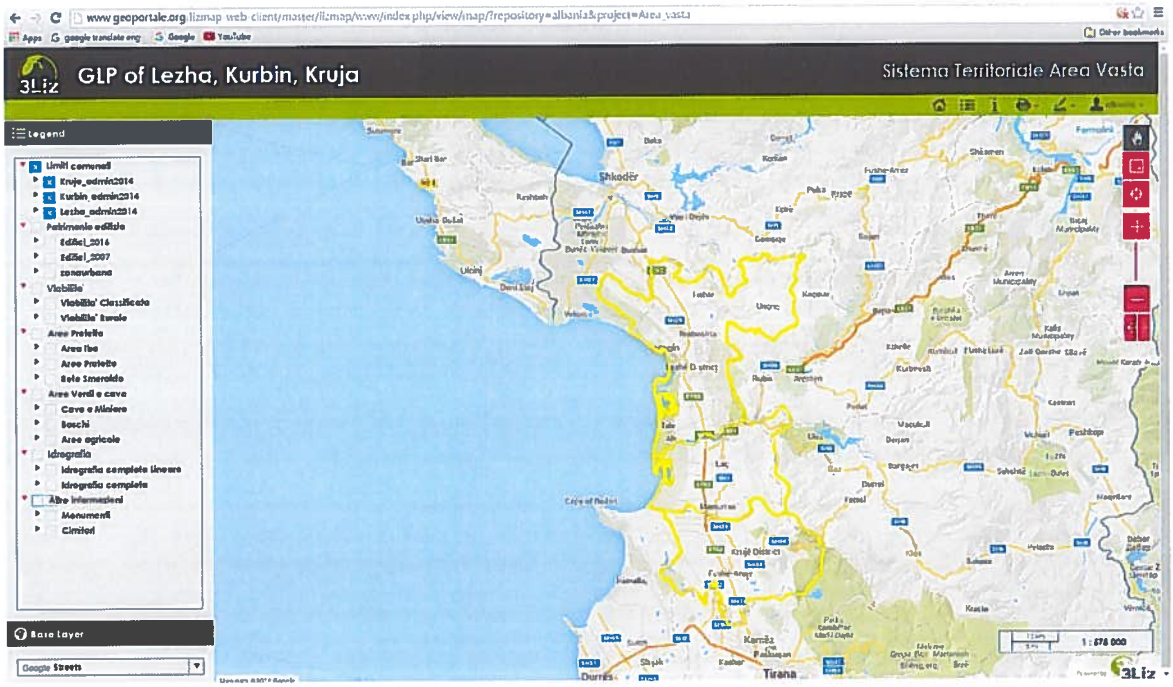

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

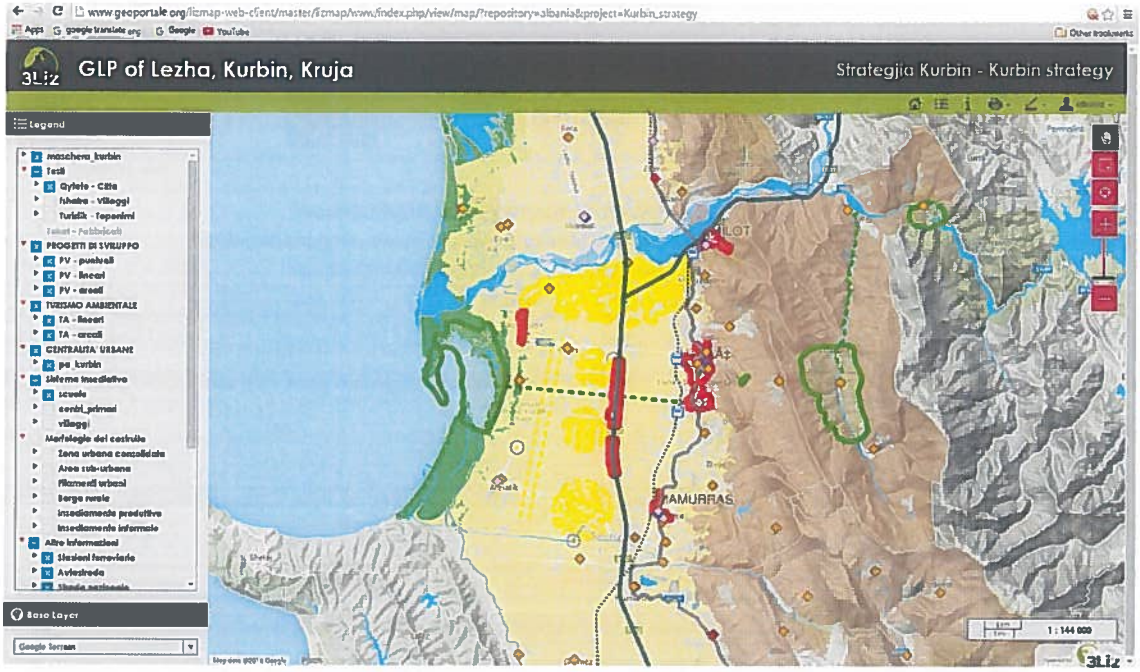

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Datë 18 Maj 2016

TAKIM ME FORUMIN KËSHILLIMOR VENDOR

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,

investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Elton Suti	BASHKIA KURBIN	A.P.K.ZH.T	0692305112	eltonsuti@gmail.com
Fiza Koolliveli	Bashkia Kurbin	Dr. Pl. Kontr. Zh.T	0682675988	fizakoolliveli@gmail.com
Edlira Hoxhi		Specialiste Koordinimi	0697402677	edliira@yahoo.com
Fiken Frasni				
Sami Jonila	Bashkia Lezhë	Perg. Rep. Ligjor	0682235000	samijonila@gmail.com
Paskal Preuga	Zyra e Punës	Drejtor	0682195360	paskalpreuga@hotmail.com

18.05.2016

LISTE PREZENCE

Nr.	Emër Mbiemër	Profesioni	Institucioni	Nr. Tel/Cel	e-mail	Njësia Administrative	Nënshkrimi
1	Adelina Rica	Jashtëniere	Bashk. Kurbin	0697318535	adelinarica@hotmail.com		
2	Vladi Gefe	Inxhinier	Bash. Kurbin	0688847760	vladigefe@hotmail.it	–	
3	Mirjon Nderka	Bujmasterr	Kokëras	0682054201	mirjon.nderka@yahoo.com	Kokëras	
4	Sulejman Demiraj	Jurist	Bashkia Kurbin	0682251350	–	Rubik Lushnjë	
5	Eron Piroli	Specialist	A.B.Cerrik	0682095049		LAÇ	
6	Pobrit Xhafodini	Gjeolog	Bashkia Kurbin	0682155910	..	Hamallaj	
7	Begim Ahmeti	Arkitekt	NJ.A.A. MILOT	0685521692	–	MILOT	
8	Arben Kukaj	TNG ARB	Bashkia Lezhë	0685375342		Lezhë	
9	Lavdim Mëloja	Specialist Bujqësie	Bashkia Kurbin	0697205455		Laç	
10	Sami Jonila	Inxhinier	Bashkia Lezhë	0682235000	samijonila@gmail.com	Lezhë	
11	Paskal Preuga	DREJTOR	Zyra e Punës	0682195360	paskalpreuga@hotmail.com	Laç	
12	Roland Vasthi	Jurist D.P.K.ZH.T		0685456315	roldavasthi@hotmail.com	LAÇ	
13							
14							
15							
16							
17							

5.1.7 Dëgjesë publike, datë 25 Maj 2016

Ne vijimësi të dëgjesave, në datë **25.05.2016** u zhvillua një seancë konsultimi, **në sallën e Këshillit Bashkiak Laç**, me palët e interesuara (përfaqësues nga bashkia Kurbin dhe njësitë administrative, bizesmen, specialistë, profesionistë, banorë, etj.). Mbas prezantimit u diskutuan dhe u shkembyen mendime mbi strategjine territoriale e kësaj bashkie. Pikat që u diskutuan:

- Lidhja e rrugëve me autostradën;
- Rehabilitimi i Lagunës së Patokut;
- Parashikimi i lëvizjes dhe aksesueshmërisë së njerzëve me aftësi të kufizuara në Bashkinë Kurbin. Parashikimet e strategjisë lidhur me këtë.
- Zhvillimi i industrisë
- Rehabilitimi i lumenjve

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

Datë 25 Maj 2016

Dëgjesë publike për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Kurbin

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare,

investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Adelina Rica	Bash.Kurbin	Inxhinjere	0697818535	addelina_rica@hotmail.com
Liza Kodheli	"	Sp. Dr. Pl. K. Zhv. T.	0682675988	lizakodheli@gmail.com.
Roland Vathi	Bashkia Kurbin	Jurist	0685456815	rolandvathi@yahoo.com
Bledar Gjoka	Bashkia Kurbin	Jur. Sp. Gj. Civ.	0696916480	bledargjoka@gmail.com
Taylant Seiti	Njësi A.D. Manatias	Sp. emer. Jur.	0685377800	Taylanti.11@gmail.com.
Arbrit Tafaj	Njësi A.D. Manatias	Punonjës/Ruajtës i Arkivit	0684265120	— —
Enris Martaj	Bashkia Kurbin	Arkitekt	0695112764	enrismartaj@hotmail.com
Dritan Pacej	Njësia Ad. Mirot	Administrator	0685608500	
Ilir Gjebrea			0682445443	
Mark Ricaj			0682169803	
Emiljano Rebeki	Konsulent	K/Shqiptar	0682741932	—
Ylberis Beqiri	Konsulent	K/Shqiptar	0682676711	— —
Stefan Taloka	Jurist	K/Shqiptar	0682157454	
Gentiola Thanoj	Koordinatore	K/Shqiptar	0685015282	
Mark Dyzemi	Bisnes	Administrator	0684647428	

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

LISTE PREZENCE

Nr.	Emër Mbiemër	Profesioni	Institucioni	Nr. Tel/Cel	e-mail	Njësia Administrative	Nënshkrimi
1	Ard Ndoca	KONSULENT	K/Shqipëria	068 354 9563			
2	Emigjano Pelaki	Konsulent	K/Shqipëria	0682711932	Emigjano Pelaki@		
3	Andrea Begaj	Konsulent	K/Shqipëria	0682626711			
4	Stefan Polomi	Jurist	K/Shqipëria	0682157454	stefanpolomi67@gmail.com		
5	Gertrida Thanaj	Koordinatore	K/Shqipëria	0685015282	gertrida.thanaj@gmail.com		
6	Arbër Çuçi	SP Eng. Civile	Bashkia Kurbin	0696916450		Kurbin	
7	Rolando Vathi	Jurist	Bashkia Kurbin	0685466835	rolandovathi@yahoo.com	Kurbin	
8	Paulin Ujkani	Mjeshtër Zanati	Bashkia Kurbin	0696155607	paulinujkani@gmail.com		
9	Naik Tani	Oficer	B. Kurbin	0686454021	naik.tani@gmail.com		
10	Enis MARKU	Arkitekt	B. Kurbin	0695212764	enismarku@hotmail.com		
11	Aleksander Zade	Inspektor I.M.T	B. Kurbin	0686182152			
12							
13							
14							
15							

AKPT

Datë 25 Maj 2016

Dëgjesë publike për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Kurbin

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare, investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Albert Vukaj	Bashkia Kurbin	ING PUBLIK	0685375542	— — —
MIRAN DODAJ	P. BASHKIE	P. BASHKIE	0684668207	
~~SAMI KUCA~~	BASHKIA KURBIN	DGT. ZHVILLIMIT	0682235000	samikuca@yahoo.com
Loveta Ndoji	Bashkia Kurbin	Specialist Bujqësi	0682205455	— —
SENI GJONAJ	B. KURBIN	Polic. BASHKIE	068 48321	— — —
~~Aleks Ndreka~~	~~Inspektor Ndërtimi~~			
Aleks Ndreka	Njësia Rajonale	Inspektor	0682362557	— — —
Rudolf Tama	Bashkia Kurbin	DREJTOR	0687777862	rudolf4ever@yahoo.com
DAMIANO ZUSHI	BASHKIA KURBIN	DREJTOR	0683783793	— — —
Petrit Marno	Bashkia KURBIN	DREJTOR	0683264761	— — —
Santon Pleshi	BASHKIA KURBIN	PERGJEGJËS	0685265154	— — —

5.1.8 Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV) 30 Maj 2016

Në kuadër të hartimit të **Planeve të Përgjithshme Vendore të Bashkive Lezhë, Kurbin, Krujë**, do te mbahet takimi i dyte i**Forumit te Bashkërendimit te Planifikimit Vendor (FBPV)**.Mbas prezantimit të strategjisë, konsulentët së bashku me Agjencinë Kombëtare të Planifikimit të Territorit dhe me pjesëmarrësit, diskutuan mbi çështjet e mëposhtme:

- U diskutua rreth zonave të mbrojtura. U dhanë sugjerime për ti kushtuar një rëndësi të veçantë mbrojtjes dhe zgjerimit të këtyre zonave, dhe për të kufizuar ndërtimet në to. U fol për vlerat e lagunës së Kune-Vainit, për praninë e shpendëve të veçantë në këtë zonë. U përmend rëndësia e gjithë zonës duke filluar nga Kune, Vaini, Patoku, Fushëkuqe. U fol për zgjerimin e zonës së mbrojtur të Bërzanës, Qafështamës. U fol për dhënien e një statusi të veçantë të kodrave të Krastës.
- U fol për zgjerimin e infrastrukturës në funksion dhe të zonave konkrete, p.sh. zhvillimi i portit të Shënginit do të kërkojë një zgjidhje alternative të nyjes së Balldrenit. Rikualifikimi i rrjetit rrugor që të jetë në funksion të zonave të identifikuara si të rëndësishme për zonën.
- Përfaqësuesit e PPK sugjeruan që plan i përgjithshëm vendor të parashikoi se ku do të zhvillohen infrastrukturat dhe facilitet plotësuese që do të shoqërojnë korridoret kryesorë që kalojnë në këto zona mjedisore të fashës perëndimore të rajonit duke pasur parasysh mbi të gjitha korridore e gazit.

U sugjerua grupimi i projekteve të zhvillimit për të bërë të mundur që në të ardhmen gjatë fazave të ndryshme të implmentimit të kenë një plan të lidhur të investimeve dhe të zhvillohen zinxhir me njëri tjetrin në kohë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT TIRANË SEKRETARIA

- Çfarë do të bëhet me ndërtimet informale, si mund ta integrojmë dhe ta urbanizojmë këtë zona që janë të shumta. Plani I merr në konsideratë si zona urbane ndërtime fomale apo informale dhe përpiqet të gjejë potenciale në të gjitha këto zona.
- Problemet ekonomike, çfarë drejtimi do të marrin këto zona në drejtim të hapjes së vendeve të punës dhe zhvillimit të ekonomisë. Rëndësia që i jepet turizmit shihet edhe si një motor që do të sjelli zhvillime ekonomike dhe nuk duhet parë vetëm si sezonal. U diskutua menaxhimi i zonave industrial dhe ndikimi i tyre në mjedis dhe ekonomi në zhvillim kombëtar.
- Grupi i punës u përgëzua për përputhjen e strategjisë me PPK dhe PINS Bregdetin, mbi të gjitha për detaimin e kësaj filozofie të fashave horizontale të cilat lidhen me ato vertikale dhe u sugjerua të merren në konsideratë një plan i menaxhimit të detit të fashës së 12 Miljeve detare.
- U diskutua mbi korridoret kryesore vertikale, Korridori Veri Jug dhe Rrugën peizazhistike bregdetare, gjatë takimit u fol për parashikimet që ka për këto korridore PPK dhe PINS Bregdeti, ministria e Transportit dhe Infrastrukturës, ARRSH si dhe parashikimet që është aktualisht duke bërë Mali i Zi.
- U fol për gjetjen e një zgjidhje në rang rajoni për trajtimin e mbetjeve.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

Takimi i dytë i FBPV për hartimin e PPV për Bashkitë Lezhë, Kurbin, Krujë

E hënë, 30 May 2016

Referuar VKM-së Nr. 671 datë 29.07.2015 "Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit", Neni 2 përcakton se:

"Forumi për Bashkërendimin e Planifikimit në nivel Vendor" është një mekanizëm për të nxitur diskutimet strategjike të përfaqësuesve: të autoritetit përgjegjës për hartimin e dokumentit të planifikimit, pushtetit vendor, pushtetit qendror dhe ekspertëve; për të arritur koordinimin e çështjeve të planifikimit për një zonë, njësi vendore, rajon apo territorin në përgjithësi. Forumi nuk është entitet vendimmarrës, miratues apo zgjidhës i konflikteve.

Forumi për Bashkërendimin e Planifikimit Vendor konstituohet pas ndërmarrjes së nismës për hartimin e dokumentit të planifikimit vendor, me urdhër të drejtorit të Agjencisë.

FBPV-ja drejtohet nga drejtuesi i Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territoritdhe përbëhet nga drejtuesi i organit përgjegjës për planifikimin në njësinë vendore që ka ndërmarrë nismën, përfaqësuesi planifikues i bashkive kufitare dhe përfaqësuesi planifikues i qarkut. Sipas rastit, FBPV-ja mund të ketë në përbërjen e tij edhe përfaqësues të grupeve të interesit.

Në ambientet e Hotel Doro City, më datë 30.05.2016, ora 09:00, u mbajt takimi i dytë i Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit Vendor për bashkitë Lezhë, Kurbin dhe Krujë.

Qëllimi i këtij takimi ishte prezantimi i Strategjive Territoriale të Bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë, të zhvilluara deri më tani nga stafi teknik i bashkive përkatëse së bashku me ekipin planifikues konsulent UTS-01.

Pjesëmarrës në takim ishin përfaqësues tëbashkive Lezhë, Kurbin, Vau i Dejës, Pukë, Mat, Tiranë, UTS-01 si konsulent planifikues për PPV të bashkive Lezhë, Kurbin dhe Krujë nga institucione të nivelit vendor, por edhe përfaqësues të nivelit qendror me pjesëmarrjen e Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave; Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes; Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura; Agjencive Rajonale të Zonave të Mbrojtura Durrës dhe Lezhë; Institutit të Monumenteve të Kulturës; Agjencisë së Legalizimit, Urbanizimit dhe Integrimit të Zonave Informale; Programit për Decentralizimin dhe Zhvillimin Vendor (dldp); Qendrës Rajonale të Mjedisit (REC).

Pas një prezantimi të përmbledhur të Strategjive Territoriale për secilën bashki, gjatë diskutimit të hapur u prekën çështjet e:

- Trajtimit specifik të zonave të mbrojtura të territorit të këtyre bashkive, dhe nevojave për të ruajtur mjedisin në masë sa më të madhe në përgjigje të përkeqësimit të konsiderueshëm të vlerave natyrore;
- Menaxhimi i burimeve ujore, dhe koordinimi i PPV me Strategjinë Kombëtare të Menaxhimit të Burimeve Ujore si dhe marrja në konsideratë e rolit të bashkive në basenet ujore përkatëse;
- Trajtimi i infrastrukturës kombëtare dhe vendore lidhëse – rugore, hekurudhore dhe energjitike, si dhe konkretizimi i objektiveve strategjikë për to;
- Ndërlidhja e projekteve prioritare në mënyrë që ndikimi të jetë zinxhir dhe sa më efektiv;
- Konsiderimi i problemit të informalitetit si një çështje që kërkon vëmendje të veçantë;
- Trajtimi i zonave industriale, në ekuilibër me nevojat për të mbrojtur mjedisin – njjanarimi i industrive të braktisura dhe përcaktimi i potencialeve të reja;
- Turizmi i lidhur me industrinë agroushqimore dhe me ruajtjen e mjedisit;
- Përcaktimi më në detaje i përdorimit të hapësirës detare, dhe shfrytëzimi i potencialeve të mundshme që paraqet fasha detare shqiptare;
- Krijimi i identiteteve urbane dhe ndërlidhja e tyre në mënyrë të strukturuar;
- Konsiderimi i impaktit të ndryshimeve klimatike dhe erozionit detar në bregun e Kurbinit dhe Lezhës;
- Trajtimi i mbetjeve urbane dhe ujërave të zeza.

Strategjitë Territoriale, do vijojnë t'i nënshtrohen një periudhe konsultimi e më pas do të konkretizohen në fazën e tretë të hartimit të PPV-ve: gjatë hartimit të Planeve të Zhvillimit të Territorit dhe Rregulloreve të Zhvillimit.

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AGJENCIA E ZHVILLIMIT TE TERRITORIT
TIRANE
SEKRETARIA

AKPT

Data 30 Maj 2016

Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV)

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare, investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
[illegible]	AKPT	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	AKPT	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	AKPT	[illegible]		[illegible]
[illegible]	AKPT	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	AKPT	Specialist	[illegible]	[illegible]
[illegible]	AKPT	Specialist	[illegible]	[illegible]
[illegible]	MZHETTS	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Brunilda Koka	Bashkia MAT	Spec. i Urbanistikës	0694455811	[illegible]
Edward Sokoli	Bashkia Pukë	Sërgj. Urbanistik	0692080888	edward.sokoli@hotmail.com
[illegible]	UTS-01	[illegible]	0682232912	[illegible]
[illegible]	Bashkia Kukës	D.Z.H.P.K. Drejt.	0693355110	[illegible]
ELVIN HOXHA	DLDP	SPO	0694022410	[illegible]
[illegible]	AKZM	[illegible]	[illegible]	[illegible]

AKPT

Data 30 Maj 2016

Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV)

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare, investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
Flora Mali	AKPT	Koordinatore	0674000443	floramali.aa@gmail.com
[illegible]	UTS-01	Ing. [illegible]	0692147352	[illegible]
[illegible]	UTS-01	URBANIST/PLAN	0692073593	[illegible]
[illegible]	UTS-01	Ing. [illegible]	0674866084	[illegible]
Rikard Loka	UTS-01	Ing. [illegible]	0688055792	[illegible]
[illegible]	MBZHRALL	Specialist [illegible]	[illegible]	[illegible]
Rajmi Hyli	Bashkia Durrës	Drejtor	[illegible]	[illegible]
[illegible]	AKZM	[illegible]	0663334193	[illegible]
[illegible]	DRDZM	D.Rajonal	0682160114	[illegible]
KORINNA KACHARI	UTS-01	ARKITEKT	[illegible]	[illegible]
ENA BAJCORI	UTS-01	Ing. [illegible]	0693315602	[illegible]
Dea Memeci	UTS-01	Urbanist	0692865175	[illegible]
Indrit Gradeci	Bashkia Vau Dejës	Urbanist	0692613034	[illegible]
Jonida Markolaj	B. Vau Dejës	Arkitekt	0693498711	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

AKPT

Data 30 Maj 2016

Takim me Forumin e Bashkërendimit të Planifikimit Vendor (FBPV)

Faza e dytë: Strategjia territoriale dhe Plani i veprimeve strategjike/prioritare, investimeve kapitale dhe projekteve pilot të zhvillimit

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Tel. / Cel.	E-mail
LEDIAN [illegible]	Universiteti POLIS	Drejtor Menaxher	0684021931	[illegible]
LERIDA GUXO	UTS-01	URBANISTE	0694741006	[illegible]
LILIBRINA BASALIKU	LIMK	Arsitekt	0695570767	[illegible]
ELDA PASHMUKELI	LIMK	ARKITEKT	0690237360	[illegible]
ALBANA TOURIS	ALIZNI	Sërgj. Planifikim	0682[illegible]	[illegible]
[illegible]	UTS-01	[illegible]	0694056594	[illegible]
[illegible]	Bashkia Lezhë	Ing. [illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	UTS-02	ARKITEKT	0695587017	[illegible]
ROBERTA [illegible]	UTS-02	URBANIST	+39 393 5318 59	[illegible]
[illegible]	UTS-02	URBANIST	+355 355 49 24 762	

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGENCIA E ZHVILLIMIT TË TERRITORIT
TIRANË
SEKRETARIA

5.2 MATERIALI HARTOGRAFIK

HARTAT E STRATEGJISË (US)	
S/US – 00	Vizioni hapësinor territorial
S/US – 01	Strategjia e sistemit natyror (N)
S/US – 02	Strategjia e sistemit ujor (U)
S/US – 03	Strategjia e sistemit bujqësor (B)
S/US – 04	Strategjia e sistemit urban (UB)
S/US – 05	Strategjia e sistemit infrastrukturor (IN)
S/US – 06	Vizioni lokal i përgjithshëm
S/US – 06/2	Vizioni lokal i përgjithshëm
S/US – 07	Identifikimi dhe hartëzimi i projekteve
S/US – 08	Harta e projeksionit Demografik
S/US – 09	Aktivitetet e hapësirës detare dhe rruga peisazhistike bregdetare
HARTAT E METABOLIZMIT (UM)	
S/UM – 01/1	Harta e fluksit të energjisë
S/UM – 01/2	Harta e potencialit energjitik
S/UM – 02	Harta e konsumit të ujit
S/UM – 03	Harta e fluksit të ujit
S/UM – 04	Harta e fluksit të ushqimit
S/UM – 05	Harta e flukseve
S/UM – 06	Harta e turizmit
HARTA PLOTËSUESE (UP)	
S/UP – 01	Harta e trashëgimisë historiko-kulturore-natyrore
S/UP – 02	Harta e degradimit dhe braktisjes
S/UP – 03	Harta e riskut hidrologjik dhe të rrëshqitjeve
S/UP – 04	Harta e elementëve përjashtues
S/UP – 05	Harta e projekteve të realizuara në vitet e fundit, projekteve në zbatim dhe projekteve të miratuara për zbatim